

Θέλεις να παίζουμε;

ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗ/ΤΟΝ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟ

Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 2014

ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗ/ΤΟΝ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ - ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ
ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑ»

Το Πρόγραμμα «Ελληνόγλωσση Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Διαπολιτισμική Εκπαίδευση στη Διασπορά» χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από Εθνικούς πόρους, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης, και υλοποιήθηκε από το «Εργαστήριο Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών» του Πανεπιστημίου Κρήτης. Για την παραγωγή του διδακτικού υλικού που περιέχεται στο παρόν τεύχος εργάστηκαν τα παρακάτω πρόσωπα:

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Ευστρατία Βερυκοκάκη, Αργυρώ Δαγκωνάκη, Διονυσία Κοντογιάννη, Μένη Τσίγκρα

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Διονυσία Κοντογιάννη

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Κατερίνα Βερούτσου

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ

Χρυσούλα Κελαϊδή

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

www.yellowteam.gr

Ελένη Αλεβυζάκη, Στέλιος Φασούλης

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΡΓΟΥ

Μιχάλης Δαμανάκης (2011-2012) & Ασπασία Χατζηδάκη (2012-2014)

© Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Σχολή Επιστημών Αγωγής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Εργαστήριο Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.)

Πανεπιστημιούπολη Ρεθύμνου 741 00 Ρέθυμνο. Τηλέφωνο: 28310-77605, Fax: 28310-77636, e-mail: ediamme@edc.uoc.gr, www.uoc.gr/diaspora, www.ediamme.edc.uoc.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Θέλεις
να
παίζουμε;

ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗ/ΤΟΝ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟ

ΕΛΙΑΜΜΕ, Ρέθυμνο 2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΕΝΟΤΗΤΑ 1η - Η παρέα μας στο νηπιαγωγείο	13
ΕΝΟΤΗΤΑ 2η - Η οικογένειά μου	23
ΕΝΟΤΗΤΑ 3η - Γνωρίζω το σώμα μου	31
ΕΝΟΤΗΤΑ 4η - Σπίτι μου, σπιτάκι μου	45
ΕΝΟΤΗΤΑ 5η - Το νηπιαγωγείο μας	53
ΕΝΟΤΗΤΑ 6η - Τι θα φάμε σήμερα;	65
ΕΝΟΤΗΤΑ 7η - Ήρθαν τα Χριστούγεννα και η Πρωτοχρονιά!	79
ΕΝΟΤΗΤΑ 8η - Καλημέρα! Καληνύχτα!	95
ΕΝΟΤΗΤΑ 9η - Πρόσκληση σε πάρτι!	105
ΕΝΟΤΗΤΑ 10η - Από Αύγουστο χειμώνα και από Μάρτη καλοκαίρι	115
ΕΝΟΤΗΤΑ 11η - Χριστός Ανέστη!	123
ΕΝΟΤΗΤΑ 12η - Ζώα και ζώακια	129
ΕΝΟΤΗΤΑ 13η - Η θάλασσα που ενώνει	139
ΕΝΟΤΗΤΑ 14η - Ταξίδι στην Παιχνιδοχώρα	149
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	163
Ενημερωτικό υλικό για τη/τον νηπιαγωγό	164
Παιδική λογοτεχνία	165
CD ήχου	167

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παιδαγωγικό υλικό «*Θέλεις να παίξουμε;*» αποτελεί μια πρόταση προς τις/τους νηπιαγωγούς της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στη Διασπορά για το πώς και με ποιον τρόπο είναι δυνατόν να εισαχθούν τα νήπια στην ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό, αξιοποιώντας συγχρόνως προς όφελος των παιδιών τις διπολιτισμικές – διγλωσσικές συνθήκες που βιώνουν στην κοινωνία διαμονής τους.

Το υλικό απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 4-6 χρονών που παρακολουθούν τις διάφορες μορφές ελληνόγλωσσης προσχολικής εκπαίδευσης στα οποία ο βαθμός ελληνομάθειάς τους ποικίλει, από παιδιά που γνωρίζουν σε κάποιο βαθμό, έστω περιορισμένο, ελληνικά μέχρι παιδιά που δεν γνωρίζουν καθόλου. Αυτή η γλωσσική και συνακόλουθα πολιτισμική ποικιλομορφία του μαθητικού δυναμικού επέβαλε στη συγγραφική ομάδα τη δημιουργία ενός διαφοροποιημένου υλικού.

Η δημιουργία του υλικού αυτού οφείλεται στον ομότιμο καθηγητή του Πανεπιστημίου Κρήτης Μιχάλη Δαμανάκη, ο οποίος ως βαθύς γνώστης και έμπειρος μελετητής της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης της Διασποράς διέγνωσε το κενό που υπήρχε στην προσχολική ηλικία ως προς την ανάπτυξη σχετικού διδακτικού υλικού και έδωσε την ευκαιρία στη συγγραφική ομάδα να εργαστεί επιστημονικά πάνω στο συγκεκριμένο πεδίο.

A. Στόχοι του υλικού

1. Άμεση εμπλοκή των παιδιών σε επικοινωνιακές δραστηριότητες

Τα παιδιά προσχολικής ηλικίας κατακτούν/μαθαίνουν μια γλώσσα μέσα από την εμπλοκή τους σε επικοινωνιακές δραστηριότητες στις οποίες χρησιμοποιούνται τόσο λεκτικοί όσο και μη λεκτικοί τρόποι επικοινωνίας (νοήματα, χειρονομίες, εκφράσεις του προσώπου, εποπτικό υλικό κ.ά.). Με την εμπλοκή τους σε αυτές τις δραστηριότητες επιδιώκεται καταρχήν η κατανόηση και, στη συνέχεια, η δημιουργία εννοιών και η εκμάθηση λέξεων για να παράγουν τα παιδιά αυτό που κατανόησαν (Σκούρτου, 2009).¹

Κύριος στόχος του υλικού μας είναι η ενεργός συμμετοχή των μαθητών στην επικοινωνία, ώστε να εκφράσουν αυτό που θέλουν, ανεξάρτητα από το αν αυτή η πράξη θα είναι γραμματικά και συντακτικά σωστή (Κατσιμαλή, 2001α)² ή αν θα συνοδεύεται από λεκτικά ή/και μη λεκτικά σχήματα επικοινωνίας.

2. Η καλλιέργεια του προφορικού λόγου είναι άμεση προτεραιότητα

Για την κατάκτηση/εκμάθηση της μητρικής γλώσσας των παιδιών προσχολικής ηλικίας, η κατάκτηση του προφορικού λόγου αποτελεί βασική προϋπόθεση αποτελεσματικής μάθησης. Αντίστοιχα, και στην περίπτωση κατάκτησης/εκμάθησης μιας δεύτερης / ξένης γλώσσας, θα πρέπει να δοθεί στο παιδί ο απαραίτητος χρόνος αλλά και όλα εκείνα τα ερεθίσματα για να καλλιεργήσει και να αναπτύξει στο έπακρο για την ηλικία του τον προφορικό λόγο στη δεύτερη / ξένη γλώσσα (Χατζησαββίδης, 2002).³ Η γραφή και η ανάγνωση είναι δεξιότητες που έπονται και που αναδύονται σιγά σιγά μέσα από τα γραπτά ερεθίσματα του περιβάλλοντος των παιδιών (Δαφέρμου κ.ά., 2006).⁴

3. Αποδοχή, αξιοποίηση και καλλιέργεια του γλωσσικού και πολιτισμικού κεφαλαίου που φέρει το κάθε παιδί ξεχωριστά

Τα βιώματα και οι εμπειρίες που διαμορφώνουν τα παιδιά κατά την αλληλεπίδρασή τους με την οικογένεια, την παροικία, την κοινωνία διαμονής κ.ά., επιδιώκεται, μέσα από ανάλογες δραστηριότητες, να τα προσκομίσουν στο νηπιαγωγείο. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν κατά κύριο λόγο διάσταση της γλώσσας και του πολιτισμού της χώρας διαμονής, αφού στην ουσία είναι απόρροια διαδικασιών ένταξης (Γκόβαρης, 2001).⁵ Επίσης, αποτελούν και την προϋπάρχουσα γνώση, το προϋπάρχον εννοιολογικό υπόστρωμα πάνω στο οποίο και σε σχέση με το οποίο θα δομήσουν τη νέα γλωσσική και πολιτισμική τους γνώση.

Συνεπώς, η κατάκτηση / εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού θα πρέπει να επιτευχθεί μέσα σε ένα πλαίσιο σύνδεσης, σύνθεσης και αντιπαραβολής με τη γλώσσα ή τις γλώσσες και τον πολιτισμό ή τους πολιτισμούς που βιώνουν τα παιδιά στις κοινωνίες διαμονής (Σκούρτου, 2009⁶; Κατσιμαλή, 2001β⁷).

¹ Σκούρτου, Ε. (2009). Δίγλωσσα νήπια – Η σχέση διγλωσσίας και μάθησης στο νηπιαγωγείο. Στο Χρ. Γκόβαρης (επιμ.), *Κείμενα για τη διδασκαλία και τη μάθηση στο πολυπολιτισμικό σχολείο* (σελ. 50-86). Αθήνα: Ατραπός.

² Κατσιμαλή, Γ. (2001α). Επικοινωνιακή προσέγγιση. Στο Μ. Βάμβουκας, Μ. Δαμανάκης, Γ. Κατσιμαλή (επιμ.), *Προλεγόμενα του Αναλυτικού Προγράμματος για την Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στη Διασπορά* (σελ. 109-113). Ρέθυμνο: Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.

³ Χατζησαββίδης, Σ. (2002). Η διδασκαλία της ελληνικής στους μαθητές της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης: Το αρχικό στάδιο. Στο Ε. Τρέσσου, Σ. Μπακίδου (επιμ.), *Η διδασκαλία της γλώσσας και των μαθηματικών. Εκπαίδευση γλωσσικών μειονοτήτων* (σελ. 467- 474). Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.

⁴ Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π. Μπασαγιάννη, Ε. (2006). *Οδηγός Νηπιαγωγού. Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί, Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης* (σελ. 97 κ.ε.). Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.

⁵ Γκόβαρης, Χ. (2001). *Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ατραπός.

⁶ Όπως παραπάνω.

⁷ Κατσιμαλή, Γ. (2001β). Κυρίαρχες θεωρητικές προσεγγίσεις στη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως Ξένης γλώσσας. Στο Μ. Δαμανάκης (επιμ.), *Παιδεία Ομογενών. Θεωρητικές και εμπειρικές προσεγγίσεις* (σελ. 221-238). Ρέθυμνο: Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.

4. Καλλιέργεια της διαπολιτισμικής ικανότητας

Ξεκινώντας από την παραδοχή ότι οι μαθητές ελληνικής και μη ελληνικής καταγωγής, στους οποίους απευθύνεται το υλικό μας, ζουν εκ των πραγμάτων σε διπολιτισμικά ή πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα, θέσαμε ως έναν από τους βασικούς κοινωνικοπολιτισμικούς στόχους του υλικού μας την καλλιέργεια της «διαπολιτισμικής ικανότητας» (Byram, 1997).⁸

Πρόκειται για μια ικανότητα η οποία κτίζεται σε όλη τη διάρκεια κοινωνικοποίησης του ατόμου και οι στόχοι της διαφοροποιούνται ανάλογα με την ηλικία του ατόμου. Στα παιδιά προσχολικής ηλικίας η διαπολιτισμική ικανότητα θεμελιώνεται με την κατανόηση της υπάρχουσας πολυπολιτισμικής κοινωνίας ως μιας αυτονόητης κοινωνικής πραγματικότητας (Auernheimer, 2009).⁹

Για να επιτευχθεί αυτό θα πρέπει το **διαφορετικό** να γίνει αντικείμενο διδασκαλίας και μάθησης, ώστε όλοι οι μαθητές να αναζητούν, να συζητούν τις μεταξύ τους διαφορές, αλλά και να επισημαίνουν τις ομοιότητές τους και όλα εκείνα τα στοιχεία που γεφυρώνουν τις διαφορές τους. Αυτή η διαδικασία θα βοηθήσει τα παιδιά στην προσπάθεια που κάνουν να δομήσουν την ταυτότητά τους, δηλαδή να συνθέσουν σε ενιαίο σύνολο τις εμπειρίες που βιώνουν, στο πλαίσιο του κοινωνικοπολιτισμικού περιβάλλοντος στο οποίο ζουν (Δαμανάκης, 1991).¹⁰

B. Το περιεχόμενο του υλικού

Το πακέτο του παιδαγωγικού υλικού «**Θέλεις να παίξουμε;**» περιλαμβάνει:

- 1) τον **Οδηγό για τη/τον νηπιαγωγό**
- 2) **14 φακέλους με εποπτικό υλικό**
- 3) **ένα CD-ήχου με αφηγηματικό και μελοποιημένο υλικό**

Ειδικότερα ο **Οδηγός για τη/τον νηπιαγωγό** απαρτίζεται από:

- μια σύντομη **εισαγωγή** που περιγράφει τη φιλοσοφία και την οργάνωση του υλικού
- **14 θεματικές ενότητες** οι οποίες επλέχτηκαν με βάση τα ενδιαφέροντα των παιδιών και τη δυνατότητα επεξεργασίας επικοινωνιακών περιστάσεων με βασικές δομές της ελληνικής γλώσσας που χρησιμοποιούνται συχνά από τα παιδιά στην καθημερινή τους ζωή
- ενδεικτική **βιβλιογραφία**, υποβοηθητική για το σχεδιασμό διδασκαλιών, η οποία περιλαμβάνει ενημερωτικό υλικό για τη/τον νηπιαγωγό, βιβλία παιδικής λογοτεχνίας και συλλογές τραγουδιών σε έντυπη μορφή ή σε CD-ήχου.

Η δομή της θεματικής ενότητας

Κάθε θεματική ενότητα που αναπτύσσεται στον «Οδηγό για τη/τον νηπιαγωγό» περιλαμβάνει μια ενδεικτική πορεία διδασκαλίας, η οποία πραγματεύεται ένα συγκεκριμένο θέμα, και επιδιώκει να καλλιεργήσει στα παιδιά τους συγκεκριμένους γλωσσικούς και κοινωνικο-πολιτισμικούς στόχους που δίνονται στην αρχή κάθε ενότητας. Επειδή ο κύριος στόχος του υλικού είναι

⁸ Byram, M. (1997). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Clevedon: Multilingual Matters.

⁹ Auernheimer, G. (2009). Διαπολιτισμική Παιδεία και Αγωγή – Κεντρικές θεωρητικές κατευθύνσεις, κοινωνικές προϋποθέσεις και πεδία εφαρμογών. Στο Χρ. Γκόβαρης (επιμ.), *Κείμενα για τη διδασκαλία και τη μάθηση στο πολυπολιτισμικό σχολείο* (σελ. 17-49). Αθήνα: Ατραπός.

¹⁰ Δαμανάκης, Μ. (1991), *Εισαγωγή στο Θεωρητικό πλαίσιο του προγράμματος παραγωγής γλωσσικού υλικού για τα Ελληνόπουλα στη Γερμανία*. Ιωάννινα. Ανακτήθηκε τον Ιούνιο του 2012 από: <http://www.ediamme.edc.uoc.gr/index.php?id=44,0,0,1,0,0>

να ενθαρρύνει τα παιδιά να εκφραστούν και να επικοινωνήσουν στην ελληνική γλώσσα, οι δραστηριότητες που προτείνονται έχουν οργανωθεί με βάση συγκεκριμένες λεκτικές επικοινωνιακές πράξεις. Αυτές οι λεκτικές επικοινωνιακές πράξεις δομούνται σε δύο επίπεδα δυσκολίας.

Στο πρώτο επίπεδο δίνεται το σχετικό με το θέμα λεξιλόγιο, το οποίο εντάσσεται σε απλές γλωσσικές δομές που χρησιμοποιούνται σε μια στοιχειώδη επικοινωνία. Στο δεύτερο επίπεδο δίνονται πιο σύνθετες δομές με τη χρήση πιο εξειδικευμένων με το θέμα ρηματικών φράσεων.

Αυτή η εσωτερική διάκριση των λεκτικών επικοινωνιακών πράξεων σε κάθε θεματική ενότητα υποστηρίζεται από αντίστοιχες δραστηριότητες διαφορετικού βαθμού και επιπέδου δυσκολίας και επιτρέπει στη/στον νηπιαγωγό να κάνει τις επιλογές του ή/και να προβεί σε μια διαφοροποιημένη διδασκαλία ανάλογα με τον βαθμό ελληνομάθειας των μαθητών και τον διδακτικό χρόνο.

Επίσης, θα πρέπει να τονιστεί ότι η πορεία των δραστηριοτήτων σε κάθε θεματική ενότητα καθώς και οι δραστηριότητες είναι **ενδεικτικές**. Αυτό σημαίνει ότι η/ο νηπιαγωγός μπορεί να τις ακολουθήσει στο σχεδιασμό της διδασκαλίας της/του, αλλά μπορεί και να τις διαφοροποιήσει ή να πραγματοποιήσει ένα μέρος από αυτές ή να σχεδιάσει άλλες δραστηριότητες που άπτονται περισσότερο των ενδιαφερόντων των μαθητών του, για να επιτύχει τους στόχους της διδασκαλίας του/της.

Οι προτεινόμενες δραστηριότητες που συμπεριλαμβάνονται σε κάθε θεματική ενότητα του «Οδηγού για τη/τον νηπιαγωγό» ομαδοποιούνται στις εξής υποκατηγορίες:

Α) Ενδεικτικές δραστηριότητες εφαρμογής λεκτικών επικοινωνιακών πράξεων: περιλαμβάνονται δραστηριότητες εισαγωγής των γλωσσικών στόχων.

Β) Ενδεικτικές δραστηριότητες έκφρασης: περιλαμβάνονται δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τα παιδιά να εκφραστούν μέσα από τη ζωγραφική, τις κατασκευές, τον χορό, το τραγούδι, την παντομίμα, τα ομαδικά παιχνίδια κ.ά.

Γ) Ενδεικτικές δραστηριότητες κατανόησης και παραγωγής λόγου: περιλαμβάνονται δραστηριότητες που βοηθούν τα παιδιά να καλλιεργήσουν στην ελληνική γλώσσα τις επικοινωνιακές λειτουργίες κατανόησης και παραγωγής λόγου.

Δ) Ενδεικτικές δραστηριότητες καλλιέργειας της κριτικής σκέψης: περιλαμβάνονται δραστηριότητες που βοηθούν τα παιδιά να καλλιεργήσουν την κριτική και δημιουργική σκέψη, να κατανοήσουν το κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο διαβιώνουν και να αποκτήσουν θετικές κοινωνικές δεξιότητες ως ενεργά μέλη της κοινωνίας στην οποία ζουν.

Κάθε δραστηριότητα επιδιώκει, με παιγνιώδη και ευχάριστο τρόπο, να επιτύχει τους στόχους της. Αν για την υλοποίηση των διαφόρων δραστηριοτήτων απαιτείται συμπληρωματικό εποπτικό ή ηχητικό υλικό, αυτό αναφέρεται στην κάθε δραστηριότητα και συμπεριλαμβάνεται στον αντίστοιχο φάκελο της ενότητας ή στο CD-ήχου.

Η 14^η Ενότητα «Ταξίδι στην Παιχνιδοχώρα»

Η συγκεκριμένη ενότητα είναι μια ανακεφαλαιωτική, ανατροφοδοτική ενότητα και αποτελεί ολόκληρη ένα επιτραπέζιο παιχνίδι με τίτλο «Ταξίδι στην Παιχνιδοχώρα». Η/Ο νηπιαγωγός καλείται, κάθε φορά που τελειώνει μια ενότητα (εκτός από την 7^η και την 11^η ενότητα), να παίζει με τα παιδιά το συγκεκριμένο παιχνίδι, προκειμένου να ελέγξει κατά πόσο επιτεύχθηκαν οι στόχοι που είχε θέσει. Στο υλικό του επιτραπέζιου παιχνιδιού υπάρχουν για κάθε θεματική ενότητα τέσσερις κατηγορίες ερωτήσεων / εντολών που μπορεί να υποβάλλει η/ο νηπιαγωγός στα παιδιά. Επίσης, η/ο νηπιαγωγός θα μπορεί να ανατρέχει και σε προηγούμενες ενότητες και να τους υποβάλλει σχετικές ερωτήσεις/εντολές. Αναλυτικές οδηγίες του παιχνιδιού υπάρχουν στην 14^η Ενότητα (σελ. 149) του παρόντος τεύχους.

Το εποπτικό υλικό

Για κάθε θεματική ενότητα υπάρχει ξεχωριστός φάκελος, στον οποίο αναγράφεται ο τίτλος της ενότητας και περιλαμβάνει το αντίστοιχο εποπτικό υλικό, το οποίο μπορεί να είναι: παραμύθια σε καρτέλες ή δεμένα σε βιβλία, φωτογραφίες από την καθημερινή ζωή ή από έργα τέχνης, σκίτσα, επιτραπέζια παιχνίδια, μακέτες, κούκλες κουκλοθέατρου κ.ά.

Ένα συγκεκριμένο χρώμα βοηθάει τη/τον νηπιαγωγό να διακρίνει το εποπτικό υλικό κάθε ενότητας από τις υπόλοιπες. Αν στις καρτέλες του εποπτικού υλικού υπάρχει το σύμβολο του ψαλιδιού () σημαίνει ότι η/ο νηπιαγωγός θα πρέπει να τις κόψει. Άλλες καρτέλες, όπως οι κούκλες κουκλοθέατρου, αντικείμενα ή τρόφιμα κ.λπ. χρειάζεται απλά να τις πιέσει για να αποκοπούν από τη βάση τους.

Το CD-ήχου

Το συνοδευτικό CD-ήχου περιλαμβάνει αφηγηματικό και μελοποιημένο υλικό, όπως παραμύθια, αφηγήσεις για κουκλοθέατρο, τραγούδια, τα οποία συνδέονται άμεσα με τα θέματα που πραγματεύεται το υλικό και με τους γλωσσικούς στόχους κάθε ενότητας. Ο στόχος του CD-ήχου είναι να φέρει τα παιδιά σε επαφή με φυσικούς ομιλητές της ελληνικής γλώσσας, να τα βοηθήσει στην εκμάθηση της Ελληνικής μέσα από τον έμμετρο λόγο, να τα ψυχαγωγήσει και ενδεχομένως να γεφυρώσει την απόσταση μεταξύ σχολείου και οικογένειας, καθώς το συγκεκριμένο CD-ήχου μπορεί να αποτελέσει ένα υλικό που θα το ακούν και θα το τραγουδούν τα παιδιά με τους γονείς τους στο σπίτι.

Ρέθυμνο, Αύγουστος 2013

Διονυσία Κοντογιάννη
Λέκτορας
Πανεπιστημίου Κρήτης

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η

Η παρέα μας στο νηπιαγωγείο

Α. Στόχοι

Α.1. Γλωσσικοί στόχοι

Λεκτική επικοινωνιακή πράξη	Μορφολογικά / Συντακτικά στοιχεία	Εφαρμογή
<ul style="list-style-type: none">• μαθαίνω να αυτοσυστήνομαι• ζητώ και δίνω πληροφορίες για το όνομα κάποιου• μαθαίνω να χαιρετώ και να απαντώ σε χαιρετισμούς με οικείο και τυπικό ύφος	<ul style="list-style-type: none">• η δομή:<ol style="list-style-type: none">1. - Πώς σε, τον/τη λένε;2. - Είμαι ο/η...3.- Με, σε, τον/τη λένε...• γνωριμία με τους δύο αριθμούς της Ελληνικής (χρήση του πληθυντικού ευγενείας)	<ul style="list-style-type: none">-Γεια σου./ Γεια σας. Είμαι ο/η ...- Πώς σε λένε;- Με λένε ...- Πώς τον/τη λένε;- Τον/Τη λένε...-Το όνομά μου είναι...-Το όνομά σου είναι ...-Το όνομά του/της είναι ...-Γεια σου! Τι κάνεις;-Καλά, ευχαριστώ.-Γεια σας! Τι κάνετε;-Καλά, ευχαριστώ.

Α.2. Κοινωνικο-πολιτισμικοί στόχοι

- Να κατανοήσουν οι μαθητές/μαθήτριες πως όλα τα παιδιά δικαιούνται ένα όνομα (Πρώτο άρθρο των Δικαιωμάτων του Παιδιού).
- Να γνωριστούν οι μαθητές/μαθήτριες μεταξύ τους.
- Να μάθουν να αυτοσυστήνονται και να παρουσιάζουν την ταυτότητά τους μέσα από το όνομα που επιλέγουν για να τους αποκαλούν με αυτό στην τάξη.
- Να μάθουν να σέβονται την ταυτότητα που δηλώνει το κάθε παιδί.
- Να κατανοούν οι μαθητές/μαθήτριες ότι υπάρχουν διάφοροι τρόποι συνεννόησης μεταξύ των ανθρώπων στη λεκτική και στη μη λεκτική επικοινωνία, οι οποίοι χρησιμοποιούνται ανάλογα με την επικοινωνιακή περίσταση και το πολιτισμικό πλαίσιο.

Β. Ενδεικτικές δραστηριότητες εφαρμογής των λεκτικών επικοινωνιακών πράξεων

Β.1. «Συστήνομαι στην ομάδα»

Τα παιδιά με τη/τον νηπιαγωγό κάθονται σε κύκλο στην «παρεούλα»¹ ή κάτω στο πάτωμα. Η/Ο νηπιαγωγός φορώντας ένα καπέλο σηκώνεται και συστήνεται στα παιδιά: «**Γεια σας! Είμαι η/ ο...**».

Στη συνέχεια η/ο νηπιαγωγός δίνει το καπέλο στο διπλανό παιδί και του ζητά να επαναλάβει τον χαιρετισμό. Με τον ίδιο τρόπο συστήνονται όλα τα παιδιά στην «παρεούλα».

Σημείωση: Η/Ο νηπιαγωγός βοηθάει τα παιδιά στο να χρησιμοποιήσουν το σωστό άρθρο με το όνομά τους. Η/Ο νηπιαγωγός ενθαρρύνει τα παιδιά να χρησιμοποιήσουν το όνομα με το οποίο αισθάνονται άνετα και όχι απαραίτητα την ελληνική εκδοχή του ονόματός τους π.χ. Juliano/Τζουλιάνο και όχι Ιουλιανός.

Β.2. «Με λένε ... Πώς σε λένε;»

Η/Ο νηπιαγωγός, φορώντας ξανά το καπέλο και με κινήσεις θεατρικές, ανάλογες με εκείνες ενός παρουσιαστή, βγάζει το καπέλο της/του και κρατώντας το μπροστά στο στήθος της/του, παρουσιάζεται εισάγοντας τις φράσεις: «**Με λένε ... Πώς σε λένε;**» Απευθύνεται στο διπλανό παιδί και του δίνει το καπέλο για να απαντήσει. Στη συνέχεια, το παιδί, φορώντας το καπέλο, ρωτάει το διπλανό του παιδί. Η διαδικασία ολοκληρώνεται, αφού όλα τα παιδιά με τη σειρά επαναλάβουν τις παραπάνω φράσεις.

Β.3. «Ο κύκλος και το μαντίλι»

Τα παιδιά κάνουν ένα κύκλο. Η/Ο νηπιαγωγός μπαίνει πρώτη/ος στο κέντρο του κύκλου κρατώντας στα χέρια της/του ένα μαντίλι δεμένο σε κόμπο ή μία μπάλα. Πετάει το μαντίλι ή την μπάλα σε κάποιο από τα παιδιά. Εκείνο έρχεται κοντά της/του και όλα τα παιδιά μαζί το ρωτάνε:
- **Πώς σε λένε; Πώς σε λένε;**

Το παιδί που βρίσκεται στο κέντρο του κύκλου απαντάει:

-**Με λένε ...**

Τα υπόλοιπα παιδιά λένε όλα μαζί:

- **Τον/ Τη λένε...**

Στη συνέχεια, το παιδί που είναι στο κέντρο πετάει το μαντίλι ή την μπάλα σε άλλο παιδί το οποίο θα πάρει τη θέση του στο κέντρο του κύκλου και η δραστηριότητα επαναλαμβάνεται για όλα τα παιδιά.

¹ Παρεούλα: ονομάζεται η κυκλική διάταξη των καθισμάτων των παιδιών και της/του νηπιαγωγού μέσα στην τάξη του νηπιαγωγείου η οποία βοηθάει στο να προαχθεί η συζήτηση μεταξύ των νηπίων και μεταξύ των νηπίων και της/του νηπιαγωγού.

Γ. Ενδεικτικές δραστηριότητες έκφρασης

Γ.1. «Βασίλισσα, Βασίλισσα, ποιος έχει την μπάλα;»

(«*Quinnie, Quinnie who's got the ball?*» ομαδικό παιχνίδι από την Αγγλία)

Υλικά:

- μία μπάλα

Ένα παιδί, με γυρισμένη την πλάτη στα υπόλοιπα παιδιά της τάξης, πετάει την μπάλα λέγοντας το όνομα του παιδιού που πιστεύει ότι θα την πιάσει, ενώ όλα τα άλλα προσπαθούν να πιάσουν την μπάλα. Αν το παιδί που πετάει τη μπάλα, βρει το όνομα του παιδιού που θα την πιάσει, τότε το παιδί αυτό γίνεται βασίλισσα και παίρνει τη θέση του. Αν δεν μαντέψει σωστά, συνεχίζει το ίδιο παιδί με γυρισμένη την πλάτη να πετάει την μπάλα στους συμμαθητές του, μέχρι να μαντέψει σωστά ποιος θα πιάσει την μπάλα.

Γ.2. «Μουσικές καρέκλες» - ομαδικό παιχνίδι

Υλικά:

- Τόσες καρέκλες όσα είναι τα παιδιά, κυκλικά τοποθετημένες με το κάθισμα προς τα έξω
- Μουσική

Στην αρχή, όλα τα παιδιά κάθονται στις καρέκλες. Μόλις ξεκινήσει η μουσική τα παιδιά κινούνται στον χώρο σύμφωνα με το ρυθμό της. Μόλις σταματήσει η μουσική τα παιδιά θα πρέπει να τρέξουν γρήγορα να βρουν μια καρέκλα να καθίσουν. Στο πρώτο σταμάτημα της μουσικής υπάρχουν τόσες καρέκλες όσα είναι τα παιδιά. Στο επόμενο σταμάτημα της μουσικής ο/η νηπιαγωγός αφαιρεί μία καρέκλα και το παιδί που δεν έχει καρέκλα θα πρέπει να καθίσει στην αγκαλιά ενός άλλου παιδιού. Αυτό συνεχίζεται μέχρι να μείνουν πολύ λίγες καρέκλες (2-3) και σε κάθε καρέκλα που θα έχει μείνει να κάθονται περισσότερα από δύο παιδιά.

Γ.3. «Ο Παπαγάλος “Πώς σε λένε”» - τραγούδι

(ηχητικό - υπάρχει μελοποιημένο στο συνοδευτικό CD-ήχου)

Ένας παπαγάλος που τον λένε Πάνο,
με πράσινο καπέλο και κίτρινο γιλέκο,
με κόκκινα φτερά και πολύχρωμη ουρά,
σαν συναντούσε κάποιον ρωτούσε με χαρά:
-Πώς σε λένε; Πώς σε λένε; Πώς σε λένε;
-Νίκο; Γιώργο; Ή Μαρία;

Το όνομα όταν άκουγε
στεκόταν με απορία
και έλεγε ξανά το όνομα στα τρία:
-Μαρία, Μαρία, Μαρία.

Τον παπαγάλο Πάνο - οι φίλοι του μας λένε -
το όνομά του άλλαξαν,
τον είπαν: «Παπαγάλο “Πώς σε λένε”»!!!

Η/Ο νηπιαγωγός εμφανίζει τη φιγούρα του παπαγάλου και, καθώς ακούγεται το τραγούδι, δείχνει το καπέλο, το γιλέκο, τα φτερά και την ουρά. Τα παιδιά καλούνται να ακούσουν το τραγούδι και κάθε φορά που θα ακούν τη φράση: «Πώς σε λένε» να χτυπούν παλαμάκια.

Ο παπαγάλος, ως κινητή φιγούρα, μιλάει με τα παιδιά μέσω της/του νηπιαγωγού η οποία/ο οποίος μιλώντας ως παπαγάλος επαναλαμβάνει ό,τι λέει τρεις φορές: «**Πώς σε λένε; Πώς σε λένε; Πώς σε λένε;**» Στη συνέχεια, τα παιδιά παίρνουν τον παπαγάλο για να παίξουν μαζί του.

Γ.4. «Γράφουν τα παιδιά το όνομά τους, όπως μπορούν»

Η/Ο νηπιαγωγός καλεί τα παιδιά να ζωγραφίσουν τον εαυτό τους, όπως αυτά θέλουν, και να γράφουν το όνομά τους **όπως μπορούν**. Αυτό σημαίνει ότι τα παιδιά μπορούν μόνο να ζωγραφίσουν ή να γράφουν ένα μέρος του ονόματός τους σε όποια γλώσσα θέλουν (π.χ. ένα γράμμα ή ένα σύμβολο που να το θεωρούν ως τη γραφή του ονόματός τους). Τα έργα αυτά των παιδιών θα μπορούσαν να ενωθούν σε έναν πίνακα και να αποτελέσουν τον πίνακα της ομάδας της τάξης.

Σημείωση: Δεχόμαστε ό,τι μας φέρουν τα παιδιά.

Γ.5. «Γραφή του ονόματος των παιδιών»

Η/Ο νηπιαγωγός γράφει σε καρτέλες με διαφορετικό χρώμα το όνομα του παιδιού με ελληνικούς χαρακτήρες και στη γλώσσα της χώρας που ζει π.χ.

Τζον

John

- Τα παιδιά προσπαθούν να βρουν τις καρτέλες που γράφουν το όνομά τους.
- Προσπαθούν να ανακαλύψουν πού το λέει ελληνικά και πού στη γλώσσα της χώρας που ζει.

γ. Δίνεται στα παιδιά η απόδοση του ονόματός τους στα ελληνικά αν υπάρχει π.χ.

Γιάννης

και αυτά μετά αποφασίζουν ποια από τις τρεις θέλουν να χρησιμοποιούν στο νηπιαγωγείο. Αυτό μπορεί να αλλάζει μέρα με την ημέρα. Αρκεί να αναγνωρίζουν πότε το γράφουν ελληνικά και πότε σε άλλη γλώσσα.

δ. Στη συνέχεια, η/ο νηπιαγωγός καλεί π.χ. τον Γιάννη μπροστά σε όλη την ομάδα να διαβάσει τις δικές του καρτέλες βοηθώντας τον αν χρειαστεί. Μετά μπορεί να δοθεί στα παιδιά η δυνατότητα να επιλέξουν μια καρτέλα και να συστηθούν με όποιον από τους παρακάτω τρόπους επιθυμούν:

- **Με λένε Γιάννη.**
- **My name is Γιάννης.**
- **Με λένε Τζον.**
- **My name is John.**

Σημείωση: Η συγκεκριμένη δραστηριότητα δεν πρέπει να γίνει από την πρώτη μέρα, αλλά όταν η/ο νηπιαγωγός κρίνει ότι το γλωσσικό επίπεδο των παιδιών το επιτρέπει. Η δραστηριότητα αυτή αποτελεί μία πρόταση για το πώς εισάγονται τα παιδιά στην ελληνική γραφή και στον γραμματισμό. Η/Ο νηπιαγωγός σταδιακά και σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς μπορεί να καλλιεργεί τον γραμματισμό των μαθητών παίζοντας με τα ονόματα των παιδιών ή με άλλες λέξεις από τις διάφορες θεματικές ενότητες που ακολουθούν:

- παρατήρηση της γραφής των γραμμάτων και στις δύο γλώσσες
- εντοπισμός όμοιων γραμμάτων, όμοιων φθόγγων, διαφορετικών γραμμάτων που αντιστοιχούν στον ίδιο φθόγγο κ.ά.

Δ. Ενδεικτικές δραστηριότητες κατανόησης και παραγωγής Λόγου

Δ.1. «Το παιχνίδι της συνέντευξης»

Η/Ο νηπιαγωγός πίσω από το κουκλοθέατρο (ή πίσω από ένα κουτί - πλαίσιο ή στην παρεούλα) φέρνει μία κούκλα και την παρουσιάζει στην ομάδα:

- **Γεια σου !!!** (νηπιαγωγός)
- **Γεια σου !!!** (κούκλα με τη φωνή της/του νηπιαγωγού)
- **Πώς σε λένε;** (νηπιαγωγός)
- **Με λένε ... Πώς σε λένε;** (κούκλα με τη φωνή της/του νηπιαγωγού)
- **Με λένε ... Τι κάνεις;** (νηπιαγωγός ανταλλάσσοντας χειραψία με την κούκλα)
- **Καλά, ευχαριστώ!!!** (κούκλα με τη φωνή της νηπιαγωγού)

Ή αλλιώς:

- **Γεια σου !!!** (νηπιαγωγός)
 - **Γεια σου !!!** (κούκλα με τη φωνή της/του νηπιαγωγού)
 - **Πώς σε λένε;** (νηπιαγωγός)
 - **Με λένε ... Το όνομά μου είναι...** (κούκλα με τη φωνή της/του νηπιαγωγού)
- Η/Ο νηπιαγωγός απευθυνόμενι/ος στα παιδιά και κάνοντας πως δεν ακούει λέει:
- **Πώς την λένε;** (νηπιαγωγός)
 - **Την λένε ...** (παιδιά)
 - **Γεια σου... Τι κάνεις;** (νηπιαγωγός ανταλλάσσοντας χειραψία με την κούκλα)
 - **Καλά, ευχαριστώ!!!** (κούκλα με τη φωνή της/του νηπιαγωγού)

Προέκταση δραστηριότητας: Η/Ο νηπιαγωγός μπορεί να ζητήσει από τα παιδιά να φέρουν το αγαπημένο τους ζωάκι ή την αγαπημένη τους κούκλα στο νηπιαγωγείο και να το παρουσιάσουν στους μαθητές της τάξης. (Συμπληρωματικά, μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην παρουσίαση διάφορες δυνατότητες δραματοποίησης.)

Δ.2. «Παιχνίδι ρόλων»

Τα παιδιά της τάξης χωρίζονται σε δύο ομάδες: στην κόκκινη και στην μπλε. Για να διακρίνονται μεταξύ τους φορούν κόκκινες και μπλε κορδέλες στο χέρι ή κάποιο άλλο παρόμοιο διακριτικό. Η/Ο νηπιαγωγός βάζει μουσική και τα παιδιά κινούνται στον χώρο ελεύθερα. Σταματά τη μουσική και όλα τα παιδιά μένουν ακίνητα και με κλειστά τα μάτια. Η/Ο νηπιαγωγός επιλέγει δύο παιδιά, ένα από κάθε ομάδα, και ζητά να συστηθούν, αφού πρώτα τους δείξει παραδειγματικά τη δραστηριότητα που ακολουθεί:

Παιδί κόκκινης ομάδας: - **Πώς σε λένε;**

Παιδί μπλε ομάδας: - **Με λένε...**

Παιδί κόκκινης ομάδας: - **Τι κάνεις;** (τα παιδιά ενθαρρύνονται να χαιρετήσουν το ένα το άλλο χρησιμοποιώντας διάφορους τρόπους μη λεκτικής επικοινωνίας)

Παιδί μπλε ομάδας: - **Καλά, ευχαριστώ!**

Η νηπιαγωγός βάζει ξανά μουσική. Τα παιδιά κινούνται ελεύθερα στον χώρο. Σταματά τη μουσική και διαλέγει ένα άλλο ζευγάρι παιδιών.

Παιδί μπλε ομάδας: - **Πώς σε λένε;**

.....

Η δραστηριότητα μπορεί να διαρκέσει μέχρι όλα τα ζευγάρια να μιλήσουν. Στο τέλος μπορεί να επαναληφθεί, αλλά όταν σταματά η μουσική να συστήνονται και να ανταλλάσσουν χαιρετισμούς όλα τα ζευγάρια μαζί. Τη μια φορά θα ξεκινούν τα παιδιά της κόκκινης ομάδα και την άλλη φορά τα παιδιά της μπλε ομάδας.

Δ.3. «Η Μαρία και ο Μιχάλης» - κουκλοθέατρο

(ηχητικό – υπάρχει στο συνοδευτικό CD-ήχου)

Ήρωες: Η Μαρία και ο Μιχάλης

(δύο χάρτινες κούκλες υπάρχουν στον φάκελο της 1^{ης} ενότητας)

Στη σκηνή του κουκλοθέατρου εμφανίζεται μια χάρτινη κούκλα, η Μαρία που την κινεί η/ο νηπιαγωγός. Η Μαρία κοιτάζει δεξιά κι αριστερά. Πηγαίνει πίσω από τη σκηνή και ξαναγυρνά. Όσο η Μαρία βρίσκεται πίσω από τη σκηνή, εμφανίζεται ο αδελφός της, ο Μιχάλης, που κοιτάει κι αυτός δεξιά κι αριστερά και, μόλις η Μαρία επιστρέφει στη σκηνή, ο Μιχάλης έχει κρυφτεί ξανά.

Η Μαρία απευθύνεται στα παιδιά:

- **Γεια σας!!!**

- **Γεια σας!!!** (Ακούγεται η φωνή του Μιχάλη πίσω από τη σκηνή σαν αντίλαλος.)

- **Τι κάνετε;** (Μαρία)

- **Τι κάνετεεεε;** (Επαναλαμβάνει η φωνή του Μιχάλη σαν αντίλαλος.)

- **Είμαι η Μαρία!!!** (Μαρία)

- **Είμαι ο Μιχάλης!!!** (Λέει η φωνή και η Μαρία κοιτάει γύρω γύρω για να ανακαλύψει τον αδελφό της, αλλά δεν τον βλέπει...)

- **Το όνομά μου** (λέει ψιθυριστά στα παιδιά η Μαρία) **είναι... Μαρία.**

- **Το όνομά μου** (λέει ψιθυριστά και η φωνή του Μιχάλη) **είναι ... Μιχάλης.**

- **Με λένεεεε Μαρία!!!** (Λέει δυνατά η Μαρία.)

- **Με λένεεεε Μιχάλη!!!** (Λέει δυνατά ο Μιχάλης.)
 - **Τον λένε Μιχάλη;** (Λέει ερωτηματικά στα παιδιά η Μαρία.)
 - **Τη λένε Μαρία;** (Λέει ερωτηματικά στα παιδιά ο Μιχάλης.)
 - **Μιχάσαλη!!!** (Η Μαρία με δυνατή φωνή.)
 - **Μαρίτσια!!!** (Λέει ο Μιχάλης με όμοια φωνή.)
 - **Τι κάνεις; Ε; Ε; Ε; Τι κάνεις;** (Τον ρωτάει η Μαρία.)
 - **Καλά, ευχαριστώ!** (Απαντάει ο Μιχάλης.)
- (Η Μαρία εκνευρισμένη φωνάζει:)
- **Καλά, ευχαριστώ; Τώρα θα σου πω εγώ!!!**

(Και ψάχνοντας ολόγυρα πηγαίνει πίσω από τη σκηνή μήπως βρει τον αδελφό της. Στη σκηνή εμφανίζεται τώρα ο Μιχάλης, ο οποίος σκάει από τα γέλια. Στη συνέχεια, μπορεί να επαναληφθεί όλη η στιχομυθία με πίσω φωνή τη φωνή της Μαρίας ...)

- **Γεια σας!!!.....**(Μιχάλης)

Στο τέλος, τα δύο αδέρφια συναντιούνται, αγκαλιάζονται, γελάνε και χαιρετάνε τα παιδιά φεύγοντας από τη σκηνή.

Ε. Ενδεικτικές δραστηριότητες καλλιέργειας της κριτικής σκέψης

Ε.1. «Γεια σου! στις γλώσσες του κόσμου»

(μία αφίσα υπάρχει στον φάκελο της 1^{ης} ενότητας)

Η αφίσα απεικονίζει παιδιά από διάφορες χώρες και φυλές να λένε «Γεια σου» με διάφορους τρόπους στη μιμόγλωσσα. Παράλληλα, οι εικόνες πλαισιώνονται από τη γραφή της φράσης «Γεια σου» σε διάφορες γλώσσες. Στην αφίσα έγινε μία προσπάθεια να αποδοθεί η φράση στις γλώσσες που μιλούνται στις χώρες στις οποίες απευθύνεται το υλικό του προγράμματος «Ελληνόγλωσση Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Διαπολιτισμική Εκπαίδευση στη Διασπορά».

Η/Ο νηπιαγωγός παρουσιάζει την αφίσα στα παιδιά και τα παρακινεί να την παρατηρήσουν και να παρουσιάσουν τις σκέψεις τους στην ομάδα. Αν δεν μπορεί να γίνει η συζήτηση στα ελληνικά, καλό είναι να γίνει στη γλώσσα που γνωρίζουν τα παιδιά καλύτερα, προσπαθώντας να χρησιμοποιηθούν κάποιες λέξεις ή φράσεις και στα ελληνικά.

Στόχος της δραστηριότητας: Να ανακαλύψουν οι μαθητές ότι το «γεια σου» οι άνθρωποι σε διάφορα μέρη του κόσμου το λένε με διαφορετικές λέξεις και το δείχνουν με διαφορετικό τρόπο, ανάλογα με την ηλικία, τη σχέση που έχουν μεταξύ τους ή τις πολιτισμικές τους συνήθειες. Ωστόσο διαπιστώνεται ότι σε κάθε περίπτωση φαίνεται η ανάγκη του ανθρώπου για επικοινωνία και επαφή.

Στη συνέχεια, η/ο νηπιαγωγός μπορεί να βάλει μουσική και να ενθαρρύνει τα παιδιά να περιφέρονται ελεύθερα στον χώρο. Μόλις θα σταματά η μουσική η/ο νηπιαγωγός θα δείχνει διάφορους χαιρετισμούς από την αφίσα και θα καλεί τα παιδιά να τους μιμηθούν. Επίσης, θα πρέπει να ενθαρρύνει τα παιδιά να φτιάξουν δικούς τους χαιρετισμούς και να πουν «γεια σου» με τον δικό τους τρόπο.

Προέκταση της δραστηριότητας: Η/Ο νηπιαγωγός μπορεί να διαβάσει από την αφίσα τους διάφορους χαιρετισμούς ώστε να αναγνωρίσουν τα παιδιά ποιες λέξεις καταλαβαίνουν ή να παίξουν με τα γραφήματα και τα φωνήματα των λέξεων, όπως αυτό προτείνεται στη δραστηριότητα Γ.5. Η δραστηριότητα αυτή καλό είναι να γίνει όταν η/ο νηπιαγωγός θεωρήσει ότι τα παιδιά μπορούν να ανταποκριθούν γλωσσικά.

Το «Γεια σου» σε διάφορες γλώσσες :

- Αγγλικά: Hello (Χελόου)
- Αλβανικά: përsheëndetje (περσεντέντιε)
- Αραβικά: مرحبا (μέρχαμπα)
- Βουλγαρικά: Здравейте (ζντραβέϊτε)
- Γαλλικά: Salut (σαλύ)
- Γερμανικά: Hallo (χαλό)
- Ελληνικά: Γεια σου
- Ισπανικά: ¡Hola (Όλα)
- Ιταλικά: Ciao (τσάο)
- Κινέζικα: 喂 (γυέι)
- Ουκρανικά: здрастуйте (ζντράστουίτε)
- Πορτογαλλικά: olá (όλα)
- Ρουμανικά: Bună (Μπούνα)
- Ρωσικά: здравствуйτε (ζντράβστβουίτσε)
- Σουηδικά: Hej (χέι)
- Τούρκικα: Merhaba (μάρχαμπα)

Υπενθύμιση: Προτείνεται, με την ολοκλήρωση κάθε θεματικής ενότητας, η/ο νηπιαγωγός, προκειμένου να ελέγξει την επίτευξη των διδακτικών στόχων που είχε θέσει, να παίζει με τα παιδιά το επιτραπέζιο παιχνίδι «**Ταξίδι στην Παιχνιδοχώρα**» (βλ. 14^η ενότητα).

ΕΝΟΤΗΤΑ 2η

Η οικογένειά μου

Α. Στόχοι

Α.1. Γλωσσικοί στόχοι

Λεκτική επικοινωνιακή πράξη	Μορφολογικά / Συντακτικά στοιχεία	Εφαρμογή
<ul style="list-style-type: none">• μαθαίνω το βασικό λεξιλόγιο για τα μέλη της οικογένειας• ζητώ πληροφορίες για πρόσωπα• επιβεβαιώνω ή να διαψεύδω πληροφορίες• μαθαίνω να μετρώ από το 1-10	<ul style="list-style-type: none">• βασικό λεξιλόγιο για τα μέλη της οικογένειας• ερωτηματικές προτάσεις με τις αντωνυμίες:<ul style="list-style-type: none">- Ποιος/ποια/ ποιο- Αυτός/ αυτή/ αυτό• καταφατική/ αρνητική απάντηση	<p>Η μαμά, ο μπαμπάς, ο αδελφός, η αδελφή, ο παππούς, η γιαγιά, ο γιος, η κόρη, τα παιδιά...</p> <ul style="list-style-type: none">- Ποιος/Ποια είναι αυτός/αυτή;- Αυτός/Αυτή είναι ο μπαμπάς μου / η μαμά μου.- Αυτός είναι ο μπαμπάς σου; / Αυτή είναι η μαμά σου;- Ναι. / Ναι, είναι η μαμά μου.- Όχι. / Όχι, δεν είναι η μαμά μου, είναι η γιαγιά μου. <p>αρίθμηση: 1- 10</p>

Α.2. Κοινωνικο-πολιτισμικοί στόχοι

- Να νιώθει κάθε παιδί υπερήφανο για την οικογένειά του.
- Να σέβεται κάθε παιδί τη δομή και τη σύνθεση των οικογενειών των άλλων παιδιών ως μία αποδεκτή μορφή οικογένειας μέσα στην ποικιλία της σύγχρονης πολυπολιτισμικής κοινωνίας.

Β. Ενδεικτικές δραστηριότητες εφαρμογής των λεκτικών επικοινωνιακών πράξεων

Β.1. «Να η οικογένειά μου!»

Η/Ο νηπιαγωγός ζητά από τα παιδιά να φέρουν στο σχολείο οικογενειακές φωτογραφίες. Το ίδιο κάνει και η/ο ίδια/ος.

Στην αρχή, η/ο νηπιαγωγός δείχνοντας τη δική της/του παιδική φωτογραφία με τους γονείς της/του, τα αδέρφια της/του κ.λπ. παρουσιάζει την οικογένειά της/του λέγοντας: «**Αυτός είναι ο μπαμπάς μου**» ή δείχνοντας: «**Να ο μπαμπάς μου**». Με αυτόν τον τρόπο παρουσιάζει όλα τα μέλη της οικογένειάς της/του.

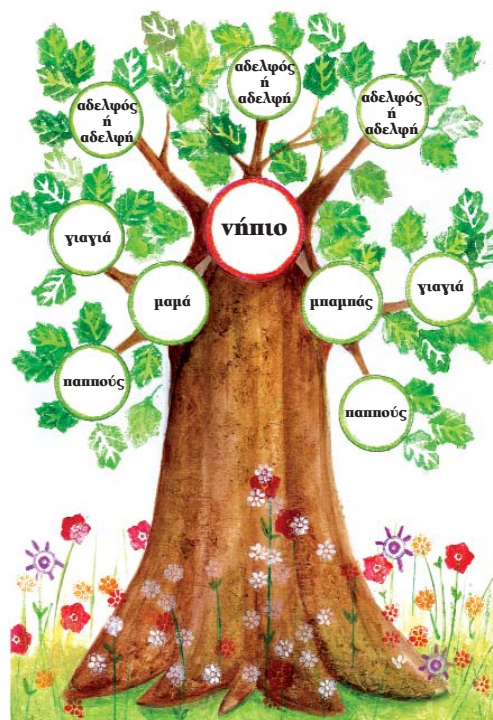
Σημείωση: Εδώ μπορεί η/ο νηπιαγωγός να δείξει και μια σύγχρονη φωτογραφία της οικογένειάς της/του λέγοντας: ο γιος μου ή η κόρη μου, τα παιδιά μου, ο άντρας μου/ η γυναίκα μου, χωρίς να έχει απαίτηση να τα επαναλάβουν και να τα μάθουν τα παιδιά.

Στη συνέχεια, ένα – ένα παιδί παρουσιάζει στην ομάδα την οικογένειά του, είτε λέγοντας το ίδιο: «**Να ο μπαμπάς μου**» ή «**Αυτός είναι ο μπαμπάς μου**» είτε απαντώντας σε ερωτήσεις της/του νηπιαγωγού ή κάποιου παιδιού: «**Ποιος είναι αυτός; / Ποια είναι αυτή;**» ή «**Αυτός είναι ο μπαμπάς σου;**» Κάθε παιδί παρουσιάζει όλα τα μέλη της οικογένειάς του ή απαντά ανάλογα σε κάθε ερώτηση που του γίνεται.

Έπειτα η/ο νηπιαγωγός ή ένα από τα παιδιά ρωτά: «**Πώς τον λένε τον μπαμπά σου;**» Το κάθε παιδί απαντά ανάλογα και όλα τα παιδιά, συμμετέχοντας σε ένα παιχνίδι ερωτήσεων – απαντήσεων, πληροφορούνται για τα ονόματα των μελών της οικογένειας των συμμαθητών τους και γίνεται επανάληψη των λεκτικών πράξεων της προηγούμενης ενότητας.

Β.2. «Ας μετρηθούμε...»

Στην αρχή, η/ο νηπιαγωγός επιλέγοντας είτε τη δική της/του οικογενειακή φωτογραφία είτε κάποιου παιδιού μετράει λέγοντας: «**Ας μετρήσουμε όλοι μαζί... Πόσοι είναι;**» και μετράει «**1,2,3,4...**» Απάντηση: «**Είναι 4**». Η ίδια διαδικασία επαναλαμβάνεται με όλες τις φωτογραφίες των παιδιών με στόχο την εξοικείωση τους στο μέτρημα.

Γ. Ενδεικτικές δραστηριότητες έκφρασης

Γ.1. «Φτιάχνω το οικογενειακό μου δέντρο» (υπόδειγμα οικογενειακού δέντρου υπάρχει στον φάκελο της 2^{ης} ενότητας)

Η/Ο νηπιαγωγός πολλαπλασιάζει το υπόδειγμα του οικογενειακού δέντρου και μοιράζει ένα σε κάθε παιδί.

Τα παιδιά ζωγραφίζουν ή κολλούν φωτογραφίες της οικογένειάς τους και στη συνέχεια το κάθε παιδί το παρουσιάζει στα άλλα παιδιά επαναλαμβάνοντας το λεξιλόγιο της ενότητας: **«Αυτός είναι ο μπαμπάς μου. Τον λένε...»**.

Η/Ο νηπιαγωγός παίρνει τα οικογενειακά δέντρα όλων των παιδιών και τα ανακατεύει. Ζητά από ένα παιδί να πάρει ένα τυχαία και να πει: **«Να ο/η ... και η οικογένειά του/της.»** (Σε πιο προχωρημένο επίπεδο θα μπορούσε να πει **«Η οικογένεια του/της ...»**).

Γ.2. «Ζωγραφίζω την οικογένειά μου ή φτιάχνω κολάζ»

Ενθαρρύνουμε τα παιδιά να ζωγραφίσουν σε ολόσωμες ζωγραφιές τα μέλη της οικογένειά τους ή να επιλέξουν κάποιες εικόνες ανθρώπων από περιοδικά και στη συνέχεια κόβοντάς τες να τις κολλήσουν σε ό,τι φόντο θέλουν και να αναπαραστήσουν την οικογένειά τους.

Στη συνέχεια θα παρουσιάσουν τα έργα τους στην τάξη χρησιμοποιώντας τις αντίστοιχες φράσεις.

(SylvieSArtwork From MICAClass)

Γ.3. «Φτιάχνω με πλαστελίνη την οικογένειά μου»

Τα παιδιά μπορούν να φτιάξουν μια οικογένεια με πλαστελίνη παρόμοια με εκείνη της φωτογραφίας που είναι φτιαγμένη από άχυρο.

http://www.monthiersentracteur.com/?attachment_id=10469

Γ.4. «Μιμήσου την οικογένειά σου»

Υλικά:

- στεφάνια (στρογγυλοί πλαστικοί σωλήνες)

Η/Ο νηπιαγωγός πηγαίνει στη μέση της παρεούλας, βάζει ένα στεφάνι κάτω, μπαίνει μέσα σε αυτό και παρουσιάζεται: **«Γεια σας είμαι π/ο...»**. Στη συνέχεια, υποκλίνεται με τον τρόπο που επιθυμεί. Γύρω από το στεφάνι της/του τοποθετεί και άλλα στεφάνια που αντιστοιχούν στα μέλη της οικογένειά της/του και φτιάχνει ένα λουλουδί με πέταλα.

Έπειτα μπαίνει σε καθένα από τα στεφάνια π.χ. του μπαμπά της/του και υποδυόμενη τον μπαμπά της/του, βήχει, ξεροβήχει και με χοντρή φωνή λέει: **«Γεια σας είμαι ο μπαμπάς της (π.χ.) Αργυρώς. Με λένε Γιώργο»**.

Στη συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορούν να χρησιμοποιηθούν αντικείμενα της θεατρικής γωνιάς, όπως: ένα καπέλο για τον μπαμπά, ένα μαντίλι για τη μαμά ...

Η/Ο νηπιαγωγός καλεί ένα - ένα τα παιδιά να παρουσιάσουν με ανάλογο τρόπο την οικογένειά τους.

Γ.5. «Ας φτιάξουμε το δικό μας ζωντανό έργο τέχνης!»

(Τα έργα τέχνης “Family Group” Henry Moore, “A Citizen” Mikhail Davidvich Natarevich, μία οικογένεια cartoon <http://digital-art-gallery.com/picture/big/5566> και “Family” Patricia Dahlman υπάρχουν στον φάκελο της 2^{ης} ενότητας)

Σε όλα τα έργα τέχνης και με διάφορες τεχνοτροπίες αναπαριστούνται οικογένειες.

Στόχοι της δραστηριότητας: Να ενθαρρυνθούν τα παιδιά στην παραγωγή λόγου παρατηρώντας τις εικόνες με τα έργα τέχνης και ανάλογα με τις γλωσσικές τους ικανότητες να παρουσιάσουν τα μέλη των οικογενειών, να μετρήσουν ή να περιγράψουν τι κάνουν.

Στη συνέχεια, χωρίζονται σε ομάδες των 3-4 παιδιών, τους δίνεται κρυφά και τυχαία μια εικόνα και πρέπει να αποφασίσουν με την ομάδα τους σε μια άκρη της αίθουσας πώς θα αναπαραστήσουν την εικόνα αυτή. Έπειτα η κάθε ομάδα αναπαριστάει με τη σειρά στους υπόλοιπους μαθητές την εικόνα της και εκείνοι προσπαθούν να μαντέψουν ποια εικόνα είναι.

Γ.6. «Κολλημένος στη λάσπη»

(«Stuck in the Mud» ομαδικό παιχνίδι από την Αυστραλία)

Τα παιδιά είναι χωρισμένα σε δύο ομάδες. Η μία ομάδα κυνηγάει την άλλη και όταν πιάσει ένα παιδί από την άλλη ομάδα, το παιδί αυτό μένει ακίνητο με ανοιχτά πόδια (σαν να έχει κολλήσει στη λάσπη). Τότε θα πρέπει να πάει ένα παιδί της ομάδας του, να περάσει από κάτω από τα πόδια του για να το ξεκολλήσει από τη λάσπη και το παιχνίδι συνεχίζεται...

Γ.7. «Στο μπαμπά και στη μαμά και ας έχουνε κοιλιά!» - τραγούδι

(ηχητικό – υπάρχει μελοποιημένο στο συνοδευτικό CD-ήχου)

Ο μπαμπάς μου ο Μανόλης
το πρωί όταν ξυπνά,
τη γυμναστική του κάνει
να του πέσει η κοιλιά.

Από δίπλα κι η μαμά μου
τρέχει, σκύβει και πηδά,
ανεβαίνει, κατεβαίνει
πάνω κάτω τα σκαλιά.

Αχ μανούλα! Αχ μπαμπά!
σας το λέω με χαρά
πως εγώ σας αγαπάω
και ας έχετε κοιλιά!

Γ.8. «Είμαστε όλοι μια χαρά!» - τραγούδι
(ηχητικό – υπάρχει μελοποιημένο στο συνοδευτικό CD-ήχου)

Όταν η μαμά δουλεύει,
ο μπαμπάς μαζί μου παίζει
κι όταν ο αδελφός μου κλαίει,
ο παππούς τραγουδία λέει.

Όταν ο μπαμπάς δουλεύει,
η μαμά μαζί μου παίζει
κι η αδελφή μου όταν γελά,
η γιαγιά μας τη φιλά.

Στη μανούλα, στον μπαμπά,
στον παππούλη, στη γιαγιά,
στον αδερφό, στην αδελφούλα
στέλνω χίλια δυο φιλιά!

Στη μανούλα, στον μπαμπά,
στον παππούλη, στη γιαγιά,
στον αδερφό, στην αδελφούλα
στέλνω χίλια δυο φιλιά!

Δ. Ενδεικτικές δραστηριότητες κατανόησης και παραγωγής λόγου

Δ.1. «Κάθε παιδί έχει την οικογένειά του»

(επτά εικονογραφημένες καρτέλες υπάρχουν στον φάκελο της 2^{ης} ενότητας)

Πέντε φίλοι αυτοσυστήνονται στους μαθητές του νηπιαγωγείου και παρουσιάζουν δικές τους οικογενειακές φωτογραφίες σε διάφορες οικογενειακές στιγμές.

Στόχοι της δραστηριότητας: Να προσπαθήσουν τα παιδιά ανάλογα με το γλωσσικό τους επίπεδο αφενός να καταλάβουν το μικρό κείμενο που εμπεριέχεται σε κάθε καρτέλα και αφετέρου να παράγουν λόγο είτε ονομάζοντας τα μέλη των οικογενειών της κάθε καρτέλας είτε μετρώντας τα είτε περιγράφοντας τι βλέπουν.

Δ.2. «Νανουρίσματα»

(Οι πίνακες ζωγραφικής «Μητρική στοργή» του Ιακωβίδη και «Mother and Child» του Picasso υπάρχουν στον φάκελο της ενότητας. Επίσης υπάρχει ένα νανούρισμα στο συνοδευτικό CD-ήχου)

«Ύπνε έλα, έλα εδώ!» - νανούρισμα

Ύπνε έλα, έλα εδώ,
να κοιμήσεις το μωρό,
να δει όνειρο καλό,
ύπνε έλα έλα εδώ.

Ύπνε παρ' το αγκαλιά,
στη δική σου τη φωλιά,
κοίμισέ το μου γλυκά,
ύπνε παρ' το αγκαλιά.

Στόχοι της δραστηριότητας: Να ενθαρρυνθούν τα παιδιά να παράγουν λόγο συζητώντας για την αγάπη της μητέρας προς το παιδί, να εκφράσουν τα δικά τους συναισθήματα και να μοιραστούν ανάλογες εμπειρίες με τους συμμαθητές τους.

Παράλληλα, ακούγονται κάποια νανουρίσματα (π.χ. «Ύπνε έλα, έλα εδώ!» κ.ά.) και η/ο νηπιαγωγός παροτρύνει τα παιδιά με βάση τη μελωδία και το κλασικό «νάνι νάνι» να φτιάξουν το δικό τους νανούρισμα:

Νάνι νάνι το παιδί μου
νάνι νάνι το παπί μου,
νάνι νάνι το μικρό μου,
νάνι νάνι το μωρό μου...

Ε. Ενδεικτικές δραστηριότητες καλλιέργειας της κριτικής σκέψης

Ε.1. Προέκταση της δραστηριότητας Δ.1. «Κάθε παιδί έχει την οικογένειά του!»

Υλικό:

- Οι καρτέλες της δραστηριότητας Δ.1.

Οι συγκεκριμένες καρτέλες εστιάζουν στους διαφορετικούς τύπους οικογένειας ως προς τη δομή (πυρηνική, διευρυμένη, μονογονεϊκή) και ως προς την εθνοτική τους προέλευση.

Στόχος της δραστηριότητας: Να κατανοήσουν όλα τα παιδιά ότι κάθε παιδί έχει μία οικογένεια που μπορεί να διαφέρει από την οικογένεια ενός άλλου παιδιού, όμως για το καθένα η οικογένειά του είναι μοναδική, γιατί εκεί νιώθει αγάπη, ασφάλεια, θαλπωρή και είναι υπερήφανο γι' αυτήν.

Ε.2. «Η οικογένεια στην τέχνη»

Υλικό:

- Οι καρτέλες των έργων τέχνης των δραστηριοτήτων Γ.5. και Δ.2.

Στόχοι της δραστηριότητας: Παρατηρώντας τις παραπάνω καρτέλες τα παιδιά ενθαρρύνονται να συζητήσουν για τα συναισθήματα των μελών των οικογενειών οι οποίες απεικονίζονται π.χ. αγάπη, τρυφερότητα, δέσιμο κ.λπ. Στη συνέχεια, παροτρύνονται να παρουσιάσουν τα δικά τους βιώματα, δηλαδή να περιγράψουν οικογενειακές στιγμές προκειμένου να ανταλλάξουν εμπειρίες, να βρουν κοινές σχέσεις και να γνωριστούν καλύτερα μεταξύ τους.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3η

Γνωρίζω το σώμα μου

Α. Στόχοι

Α.1. Γλωσσικοί στόχοι

Λεκτική επικοινωνιακή πράξη	Μορφολογικά / Συντακτικά στοιχεία	Εφαρμογή
<ul style="list-style-type: none">• μαθαίνω να κατανοώ και να χρησιμοποιώ το βασικό λεξιλόγιο της ενότητας• ονομάζω το φύλο• περιγράφω την εξωτερική εμφάνιση προσώπων• ζητώ και επιβεβαιώνω ή διαφεύδω πληροφορίες σχετικές με την εξωτερική εμφάνιση προσώπων• αναγνωρίζω και περιγράφω με περισσότερες λεπτομέρειες βασικά χαρακτηριστικά της εξωτερικής εμφάνισης προσώπων• μαθαίνω ενέργειες/ δραστηριότητες που γίνονται με μέλη του σώματος	<ul style="list-style-type: none">• βασικό λεξιλόγιο για το ανθρώπινο σώμα• η δομή: Έχω + Ουσιαστικό σε καταφατική και αρνητική πρόταση• ερωτηματική πρόταση: Πού + Ρήμα + Υποκείμενο• κτιπτική αντωνυμία α', β', γ' προσώπου ενικού αριθμού• προσδιοριστικά επίθετα για τα εξωτερικά χαρακτηριστικά προσώπων• ρήματα που δηλώνουν διάφορες δραστηριότητες/ ενέργειες σε συνδυασμό με την αντίστοιχη προθετική φράση (με + Άρθρο + Ουσιαστικό)	<p>Το αγόρι, το κορίτσι, το κεφάλι, τα μάτια, η μύτη, το στόμα, τα αφτιά, τα μαλλιά, το σώμα...</p> <p>- Είμαι αγόρι! - Είμαι κορίτσι!</p> <p>- Έχω δύο μάτια... - Έχεις/Έχει μάτια; Ναι, έχω/έχει.</p> <p>- Πού είναι τα μάτια σου; - Να τα μάτια μου!</p> <p>- Το κεφάλι μου, τα μάτια σου, το στόμα του/της...</p> <p>Έχω μπλε / πράσινα... μάτια Έχω σγουρά μαλλιά (σγουρά / ίσια, κοντά / μακριά, ξανθά / μαύρα...).</p> <p>Βλέπω, μυρίζω, ακούω, τρώω, μιλώ, τραγουδώ, πιάνω/αγγίζω, περπατάω, τρέχω, κλοτσάω... Με το στόμα μιλώ. Με τα μάτια βλέπω κ.λπ.</p> <p>Τι κάνεις με τη μύτη; Μυρίζω. Πώς βλέπεις; Με τα μάτια ...</p>

A.2. Κοινωνικο-πολιτισμικοί στόχοι

- Να κατανοήσουν τα παιδιά ότι η εξωτερική εμφάνιση των ανθρώπων είναι διαφορετική ως προς το φύλο, το χρώμα, το ύψος, το βάρος κ.λπ.
- Να κατανοήσουν ότι το ανθρώπινο σώμα είναι ένας ζωντανός οργανισμός που με τον δικό του θαυμαστό τρόπο προσπαθεί να διατηρήσει την ισορροπία του.
- Να κατανοήσουν τα παιδιά ότι το σώμα μας αποτελεί έναν πολυσύνθετο οργανισμό χάρη στον οποίο μπορούμε να αντιληφθούμε, να κατανοήσουμε και να επικοινωνήσουμε με τον κόσμο γύρω μας.
- Να κατανοήσουν ότι οι διαφωνίες των ανθρώπων θα πρέπει να λύνονται με τη συζήτηση και όχι με τη βία.

B. Ενδεικτικές δραστηριότητες εφαρμογής των λεκτικών επικοινωνιακών πράξεων

B.1. «Τα μέρη του σώματος»

Η/Ο νηπιαγωγός τοποθετεί ένα μεγάλο κομμάτι από «χαρτί του μέτρου» στο κέντρο της «παρεούλας». Ζητάει από κάποιο παιδί να ξαπλώσει πάνω στο χαρτί και κάνει το περίγραμμα του σώματός του. Δείχνει στα παιδιά το περίγραμμα και λέει: «**Το σώμα, το κεφάλι, τα χέρια, τα πόδια...**» και όλοι μαζί επαναλαμβάνουν. Στη συνέχεια, ζητάει από τα παιδιά να σχεδιάσουν στο κεφάλι «**τα μάτια, τη μύτη, το στόμα... κ.λπ.**». Κάθε φορά η/ο νηπιαγωγός δείχνει το ανάλογο μέρος του σώματος και λέει:

- **Να τα μάτια ... Να η μύτη... το στόμα, τα αφτιά, τα μαλλιά...**

- **Είναι αγόρι! / Είναι κορίτσι!**

Έπειτα το παιδί του περιγράμματος παρουσιάζει στα άλλα παιδιά το περίγραμμά του επαναλαμβάνοντας, με τη βοήθεια της/του νηπιαγωγού, τα μέρη του σώματός του π.χ. «**Το κεφάλι μου, το σώμα μου ... κ.λπ.**». Τα άλλα παιδιά επαναλαμβάνουν και δείχνουν αντίστοιχα τα δικά τους. Στο τέλος λέει: **Είμαι αγόρι! / Είμαι κορίτσι!**

Η/Ο νηπιαγωγός συνεχίζει τη δραστηριότητα:

- **Πού είναι το κεφάλι του; - Να το κεφάλι του...**

- **Πού είναι η μύτη του; - Να η μύτη του... κ.λπ.**

Τα παιδιά επαναλαμβάνουν.

B.2. «Ο καθρέπτης»

Η/Ο νηπιαγωγός μπροστά σε έναν καθρέπτη παρουσιάζει δείχνοντας ένα-ένα τα χαρακτηριστικά του προσώπου της/του.

- Έχω ένα στόμα (με κόκκινα χείλη - χα!χα!).

- Έχω μια μύτη (μεγάλη και χοντρή!).

- Έχω δυο μπλε μάτια.

- Έχω μαύρα μαλλιά. (Έχω μαύρα, μακριά, σγουρά μαλλιά).

Στο καθαλέτο μπορεί να ζωγραφίσει τα χαρακτηριστικά της/του με αργές κινήσεις, συνοδεύοντας τις με τις ανάλογες εκφράσεις.

Στη διάρκεια της δημιουργίας του πορτραίτου της/του ρωτά τα παιδιά:

- Έχω μάτια; Πόσα μάτια; Έχω μαύρα μάτια; ...

Στη συνέχεια, κάθε παιδί μπορεί να φτιάξει ανάλογα το πορτραίτο του.

B.3. « Τι χρώμα μάτια έχεις;»

(τέσσερις καρτέλες με ζευγάρια ματιών διαφορετικών χρωμάτων υπάρχουν στον φάκελο της 3^{ης} ενότητας)

Η/Ο νηπιαγωγός δείχνει τις καρτέλες με τα ζευγάρια ματιών των διαφορετικών χρωμάτων (καφέ/καστανά¹, μαύρα, πράσινα, μπλε) και παρουσιάζει τα χρώματα. Χωρίζει τα παιδιά σε τέσσερις ομάδες και τους δίνει από μία καρτέλα. Τα παιδιά καλούνται να πουν τι χρώμα μάτια έχει η καρτέλα τους.

Έπειτα η/ο νηπιαγωγός βάζει μουσική και όσο παίζει η μουσική τα παιδιά ψάχνουν στο νηπιαγωγείο να βρουν και να μαζέψουν όσα πιο πολλά αντικείμενα μπορούν του χρώματος εκείνου που έχουν τα μάτια της καρτέλας τους. Μόλις σταματήσει η μουσική η κάθε ομάδα μετράει τα αντικείμενα που έφερε. Κερδισμένη είναι εκείνη που κατάφερε να μαζέψει τα περισσότερα αντικείμενα.

Γίνονται ανάλογες ερωτήσεις π.χ. «Τι χρώμα είναι αυτό;»

Στο τέλος, κάθε παιδί μπορεί να βρει και να πει το χρώμα που έχουν τα δικά του μάτια ή τα μάτια των φίλων του.

B.4. «Αισθήσεις»

Η/Ο νηπιαγωγός με ανάλογες κινήσεις παρουσιάζει τα μέρη του σώματός της/του λέγοντας το παραπάνω:

¹ Το επίθετο «καφέ» το χρησιμοποιούμε για να χαρακτηρίσουμε το χρώμα που έχει ένα αντικείμενο π.χ. καφέ τσάντα. Όταν θέλουμε να αποδώσουμε σε μάτια ή μαλλιά το καφέ χρώμα χρησιμοποιούμε το επίθετο «καστανός» π.χ. καστανά μάτια, καστανά μαλλιά. Βέβαια, για το πρώτο επίπεδο εκμάθησης των παιδιών της Ελληνικής θα πρέπει η/ο νηπιαγωγός να δεχτεί και το «Έχω καφέ μάτια και καφέ μαλλιά». Σε ένα πιο προχωρημένο γλωσσικό επίπεδο των παιδιών θεωρούμε ότι θα πρέπει να προβεί στη διάκριση των όρων. Όμοια με το επίθετο «ξανθός» που το χρησιμοποιούμε για τα μαλλιά π.χ. ξανθά μαλλιά.

Έχω μάτια για να βλέπω,
δυο αφτιά για να ακούω,
έχω στόμα να μιλώ,
μία μύτη να μυρίζω,
δύο χέρια για να αγγίζω,
πόδια για να περπατώ.
Έχω σώμα δυνατό!!

Τα παιδιά επαναλαμβάνουν κάνοντας ό,τι κάνει η/ο νηπιαγωγός τους: δείχνουν δηλαδή τα μέρη του σώματός τους κάθε φορά που τα ακούν στο τραγουδάκι.

Έπειτα η/ο νηπιαγωγός δείχνει στα παιδιά διάφορα μέρη του σώματός της/του και τα παιδιά επαναλαμβάνουν τον αντίστοιχο στίχο του παραπάνω τραγουδιού π.χ. η/ο νηπιαγωγός δείχνει τη μύτη της/του και τα παιδιά λένε: «μία μύτη να μυρίζω».

Γ. Ενδεικτικές δραστηριότητες έκφρασης

Γ.1. «Κολάζ πρόσωπο και σώμα»

Τα παιδιά κόβουν από διάφορα περιοδικά μάτια, στόμα, μύτη, μαλλιά, αφτιά κ.λπ. και δημιουργούν το δικό τους πρόσωπο ή σώμα. Επίσης, μπορούν να ντύσουν τα περιγράμματα του σώματός τους (βλ. δραστηριότητα Β.1) με μικρά χαρτάκια ή με στοιχεία από περιοδικά.

Το περίγραμμα μπορεί να γίνει δώρο γενεθλίων

Τα παιδιά παρουσιάζουν τα περιγράμματά τους

Γ.2. «Μάντεψε: Ποιος είναι το μοντέλο;»

Τα παιδιά χωρίζονται σε δυο ομάδες. Κάθε ομάδα επιλέγει τον ζωγράφο και κρυφά το μοντέλο, δηλαδή το παιδί του οποίου το πορτραίτο θα ζωγραφίσει ο ζωγράφος στο χαρτί. Οι ζωγράφοι με τη βοήθεια των ομάδων τους ζωγραφίζουν το μοντέλο τους, αφού θα έχουν συζητήσει μεταξύ τους τι χρώματα θα χρησιμοποιήσουν για να αποδώσουν με ακρίβεια τα χαρακτηριστικά του μοντέλου τους. Μόλις τελειώσουν, η μία ομάδα παρουσιάζει στην άλλη το έργο της προκειμένου να αναγνωρίσουν τα παιδιά που ήταν μοντέλα.

Το παιχνίδι μπορεί να επαναληφθεί πολλές φορές, με διάφορα μέλη της ομάδας να κάνουν τον ζωγράφο και το μοντέλο.

Γ.3. «Το παιχνίδι του αγάλματος με τον γλύπτη»

(τέσσερις φωτογραφίες με τα έργα τέχνης: «Mother and Children», Sculpture on the Plaza at Temple Square Salt Lake City UT, «Δρομείς» Θεόδωρος Παπαγιάννης, «Δισκοβόλος» Μύρων, «Ο πρίγκιπας των κρίνων», Κνωσός υπάρχουν στον φάκελο της 3^{ης} ενότητας)

Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και σε κάθε ομάδα κάποια παιδιά γίνονται γλύπτες και κάποια άλλα μοντέλα. Κάθε ομάδα παίρνει από μία φωτογραφία και τα παιδιά-γλύπτες καλούνται να αναπαραστήσουν το έργο τέχνης που απεικονίζει η φωτογραφία της ομάδας τους με μοντέλα τους συμμαθητές τους. Τα παιδιά-γλύπτες υποκρίνονται με παντομίμα τον γλύπτη που κατασκευάζει το άγαλμα, π.χ. αν θέλουν να αναπαραστήσουν τον «δισκοβόλο» του Μύρωνος τοποθετούν το παιδί-άγαλμα στην ίδια στάση που έχει το άγαλμα, του δίνουν να κρατά κάτι σαν δίσκο κ.λπ.

Προέκταση της δραστηριότητας: Παροτρύνουμε τα παιδιά να δημιουργήσουν με τη φαντασία τους τα δικά τους αγάλματα. Βλέπε σχετικές φωτογραφίες:

Φωτογραφίες από το 13ο Νηπιαγωγείο Ηρακλείου

Γ.4. «Μουσικοκινητικό παιχνίδι»

Η/Ο νηπιαγωγός χτυπάει το ντέφι ή βάζει μουσική και τα παιδιά χορεύουν. Μόλις σταματήσει η μουσική, η/ο νηπιαγωγός ονομάζει κάποιο από τα μέρη του σώματος π.χ. «**πόδι**» και τα παιδιά θα πρέπει να δημιουργήσουν τυχαία ζευγάρια, να ακουμπήσουν τα πόδια τους και να μείνουν ακίνητα. Την επόμενη φορά λέει: «**το χέρι, τη μύτη, κ.λπ.**» και ανάλογα τα παιδιά σε ζευγάρια θα πρέπει να ενώσουν τα αντίστοιχα μέρη των σωμάτων τους.

Επίσης, η/ο νηπιαγωγός μπορεί, σταματώντας τη μουσική, να δείχνει απάνω της/του ένα μέρος του σώματός της/του και τα παιδιά να φωνάζουν τη λέξη που αντιστοιχεί και να φτιάχνουν τα ζευγάρια.

Γ.5. «Το σώμα μου» - τραγούδι

(ηχητικό – υπάρχει μελοποιημένο στο συνοδευτικό CD-ήχου)

Έχω δυο μάτια, δυο μάτια για να βλέπω
και δυο αφτιά, δυο αφτιά για να ακούω,
έχω μια μύτη, μια μύτη να μυρίζω,
έχω ένα στόμα, ένα στόμα για να τρώω
και γλυκά να τραγουδώ!
Τραλαριλαριλαρό!

Έχω δυο χέρια, δυο χέρια για να πιάνω,
για να αγγίζω και να σε αγκαλιάζω,
έχω δύο πόδια, δύο πόδια να περπατάω,
για να τρέχω, να τρέχω να σε φτάσω,
να σε βάλω στο χορό!
Τραλαριλαριλαρό!

Τα παιδιά ακούγοντας τους στίχους θα πρέπει να αναπαριστούν αυτά που λέγονται και στο τέλος να πιάνονται χέρι – χέρι και να χορεύουν ελεύθερα είτε το ίδιο το τραγούδι είτε κάποιο άλλο π.χ. το «Χόκυ – Πόκυ», «Χαρωπά τα δυο μου χέρια τα χτυπώ» κ.λπ.

Γ.6. «Χαρωπά τα δυο μου χέρια» - παιχνιδιοτραγούδο

Χαρωπά τα δυο μου χέρια τα χτυπώ,
χαρωπά τα δυο μου χέρια τα χτυπώ,
για και είμαι εγώ παιδί
ξέρω πάντα να γελώ,
χαρωπά τα δυο μου χέρια τα χτυπώ.

Χαρωπά τα δυο μου δάχτυλα χτυπώ,
χαρωπά τα δυο μου δάχτυλα χτυπώ,
για και είμαι εγώ παιδί
ξέρω πάντα να γελώ,
χαρωπά τα δυο μου δάχτυλα χτυπώ.

Χαρωπά τα δυο μου γόνατα χτυπώ,
χαρωπά τα δυο μου γόνατα χτυπώ,
για και είμαι εγώ παιδί
ξέρω πάντα να γελώ,
χαρωπά τα δυο μου γόνατα χτυπώ.

Χαρωπά τα δυο μου πόδια τα χτυπώ,
χαρωπά τα δυο μου πόδια τα χτυπώ,
για και είμαι εγώ παιδί
ξέρω πάντα να γελώ,
χαρωπά τα δυο μου πόδια τα χτυπώ.

Χαρωπά θε να γελάσω δυνατά,
χαρωπά θε να γελάσω δυνατά,
για και είμαι εγώ παιδί
ξέρω πάντα να γελώ
κι άμα θες απ' την αρχή ξαναρχινώ.

Γ.7. «Χόκι- πόκι, χόκι- πόκι» - παιγνιοτραγουδο

Με το ένα χέρι εδώ,
το ένα χέρι εκεί,
το ένα χέρι εδώ
και το κουνάω όπως μπορώ
και κάνω χόκι- πόκι και χοροπηδώ
όπως το θέλω εγώ!!!

Και το άλλο χέρι εδώ,
το άλλο χέρι εκεί,
το άλλο χέρι εδώ
και το κουνάω όπως μπορώ
και κάνω χόκι- πόκι και χοροπηδώ
όπως το θέλω εγώ!!!

Με το ένα πόδι εδώ,
το ένα πόδι εκεί,
το ένα πόδι εδώ
και το κουνάω όπως μπορώ
και κάνω χόκι- πόκι και χοροπηδώ
όπως το θέλω εγώ!!!

Και το άλλο πόδι εδώ,
το άλλο πόδι εκεί,
το άλλο πόδι εδώ
και το κουνάω όπως μπορώ
και κάνω χόκι- πόκι και χοροπηδώ
όπως το θέλω εγώ!!!

Και το κεφάλι εδώ,
και το κεφάλι εκεί,
και το κεφάλι εδώ
και το κουνάω όπως μπορώ
και κάνω χόκι- πόκι και χοροπηδώ
Όπως το θέλω εγώ!!!

Και την κοιλιά εδώ,
και την κοιλιά εκεί,
και την κοιλιά εδώ
και την κουνάω όπως μπορώ
και κάνω χόκι- πόκι και χοροπηδώ
Όπως το θέλω εγώ!!!

Σημείωση: Η/Ο νηπιαγωγός και τα παιδιά μπορούν να προσθέτουν στο παραπάνω τραγούδι όποιο άλλο μέλος του σώματος θέλουν.

Λ. Ενδεικτικές δραστηριότητες κατανόησης και παραγωγής λόγου

Λ.1. «Ζωγραφίζω ένα σώμα» - ποίημα

(ηχητικό – υπάρχει σε απαγγελία στο συνοδευτικό CD-ήχου)

Ζωγραφίζουμε ένα σώμα;

Δυο μάτια,
μια μύτη κι ένα στόμα
δεν τέλειωσα ακόμα,

δυο μάτια,
μια μύτη κι ένα στόμα
και γύρω ένα Ο,
μεγάλο στρογγυλό,
δεν τέλειωσα ούτε εδώ...

Δυο μάτια,
μια μύτη κι ένα στόμα,
και γύρω ένα Ο,
με δυο μεγάλα αφτιά
και σγουρά μαλλιά.
Τελείωσα παιδιά;

Δυο μάτια,
μια μύτη κι ένα στόμα,
και γύρω ένα Ο,
με δυο μεγάλα αφτιά
και σγουρά μαλλιά.
Δυο χέρια, δυο πόδια
κι ένα κόκκινο παλτό:
Τελείωσα εδώ!!!

Στην αρχή η/ο νηπιαγωγός απαγγέλει τους παραπάνω στίχους και ζωγραφίζει συγχρόνως σε χαρτί του μέτρου. Έτσι τα παιδιά θα κατανοήσουν καλύτερα τους στίχους του ποιήματος.

Στη συνέχεια, ενθαρρύνονται τα παιδιά, ακούγοντας την απαγγελία από το CD, να ζωγραφίσουν τις τέσσερις συνεχόμενες φάσεις που ακούγονται στο ποίημα σε μια κόλλα Α4 χωρισμένη στα τέσσερα (σαν φουσαρμόνικα).

Λ.2. «Δείξτε μου το σώμα σας!» - παιχνίδι

Η/Ο νηπιαγωγός σε κύκλο με τα παιδιά τραγουδά και συγχρόνως αυτά εκτελούν κάνουν τα παραγγέλματα:

***Χαιρετώ, χαιρετώ με τα δυο μου χέρια,
περπατώ, περπατώ με τα δυο μου πόδια,
δείξτε μου και εσείς παιδιά το δικό σας σώμα!***

Η/Ο νηπιαγωγός διαλέγει ένα παιδί και το ρωτάει:

- *Πού είναι τα χέρια σου;*
- *Να τα χέρια μου!*
- *Πού είναι τα πόδια σου;*
- *Να τα πόδια μου.*

Τραγουδούν και κάνουν παντομίμα όλοι μαζί γυρίζοντας γύρω γύρω:

*Χαιρετώ, χαιρετώ με τα δυο μου χέρια,
περπατώ, περπατώ με τα δυο μου πόδια,
δείξτε μου και εσείς παιδιά το δικό σας σώμα!*

Η/Ο νηπιαγωγός διαλέγει άλλο παιδί και ρωτάει:

- *Πού είναι το κεφάλι σου;*
- *Να το κεφάλι μου!*
- *Πού είναι τα μαλλιά σου;*
- *Να τα μαλλιά μου!*

Όλοι μαζί τραγουδούν:

*Χαιρετώ, χαιρετώ με τα δυο μου χέρια,
περπατώ, περπατώ με τα δυο μου πόδια,
δείξτε μου και εσείς παιδιά το δικό σας σώμα!*

Με τον ίδιο τρόπο η δραστηριότητα συνεχίζεται...

Δ.3. «Τι το θέλεις αλεπού;» - ομαδικό παιχνίδι

(μία παιδική μάσκα αλεπούς στην οποία θα πρέπει να προσαρμοστεί ένα λάστιχο ή κορδόνι υπάρχει στον φάκελο της 3^{ης} ενότητας)

Τα παιδιά κάθονται σε κύκλο και η/ο νηπιαγωγός φοράει τη μάσκα και παριστάνει την αλεπού. Πλησιάζει ένα παιδί, το κοιτάζει επίμονα και τότε το παιδί ρωτά την αλεπού:

- Παιδί: *Τι κοιτάζεις αλεπού;*
- Αλεπού: *Κοιτάζω τα μάτια σου. Τι τα θέλεις;*
- Παιδί: *Τα θέλω για να βλέπω!*

Στη συνέχεια, αυτό το παιδί παίρνει τη μάσκα και γίνεται αυτό αλεπού και επιλέγει ένα άλλο παιδί στο οποίο πηγαίνει κοντά, κοιτάζει επίμονα κάποιο άλλο σημείο του σώματός του.

- Παιδί: *Τι κοιτάζεις αλεπού;*
- Αλεπού: *Κοιτάζω το στόμα σου. Τι το θέλεις;*
- Παιδί: *Το θέλω για να μιλάω!*

Έπειτα το παιδί αυτό γίνεται αλεπού και το παιχνίδι συνεχίζεται...

Δ.4. «Βλέπω κάτι που δεν βλέπεις... »

(«*Ich sehe, was Du nicht siehst...*» ομαδικό παιχνίδι από τη Γερμανία)

Τα παιδιά κάθονται σε κύκλο και ένα ένα παιδί με τη σειρά λέει: «**Βλέπω κάτι που δεν βλέπεις και αυτό είναι... κόκκινο**». (Θα πρέπει από την αρχή να έχει οριστεί σε τι θα αναφέρονται τα παιδιά, π.χ. σε χρώματα, σε είδη αντικείμενων κ.λπ. Εδώ προτείνεται να παίζουν τα παιδιά με τα χρώματα.) Στη συνέχεια, οι υπόλοιποι προσπαθούν να μαντέψουν τι βλέπει το παιδί. Το παιδί εκείνο που θα μαντέψει σωστά, συνεχίζει το παιχνίδι λέγοντας: «**Βλέπω κάτι που δεν βλέπεις και αυτό είναι... πράσινο**». Διαφορετικά μετά από 2-3 αποτυχημένες προσπάθειες το πρώτο παιδί μαρτυρά σε τι αναφερόταν και συνεχίζεται το παιχνίδι με το επόμενο παιδί.

Δ.5. «Μάντεψε: Τι έχει;» - ομαδικό παιχνίδι

(τέσσερις ίδιες καρτέλες με οκτώ πρόσωπα παιδιών υπάρχουν στον φάκελο της 3^{ης} ενότητας)

Υλικά:

- 8 ζευγάρια ίδιων καρτών / προσώπων (τα ζευγάρια των καρτών δίνονται 2 φορές)

Κανόνες παιχνιδιού:

Παίζεται από 2 ως 16 παίκτες. Τα παιδιά χωρίζονται σε δύο ομάδες και κάθε ομάδα παίρνει από ένα σετ καρτών 1-8. Ένα παιδί από την πρώτη ομάδα διαλέγει μία κάρτα κρυφά και αρχίζει με ένα ή με περισσότερα παιδιά της δεύτερης ομάδας τις ερωταποκρίσεις μέχρι η δεύτερη ομάδα να βρει την κάρτα που κρατά το παιδί της πρώτης ομάδας π.χ.

- Παιδί δεύτερης ομάδας: - **Έχει καστανά/καφέ² μαλλιά;**
- Παιδί πρώτης ομάδας: - **Ναι, έχει.**
- Παιδί δεύτερης ομάδας: - **Έχει μακριά μαλλιά;**
- Παιδί πρώτης ομάδας: - **Ναι, έχει.**
- Παιδί δεύτερης ομάδας: - **Έχει καστανά/καφέ μάτια;**
- Παιδί πρώτης ομάδας: - **Όχι, δεν έχει.**
- Παιδί δεύτερης ομάδας: - **Έχει πράσινα μάτια;**
- Παιδί πρώτης ομάδας: - **Ναι, έχει.**

Και το παιδί της δεύτερης ομάδας δείχνει την αντίστοιχη κάρτα.

Το παιχνίδι αυτό μπορεί να παιχτεί και στις ελεύθερες δραστηριότητες από δύο μόνο παιδιά.

Δ.6. «Τυφλόμυγα» - ομαδικό παιχνίδι

(μία φωτογραφία του πίνακα ζωγραφικής του Goya: “La gallina ciega” υπάρχει στο φάκελο της 3^{ης} ενότητας)

Ο πίνακας του Goya αναπαριστά το παιχνίδι της «τυφλόμυγας».

Στόχος της δραστηριότητας: Να παρατηρήσουν τα παιδιά τον πίνακα και, με την καθοδήγηση της/του νηπιαγωγού που θα τους κάνει τις κατάλληλες ερωτήσεις, θα βρουν τους κανόνες του παιχνιδιού και θα το παίξουν.

Υλικά:

- Ένα μαντήλι

Κανόνες παιχνιδιού:

Παίζεται με πολλά παιδιά. Σε ένα παιδί δένουν τα μάτια του με ένα μαντήλι για να μη βλέπει και τα υπόλοιπα κάνουν γύρω του ένα κύκλο. Στη συνέχεια, το προκαλούν και το πειράζουν για να τα πιάσει. Αν το παιδί με το μαντήλι καταφέρει και πιάσει κάποιο άλλο παιδί, προσπαθεί να μαντέψει ποιο είναι, ψηλαφώντας το ή κάνοντάς το να μιλήσει ή να γελάσει. Αν το παιδί με το μαντήλι μαντέψει σωστά ποιο παιδί έπιασε, τότε βάζουν σ’ εκείνο το μαντήλι και αρχίζουν το παιχνίδι από την αρχή, διαφορετικά συνεχίζει το ίδιο το παιδί μέχρι να αναγνωρίσει το παιδί που θα πιάσει.

Συνηθίζεται να ορίζεται ο χώρος μέσα στον οποίο θα κινούνται τα παιδιά με ένα μεγάλο σχοινί ή λάστιχο.

² Βλέπε υποσημείωση 1.

Προέκταση της δραστηριότητας: Τα παιδιά καλούνται να παίξουν το παιχνίδι «Περνά-περνά η μέλισσα» που απεικονίζεται σε μία καρτέλα της δραστηριότητας Ε.1.

«Περνά περνά η μέλισσα» - ομαδικό παιχνίδι
(υπάρχει εικόνα του παιχνιδιού στον φάκελο της 3^{ης} ενότητας)

Τα παιδιά διαλέγουν δύο αρχηγούς. Κάθε αρχηγός βρίσκει ένα όνομα (κάποιο χρώμα ή φρούτο ή αντικείμενο ή χώρα κτλ.). Τα ονόματα αυτά δεν ανακοινώνονται στα υπόλοιπα παιδιά (π.χ. ο ένας αρχηγός επιλέγει ως όνομα το κόκκινο χρώμα και ο άλλος το κίτρινο χρώμα). Στη συνέχεια, οι δύο αρχηγοί στέκονται απέναντι ο ένας στον άλλο, χτυπούν τα χέρια τους ψηλά κάνοντας μία γέφυρα και τραγουδούν:

**«Περνά περνά η μέλισσα
με τα μελισσόπουλα και
με τα παιδόπουλα».**

Όση ώρα τραγουδούν οι αρχηγοί, τα υπόλοιπα παιδιά κάνουν μία σειρά και περνούν κάτω από τη γέφυρα που έχουν φτιάξει οι αρχηγοί με τα χέρια τους. Μόλις τελειώσει το τραγούδι, οι αρχηγοί πίνουν ένα παιδί και το ρωτούν μυστικά: **«Ποιο χρώμα σου αρέσει, το κόκκινο ή το κίτρινο;»** Ανάλογα με το τι θα επιλέξει θα πιαστεί πίσω από εκείνο το παιδί με το οποίο έχει την ίδια προτίμηση. Το ίδιο επαναλαμβάνεται με όλα τα παιδιά και στο τέλος δημιουργούνται δύο ομάδες. Τα παιδιά σε κάθε ομάδα πίνουν το ένα πίσω από το άλλο και οι δύο αρχηγοί πίνουν από τα χέρια και τραβιούνται από τα πίσω παιδιά. Κερδίζει εκείνη η ομάδα που θα τραβίξει προς το μέρος της την άλλη ομάδα.

Ε.2. «Τα χέρια που βλέπουν»

(μία φωτογραφία με τον πίνακα ζωγραφικής του Pablo Picasso: “Blind Man’s meal” υπάρχει στον φάκελο της 3^{ης} ενότητας)

Στόχος της δραστηριότητας: Με αφορμή τον συγκεκριμένο πίνακα τα παιδιά παροτρύνονται να συζητήσουν και για μια άλλη δημιουργική χρήση των χεριών σε άτομα με προβλήματα στην όραση. Η/Ο νηπιαγωγός παρατηρώντας με τα παιδιά τον πίνακα του Picasso συζητούν για το: **«Αν βλέπει ο άντρας, τι κάνει ο άντρας με τα χέρια του κ.λπ.»**. Έτσι είτε περιγράφοντας την εικόνα είτε προχωρώντας πιο πολύ τη συζήτηση στις ανάγκες των τυφλών ανθρώπων, τα παιδιά μαθαίνουν ότι **«οι άνθρωποι βλέπουν και με τα χέρια»**.

Προέκταση της δραστηριότητας: Τα παιδιά στη συνέχεια παίζουν παιχνίδια που θα τα κάνουν να μπουν στη θέση των τυφλών ανθρώπων, όπως:

«Οδηγός και αυτοκίνητο» - ομαδικό παιχνίδι

Τα παιδιά δημιουργούν ζευγάρια και το ένα παιδί γίνεται αυτοκίνητο και το άλλο οδηγός. Το παιδί-αυτοκίνητο έχει κλειστά μάτια και οδηγείται στον χώρο από το παιδί-οδηγό. Θα πρέπει να υπάρχει συγκεκριμένη πορεία πάνω στη οποία θα κινούνται τα αυτοκίνητα με τους οδηγούς και ίσως να υπάρχουν και εμπόδια στον δρόμο τους που θα πρέπει να τα παρακάμψουν. Το παιδί-οδηγός δίνει συνεχώς προφορικές οδηγίες στο παιδί-αυτοκίνητο για να ολοκληρώσουν με επιτυχία την πορεία τους. Στη συνέχεια τα παιδιά αλλάζουν ρόλους.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4η

Σπίτι μου, σπιτάκι μου

Α. Στόχοι

Α.1. Γλωσσικοί στόχοι

Λεκτική επικοινωνιακή πράξη	Μορφολογικά / Συντακτικά στοιχεία	Εφαρμογή
<ul style="list-style-type: none"> • μαθαίνω να κατανοώ και να χρησιμοποιώ το βασικό λεξιλόγιο για τα μέρη, τον εξοπλισμό και την επίπλωση του σπιτιού • περιγράφω τους χώρους του σπιτιού • ζητώ και δίνω πληροφορίες για τον χώρο • τοποθετούμαι στον χώρο • περιγράφω καθημερινές δραστηριότητες/ ενέργειες που γίνονται στο σπίτι 	<ul style="list-style-type: none"> • βασικό λεξιλόγιο της ενότητας • ερωτηματική πρόταση - Πού / Τι + είναι / έχει + Υποκείμενο; • τοπικά επιρρήματα (εδώ, εκεί, πάνω, κάτω, μέσα έξω) • η δομή: -Υποκείμενο + Ρήμα -Υποκείμενο + Ρήμα + Αντικείμενο -Υποκείμενο + συνδεδετικό Ρήμα+ Κατηγορούμενο 	<p>Μέρη σπιτιού: το σπίτι, το/τα παράθυρο/α, η πόρτα, η σκεπή, η κουζίνα, το σαλόνι, το/α δωμάτιο/α, το μπάνιο, η αυλή, ο κήπος...</p> <p>Επίπλωση δωματίων: το/τα κρεβάτι/α, το γραφείο, η καρέκλα, η ντουλάπα, το τραπέζι, ο καναπές, η πολυθρόνα, το κομπιούτερ, η βιβλιοθήκη, το χαλί, ο καθρέπτης, το κομοδίνο, ο νιπτήρας, το ψυγείο...</p> <p>Έχει δύο παράθυρα, μια πόρτα, μια σκεπή.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Πού είναι η μαμά; -Είναι στο σαλόνι. -Τι έχει το δωμάτιο; -Έχει ένα κρεβάτι και ένα γραφείο. -Πού είναι η γάτα; -Είναι μέσα στο δωμάτιο. / Πάνω στο κρεβάτι. / Κάτω από το κρεβάτι. -Τι κάνει ο/η... στο/ στη ...; / Τι κάνεις στο/στη ...; -Κοιμάμαι./ Ξυπνώ. -Παίζω. / Παίζω ένα παιχνίδι. -Διαβάζω. / Διαβάζω τα μαθήματά μου. -Βλέπω τηλεόραση. -Στρώνω το κρεβάτι μου. -Πλένω τα χέρια /τα δόντια/ το πρόσωπό μου. -Κάνω μπάνιο. -Μαγειρεύω. / Φτιάχνω φαγητό. -Πίνω νερό /το γάλα μου. -Τρώω. / Τρώω το φαγητό μου. -Τραγουδώ. / Χορεύω ...

A.2. Κοινωνικο-πολιτισμικοί στόχοι

- Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά την ιδιαίτερη σημασία που έχει για τον κάθε άνθρωπο η κατοικία του ως χώρος που του προσφέρει ασφάλεια και προστασία.
- Να κατανοήσουν ότι οι άνθρωποι, όπως και τα ζώα, φτιάχνουν τα σπίτια τους ανάλογα με τα υλικά και τις περιβαλλοντικές, δημογραφικές, κοινωνικές συνθήκες του τόπου που ζουν.
- Να κατανοήσουν τα παιδιά ότι ο τρόπος που έχει φτιαχτεί ένα σπίτι επηρεάζει και τον τρόπο ζωής του καθενός.

B. Ενδεικτικές δραστηριότητες εφαρμογής των λεκτικών επικοινωνιακών πράξεων

B.1. «Δες ένα σπίτι»

(ένα τρίπτυχο με τα βασικά μέρη ενός σπιτιού, εξωτερικά και εσωτερικά, καθώς και δύο καρτέλες με βασικά έπιπλα/ αντικείμενα του σπιτιού υπάρχουν στον φάκελο της 4^{ης} ενότητας)

Ο/Η νηπιαγωγός παρουσιάζει την εξωτερική εικόνα ενός σπιτιού, δείχνει τα μέρη του και λέει το όνομά τους: «μία πόρτα, ένα παράθυρο, άλλο παράθυρο, μια σκεπή». Στη συνέχεια ζητά από τα παιδιά να ζωγραφίσουν ένα σπίτι και να παρουσιάσουν τις ζωγραφιές τους δηλώνοντας τα μέρη του σπιτιού που έχουν ζωγραφίσει.

Έπειτα ο/η νηπιαγωγός ανοίγει το τρίπτυχο και εισάγει τα παιδιά στο εσωτερικό του σπιτιού δείχνοντας τα δωμάτια του σπιτιού και ρωτώντας τα παιδιά: «Τι είναι εδώ; - Σαλόνι» κ.λπ.

Στη συνέχεια, ζητά από τα παιδιά να τοποθετήσουν σε κάθε δωμάτιο τα έπιπλα και τα αντικείμενα που υπάρχουν στο φάκελο της ενότητας και εισάγεται το κατάλληλο λεξιλόγιο π.χ. «Τι έχει το σαλόνι; Το σαλόνι έχει ένα καναπέ, μια πολυθρόνα, ένα χαλί, ένα τραπέζι κ.λπ.»

B.2. «Πού είμαι; Τι κάνω;»

(μία αφίσα με την κάτοψη του εσωτερικού ενός σπιτιού υπάρχει στον φάκελο της 4^{ης} ενότητας)

Ο/Η νηπιαγωγός μπαίνει σε ένα δωμάτιο και με παντομίμα παρουσιάζει κάποια ενέργεια που συνηθίζεται να γίνεται σε αυτό: Στρώνει το κρεβάτι του/της και ξαπλώνει. Στη συνέχεια ρωτάει τα παιδιά;

Νηπιαγωγός: Πού είμαι;

Παιδιά: Στο δωμάτιο/υπνοδωμάτιο.

Νηπιαγωγός: Τι κάνω;

Παιδιά: Στρώνεις το κρεβάτι σου και κοιμάσαι.

Στη συνέχεια, τα παιδιά με τη σειρά μπαίνουν στα διάφορα δωμάτια της κάτοψης του σπιτιού, παρουσιάζουν με παντομίμα μία ενέργεια/ δραστηριότητα και τα υπόλοιπα παιδιά προσπαθούν να μαντέψουν:

Παιδί: Πού είμαι;

Παιδιά: Είσαι στην κουζίνα.

Παιδί: Τι κάνω;

Παιδιά: Πλένεις τα πιάτα.

Γ. Ενδεικτικές δραστηριότητες έκφρασης

Γ.1. «Ας κάνουμε τραπεζαρία τη φωλίτσα μας ... »

Ο/Η νηπιαγωγός ρωτάει τα παιδιά: «Με τα πράγματα που έχουμε στο νηπιαγωγείο μπορούμε να φτιάξουμε κάποιο δωμάτιο του σπιτιού;» Αν υπάρχουν σχετικά αντικείμενα στο νηπιαγωγείο τα παιδιά προχωρούν στη διαμόρφωση του συγκεκριμένου χώρου με σκοπό να τον παρουσιάσουν και να παραχθεί το κατάλληλο λεξιλόγιο από τα παιδιά π.χ. να φτιάξουν την τραπεζαρία με τραπέζι, καρέκλες, να στρώσουν τραπεζομάντηλο και να βάλουν απάνω μαχαιροπήρουνα, πιάτα, ποτήρια κ.ά. υλικά. Επίσης, μπορούν με τη φαντασία τους να μετατρέψουν διάφορα αντικείμενα του νηπιαγωγείου σε αντικείμενα σπιτιού, να δημιουργήσουν διάφορους χώρους και να τους παρουσιάσουν, π.χ. τα παγκάκια του σχολείου να τα μετατρέψουν σε κρεβάτια και να φτιάξουν ένα υπνοδωμάτιο κ.λπ.

Γ.2. «Φτιάχνουμε σπίτια;»

Τα παιδιά δουλεύοντας σε ομάδες φτιάχνουν με κολάζ ένα σπίτι. Αρχικά, κόβουν εικόνες με έπιπλα από περιοδικά. Στη συνέχεια, σε ένα μεγάλο χαρτόνι αποφασίζουν από κοινού πώς θα σχεδιάσουν τη διαρρύθμιση του σπιτιού και ένα-ένα παιδί λέει με το όνομά του το έπιπλο και το δωμάτιο στο οποίο θα το βάλει και το κολλάει πάνω στην κατασκευή (βλ. εικ. 1).

Επίσης, τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να φτιάξουν σπίτια από διάφορα υλικά, όπως από πηλό, από χαρτόκουτες, από σπιρτόκουτα κ.ά. (βλ. εικ. 2).

Σπίτια φτιαγμένα από τα παιδιά του Νηπιαγωγείου Γάλλου Ρεθύμνου

Γ.3. «Αλλάξτε φωλιές» - ομαδικό παιχνίδι

Υλικά

- Στεφάνια κατά ένα λιγότερα από τον αριθμό των παιδιών

Η/Ο νηπιαγωγός τοποθετεί κυκλικά στο πάτωμα στεφάνια λιγότερα κατά ένα από τον αριθμό των παιδιών. Το παιχνίδι ξεκινά και το κάθε παιδί-πουλάκι τρέχει να βρει τη φωλίτσα του, αλλά θα περισσέψει ένα παιδί-πουλάκι. Αυτό το παιδί στέκεται στο κέντρο και φωνάζει τα ονόματα δύο παιδιών τα οποία θα πρέπει τρέξουν να αλλάξουν φωλιές. Πρέπει όμως να κάνουν γρήγορα, γιατί και το παιδί-πουλάκι που στέκεται στη μέση θα προσπαθήσει να πιάσει μία από τις δύο φωλιές. Επίσης, το παιδί που κάθεται στη μέση μπορεί να φωνάξει «αλλάξτε φωλιές» και τότε όλοι αλλάζουν φωλιές μεταξύ τους. Το παιδί που θα βρεθεί χωρίς φωλιά θα είναι ο επόμενος παίχτης που θα σταθεί στη μέση και θα καλέσει δύο άλλα παιδιά να αλλάξουν φωλιές και το παιχνίδι συνεχίζεται...

Γ.4. « Ο Σάιμον λέει:...»

(«Simon says...» ομαδικό παιχνίδι από την Αγγλία)

Η/Ο νηπιαγωγός ή ένα παιδί ονομάζεται Σάιμον και δίνει διάφορα παραγγέλματα στα υπόλοιπα παιδιά τα οποία θα πρέπει να τα εκτελέσουν. Όμως για να εκτελεστεί κάθε παράγγελμα θα πρέπει να έχει μπροστά τη φράση: «Ο Σάιμον λέει:».

Το παιδί Σάιμον λέει, για παράδειγμα: «Ο Σάιμον λέει: να πλύνετε τα πιάτα». Τα υπόλοιπα παιδιά με παντομίμα πλένουν τα πιάτα.

Χάνει όποιος εκτελέσει την εντολή που θα ειπωθεί χωρίς να έχει μπροστά τη φράση: «Ο Σάιμον λέει:». Για παράδειγμα, το παιδί Σάιμον λέει: «να πιείτε νερό». Όποιο παιδί με παντομίμα κάνει ότι πίνει νερό χάνει και γίνεται εκείνο Σάιμον.

Γ.5. «Στο σπιτάκι μου» - τραγούδι

(ηχητικό- υπάρχει μελοποιημένο στο συνοδευτικό CD-ήχου)

Στο χιόνι, στον αέρα, στον ήλιο, στη βροχή
είναι το σπιτάκι μου, η φωλίτσα μου, η ζεστή!!
Δυο παράθυρα, μια πόρτα, μια σκεπή,
λουλουδάκια και δεντράκια στην αυλή.
Ο μπαμπάς, η μαμά, ο αδελφός, η αδελφή
είναι μέσα στο σπιτάκι, στη φωλίτσα, τη ζεστή !!!

Δ. Ενδεικτικές δραστηριότητες κατανόησης και παραγωγής Λόγου

Δ.1. «Τα τρία γουρουνάκια» - παραμύθι

(οκτώ καρτέλες που αφηγούνται το παραμύθι υπάρχουν στον φάκελο της 4^{ης} ενότητας)

Στο παραμύθι αυτό τα τρία γουρουνάκια έφτιαξαν το καθένα το δικό του σπίτι, αλλά ο αέρας και η βροχή χάλασαν τα δύο σπίτια και κατέληξαν να ζουν όλα μαζί στο σπίτι του τρίτου.

Στόχος της δραστηριότητας: Να κατανοήσουν τα παιδιά το παραμύθι και να παράγουν λόγο μέσα από την παρατήρηση και περιγραφή των εικόνων, την αναδιήγηση και την ανάλυση του παραμυθιού.

Στη συνέχεια, η/ο νηπιαγωγός με τα παιδιά, ανάλογα με το γλωσσικό τους επίπεδο, μπορούν να παίξουν με τις σύνθετες λέξεις π.χ. σπίτι από λουλούδια: λουλουδό-σπιτο, σπίτι από καραμέλες: καραμελό-σπιτο, σπίτι για κούκλες: κουκλό-σπιτο κ.ά.

Προέκταση της δραστηριότητας: Η/Ο νηπιαγωγός μπορεί να ζητήσει από τα παιδιά να ζωγραφίσουν εικόνες από το παραμύθι, να το δραματοποιήσουν ή να κατασκευάσουν με ανάλογα υλικά ένα σπίτι από λουλούδια, καραμέλες ή ξύλα.

Δ.2. «Η περιπέτεια της Τίνας της κουτάλας» - κουκλοθέατρο

Σημείωση: Η/Ο νηπιαγωγός με τα παιδιά θα πρέπει να κατασκευάσουν τους ήρωες του κουκλοθέατρου: μια κουτάλα μεσαία, την Τίνα, ένα κρεβάτι, ένα καθρέπτη, μια ντουλάπα και μια κουτάλα μεγάλη, τη Μέκου, και μια κουτάλα μικρή, τη Μίκου. Η κατασκευή των ηρώων του κουκλοθέατρου αποτελεί μια ξεχωριστή δραστηριότητα για τα παιδιά. Υπάρχουν διάφοροι τρόποι κατασκευής των ηρώων, ο πιο απλός είναι να ζωγραφίσουν ή να βρουν εικόνες των παραπάνω αντικειμένων και να τις κολλήσουν πάνω σ' ένα χαρτόνι. Το χαρτόνι αυτό θα το κολλήσουν πάνω σε ένα ξυλάκι για να μπορούν να το κρατούν.

Ακολουθεί ένα πιθανό σενάριο εμφύωσης των ηρώων.

(Στη σκηνή υπάρχει ένα κρεβάτι και δίπλα πεσμένη η κουτάλα η Τίνα).

Κουτάλα : Οχ! Οχ! Πού είμαι; Τι κάνω εδώ; (Ακούγεται η φωνή της κουτάλας.)

Πού είναι η οικογένειά μου; Οι φίλοι μου; Μέκου !!! Μίκου!!! (φωνάζει την οικογένειά της και τους φίλους της). **Βοήθειασααα!! Βοήθειασααα!!!**

Κρεβάτι: Σσσσς!! Σσσσς!! Ποιος φωνάζει; **Με ξύπνησε!(Χασμουριέται.)**

Το κρεβάτι κοιτά προς το μέρος που ακούγεται η φωνή και βλέπει την κουτάλα. Παραμερίζει δηλαδή και εμφανίζεται η κουτάλα.

Κρεβάτι: Ποια είσαι εσύ; Τι κάνεις εδώ;

Κουτάλα: Εγώ; Εγώ; Εσύ, ποιος είσαι;

Κρεβάτι: Είμαι το κρεβάτι !!! Δεν με ξέρεις; (Χασμουριέται.)

Κουτάλα: Αααα !!! Και πού είμαι;

Κρεβάτι: Χμ!!Χμ!! Είσαι στο υπνοδωμάτιο. (Χασμουριέται.)

Κουτάλα: Αααα! Υπνοδωμάτιο; Τι είναι το υπνοδωμάτιο;

Κρεβάτι: Παιδιά, πείτε τι είναι το υπνοδωμάτιο.....(απευθύνεται στα παιδιά). Άντε και θέλω να κοιμηθώ! Καθρέπτη, ντουλάπα, πείτε της πού είναι... Εγώ κοιμάμαι... (Χασμουριέται.)

Εμφανίζονται ένα - ένα τα αντικείμενα που μπορεί να βρίσκονται στο χώρο μιας κρεβατοκάμαρας...

Καθρέπτης: Γεια σας, είμαι ο Κα, ο καθρέπτης. Καθαρός, όμορφος και λαμπερός!

Ντουλάπα: Γεια σας, είμαι η Ντου, η ντουλάπα. Και μην πείτε ότι είμαι χοντρή! Αλλά, αν με πείτε λεπτή, θα σας στείλω ένα φιλί! Είμαι στο υπνοδωμάτιο και είμαι μια χαρά!!

Κι όλοι μαζί! : Εσύ ποια είσαι; Εσύ ποια είσαι;

Κουτάλα: Οχ! Οχ! Τα αφτιά μου!! Είμαι η Τίνα, η κουτάλα. Είμαι, ήμουν, πού ήμουν παιδιά;

Παιδιά: Στην κουζίνα!

Κουτάλα: Α! Ναι, στην κουζίνα. Αχ!! Δεν είμαι καλά!! Θέλω να πάω στο σπίτι, στο σπιτάκι μου! Στην κουζίνα!

Όλοι μαζί: Εντάξει, εντάξει! Καταλάβαμε!! Θέλεις το σπίτι σου. Τζαασακ !!! (Φωνάζουν το σκυλί του σπιτιού.) Πήγαινε την Τίνα στην κουζίνα!!!

Μετά από λίγο, στην κουζίνα...

Κουτάλα: Είμαι στο σπίτι μου, στο σπιτάκι μου!! Μέκου! (μεγάλη κουτάλα), Μίκου! (μικρή κουτάλα) Κούκου!

Εμφανίζονται στη σκηνή οι κουτάλες και φιλιούνται μεταξύ τους!!

Μέκου: Ήρθες!!! Ναι! Ναι! Τα ξέρω όλα!! Ο Μάριος σε πήρε Τίνα για να παίξει και ... σε χάσαμε!!

Κουτάλα: Μα τώρα είμαι εδώ!! Τι καλά!! Στο σπίτι, στο σπιτάκι μου...

Στόχος της δραστηριότητας: Να ακούσουν τα παιδιά την ιστορία της Τίνας από τη/τον νη-πιαγωγό, να την κατανοήσουν και να διασκεδάσουν παίζοντας και αυτά με τη σειρά τους κυκλοθέατρο και φτιάχνοντας τα δικά τους σενάρια.

Προέκταση της δραστηριότητας: Τα παιδιά παίζουν μουσική με αντικείμενα της κουζίνας.

Ε. Ενδεικτικές δραστηριότητες καλλιέργειας της κριτικής σκέψης

Ε.1. «Η φωλιά του πελαργού»

(τέσσερις κάρτες εξέλιξης δημιουργίας της φωλιάς του πελαργού υπάρχουν στον φάκελο της 4^{ης} ενότητας)

Ο/Η νηπιαγωγός με ερέθισμα τις κάρτες εξέλιξης της φωλιάς του πελαργού μπορεί να συζητήσει για το πώς τα πουλιά φτιάχνουν τις φωλιές τους, γιατί τις φτιάχνουν, πού τις φτιάχνουν, με ποια υλικά κ.λπ. Η συζήτηση αυτή μπορεί να επεκταθεί και σε άλλα ζώα π.χ. στον λαγό, τον κάστορα, το σαλιγκάρι κ.λπ.

Στόχος της δραστηριότητας: Να κατανοήσουν οι μαθητές ότι τα ζώα φτιάχνουν τις φωλιές τους ανάλογα με τις ανάγκες τους, τα υλικά που υπάρχουν στη φύση και τις περιβαλλοντικές συνθήκες.

Η/Ο νηπιαγωγός μπορεί να χρησιμοποιήσει και τις καρτέλες της 12^{ης} ενότητας για να δείξει διαφορετικά ζώα και διαφορετικά είδη φωλιών (βλ. και καρτέλες 12^{ης} ενότητας «Ζώα και ζώακια» όπου στα οικοσυστήματα υπάρχουν φωλιές διαφόρων ζώων).

Ε.2. Είδη σπιτιών

(έξι καρτέλες με διαφορετικά είδη σπιτιών υπάρχουν στον φάκελο της 4^{ης} ενότητας)

Έξι παιδιά που ζουν σε διαφορετικές περιβαλλοντικές συνθήκες - στο δάσος, σε συνθήκες πολιτικού φύχους, σε περιοχή με πολλά ποτάμια, ψηλά στο βουνό, σε νησί και σε πυκνοκατοικημένη πόλη - συστήνονται και παρουσιάζουν το σπίτι τους. Η κατασκευή των σπιτιών τους έχει γίνει ανάλογα με τις περιβαλλοντικές, δημογραφικές, κοινωνικές συνθήκες και τα υλικά που υπάρχουν στο περιβάλλον που ζουν.

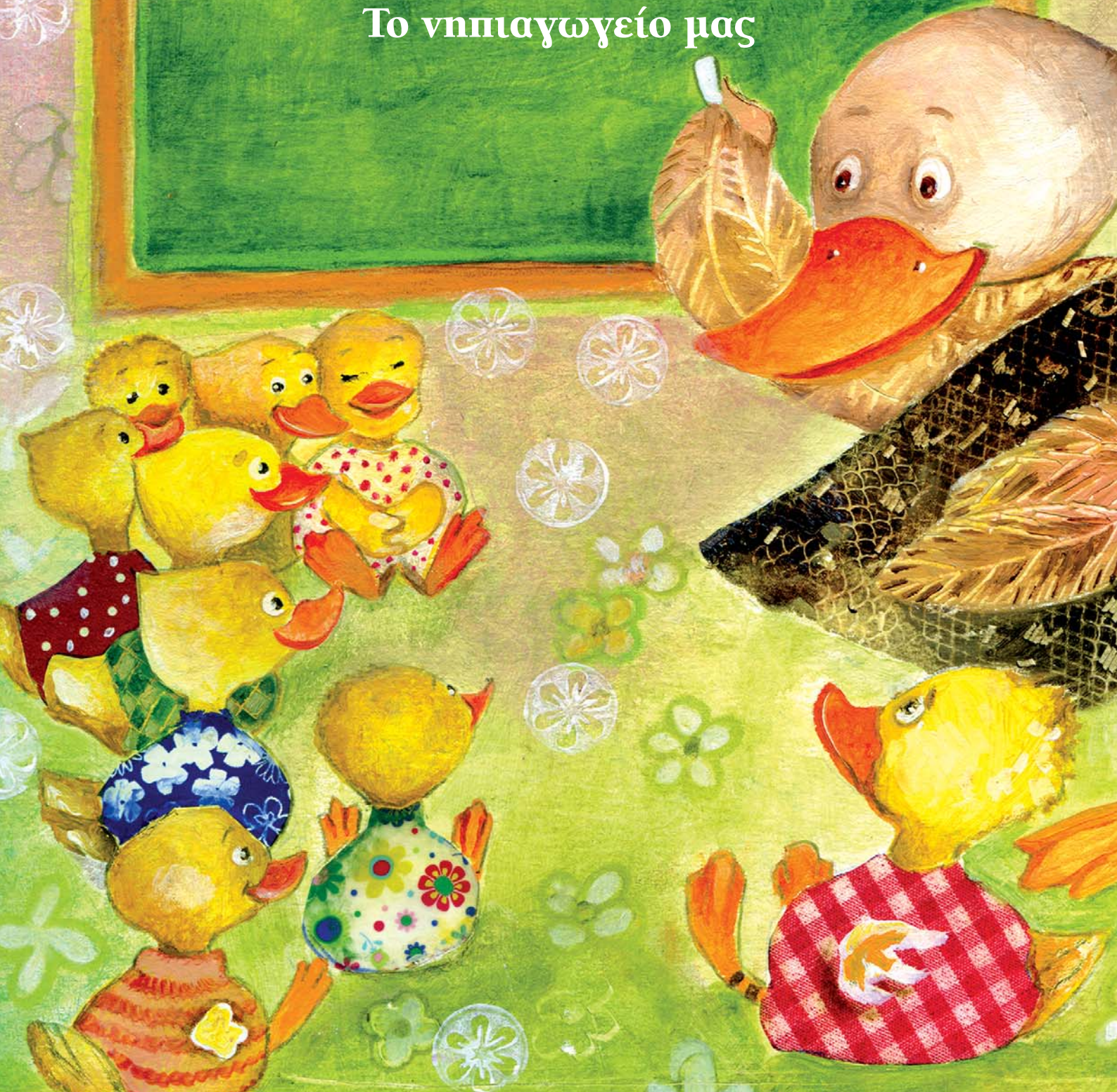
Στόχος της δραστηριότητας: Να κατανοήσουν τα παιδιά ότι και οι άνθρωποι, όπως τα ζώα, φτιάχνουν συνήθως τα σπίτια τους ανάλογα με τα υλικά και τις συνθήκες του περιβάλλοντος που ζουν αλλά και ότι ο τρόπος κατασκευής του σπιτιού του κάθε ανθρώπου επηρεάζει τον τρόπο ζωής και διαβίωσής του.

Αρχικά, η/ο νηπιαγωγός με τα παιδιά κάνει την επεξεργασία των συγκεκριμένων εικόνων. Ανάλογα με το γνωστικό επίπεδο των παιδιών ρωτάει και προκαλεί τα παιδιά να συζητήσουν και να πουν την άποψή τους. Για παράδειγμα «Τι λέτε εσείς παιδιά, γιατί το σπίτι του Τομ (που ζει στο δάσος) είναι φτιαγμένο από το ξύλο; Γιατί ο Θανάσης μένει σε πολυκατοικία;» κ.λπ.

Στη συνέχεια η/ο νηπιαγωγός ζητά από τα παιδιά να φέρουν φωτογραφίες των δικών τους σπιτιών, να τα περιγράψουν, να δουν από τι υλικά είναι φτιαγμένα και να οδηγηθούν και σε κάποια συμπεράσματα αναφορικά με τον τρόπο και τα υλικά με τα οποία έχουν φτιαχτεί.

ΕΝΟΤΗΤΑ 5η

Το νηπιαγωγείο μας

Α. Στόχοι

Α.1. Γλωσσικοί στόχοι

Λεκτική επικοινωνιακή πράξη	Μορφολογικά / Συντακτικά στοιχεία	Εφαρμογή
<ul style="list-style-type: none"> • μαθαίνω να κατανοώ και να χρησιμοποιώ το βασικό λεξιλόγιο που συνδέεται με το σχολείο/ νηπιαγωγείο • ζητώ και δίνω πληροφορίες για τα αντικείμενα και για σχετικές δραστηριότητες στον χώρο του σχολείου/ νηπιαγωγείου • ζητώ κάτι από κάποιον • εκφράζω προτίμηση 	<ul style="list-style-type: none"> • βασικό λεξιλόγιο της ενότητας • ερωτηματική πρόταση: -Τι είναι αυτό/ αυτά; -Πόσα είναι αυτά; • χρήση απόλυτων αριθμητικών επιθέτων • η δομή: (Υποκείμενο) +Ρήμα + Αντικείμενο Προστακτική σε εντολές/ παρακλήσεις Μου αρέσει να +ρήμα 	<p>Το νηπιαγωγείο, το σχολείο, η τάξη, ο δάσκαλος, η δασκάλα, ο συμμαθητής, η συμμαθήτρια, η τσάντα, η ξυλομπογιά, ο μαρκαδόρος, το θρανίο/το τραπεζάκι, η καρέκλα, η βιβλιοθήκη, ο πίνακας, η παρεούλα/ ο κύκλος, η κασετίνα, το μολύβι, η γόμα, η ξύστρα, ο χάρακας...</p> <p>-Τι είναι αυτό; -Αυτό είναι ένα πράσινο μολύβι. -Τι είναι αυτά; -Αυτά είναι πινέλα. -Πόσα είναι αυτά; -Αυτά είναι ένα, δύο, τρία... αυτοκινητάκια.</p> <p>Παίζω/ παίζουμε ένα παιχνίδι, τραγουδώ/ τραγουδάμε ένα τραγούδι, χορεύω / χορεύουμε, τρώω/τρώμε το φαγητό μας, ακούω/ακούμε μουσική, διαβάζω/διαβάζουμε μια ιστορία, ζωγραφίζω/ ζωγραφίζουμε μια ζωγραφιά, βγαίνω /βγαίνουμε έξω στην αυλή ...</p> <p>Δώσε/δώστε μου ένα μολύβι. Πάρε/πάρτε μία ξύστρα. Φέρε ένα βιβλίο. Έλα/ελάτε στην παρεούλα!</p> <p>Μου αρέσει να ζωγραφίζω. Μου αρέσει να παίζω.</p>

A.2. Κοινωνικο-πολιτισμικοί στόχοι

- Να κατανοήσουν τα παιδιά ότι το νηπιαγωγείο είναι μια μεγάλη αγκαλιά που τα χωράει όλα.
- Να μάθουν τα παιδιά να συνεργάζονται και να μοιράζονται τα πράγματα του σχολείου.
- Να κατανοήσουν ότι όλα τα παιδιά στον κόσμο δικαιούνται να έχουν σχολείο και ότι το σχολείο παντού και πάντοτε υπηρετεί κοινούς στόχους.
- Να αντιληφθούν τα παιδιά ότι ο χώρος του σχολείου / νηπιαγωγείου, ευρύτερος από εκείνον της οικογένειας, φιλοξενεί παιδιά διαφορετικά μεταξύ τους, αλλά ισότιμα μέλη της ομάδας.
- Να αντιληφθούν τα παιδιά ότι η γλώσσα και ο πολιτισμός του καθενός συμβάλλει στον γλωσσικό και πολιτισμικό εμπλουτισμό της σχολικής κοινότητας.

Σημείωση: Η γνωριμία των παιδιών με το σχολείο, τους χώρους και τα αντικείμενά του ξεκινάει από την πρώτη μέρα και αυτό συνεχίζεται αβίαστα όλη τη χρονιά. Η/Ο νηπιαγωγός καθημερινά ενθαρρύνει τα παιδιά με τις κατάλληλες ερωτήσεις να εκφραστούν και να αποδώσουν στα ελληνικά αντικείμενα και ενέργειες που σχετίζονται με την καθημερινότητα του σχολείου. Παράλληλα, η/ο νηπιαγωγός μπορεί να επιλέξει κάποιες δραστηριότητες της ενότητας για να τις πραγματοποιήσει με τα παιδιά από τις πρώτες μέρες της φοίτησής τους στο σχολείο. Γενικότερα η ενότητα αυτή στοχεύει στη συστηματική γνώση ενός λεξιλογίου γύρω από το σχολείο και τα αντικείμενα της τάξης.

B. Ενδεικτικές δραστηριότητες εφαρμογής των λεκτικών επικοινωνιακών πράξεων

B.1. «Γνωρίζω τα αντικείμενα του νηπιαγωγείου μου»

Η/Ο νηπιαγωγός στην παρεούλα παρουσιάζει την αγαπημένη της/του κούκλα (π.χ. μια κούκλα κουκλοθεάτρου ή άλλη κούκλα) η οποία έρχεται πρώτη φορά στο νηπιαγωγείο και δεν ξέρει τίποτα γι' αυτό.

(Νηπιαγωγός με φωνή κούκλας:)

Κούκλα: **Α μπε μπα μπλομ φτου και βγαίνω... και στο νηπιαγωγείο πηγαίνω.**

Νηπιαγωγός: **Αυτή είναι η κούκλα μου. Την αγαπώ πολύ. Τι λένε Λόλα... και θέλει να τα μάθει όλα.**

Κούκλα: **Ναι, ναι. Με λένε Λόλα.... και θέλω να τα μάθω όλα.**

Πού είμαι; Τι είναι εδώ;

Νηπιαγωγός: **Τι είναι εδώ; Εδώ είναι το σχολείο, το νηπιαγωγείο. Πέστε το και εσείς παιδιά.**

Παιδιά: **Το σχολείο, το σχολείο, το νηπιαγωγείο!**

Κούκλα: **Το σχολείο, το σχολείο, το νηπιαγωγείο; Τι ωραία, τι καλά!**

Η κούκλα απευθύνεται στα παιδιά: **Πώς σε λένε; Πώς σε λένε;**

Και αφού γνωριστεί με τα παιδιά κοιτάει γύρω γύρω και ρωτάει:

Κούκλα: **Τι είναι αυτό;... Αυτό;... Αυτό;**

Η κούκλα δείχνει αντικείμενα που υπάρχουν στον χώρο.

Νηπιαγωγός: **Τι είναι αυτό;... Αυτό;... Αυτό; Ας παίξουμε όλοι μαζί...**

Η/Ο νηπιαγωγός βάζει τα παιδιά σε σειρά, το ένα πίσω από το άλλο, σαν τρενάκι και μπαίνει στη θέση του οδηγού με την κούκλα στο χέρι, τραγουδώντας με τη φωνή της κούκλας:

-Ξεκινώ, ξεκινώ το σχολείο για να δω.

Πες, πες μου, τι είναι αυτό;

Η κούκλα δείχνει π.χ. ένα πινέλο και η/ο νηπιαγωγός αρχικά και μετά όλα τα παιδιά μαζί λένε:

-Ένα πινέλο.

Η κούκλα με τη/τον νηπιαγωγό και τα παιδιά συνεχίζουν την πορεία τους τραγουδώντας:

-Ξεκινώ, ξεκινώ το σχολείο για να δω.

Πες, πες μου, τι είναι αυτό;

...δείχνει ένα βιβλίο και η νηπιαγωγός αρχικά και μετά όλα τα παιδιά μαζί λένε:

-Ένα βιβλίο.

Και η κούκλα με τη/τον νηπιαγωγό και τα παιδιά συνεχίζουν...

Ο/Η νηπιαγωγός μπορεί να συμπεριλάβει στη δραστηριότητα αυτή όσες λέξεις / αντικείμενα πιστεύει ότι είναι απαραίτητα (κουκλοθέατρο, μαρκαδόρος, μολύβι, χαρτί, υπολογιστής, μπάλα κ.λπ.), δίνοντας προτεραιότητα στα αντικείμενα της τάξης που χρησιμοποιούν περισσότερο τα παιδιά.

Επίσης, μπορεί να συμπεριλάβει και λέξεις από την 4^η ενότητα «Σπίτι μου, σπιτάκι μου», όπως τραπέζι, καρέκλα, πόρτα, παράθυρο κ.λπ.

Στη συνέχεια, αφού τα παιδιά (και η κούκλα) γνωρίσουν τις βασικές λέξεις, ο/η νηπιαγωγός μπορεί να ξαναπαίξει το παιχνίδι για εμπέδωση, με διάφορους τρόπους. Για παράδειγμα: Όποιο παιδί επιθυμεί παίρνει την κούκλα στα χέρια του, γίνεται η κούκλα-οδηγός και τραγουδά:

-Ξεκινώ, ξεκινώ το σχολείο για να δω.

Πες, πες μου, τι είναι αυτό;

...δείχνοντας ένα από τα αντικείμενα της τάξης. Το παιχνίδι επαναλαμβάνεται από τα ίδια τα παιδιά που ξεναγούν μόνα τους την κούκλα (και μαζί της μαθαίνουν κι αυτά).

B.2. «Τι είναι αυτό; Τι είναι αυτό; Και τι κάνω με αυτό;»

Η κούκλα συνεχίζει να κάνει ερωτήσεις:

Κούκλα: **Α μπε μπα μπλομ, φτου και βγαίνω
και στο νηπιαγωγείο πηγαίνω.**

**Είμαι κούκλα, είμαι η Λόλα
και θέλω να τα μάθω όλα.**

Τι είναι αυτό; Τι είναι αυτό;

Η κούκλα με τη βοήθεια της/του νηπιαγωγού δείχνει στα παιδιά π.χ. το πινέλο και τα παιδιά απαντούν:

Παιδιά: **Είναι ένα πινέλο.**

Κούκλα: **Και τι κάνω με αυτό;**

Παιδιά: **Ζωγραφίζω. / Ζωγραφίζουμε.**

Κούκλα: **Στο σχολείο όταν πηγαίνω όλο θέλω να ρωτώ...**

Είμαι κούκλα με μυαλό!

Η κούκλα συνεχίζει να δείχνει αντικείμενα και να ρωτάει. Τα παιδιά με τη βοήθεια της/του νηπιαγωγού απαντούν:

Είναι ένα μολύβι. Γράφω / γράφουμε με το μολύβι.

Είναι ένα πινέλο. Ζωγραφίζω / ζωγραφίζουμε με το πινέλο.

Είναι ένα παιχνίδι. Παίζω / παίζουμε με το παιχνίδι... κ.λπ.

Τα παιδιά όλα μαζί ή μόνο του το καθένα επαναλαμβάνουν απευθυνόμενα στην κούκλα.

Στη συνέχεια, η κούκλα ζητά από τα παιδιά να φέρουν κι εκείνα αντικείμενα της τάξης, να τα παρουσιάσουν και να πουν τι κάνουν με αυτά.

B.3. «Το Μαγαζάκι»

Η/Ο νηπιαγωγός με τη βοήθεια των παιδιών μετατρέπει μία γωνιά του νηπιαγωγείου σε μαγαζάκι, που πουλάει παιχνίδια και σχολικά αντικείμενα, όπως μπάλα, κούκλα, κουζινικά, αυτοκινητάκια, τρενάκι, παζλ, μαρκαδόροι, μολύβια, βιβλία κ.λπ.

Αρχικά, η/ο νηπιαγωγός κάνει τον πωλητή και ένα παιδί τον αγοραστή.

Πωλητής: **Τι θέλεις; / Τι θέλετε;**

Αγοραστής: **Δώσε μου / Δώστε μου μια μπάλα.**

Πωλητής: **Πάρε / Πάρτε μια μπάλα.**

Σημείωση: Αν η/ο νηπιαγωγός κρίνει απαραίτητο, εισάγει τον πληθυντικό ευγενείας στη δραστηριότητα αγοραστή-πωλητή.

Το παιχνίδι του πωλητή παιχνιδιών συνεχίζεται με διαφορετικά παιδιά.

Επίσης, μπορεί η/ο νηπιαγωγός να εισάγει τις λέξεις: *παρακαλώ, ευχαριστώ, ορίστε.*

-Παρακαλώ, δώσε μου μια μπάλα.

-Ορίστε, πάρε μια μπάλα.

-Ευχαριστώ.

-Και εγώ ευχαριστώ.

Στη συνέχεια, είναι δυνατόν να εισαχθούν και τα αριθμητικά επίθετα π.χ.

- Παρακαλώ, δώστε μου τρία μολύβια.

Γ. Ενδεικτικές δραστηριότητες έκφρασης

Γ.1. «Με το σώμα μας γινόμαστε...»

Η/Ο νηπιαγωγός βάζει μουσική και κάθε φορά που τη σταματά, δίνει παραγγέλματα, όπως: «**Με το σώμα μας γινόμαστε πινέλα**». Η/Ο νηπιαγωγός με τα παιδιά υποδύονται τα πινέλα με κινήσεις παντομίμας π.χ. πινέλο γίνεται η μύτη/ το κεφάλι/ ο αγκώνας/ το γόνατο κ.λπ. και ζωγραφίζουν σε ένα φανταστικό καβαλέτο με τη μύτη/ το κεφάλι/ τον αγκώνα/ το γόνατο κ.λπ. (Η/Ο νηπιαγωγός δίνει το παράγγελμα και συμμετέχει κανονικά δείχνοντας στα παιδιά πώς θα αποδώσουν το παράγγελμα).

- «**Με το σώμα μας γινόμαστε κούκλες**» που κάποιοι τις κινεί σαν μαριονέτες...

- «**Με το σώμα μας γινόμαστε αυτοκίνητα**» που τρέχουν, που πηγαίνουν αργά, που συγκρούονται...

- «**Με το σώμα μας γινόμαστε μπάλες**» που κυλούν..., που τις πετούν ψηλά, που τις πετούν χαμηλά... κ.λπ.

Γ.2. «Γάτα, γατούλα, τι χρώμα ζητάς;» - ομαδικό παιχνίδι

Υλικά: τα αντικείμενα του νηπιαγωγείου

Ένα παιδί γίνεται γάτα και τα υπόλοιπα τη ρωτούν: «**Γάτα, γατούλα, τι χρώμα ζητάς;**» Το παιδί -γάτα λέει ένα χρώμα και τα υπόλοιπα παιδιά τρέχουν να βρουν αντικείμενα σε αυτό το χρώμα για να της τα φέρουν και να τα παρουσιάσουν. Όποιο παιδί δεν φέρει αντικείμενο χάνει και γίνεται γάτα.

Παραλλαγή του παιχνιδιού: «**Γάτα, γατούλα, τι πράγμα ζητάς;**» Το παιδί-γάτα λέει ένα πράγμα (μολύβια, μαρκαδόρους, καρέκλες, βιβλία, χαρτιά, παιχνίδια, κουζινικά κ.λπ.) και τα υπόλοιπα παιδιά τρέχουν να βρουν αυτό το πράγμα που ζητά και να της το φέρουν. Όποιο παιδί δεν φέρει αντικείμενο χάνει και γίνεται γάτα.

Γ.3. «Μ' αρέσει να πηγαίνω στο σχολείο» - τραγούδι (ηχητικό - υπάρχει μελοποιημένο στο συνοδευτικό CD-ήχου)

Μ' αρέσει να πηγαίνω στο σχολείο,
να ζωγραφίζω και να τραγουδώ,
τους φίλους μου να βλέπω,
να τρέχω, να χορεύω,
τις τρέλες μου να κάνω, να γελώ!

Μ' αρέσει να πηγαίνω στο σχολείο,
να παίζω με παιχνίδια που αγαπώ,
τους φίλους μου να βλέπω,
να τρέχω, να χορεύω,
τις τρέλες μου να κάνω, να γελώ!

Μ' αρέσει να πηγαίνω στο σχολείο,
να ζωγραφίζω και να τραγουδώ,
τους φίλους μου να βλέπω,
να τρέχω, να χορεύω,
τις τρέλες μου να κάνω, να γελώ!

Γ.4. «Στο νηπιαγωγείο παίζουμε ομαδικά παιχνίδια...»

- «Αλάτι φιλό, αλάτι χοντρό» - ομαδικό παιχνίδι

Υλικά:

- Ένα μαντήλι

Τα παιδιά κάθονται σε κύκλο. Ένα παιδί κρατάει ένα μαντήλι και περπατάει έξω από τον κύκλο τραγουδώντας:

**«Αλάτι φιλό, αλάτι χοντρό,
έχασα τη μάννα μου και πάω να τη βρω,
παπούτσια δε μου πήρε να πάω στο σχολειό».**

Αφήνει το μαντήλι πίσω από ένα παιδί και συνεχίζει τραγουδώντας. Το παιδί που πίσω του είναι το μαντήλι πρέπει να σηκωθεί γρήγορα, να πάρει το μαντήλι και να τρέξει για να πιάσει το παιδί που του το άφησε. Το πρώτο παιδί πρέπει να τρέξει γρήγορα για να βρεθεί στη θέση που καθόταν το άλλο παιδί και να καθίσει. Αν τα καταφέρει, το παιχνίδι συνεχίζεται με το δεύτερο παιδί να γυρνά γύρω από τον κύκλο τραγουδώντας ...

- «Σπασμένο τηλέφωνο» - ομαδικό παιχνίδι

Τα παιδιά κάθονται στη σειρά δίπλα δίπλα. Το πρώτο παιδί σκέφτεται μία λέξη, τη λέει στο αφτί του δεύτερου και το δεύτερο στο αφτί του τρίτου παιδιού ... μέχρι η λέξη να φτάσει και στο τελευταίο παιδί το οποίο πρέπει να φωνάζει δυνατά ό,τι άκουσε. Αν αυτή η λέξη που θα πει είναι η αρχική, τότε το παιδί αυτό πηγαίνει μπροστά και επαναλαμβάνει το παιχνίδι.

- «Η μικρή Ελένη» - ομαδικό παιχνίδι

Τα παιδιά κάνουν έναν κύκλο και στη μέση μπαίνει ένα παιδί που ονομάζεται «μικρή Ελένη». Καθώς όλοι γυρίζουν σε κύκλο γύρω από τη μικρή Ελένη τραγουδούν:

**«Η μικρή Ελένη κάθεται και κλαίει
γιατί δεν την παίζουνε οι φιλενάδες της.
Σήκω επάνω, τα μάτια κλείσε,
τον ήλιο κοίτα και πιάσε όποιον θες!!!»**

Τότε η μικρή Ελένη με κλειστά μάτια πιάνει ένα παιδί και θα πρέπει να μαντέψει ποιο παιδί είναι. Αν μαντέψει σωστά, αυτό το παιδί γίνεται η μικρή Ελένη και μπαίνει στη μέση του κύκλου. Αν μαντέψει λάθος, συνεχίζει το ίδιο το παιδί να είναι μικρή Ελένη.

- **«Καυτή πατάτα»**
(“Hot potato” ένα ομαδικό παιχνίδι που παίζεται σε διάφορα μέρη του κόσμου)

Υλικά:

- Μουσική
- Μία κάλτσα γεμισμένη σαν μπάλα

Τα παιδιά φτιάχνουν έναν κύκλο και μόλις ξεκινήσει η μουσική πετούν τη μπάλα ό ένας στον άλλο πάρα πολύ γρήγορα, γιατί είναι «μια πατάτα που καίει». Χάνει όποιος κρατάει την μπάλα όταν σταματήσει η μουσική.

Α. Ενδεικτικές δραστηριότητες κατανόησης και παραγωγής λόγου

Α.1. «Το παιχνίδι του Κοντορεβουθούλη»

Η/Ο νηπιαγωγός τοποθετεί διάφορα αντικείμενα στον χώρο της τάξης, κρυφά από τα παιδιά, όπως ο Κοντορεβουθούλης.

Το παιχνίδι αρχίζει με ένα παιδί που του έχουν κλείσει τα μάτια με μαντίλι. Η/Ο νηπιαγωγός το οδηγεί μπροστά σε ένα από τα κρυμμένα αντικείμενα και το ρωτάει: **Τι είναι αυτό;**

Το παιδί προσπαθεί να το αναγνωρίσει με την αφή και να πει τι είναι. Το παραπάνω επαναλαμβάνεται με όλα τα παιδιά της τάξης.

Στη συνέχεια μπορεί η/ο νηπιαγωγός να σκορπίσει στο χώρο μαρκαδόρους, μολύβια, βιβλία ή άλλα αντικείμενα που υπάρχουν σε πληθώρα στο νηπιαγωγείο και να αναθέσει στα παιδιά να μαζέψουν αντικείμενα μέσα σε συγκεκριμένο χρόνο και να τα μετρήσουν: **1-2-3-4 μολύβια κ.λπ.**

Α.2. «Φτιάχνουμε το χάρτη του νηπιαγωγείου μας»

Η/Ο νηπιαγωγός σε χαρτί του μέτρου σχεδιάζει με τα παιδιά την κάτοψη-χάρτη του νηπιαγωγείου και δείχνοντας λέει: **«Εδώ είναι η πόρτα. Αυτά είναι τα καρεκλάκια, η παρεούλα, εδώ καθόμαστε. Αυτό είναι το καβαλέτο... κ.λπ.»**

Παράλληλα, τα παιδιά κόβουν αντίστοιχες εικόνες από τα περιοδικά και τις κολλούν πάνω στον χάρτη π.χ. μία πόρτα στη θέση της πόρτας ή καρέκλες στη θέση της παρεούλας, βιβλιοθήκη κ.λπ. Αφού ετοιμάσουν τον χάρτη της τάξης, τον μετατρέπουν σε χάρτη «κρυμμένου θησαυρού».

Η/Ο νηπιαγωγός τοποθετεί κρυφά από τα παιδιά ένα αντικείμενο σε κάποιο χώρο π.χ. ένα αυτοκινητάκι στη βιβλιοθήκη. Δείχνει στον χάρτη τον χώρο που είναι κρυμμένο το αυτοκινητάκι και καλεί ένα ή περισσότερα παιδιά να πάνε να το βρουν και φέρνοντάς το στην παρεούλα, να πουν τι είναι και πού το βρήκαν. Το ίδιο μπορεί να επαναληφθεί για όση ώρα τα παιδιά χαίρονται το παιχνίδι.

Α.3. «Το αγαπημένο μου παιχνίδι στο νηπιαγωγείο»

Η/Ο νηπιαγωγός ζητά από τα παιδιά να διαλέξουν το αγαπημένο τους παιχνίδι από τα παιχνίδια που υπάρχουν στο νηπιαγωγείο, ρωτώντας: **«Ποιο είναι το αγαπημένο σου παιχνίδι;»**. Τα παιδιά απαντούν: **«Το αγαπημένο μου παιχνίδι είναι η κούκλα», «...το παζλ», «...η μπάλα»**.

Στη συνέχεια, φτιάχνουμε μια παιχνιδοσαλάτα, δηλαδή βάζουμε όλα τα παιχνίδια μαζί στο κέντρο της παρεούλας και τα παιδιά μπορούν να πάρουν από την παιχνιδοσαλάτα ένα διαφορετικό παιχνίδι από εκείνο που θεωρούν αγαπημένο τους, να πουν τι είναι: «**Είναι αυτοκινητάκι**» και να δείξουν πώς το παίζουν: «**Το αυτοκίνητο τρέχει..., τώρα σταματά...**» «**Η κούκλα κοιμάται..., τώρα ξυπνάει...**» κ.λπ.

Στόχοι της δραστηριότητας: Να μπορούν τα παιδιά να σχηματίζουν απλές φράσεις μιλώντας για τα παιχνίδια και να μάθουν να μοιράζονται τα παιχνίδια τους αλλά και όλα τα αντικείμενα μέσα στο νηπιαγωγείο.

Προέκταση της δραστηριότητας: Το κάθε παιδί φέρνει στο νηπιαγωγείο το αγαπημένο του παιχνίδι από το σπίτι και το παρουσιάζει στα άλλα παιδιά. Έπειτα μπορούν να παίξουν πάλι την παιχνιδοσαλάτα.

Α.4. «Στο νηπιαγωγείο μου αρέσει να...»

Στην παρεούλα ο/η νηπιαγωγός συζητά με τα παιδιά τι τους αρέσει να κάνουν περισσότερο στο νηπιαγωγείο και ρωτάει κάθε παιδί:

«Τι σου αρέσει να κάνεις στο νηπιαγωγείο;»

Το κάθε παιδί απαντά είτε λεκτικά: «**Μου αρέσει να ζωγραφίζω.**» «**Μου αρέσει να παίζω.**» είτε με παντομίμα, οπότε τα υπόλοιπα παιδιά θα πρέπει να μαντέψουν τι του αρέσει να κάνει στο νηπιαγωγείο.

Η/Ο νηπιαγωγός συγκεντρώνει τις απαντήσεις των παιδιών σε έναν πίνακα διπλής εισόδου και φτιάχνουν με τα παιδιά το δικό τους ημερήσιο πρόγραμμα σημειώνοντας κάθε μέρα τι θέλουν να κάνουν ή τι έκαναν ως ανακεφαλαίωση.

Βέβαια, τα παιδιά με τη/τον νηπιαγωγό θα πρέπει να αποφασίσουν πώς θα απεικονίζονται οι δραστηριότητες στον πίνακα διπλής εισόδου: μπορούν να φτιάξουν ζωγραφιές που θα απεικονίζουν τις δραστηριότητες ή να κολλήσουν σχετικές εικόνες από περιοδικά ή να τις γράψουν με γράμματα.

Ημερήσιο πρόγραμμα	
Δραστηριότητες	Τι σας αρέσει να κάνουμε σήμερα;
	
	
	
	
	

Ε. Ενδεικτικές δραστηριότητες καλλιέργειας της κριτικής σκέψης

Ε.1. «Παιδιά και σχολείο»

(οκτώ φωτογραφίες με παιδιά που κάνουν διάφορες δραστηριότητες στο σχολείο υπάρχουν στον φάκελο της 5^{ης} ενότητας)

Δείχνουμε φωτογραφίες με παιδιά σε σχολικά περιβάλλοντα που ζωγραφίζουν ή γράφουν, μαθαίνουν, παίζουν, φτιάχνουν κατασκευές, μαγειρεύουν, φυτεύουν, παίζουν μουσική ή παίζουν θέατρο και άλλα πράγματα τα οποία θα μπορούσε κάθε νηπιαγωγός να προσθέσει εδώ.

Στόχοι της δραστηριότητας: Να κατανοήσουν τα παιδιά ότι όλα τα παιδιά του κόσμου κάνουν παρόμοια πράγματα στο σχολείο. Ακόμη, να αντιληφθούν ότι ένα από τα βασικά δικαιώματα των παιδιών είναι η εκπαίδευση, να φοιτούν σε σχολείο και να αισθάνονται όμορφα σε αυτό.

Προέκταση δραστηριότητας: Η/Ο νηπιαγωγός με τα παιδιά μπορούν να φτιάξουν το δικό τους λεύκωμα με φωτογραφικό υλικό από δραστηριότητες που κάνουν στο νηπιαγωγείο τους και μικρές λεζάντες που θα υπαγορεύουν τα παιδιά στη/στον νηπιαγωγό για να τις γράψει.

Ε.2. «Το παπάκι που τραλαρίζει» - εικονογραφημένο παραμύθι

(έντυπο εικονογραφημένο παραμύθι υπάρχει στον φάκελο της 5^{ης} ενότητας)

Το παραμύθι αφηγείται την περιπέτεια του Χανούλη, μιας μικρής πάπιας, που πηγαίνει πρώτη μέρα στο σχολείο και διαπιστώνει ότι δεν μιλάει την ίδια γλώσσα με τα υπόλοιπα παπάκια. Τα υπόλοιπα παπάκια τον κοροϊδεύουν μέχρι που η κυρία Πάπια δίνει τη λύση.

Στόχος της δραστηριότητας: Να κατανοήσουν και να απολαύσουν τα παιδιά την εικονογράφηση και την αφήγηση ενός παραμυθιού αλλά και να συνειδητοποιήσουν ότι η διγλωσσία τους πρέπει να θεωρείται πλούτος και όχι αφορμή χλευασμού.

Ε.3. «Στο σχολείο των απδονιών» - παραμύθι

(ηχητικό - υπάρχει στο συνοδευτικό CD-ήχου)

Ήρωες: Ένα ζευγάρι απδονιών, μία κουκουβάγια, ένας βάτραχος (ως χάρτινες κούκλες υπάρχουν στον φάκελο της 5^{ης} ενότητας) και ο Πάνος ο παπαγάλος (ως χάρτινη κούκλα υπάρχει στον φάκελο της 1^{ης} ενότητας)

Σημείωση: Όση ώρα ακούγεται η αφήγηση, η/ο νηπιαγωγός θα κινεί ανάλογα τις κούκλες που μιλούν.

Αφηγητής: Στο δάσος των απδονιών υπάρχει ένα σχολείο...

Σε αυτό το σχολείο πηγαίνουν απδόνια, πολλά απδόνια, αλλά και ο Πάνος ο παπαγάλος. Δασκάλα τους είναι η κυρία κουκουβάγια.

Στο σχολείο τα πουλιά ζωγραφίζουν, παίζουν, χορεύουν, πιο πολύ όμως τραγουδούν - γιατί στα απδόνια αρέσει πολύ να τραγουδούν!

Αηδόνια: **«Ουίτ! Ουίτ! Ουίτ!
τι, τι, τι!
ουίτ, ουίτ, τι,... τριτρι
ουίτ, ουίτ, το, τριτρό
τίρι τίρι τίρι τροοοοο!!!!...»**

Αφηνητής: **Και ο Πάνος ζωγραφίζει, παίζει, χορεύει και τραγουδάει! Πο! Πο!
Πώς τραγουδάει!!**

Πάνος παπαγάλος: **«Μου αρέσει να πηγαίνω στο σχολειό, στο σχολειό, στο σχολειό.
Ντουμ ντουμ ταρατατζούμ
Να ζωγραφίζω και να τραγουδώ, τραγουδώ, τραγουδώ.
Ντουμ ντουμ ταρατατζούμ ...».**

Αφηνητής: **Τα αηδόνια τον ακούν και γελούν. Γελούν κρυφά και τον κοροϊδεύουν:**

Αηδόνια: **«- Χα! Χα! Χα! Χι! Χι! Χι! Πώς τραγουδάς εσύ;»
«-Χα! Χα! Χα! Χι! Χι! Χι! Πώς τραγουδάς εσύ;»**

Αφηνητής: **Ο Πάνος ο παπαγάλος σταματά το τραγούδι του και σκύβει το κεφάλι...
Τότε η κυρία κουκουβάγια λέει σε όλα τα πουλιά:**

Κουκουβάγια: **«Ελάτε όλοι μαζί μου. Θα πάμε μια βόλτα, μια εκδρομή στη λιμνούλα.»**

Όλα τα πουλιά: **«Βόλτα, βόλτα εκδρομή; Ναιαιαιαιαιαι!!»**

Αφηνητής: **Φωνάζουν όλα τα πουλιά, αηδόνια και παπαγάλος μαζί.
Και φρρρρτς....φρρρρτς....φρρρτς!!**

Κουκουβάγια: **«Φτάσαμε! Τι καλά!! Και τώρα όλοι, γύρω γύρω όλοι από τη λιμνούλα.»**

Αφηνητής: **Και τότε:**

Βάτραχος: **«Βρε κε κεξ κουάξ κουάξ!!!
Καλωσήρθατε πουλιά !!!
Στη λιμνούλα με τα βατράχια και τα παπιά!!
Πο! Πο! Πο! Τι πολύχρωμα φτερά!!»**

Αφηνητής: **Λέει ένας βάτραχος που καθόταν πάνω σε μια πέτρα κοντά στη λιμνούλα.**

Βάτραχος: **«Ποιο είναι αυτό το πουλί, κυρία κουκουβάγια;»**

Αφηνητής: **Και δείχνει τον παπαγάλο.
Η κυρία κουκουβάγια λέει:**

Κουκουβάγια: **«Δεν ξέρεις κυρ βάτραχε τον φίλο μας, τον Πάνο; Είναι ο Πάνος, ο παπαγάλος.»**

Αφηνητής: **Τα αηδόνια κοιτούν τον εαυτό τους μέσα στο νερό της λιμνούλας και αρχίζουν τη φασαρία.**

Αηδόνια: **«Πολύχρωμα φτερά! Πολύχρωμα φτερά!! Εμείς δεν έχουμε πολύχρωμα φτερά.
Τα φτερά μας είναι καφετιά!! Ουίτ! Ουίτ τι... έχουμε χρώμα καφετί!!
Δεν είναι ωραίο το καφέ!!!»**

Αφηνητής: **Αμέσως όμως η κουκουβάγια λέει:**

Κουκουβάγια: **«Σσσς! Σσσς! Παρακαλώ! Παρακαλώ! Ακούστε με, καλά μου πουλιά:**

**Είμαστε όλα μας πουλιά κι είμαστε ξεχωριστά.
Άλλα έχουν φωνή γλυκιά κι άλλα όμορφα φτερά,
άλλα είναι χρωματιστά, άσπρα, μαύρα ή καφετιά.
Είμαστε ξεχωριστά και στον κόσμο ξακουστά.»**

Στόχοι της δραστηριότητας: Τα παιδιά μέσα από την προφορική αφήγηση του παραμυθιού θα έχουν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με την ελληνική γλώσσα μέσω φυσικών ομιλητών. Ακόμη, ακούγοντας τα παιδιά για τις διαφορές των πουλιών (π.χ. το απδόνη έχει καλή φωνή, αλλά ο παπαγάλος ωραία φτερά), θα μπορούν να συζητήσουν με τη/τον νηπιαγωγό για τις διαφορές στους ανθρώπους: ότι δηλαδή ο κάθε άνθρωπος είναι διαφορετικός, ότι έχει τις δικές του ικανότητες ή ιδιότητες, οι οποίες συνιστούν τη μοναδικότητά του και γι' αυτές θα πρέπει να γίνεται αποδεκτός.

Προέκταση της δραστηριότητας: Το κάθε παιδί θα πρέπει να βρει ένα χαρακτηριστικό του ή μια ιδιότητά του που του αρέσει ή κάτι στο οποίο πιστεύει ότι είναι καλό και να το πει στους άλλους ή να το δείξει με παντομίμα ή με ζωγραφική, π.χ. αν ένα παιδί θεωρεί τον εαυτό του χαρούμενο, να ζωγραφίσει ένα παιδί με μεγάλο χαμόγελο ή αν θεωρεί ότι έχει ωραία μαλλιά, να ζωγραφίσει ανάλογα τον εαυτό του ή αν θεωρεί ότι είναι καλό στο ποδόσφαιρο, να ζωγραφίσει τον εαυτό του παίζοντας μπάλα κ.λπ. Όλες αυτές οι ζωγραφιές θα μπορούν να ενωθούν σε έναν πίνακα.

Στόχος της δραστηριότητας: Να τονωθεί το αυτοσυναίσθημα των παιδιών.

ΕΝΟΤΗΤΑ 6η

Τι θα φάμε σήμερα;

Α. Στόχοι

Α.1. Γλωσσικοί στόχοι

Λεκτική επικοινωνιακή πράξη	Μορφολογικά / Συντακτικά στοιχεία	Εφαρμογή
<ul style="list-style-type: none"> • μαθαίνω να κατανοώ και να χρησιμοποιώ το βασικό λεξιλόγιο που συνδέεται με τη διατροφή • εκφράζω προτίμηση ή απαρέσκεια • εκφράζω επιθυμίες και ζητώ πληροφορίες για τις επιθυμίες των άλλων • ζητώ και δίνω πληροφορίες για το φαγητό • περιγράφω γεύσεις 	<ul style="list-style-type: none"> • βασικό λεξιλόγιο ενότητας • Μου αρέσει / Δεν μου αρέσει - + Ουσιαστικό ή - + Ρήμα (σε Υποτακτική) • Θέλω + Ουσιαστικό/Ρήμα (σε Υποτακτική). • ερωτηματικές προτάσεις: - Τι θέλεις; - Θέλεις + Ουσιαστικό/ Ρήμα (σε Υποτακτική) - Τι +Ρήμα • Ουσιαστικό + είναι + Επίθετο (γλυκό, αλμυρό, πικρό, ξινό) 	<p>Γεύματα: το πρωινό, το μεσημεριανό, το βραδινό Αντικείμενα: το πιάτο, το πιρούνι, το κουτάλι, το μαχαίρι, το ποτήρι, η χαρτοπετσέτα Ζώα: η αγελάδα, το πρόβατο, η κότα, το γουρούνι...</p> <p>Λέντρα/φρούτα/λαχανικά: η μπλιά, το μήλο, η πορτοκαλιά, το πορτοκάλι, η αχλαδιά, το αχλάδι, το καρότο, η ντομάτα, τα φασόλια, η μπανάνα ...</p> <p>Φαγητά/ποτά/ γλυκά: η πορτοκαλάδα, το γάλα, το κρέας, το ψάρι, το ρύζι, η σάλτσα, τα μακαρόνια, τα μπισκότα, η σοκολάτα...</p> <p>Μου αρέσει η μπανάνα. Δεν μου αρέσει το καρότο. Μου αρέσει να τρώω μπισκότα. Δεν μου αρέσει να πίνω καφέ.</p> <p>Θέλω νερό. / Θέλω να πω νερό.</p> <p>- Τι θέλεις; - Θέλω πορτοκαλάδα. - Θέλεις πορτοκαλάδα;/Θέλεις να πεις πορτοκαλάδα; - Ναι / Όχι, δεν θέλω.</p> <p>- Τι τρως; - Τρώω πίτσα. - Τι πίνεις το πρωί; - Γάλα.</p> <p>Το λεμόνι είναι ξινό. Το μπισκότο είναι γλυκό.</p>

A.2. Κοινωνικο-πολιτισμικοί στόχοι

- Να αντιληφθούν τα παιδιά ότι η διατροφή τους πρέπει να είναι πλούσια σε φρούτα και λαχανικά.
- Να αποκτήσουν καλές διατροφικές συνήθειες.
- Να κατανοήσουν τον κύκλο ζωής των φυτών και να αναγνωρίζουν τη φυτική ή ζωική προέλευση των τροφών.
- Να ανακαλύψουν ομοιότητες στο λεξιλόγιο της διατροφής στις διάφορες γλώσσες και να συνειδητοποιήσουν την αλληλεξάρτηση των γλωσσών.

B. Ενδεικτικές δραστηριότητες εφαρμογής των λεκτικών επικοινωνιακών πράξεων

B.1. «Τι τρώω για πρωινό/μεσημεριανό/ βραδινό;»

(τέσσερα σουπλά και δεκαέξι καρτέλες με φαγητά, φρούτα και γλυκά υπάρχουν στον φάκελο της 6^{ης} ενότητας)

Η/Ο νηπιαγωγός δίνει στα παιδιά ατομικά ή σε ομάδες ένα σουπλά που έχει ζωγραφισμένο απάνω ένα πιάτο, ένα πιρούνι, ένα κουτάλι, ένα μαχαίρι και μία χαρτοπετσέτα και τους ζητά να περιγράψουν τι υπάρχει πάνω στο σουπλά.

Στη συνέχεια, ζητά από κάθε παιδί ξεχωριστά να διαλέξει τα φαγητά που του αρέσουν να τρώει για πρωινό. Όλα τα παιδιά επιλέγουν αυτά που τους αρέσουν και με τη βοήθεια της/του νηπιαγωγού παρουσιάζουν τις επιλογές τους για το πρωινό τους. Το ίδιο γίνεται με το μεσημεριανό και τέλος με το βραδινό. Μέσα από αυτή τη δραστηριότητα η/ο νηπιαγωγός μπορεί να επεξεργαστεί αρκετούς γλωσσικούς στόχους κάνοντας τις ανάλογες ερωτήσεις στα παιδιά: **«Τι τρώω για πρωινό; Τι θέλεις να φας για πρωινό; Σου αρέσει το σουβλάκι; Ποιο είναι το αγαπημένο σου φαγητό;»** κ.λπ.

B.2. «Ποια φαγητά παίρνουμε από τα ζώα και ποια από τα φυτά;»

(μια αφίσα Α3 που στη μία πλευρά έχει ζώα και στην άλλη φυτά υπάρχει στον φάκελο της 6^{ης} ενότητας)

Τα παιδιά καλούνται να ταξινομήσουν τα τρόφιμα της δραστηριότητας Β.1. σε εκείνα που προέρχονται από τα ζώα και σε εκείνα που προέρχονται από τα φυτά. Σχετικές ερωτήσεις που μπορεί να κάνει η/ο νηπιαγωγός στα παιδιά είναι: **«Τι μας δίνει η αγελάδα; Από πού παίρνουμε την πορτοκαλάδα/το μέλι/το σουβλάκι;»** κ.λπ. Τα παιδιά τοποθετούν όλες τις κάρτες στο σωστό μέρος της αφίσας, επαναλαμβάνοντας την ονομασία της συγκεκριμένης τροφής και του αντίστοιχου ζώου, φυτού ή δέντρου από το οποίο προέρχεται.

B.3. «Ποιο φρούτο σου αρέσει;»

Η/Ο νηπιαγωγός ζητά από τα παιδιά να φέρουν στο νηπιαγωγείο τα φρούτα που τους αρέσουν. Εάν αυτό είναι δύσκολο, η/ο νηπιαγωγός φροντίζει να υπάρχει στο νηπιαγωγείο ένα καλάθι με φρούτα. Η/Ο νηπιαγωγός ζητά από τα παιδιά να επιλέξουν το φρούτο που τους αρέσει και να πουν: «**Μου αρέσει η μπανάνα**» ή να πουν ποιο είναι το αγαπημένο τους φρούτο, π.χ. «**Το αγαπημένο μου φρούτο είναι η μπανάνα**» κ.λπ.

Η/Ο νηπιαγωγός μπορεί να ρωτήσει στη συνέχεια: «**Σου αρέσει το πορτοκάλι;**» Το κάθε παιδί καλείται να απαντήσει θετικά ή αρνητικά: «**Ναι, μου αρέσει.** » ή «**Όχι, δεν μου αρέσει το πορτοκάλι.**»

Πρόεκταση της δραστηριότητας 1: Τα παιδιά με τη/τον νηπιαγωγό μπορούν να δημιουργήσουν, στη συνέχεια, έναν πίνακα διπλής εισόδου όπου στην κάθετη στήλη θα υπάρχουν τα ονόματα των παιδιών ή η φωτογραφία τους και στην οριζόντια στήλη τα διαφορετικά φρούτα. Στο τέλος τα παιδιά βρίσκουν τον αριθμό των παιδιών που τους αρέσουν τα πορτοκάλια, τα μήλα, οι μπανάνες κ.λπ.

	Μπανάνα	Μήλο	Πορτοκάλι	Αχλάδι	Σταφύλι	Καρπούζι	Πεπόνι
Γιάννης			✓				
Μαρία	✓						
Κίρεν						✓	
Νίκος				✓			
Ζαν		✓					
Αργυρώ							✓
Έφη					✓		
Μάριος						✓	
Τζωρτζ			✓				

Πρόεκταση της δραστηριότητας 2: Αν υπάρχει ενδιαφέρον από τα παιδιά και αν είναι δυνατόν προτείνεται η επεξεργασία του θέματος «Φρούτα και εποχές», κατηγοριοποιώντας τα φρούτα ανάλογα με την εποχή τους. Γιατί μπορεί στη σύγχρονη εποχή, με την ανάπτυξη της γεωργίας, όλες τις εποχές να βρίσκει κανείς στο Super market όλα τα φρούτα, όμως είναι καλό να ευαισθητοποιηθούν τα παιδιά για το πότε ένα δέντρο παράγει τους καρπούς του σε φυσικές συνθήκες.

B.4. «Γεύσεις»

Σ' ένα καλάθι η/ο νηπιαγωγός φροντίζει να έχει λίγη ζάχαρη, αλάτι, κακάο και χυμό από λεμόνι. Επίσης, και ορισμένα τρόφιμα παράγωγα, όπως καραμέλα ή γλυκιά σοκολάτα, πατατάκια, πικρή σοκολάτα κ.λπ. Τα παιδιά δοκιμάζουν με τη σειρά και η/ο νηπιαγωγός χαρακτηρίζει τις γεύσεις: γλυκό, αλμυρό, πικρό, ξινό.

Η/Ο νηπιαγωγός ρωτάει τα παιδιά: «**Τι σου αρέσει, το γλυκό ή το πικρό;**» και τα παιδιά απαντούν: «**Μου αρέσει το γλυκό, δεν μου αρέσει το πικρό**».

Στη συνέχεια, τα παιδιά με τη/τον νηπιαγωγό κόβουν εικόνες από περιοδικά ή ζωγραφίζουν τρόφιμα κατατάσσοντάς τα σε γλυκά, αλμυρά, πικρά και ξινά.

Γ. Ενδεικτικές δραστηριότητες έκφρασης

Γ.1. «Φτιάχνουμε τα δικά μας τρόφιμα – παιχνίδια»

Η/Ο νηπιαγωγός μπορεί με αλατοζύμη να πλάσει με τα παιδιά τρόφιμα–παιχνίδια για το νηπιαγωγείο (φρούτα, λαχανικά, ψωμάκια κ.λπ.). Η/Ο νηπιαγωγός και τα παιδιά ζυμώνουν δύο ποτήρια αλεύρι με ένα ποτήρι αλάτι και νερό και αφού δημιουργηθεί μια μαλακιά ζύμη πλάθουν τα τρόφιμα–παιχνίδια της αρεσκείας τους, τα αφήνουν να ξεραθούν καλά (ή τα ψήνουμε σε μέτρια θερμοκρασία στο φούρνο) και τα βάφουν. Επίσης, τα παιδιά μπορούν να δημιουργήσουν το αγαπημένο τους φαγητό με το συγκεκριμένο ζυμάρι και να το παρουσιάσουν στην ομάδα.

Γ.2. «Φρούτα και λαχανικά» - ομαδικό παιχνίδι

Τα παιδιά κάθονται σε κύκλο και διαλέγουν ως όνομά τους ένα φρούτο ή ένα λαχανικό. Ένα παιδί κάθεται το κέντρο του κύκλου. Αφού όλοι πουν τα φρούτα ή τα λαχανικά που έχουν επιλέξει, το παιδί που είναι στο κέντρο λέει δύο φρούτα ή λαχανικά. Τα παιδιά που έχουν τα ονόματα αυτών των φρούτων ή των λαχανικών, θα πρέπει να αλλάξουν θέσεις μεταξύ τους, αλλά και το παιδί που είναι στο κέντρο θα πρέπει να τρέξει να πιάσει τη θέση κάποιου από τα παιδιά που αλλάζουν θέσεις. Όταν το παιδί που είναι στο κέντρο πει τη φράση «**φρούτα και λαχανικά**» τότε όλα τα παιδιά αλλάζουν θέσεις. Το παιχνίδι συνεχίζεται με το παιδί που θα μείνει χωρίς θέση.

Σημείωση: Αν τα παιδιά είναι λίγα, κάθε παιδί επιλέγει ένα διαφορετικό φρούτο ή λαχανικό. Αν τα παιδιά είναι πολλά, τότε μπορούν περισσότερα από ένα παιδιά να επιλέξουν για όνομά τους το ίδιο φρούτο ή λαχανικό και στο άκουσμα του ονόματος του φρούτου ή του λαχανικού τους θα σηκώνονται περισσότερα από δύο παιδιά να αλλάξουν θέσεις μεταξύ τους.

Πρόεκταση δραστηριότητας: Η/Ο νηπιαγωγός μπορεί να σταθεί στο κέντρο του κύκλου και να δίνει εντολές, όπως «**Όλα τα κόκκινα φρούτα-λαχανικά να χτυπήσουν μια φορά παλαμάκια ή όλα τα φρούτα να σηκωθούν όρθια κ.λπ.**», ανάλογα με το γλωσσικό και γνωστικό επίπεδο των παιδιών. (Το παιχνίδι μπορεί να παιχτεί και στο πλαίσιο άλλων θεματικών εννοτήτων, χρησιμοποιώντας τα παιδιά ονόματα από άλλες ομάδες πραγμάτων π.χ. παιχνιδιών, ζώων κ.λπ.)

Γ.3. «Το μάζεμα των καρπών» - ομαδικό παιχνίδι

Υλικά:

- Μανταλάκια τόσα όσα είναι τα παιδιά
- Μικρό καλάθι

Τα παιδιά χωρίζονται σε δυο ομάδες και μπαίνουν, αντίστοιχα, σε δύο σειρές. Τα πρώτα παιδιά από κάθε ομάδα πηγαίνουν και στέκονται σε απόσταση, απέναντι από την ομάδα τους. Η/Ο νηπιαγωγός κρεμάει τόσα μανταλάκια στα ρούχα των δύο αυτών παιδιών (που είναι τα δέντρα) όσα είναι τα παιδιά της κάθε ομάδας.

Με το σύνθημα το πρώτο παιδί από κάθε σειρά τρέχει και βγάζει ένα μανταλάκι από το παιδί που στέκεται απέναντί του και επιστρέφει στο τέλος της σειράς βάζοντας το μανταλάκι σε ένα καλάθι. Τότε ξεκινάει το άλλο παιδί που είναι κάθε φορά πρώτο στη σειρά να πάει γρήγορα να πάρει ένα μανταλάκι από το παιδί που στέκεται απέναντί του. Όποια ομάδα αφαιρέσει πρώτη από το παιδί όλα τα μανταλάκια είναι η νικήτρια.

Γ.4. «Το φαΐ του βασιλιά» - τραγούδι

(ηχητικό – υπάρχει μελοποιημένο στο συνοδευτικό CD-ήχου)

Το πρωί όταν ξυπνώ
τρώω πρωινό καλό,
το φαΐ του βασιλιά,
όπως λέει η γιαγιά!

Πρωινό καλό όταν φάω
στο σχολειό με κέφι πάω!
Πρωινό καλό όταν φάω
στο σχολειό με κέφι πάω!

Γάλα, μέλι και φωμί,
γιαουρτάκι ή τυρί,
ένα αυγό, πορτοκαλάδα,
ένα φρούτο ή μαρμελάδα.

Πρωινό καλό όταν φάω
στο σχολειό με κέφι πάω!
Πρωινό καλό όταν φάω
στο σχολειό με κέφι πάω!

Δ. Ενδεικτικές δραστηριότητες κατανόησης και παραγωγής λόγου

Δ.1. «Η ιστορία του Φασόλα: από το σποράκι στο πιάτο μας»

(οκτώ καρτέλες εξέλιξης του φασολιού υπάρχουν στον φάκελο της 6^{ης} ενότητας)

Τα παιδιά καλούνται, με τις κατάλληλες ερωτήσεις της/του νηπιαγωγού, να περιγράψουν με απλές φράσεις τις καρτέλες και να αφηγηθούν την ιστορία εξέλιξη ενός σπόρου, του Φασόλα, π.χ.

«-Τι κάνει ο παππούς στην πρώτη εικόνα;

- Φυτεύει το σπόρο.

- Τι έχει το φυτό σε αυτή την εικόνα (4^η εικόνα);

- Έχει λουλούδια» κ.λπ.

Στη συνέχεια, μπορεί η/ο νηπιαγωγός να βάλει τα παιδιά να κάνουν σειροθέτηση των εικόνων, να αφηγηθούν την ιστορία του Φασόλα, να ζωγραφίσουν όποια εικόνα τους άρεσε κ.λπ.

Πρόεκταση δραστηριότητας: Προτείνουμε επίσης, εάν υπάρχει η δυνατότητα στο νηπιαγωγείο, τα παιδιά να φυτέψουν σε γλάστρες ή στο σχολικό κήπο σποράκια, να τα φροντίζουν και να τα παρακολουθούν να μεγαλώνουν.

Δ.2. «Η ιστορία του Φασόλα»

Η/Ο νηπιαγωγός με μουσική υπόκρουση ενθαρρύνει τα παιδιά με κατάλληλες εντολές να αναπαραστήσουν τα ίδια με τα σώματά τους τα στάδια εξέλιξης του σπόρου: **«Γινόμαστε σποράκια, μικρά μικρά και περιμένουμε - σαν να κοιμόμαστε - εκεί μέσα στο χώμα. Ο γεωργός (ένα παιδί) μας ποτίζει. Ο ήλιος (άλλο παιδί) μας ζεσταίνει. Περνά ο καιρός και σιγά-σιγά ξυπνάμε και με αργές κινήσεις σηκώνόμαστε... μεγαλώνουμε σιγά σιγά, είμαστε πια ένα φυτό που έχει λουλούδια - ανοίγουμε τα χέρια μας σαν να είναι λουλούδια - που τη νύχτα κλείνουν και τη μέρα ανοίγουν - και μετά τα λουλούδια γίνονται οι καρποί και έρχεται ο γεωργός και τους μαζεύει...»**

Στόχοι της δραστηριότητας: Να βιώσουν τον τρόπο ανάπτυξης των φυτών και να μπορέσουν να τον αναπαραστήσουν με τα σώματά τους. Να ψυχαγωγηθούν συνδυάζοντας ρυθμικές κινήσεις με την αφήγηση και τη μουσική υπόκρουση.

Δ.3. «Η Φασολιά του Πανταγεία» - επιτραπέζιο παιχνίδι

(μία καρτέλα Α3 που είναι το επιτραπέζιο παιχνίδι και μία καρτέλα Α4 με τέσσερα πόνια τα οποία θα πρέπει να κολληθούν και με έξι αριθμημένα καρτελάκια που λειτουργούν ως ζάρια υπάρχουν στον φάκελο της 6^{ης} ενότητας)

Στόχοι της δραστηριότητας: Να κατανοήσουν τα παιδιά ποιες είναι οι υγιεινές συνήθειες και τροφές και ποιες οι ανθυγιεινές. Να κατανοήσουν επίσης, ότι κερδισμένος στο παιχνίδι και στη ζωή είναι αυτός που έχει αποκτήσει υγιείς συνήθειες, δηλαδή τρώει πολλά φρούτα και λαχανικά, αθλείται και φροντίζει την προσωπική του υγιεινή. Έτσι, όταν η/ο νηπιαγωγός εμφανίσει πρώτη φορά το παιχνίδι στα παιδιά, καλό είναι να συζητήσουν και να περιγράψουν τον τίτλο του παιχνιδιού «Η φασολιά του Πανταγεία» και τις εικόνες που έχει το παιχνίδι.

Κανόνες παιχνιδιού: Παίζεται από 2 ως 4 παιδιά ή ομάδες παιδιών. Αν το παιχνίδι παχτεί με ομάδες παιδιών, τότε ένα-ένα παιδί από κάθε ομάδα θα κουνά διαδοχικά το πόνι.

Οι παίχτες τοποθετούν τα πόνια τους στις ρίζες της Φασολιάς, αποφασίζουν ποιος/ποια ομάδα θα ξεκινήσει πρώτος/ πρώτη και ο πρώτος παίχτης επιλέγει στα τυφλά μία από τις 6 κάρτες που αντικαθιστούν το ζάρι (αν υπάρχει ζάρι μπορεί να χρησιμοποιηθεί). Καθώς μετρά το παιδί τα κυκλάκια του ζαριού και τα τετράγωνα της διαδρομής, μαθαίνει και τους αριθμούς από το 1-6.

Διεξαγωγή του παιχνιδιού: Όταν ο παίχτης βρεθεί σε τετράγωνο με υγιεινή συνήθεια ή τροφή (π.χ. κουτάκι 3 που η κάρτα απεικονίζει γάλα και δημητριακά), ένα φασόλι τον «ανεβάζει» στο κουτάκι 8 και τον βοηθάει να κερδίσει διαδρομή. Αντίθετα, όταν ο παίχτης βρεθεί σε ανθυγιεινή συνήθεια ή τροφή (π.χ. στο κουτάκι 7 που η κάρτα απεικονίζει ένα σακουλάκι με πατατάκια), ένα σκουληκάκι τον «κατεβάζει» και τον πηγαίνει πίσω στο νούμερο 5. Κερδίζει αυτός/αυτή η ομάδα που θα φτάσει πρώτος/πρώτη στο 30.

Δ.4. «Το πάρτι της Ντοματούλας» - κουκλοθέατρο

(ηχητικό – υπάρχει στο συνοδευτικό CD-ήχου)

Ήρωες: η Πατατούλα, ο Φασόλας, ο Καροτάκης, η Ντοματούλα, ο Πορτοκαλάκης, η Μπαννούλα, η Μπλίτσα και ο Κωστάκης (ως χάρτινες κούκλες υπάρχουν στον φάκελο της 6^{ης} ενότητας)

Σμείωση: Η/Ο νηπιαγωγός μπορεί να χρησιμοποιήσει το κουκλοθέατρο ή να φτιάξει το σκηνικό με ένα κομμάτι φελιζόλ στο οποίο προσαρμόζει τα υλικά που διαθέτει – μερικά αληθινά ή ψεύτικα φυτά – και τις χάρτινες κούκλες. Κάθε χάρτινη κούκλα μπορεί να κολληθεί πάνω σε ένα ξυλάκι και όλες μαζί να στερεωθούν πάνω σε ένα κομμάτι φελιζόλ, ώστε ανάλογα με την αφήγηση να τις κινεί η νηπιαγωγός ή τα παιδιά.

Σκηνικό Α: Ένα περιβόλι...

Πατατούλα: **Φασόλα, πού είσαι;**

Φασόλας: **Αχχχ!! Χρουνουου! Αχχχ!! Χρουνουου!** (Κοιμάται και ροχαλίζει.....)

Πατατούλα: **Φασόλα, πού είσαι; Ξύπνα!**

Φασόλας: (αγουροξυπνημένος) **Τι φωνάζεις, Πατατούλα, με ξύπνησες!**

Πατατούλα: **Έλα, Φασόλα... Η Ντοματούλα έχει πάρτι και μας κάλεσε να πάμε!**

Φασόλας: **Πάρτι; Μ' αρέσει!!! Πότε;**

Πατατούλα: **Τώρα! Έλα! Πάμε!**

Φασόλας: **Θα καλέσω και τον φίλο μου τον Καροτάκη! Εντάξει;**

Πατατούλα: **Ωραία! Πάμε!**

Αφηγητής: **Τα τρία λαχανικά προχωρούν και σε λίγο φτάνουν στο σπίτι της Ντοματούλας.**

Σκηνικό Β: Σπίτι Ντοματούλας

Ντοματούλα: **Γεια σας! Ελάτε! Καλώς ήρθατε!**
Πατατούλα, Φασόλας, Καροτάκης: **Γεια σου, Ντοματούλα!**
Ντοματούλα: **Ελάτε να σας γνωρίσω τους φίλους μου, τα φρούτα... Ο Πορτοκαλάκης!**
Πατατούλα, Φασόλας, Καροτάκης: **Γεια σου, Πορτοκαλάκη... Χαιρόμαστε πολύ!**
Ντοματούλα: **Η Μπανανούλα!**
Μπανανούλα: **Χαίρομαι πολύ!**
Πατατούλα, Φασόλας, Καροτάκης: **Κι εμείς!**
Ντοματούλα: **Και η Μπλίτσα!**
Μπλίτσα: **Γεια σας! Χαίρομαι που σας γνωρίζω!**
Πατατούλα, Φασόλας, Καροτάκης: **Κι εμείς Μπλίτσα!**
Ντοματούλα: **Ελάτε τώρα, ώρα για χορό!**

Λα-χαχα-χαχα-Λαχανικά! (Χ2)

**Καρότα και πατάτες,
φασόλια και ντομάτες,
όλα είμαστε εδώ,
σ' ένα τρελό χορό!**

**Μήλα και πορτοκάλια,
μπανάνες και αχλάδια,
όλα είμαστε εδώ,
σ' ένα τρελό χορό!!**

Σ' ένα τρελό χορό!! (Χ4)

Λα-χαχα-χαχα-Λαχανικά! (Χ2)

Αφρηγητής: **Η Πατατούλα, καθώς χόρευε γλιστρά και πέφτει πάνω στην Μπανανούλα. Γγγκντουπ!**
Μπανανούλα: **Ααχ! Ααχ! Πρόσεχε, καλέ, με πάτησες, με ζούληξες, με ξεζούμισες!! Ααχ!Ααχ! Δεν ντρέπεσαι λίγο;**
Πατατούλα : **Συγγνώμη! Δεν το ήθελα! Συγγνώμη!!**
Μπανανούλα: **Τι συγγνώμη, δίπλα σου χόρευα, δεν με είδες;**
Φασολάκης: **Μη μαλώνετε, δεν έγινε τίποτα!**
Πορτοκαλάκης: **Πώς δεν έγινε; Δεν είδες; Έπεσε πάνω της...**
Αφρηγητής: **Τα λαχανικά πηγαίνουν πίσω από την Πατατούλα και τα φρούτα πίσω από τη Μπανανούλα.**
Πατατούλα: **Δεν φταίω εγώ που είμαι πιο δυνατή!!**
'Όλα τα φρούτα μαζί: **Πιο δυνατή! Πιο δυνατή!! Χα!χα!χα! πιο χοντρή θέλεις να πεις!!**
'Όλα τα λαχανικά μαζί: **Αααα! Όλα κι όλα!! Εμείς τα λαχανικά είμαστε πιο δυνατά!!**
'Όλα τα φρούτα μαζί: **Τι λέτε; Εμείς τα φρούτα είμαστε πιο δυνατά!!**
'Όλα τα λαχανικά μαζί: **Λάθος, εμείς τα λαχανικά είμαστε πιο δυνατά!!**
'Όλα τα φρούτα μαζί: **Όχι, όχι! Εμείς, τα φρούτα, είμαστε!**
Αφρηγητής: **Στη σκηνή τα φρούτα και τα λαχανικά μαλώνουν για τη δύναμή τους.**

Σκηνικό Γ: Είσοδος Κωστάκη (που μπαίνει τραγουδώντας)

Κωστάκης: *Όταν τρώω σωστά, μεγαλώνω καλά ...Τι καλά! Τι καλά!
Σήμερα θα φάω σαλάτα,
θα κόψω ντομάτα,
θα βάλω πιπεριά με πολύ βιταμίνη
κι ένα καρότο και λίγο κρεμμύδι...(σαν να τραγουδά άρια).
Ει!!! τι γίνεται εδώ! Σταματήστε!!*

Αφηνητής: *Βλέπει τη Μπανανούλα να κυνηγά την Πατατούλα... το Φασολάκη να κυνηγά τον Πορτοκαλάκη...*

Κωστάκης: *Σταματήστε!! (Προσπαθεί να τα πιάσει μα δεν τα καταφέρνει.)
Σταματήστε, αλλιώς θα σας αφήσω να σαπίσετε!!*

Όλοι φρούτα και λαχανικά μαζί: *Τιιι;*

Αφηνητής: *Οι φωνές και τα κυνηγητά σταμάτησαν στη στιγμή.*

Κωστάκης: *Γιατί μαλώνετε;*

Φρούτα: *Γιατί τα λαχανικά λένε ότι είναι πιο δυνατά από εμάς!*

Λαχανικά: *Γιατί τα φρούτα λένε ότι είναι πιο δυνατά από εμάς!*

Κωστάκης: *Χα! Χα! Χα! Εγώ σας λέω ένα πράγμα: δεν μπορώ να ζήσω χωρίς λαχανικά,
δεν μπορώ να ζήσω χωρίς φρούτα! Είστε σημαντικά για μένα, και εσείς
φρούτα και εσείς λαχανικά!*

Αφηνητής: *Είπε με δυνατή φωνή ο Κωστάκης.*

Φρούτα και Λαχανικά: *Αλήθεια;*

Αφηνητής: *Είπαν όλα τα ζαρζαβατικά μαζί.*

Ντοματούλα: *Ε, τότε να συνεχίσουμε το χορό! Ε, παιδιά, τι λέτε;*

Αφηνητής: *Είπε η Ντοματούλα και τους κοίταξε έναν-έναν.*

Κι όλοι μαζί άρχισαν να τραγουδούν και να χορεύουν:

Λα-χαχα-χαχα-Λαχανικά! (X2)

*Καρότα και πατάτες,
φασόλια και ντομάτες,
όλα είμαστε εδώ,
σ' ένα τρελό χορό!*

*Μήλα και πορτοκάλια,
μπανάνες και αχλάδια,
όλα είμαστε εδώ,
σ' ένα τρελό χορό!!*

Σ' ένα τρελό χορό!! (X4)

Λα-χαχα-χαχα-Λαχανικά! (X2)

*Φρούτα λαχανικά
είμαστε δυνατά!!
Φρούτα λαχανικά
είμαστε δυνατά!!*

Στόχοι της δραστηριότητας: Να φυχαγωγηθούν τα παιδιά, να κατανοήσουν την αφήγηση, να υποδυθούν ρόλους, να εκφραστούν, να εξοικειωθούν με τα φρούτα και τα λαχανικά και να αντιληφθούν ότι πρέπει να αποτελούν βασικό συστατικό της διατροφής τους.

Πρόεκταση δραστηριότητας: Τα παιδιά μπορούν να συνθέσουν με τις κούκλες δικές τους ανάλογες ιστορίες.

Δ.5. «Τα φρούτα και τα λαχανικά στην τέχνη»

(οι πίνακες ζωγραφικής «The Kitchen Table» του Σεζάν και «Still Life with Oranges» του Μποτέρο υπάρχουν στον φάκελο της 6ης ενότητας)

Δύο πίνακες ζωγραφικής που απεικονίζουν συνθέσεις με φρούτα ή λαχανικά προτείνονται ως εποπτικό υλικό της συγκεκριμένης δραστηριότητας.

Στόχοι της δραστηριότητας: Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με έργα τέχνης, να συζητήσουν και να κατανοήσουν τη εικαστική αναπαράσταση φρούτων, λαχανικών, καρπών από σπουδαίους ζωγράφους.

Τα παιδιά καλούνται να παρατηρήσουν προσεκτικά σε ομάδες τους παραπάνω πίνακες, να αναγνωρίσουν τα φρούτα που απεικονίζονται, να περιγράψουν τα χρώματα που χρησιμοποιούν οι ζωγράφοι στην εικαστική αναπαράσταση και στη συνέχεια να δημιουργήσουν τις δικές τους ζωγραφιές ή να φτιάξουν δικά τους κολάζ.

Δημιουργία παιδιών από το Νηπιαγωγείο Κυριάνας Ρεθύμνου

Δ.6. «Μαγειρεύουμε;»

Υλικά:

- 2 ντομάτες
- 1 αγγούρι
- 1 κρεμμύδι
- 1 πιπεριά
- 5-6 ελιές
- 1 κομμάτι τυρί φέτα
- 1 φλυτζανάκι του καφέ λάδι
- ½ κουταλάκι αλάτι
- ½ κουταλάκι ρίγανη

Η/Ο νηπιαγωγός φέρνει στο νηπιαγωγείο τα υλικά μιας χωριάτικης σαλάτας. Εάν είναι εφικτό μπορεί να ζητήσει και από τα παιδιά να φέρουν ορισμένα υλικά. Τα τοποθετεί πάνω σ' ένα τραπέζι και ζητάει από τα παιδιά να τα αναγνωρίσουν.

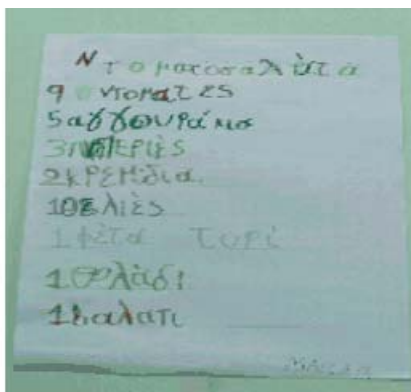
Στη συνέχεια τα παιδιά χωρίζονται σε δύο ομάδες.

Η πρώτη ομάδα με τη βοήθειά της/του νηπιαγωγού πλένει και κόβει τα υλικά της σαλάτας και η δεύτερη ομάδα, παρατηρώντας την πρώτη, «γράφει» τα υλικά της συνταγής είτε με εικόνες είτε με ζωγραφιές είτε με λέξεις, ανάλογα με το γλωσσικό επίπεδο των παιδιών.

Η πρώτη ομάδα βάζει τα υλικά σε ένα μπολ, προσθέτει λάδι, αλάτι, τα ανακατεύει και ... καλή σας όρεξη!

Οι μαθητές του Νηπιαγωγείου Βαλτινού Τρικάλων φτιάχνουν χωριάτικη σαλάτα

Η συνταγή της σαλάτας είναι γραμμένη από τους μαθητές του Νηπιαγωγείου Βαλτινού Τρικάλων

Σημείωση: Ο τρόπος αυτός εκτέλεσης της συνταγής της χωριάτικης σαλάτας είναι ένα τρόπος επεξεργασίας μιας εύκολης συνταγής με τους μαθητές στο νηπιαγωγείο. Ένας άλλος τρόπος εκτέλεσης μιας συνταγής προτείνεται στην 7^η ενότητα, «Ήρθαν τα Χριστούγεννα και η Πρωτοχρονιά», όπου η/ο νηπιαγωγός φέρνει τη συνταγή εικονοποιημένη στο νηπιαγωγείο και αφού οι μαθητές τη «διαβάσουν», την εκτελούν.

Ε. Ενδεικτικές δραστηριότητες καλλιέργειας της κριτικής σκέψης

Ε.1. «Τα φρούτα και τα λαχανικά ταξιδεύουν»

Τα φρούτα και τα λαχανικά ταξιδεύουν σε όλες τις χώρες και όπου πάνε αλλάζουν λίγο...

Ελλάδα: Πορτοκάλι

Αλβανία: Portokall

Βουλγαρία: Πορτοκαλ

Αγγλία, Αμερική, Καναδάς: Orange

Γερμανία: Orange

Ελλάδα: μήλο

Αλβανία: mollë

Βουλγαρία: ябълка (γιάμπουλκα)

Αγγλία, Αμερική, Καναδάς: apple

Γερμανία: Apfel

Ελλάδα: Ντομάτα

Αλβανία: tomate

Βουλγαρία: домати

Αγγλία, Αμερική, Καναδάς: tomato

Γερμανία: Tomaten

Ελλάδα: πατάτα

Αλβανία: patate

Βουλγαρία: картоф

Αγγλία, Αμερική, Καναδάς: potato

Γερμανία: Kartoffel

Η/Ο νηπιαγωγός καλείται να φτιάξει καρτέλες με τις λέξεις στα ελληνικά και στη γλώσσα της χώρας διαμονής και να παρακινήσει τα παιδιά, μέσα από την οπτική απεικόνιση και την ηχητική απόδοση των λέξεων, να βρουν τα ίδια φωνήματα και γραφήματα, να κάνουν αντιστοιχίσεις ή να βρουν πώς ένα φώνημα στις δύο γλώσσες αποδίδεται με διαφορετικό γράφημα, π.χ.

Potato – Πατάτα

p=π (ίδιο φώνημα, διαφορετικό γράφημα)

t=τ (ίδιο φώνημα και περίπου ίδιο γράφημα)

a=α (ίδια γραφήματα αλλά διαφορετικό φώνημα)

Να βρουν άλλες λέξεις, ελληνικές ή της γλώσσας της χώρας διαμονής, που να αρχίζουν από το φθόγγο P=π και να τις πουν π.χ. πάρτι – party, Πάνος – Panos, ίσως παίζω – play κ.λπ.

Στόχοι της δραστηριότητας:

- Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά την αλληλεξάρτηση των γλωσσών, μέσα από τις ομοιότητες των λέξεων.

- Να γνωρίζουν τα παιδιά τα ελληνικά γράμματα οπτικά και ηχητικά και να τα συγκρίνουν με τα φωνήματα και τα γραφήματα της γλώσσας της χώρας διαμονής.

Ε.2. «Ας αλλάξουμε τις κακές διατροφικές συνήθειες με καλές»

(σχετική καρτέλα υπάρχει στον φάκελο της 6^{ης} ενότητας)

Τα παιδιά αρέσκονται στο να τρώνε μπροστά στην τηλεόραση αντί στο τραπέζι, να τρώνε πολλά γλυκά αντί για φρούτα και λαχανικά και να τρώνε έτοιμο και γρήγορο φαγητό (fast food), αντί για «το φαγητό της μαμάς». Προτείνεται στη/στον νηπιαγωγό να καταστήσει τις συγκεκριμένες συνήθειες αντικείμενο συζήτησης και να βοηθήσει τα παιδιά να πάρουν αποφάσεις για έναν υγιεινό τρόπο διατροφής ή να κατανοήσουν κάποιες απαγορεύσεις που τους έχουν τεθεί στο πλαίσιο του οικογενειακού περιβάλλοντος, όπως «δεν τρώμε μπροστά στην τηλεόραση» ή «δεν τρώμε γλυκά κάθε μέρα» κ.λπ.

Στόχος της δραστηριότητας: Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά τους λόγους για τους οποίους οι συγκεκριμένες διατροφικές συνήθειες βλάπτουν την υγεία τους και να τις αντικαταστήσουν με υγιεινές ή να τις περιορίσουν.

Ε.3. «Φτιάχνουμε την πυραμίδα της σωστής διατροφής»

Ως δραστηριότητα ανακεφαλαίωσης προτείνεται να συνθέσουν τα παιδιά με εικόνες τροφίμων ένα κολάζ στο οποίο θα απεικονίζεται η πυραμίδα της σωστής διατροφής.

Η πυραμίδα της σωστής διατροφής από τους μαθητές του 27^{ου} Νηπιαγωγείου Τρικάλων

ΕΝΟΤΗΤΑ 7η

Έρθαν τα Χριστούγεννα
και η Πρωτοχρονιά!

Α. Στόχοι

Α.1. Γλωσσικοί στόχοι

Λεκτική επικοινωνιακή πράξη	Μορφολογικά / Συντακτικά στοιχεία	Εφαρμογή
<ul style="list-style-type: none">• μαθαίνω να κατανοώ και να χρησιμοποιώ βασικό λεξιλόγιο και φράσεις που συνδέονται με τις γιορτές των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς• διατυπώνω ευχές• περιγράφω δραστηριότητες που συνδέονται με τις γιορτές των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς	<ul style="list-style-type: none">• Λεξιλόγιο και φράσεις ενότητας	<p>Τα Χριστούγεννα, η παραμονή των Χριστουγέννων, ο Χριστός, η Παναγία, ο Ιωσήφ, η φάτνη, το χριστουγεννιάτικο δέντρο, ο Άγιος Βασίλης, η Πρωτοχρονιά, η παραμονή της Πρωτοχρονιάς, τα κάλαντα, το τρίγωνο, τα μελομακάρονα, οι κουραμπιέδες, η βασιλόπιτα, το φλουρί, το γουρουνόπουλο, το δώρο, το ρόδι, το γιορτινό τραπέζι...</p> <p>Χρόνια Πολλά! Καλά Χριστούγεννα! Καλή Πρωτοχρονιά! Καλή Χρονιά! Και του χρόνου! Ευτυχισμένος ο καινούργιος χρόνος!</p> <p>Τα παιδιά λένε τα κάλαντα: -Να τα πούμε; Κόβουμε τη βασιλόπιτα. Αλλάζουμε τον χρόνο.</p>

Α.2. Κοινωνικο-πολιτισμικοί στόχοι

- Να ακούσουν τα παιδιά την ιστορία της γέννησης του Χριστού.
- Να γνωρίσουν έθιμα των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς που συνηθίζονται σε διάφορα μέρη της Ελλάδας.
- Να ενθαρρυνθούν τα παιδιά να μιλήσουν για τον τρόπο με τον οποίο γιορτάζουν στο οικογενειακό τους περιβάλλον τις γιορτές των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς.
- Να αναρωτηθούν αν όλοι οι άνθρωποι γιορτάζουν τα Χριστούγεννα και την Πρωτοχρονιά και αν όσοι γιορτάζουν αυτές τις γιορτές τις γιορτάζουν με τον ίδιο τρόπο.

B. Ενδεικτικές δραστηριότητες εφαρμογής των λεκτικών επικοινωνιακών πράξεων

B.1. «Τα πρώτα Χριστούγεννα του μικρού καλικάντζαρου» - εικονογραφημένο παραμύθι (ένα έντυπο εικονογραφημένο παραμύθι με σκληρό εξώφυλλο υπάρχει στον φάκελο της 7^{ης} ενότητας)

Το παραμύθι εξιστορεί την εμπειρία ενός μικρού καλικάντζαρου ο οποίος ανεβαίνει για πρώτη φορά πάνω στη γη και βρίσκεται σε ένα χωριό της Ελλάδας. Εκεί παρατηρεί πώς οι κάτοικοί του γιορτάζουν τα Χριστούγεννα και την Πρωτοχρονιά.

Στόχοι της δραστηριότητας: Να διασκεδάσουν τα παιδιά με τις περιπέτειες του μικρού καλικάντζαρου, να απολαύσουν την αφήγηση και την εικονογράφηση και να γνωρίσουν μερικά από τα πιο σημαντικά ήθη και έθιμα του εορτασμού των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς.

Πρόεκταση της δραστηριότητας: Το συγκεκριμένο παραμύθι αποτελεί αφορμή και οδηγό για τη/τον νηπιαγωγό προκειμένου να παρουσιάσει έθιμα των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς στην τάξη αλλά και το σχετικό λεξιλόγιο. Επίσης, η/ο νηπιαγωγός θα μπορεί, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των παιδιών, να εστιάσει σε διάφορα θέματα που συνδέονται άμεσα με τις συγκεκριμένες γιορτές π.χ. στην ιστορία της Γέννησης του Χριστού, την κατασκευή των γλυκών, τα σχετικά τραγούδια, την αναζήτηση άλλων σχετικών εθίμων, τον μύθο των καλικάντζαρων κ.λπ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Στο Παράρτημα που ακολουθεί υπάρχουν αναλυτικές αναφορές των ηθών και των εθίμων που παρουσιάζονται στο παραμύθι «Τα πρώτα Χριστούγεννα του μικρού καλικάντζαρου».

Παραπομπή 1^η : «Η Ιστορία της Γέννησης του μικρού Χριστού»

(έξι καρτέλες με την ιστορία της Γέννησης του Χριστού υπάρχουν στον φάκελο της 7^{ης} ενότητας)

Ένα αστέρι αναγγέλλει στους μάγους και στον υπόλοιπο κόσμο τη Γέννηση του Χριστού.

Στόχοι της δραστηριότητας: Να γνωρίσουν οι μαθητές με απλό λόγο την ιστορία της Γέννησης του Χριστού και να αντλήσουν περισσότερες πληροφορίες παρατηρώντας την εικονογράφηση.

Παραπομπή 2^η : «Ήθη και έθιμα των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς»

1. Οι καλικάντζαροι¹

Οι καλικάντζαροι είναι μυθικά πλάσματα και η προέλευσή τους συνδέεται με την αρχαία ελληνική μυθολογία. Κατά τη λαϊκή παράδοση έρχονται στον κόσμο των ανθρώπων από την παραμονή των Χριστουγέννων έως τα Θεοφάνεια (Δωδεκαήμερο: 25 Δεκεμβρίου- 6 Ιανουαρίου) και κάνουν διάφορες σκανδαλιές και πειράγματα.

¹ «Οι καλικάντζαροι» <http://www.el.wikipedia.org/wiki/καλικάντζαροι> (τελευταία πρόσβαση 15/12/2011), <http://www.kentrolaografias.gr> (τελευταία πρόσβαση 14/12/2011).

Βίντεο για τους καλικάντζαρους: www.youtube.com/watch?v=84ajC1fBkQ

Οι άνθρωποι στα διάφορα μέρη της Ελλάδας τους φαντάζονται με διάφορες μορφές, όμως πάντα κουτούς και άσκημους. Έτσι σε κάποια μέρη πιστεύεται ότι είναι ψηλοί, σκουρόχρωμοι και φορούν σιδερένια παπούτσια. Αλλού τους περιγράφουν ως νάνους με μυτερά αφτιά και κόκκινα μάτια. Για άλλους έχουν χέρια πιθήκου και πόδια γαϊδάρου ή είναι μονοπόδαροι, μονόματοι, με παλιά και βρώμικα ρούχα. Επίσης, οι καλικάντζαροι έχουν πολλά ονόματα, όπως Σκαλίμπια, Παγανά, Λυκοκάντζαροι, Καρκαντζέλια, Κωλοβελόνηδες κ.ά.

Τα παιδιά του 38^{ου} Νηπιαγωγείου Ηρακλείου ζωγράρισαν τους δικούς τους καλικάντζαρους, αφού άκουσαν την ιστορία τους από τη νηπιαγωγό τους

Ο μύθος για τους καλικάντζαρους λέει ότι όλο τον χρόνο ζουν στα έγκατα της γης και πριονίζουν με τα πριόνια τους το δέντρο που κρατάει τη γη (σύμφωνα με τον αρχαίο ελληνικό μύθο ο Άτλαντας κρατούσε τη γη στην πλάτη του),

*«Κόβε πριονάκι μου, κι η ώρα πλησιάζει
Χριστούγεννα ζυγώνουνε... το αίμα μας και βράζει!!!»²*

Όταν, λοιπόν, οι καλικάντζαροι κοντεύουν να τελειώσουν τη δουλειά τους, έχει φτάσει πια η παραμονή των Χριστουγέννων και είτε από τον φόβο τους ότι θα πέσει η γη και θα τους πλακώσει είτε για να γιορτάσουν την ολοκλήρωση της δουλειά τους ανεβαίνουν στη γη λέγοντας:

«Αιντε να πάμε και θα πέσει μοναχό του»³.

Με καλσόν, φόδρες και χάρτινα πριόνια τα παιδιά-καλικάντζαροι πριονίζουν το δέντρο της γης (παιδιά σκεπασμένα με πράσινη φόδρα αναπαριστούν τη γη)

² Κατσιμίχας, Χ. & Κατσιμίχας, Π. (1995). *Η αγέλαστη πολιτεία και οι καλικάντζαροι* (βιβλίο με cd). Αθήνα: Καστανιώτης.

³ Όπως παραπάνω.

Μια άλλη ομάδα παιδιών ζωγραφίζει... το δέντρο της γης

Μόλις βέβαια ξανακατεβαίνουν στα έγκατα της γης βρίσκουν το δέντρο που κρατά τη γη ακέραιο και πάλι ξαναρχίζουν τη δουλειά μέχρι την επόμενη παραμονή των Χριστουγέννων.

Η παράδοση λέει ότι οι καλικάντζαροι ταξιδεύουν στον πάνω κόσμο είναι μέσα σε καρυδότσουφλα, ακολουθώντας το δρόμο των νερών (υπόγεια ρέματα, πηγάδια, πηγές) και την παραμονή των Χριστουγέννων, μόλις νυχτώσει, μπαίνουν στα σπίτια από τις καμινάδες και κάνουν αταξίες και σκανδαλιές, όπως χαρακτηριστικά μας λέει το παρακάτω ποίημα:

*«Βγαίνουν τη νύχτα και γυρνούν και κάνουν χίλιες τρέλες,
στους δρόμους και στα μαγαζιά μπερδεύουν τις ταμπέλες.*

*Γλιστράνε μες στα σπιτικά από τις καμινάδες
και μαγαρίζουν τα γλυκά που φτιάχνουν οι κυράδες.*

*Μπαίνουν μες στα φουρνάρικα σαν λείπουν οι ψωμάδες
και χώνουν τις χερούκλες τους μέσα στους λουκουμάδες.*

*Μαγεύουνε τα ζωντανά κι οι γάτες κελαηδούνε,
οι κότες νιαουρίζουνε κι γάιδαροι λαλούνε».⁴*

Οι άνθρωποι πιστεύουν ότι οι καλικάντζαροι φοβούνται τη φωτιά. Έτσι, για να τους κρατήσουν μακριά από τα σπίτια τους, τοποθετούν στο τζάκι τους ένα μεγάλο κορμό δέντρου (Το Χριστόξυλο)⁵ και έχουν αναμμένο τα τζάκι μέρα νύχτα όλο το Δωδεκαήμερο.

Τελικά, οι καλικάντζαροι επιστρέφουν στα έγκατα της γης τα Φώτα με τον αγιασμό των νερών, όπου τους κυνηγά ο παπάς με την αγιαστούρα του:

*«Φεύγετε να φεύγουμε
κι έφτασ' ο τουρλόπαπας
με την αγιαστούρα του
και με τη βρεχτούρα του».⁶*

⁴ Κατσιμίχας, Χ. & Κατσιμίχας, Π. (1995). *Η αγέλαστη πολιτεία και οι καλικάντζαροι* (βιβλίο με cd). Αθήνα: Καστανιώτης.

⁵ Το έθιμο της τοποθέτησης ενός κορμού ή ενός μέρους του δέντρου στο τζάκι, την παραμονή των Χριστουγέννων, συναντάται και στην υπόλοιπη Βαλκανική αλλά και σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες και θεωρείται για κάποιους ως ο προπομπός του χριστουγεννιάτικου δέντρου.

⁶ Βαλάση, Ζ. (1996). *Το τεσσεροφύλλι*. Αθήνα: Κέδρος.

2. Το Χριστόξυλο (Μακεδονία)⁷

Οι άνθρωποι, σύμφωνα με την παράδοση, αφού καθαρίσουν το τζάκι και την καμινάδα ανάβουν το πιο ωραίο και μεγάλο κούτσουρο όχι μόνο για να διώχνουν τους καλικάντζαρους αλλά και για να ζεσταθεί ο μικρός Χριστός στη φάτνη του.

*Στη Βόρεια Ελλάδα
κάθε νοικοκυρά
ψάχνει στα χωράφια
ξύλα πολύ γερά.*

*Θα είναι από πεύκο
ίσως από ελιά
θα καίγεται στο τζάκι
παραδοσιακά.*

*Είναι το Χριστόξυλο
και έχει ένα σκοπό
με όλων την ευχή
θα είναι ιερό.*

*Θα καίει από την παραμονή
μέχρι και των Φώτων
κι έτσι οι καλικάντζαροι
θα πάρουν όλοι δρόμο!*

3. Οι Μωμόγεροι (Καλικάντζαροι, Θράκη)⁸

Το έθιμο των Μωμόγερων ή μωμο(γ)έ-ριων ή μωμό(γ)ερων είναι πανάρχαιο έθιμο του Πόντου που το έφεραν στην Ελλάδα οι Έλληνες πρόσφυγες. Πρόκειται για αυθόρμητες θεατρικές παραστάσεις που εκτυλίσσονται όλο το Δωδεκαήμερο, κυρίως στους δρόμους των περιοχών της Μακεδονίας και της Θράκης. Οι Μωμόγεροι φορώντας τομάρια ζώων, όπως λύκων, τράγων κ.λπ. ή στολές ανθρώπων οπλισμένων με σπαθιά και έχοντας γεροντικές μορφές περιφέρονται σε παρέες και τραγουδούν τα κάλαντα ή άλλους ευχετήριους στίχους για την καλή τύχη της νέας χρονιάς.

⁷ Θεοδωράκη Μ. (2008). *Η Πιπίτσα ταξιδεύει ...στα Χριστούγεννα και ...στην Πρωτοχρονιά και μαθαίνει έθιμα και κάλαντα*. Αθήνα: Διάπλαση.

⁸ «Οι μωρόγεροι» (τελευταία ανάκτηση 10/1/2012).

*Δεν είναι οι καλόγηροι
δεν είναι ξωτικά
είναι οι μωμόγεροι
που ντύνονται τρελά.*

*Φοράνε ρούχα παρδαλά
κρατάνε και σπαθιά
μοιράζουν δώρα στα παιδιά
γυρίζουν στα χωριά.*

*Έτσι οι καλικάντζαροι
παίρνουν ζωή ξανά
και οι τρελοί μωμόγεροι
σφύζουν από χαρά.*

*Αυτό το έθιμο κρατά
από πολύ παλιά
είναι η μεταμφίεση
που κάνει τη μεταφορά!⁹*

4. Το Χριστόψωμο¹⁰

Το χριστόψωμο είναι το «ψωμί του Χριστού» που φτιάχεται αποκλειστικά για το χριστουγεννιάτικο τραπέζι. Είναι συνήθως στρογγυλό και έχει απάνω του χαραγμένο ένα σταυρό και διάφορα διακοσμητικά από ζυμάρι ή άλλα υλικά, π.χ. καρύδια, αμύγδαλα κ.λπ. Τα παλιότερα χρόνια οι νοικοκυρές έφτιαχναν στα σπίτια τους το χριστόψωμο την παραμονή των Χριστουγέννων, σήμερα οι φούρνοι συνηθίζουν να παρασκευάζουν χριστόψωμα για το χριστουγεννιάτικο τραπέζι.

⁹ Θεοδωράκη Μ. (2008). *Η Πιπίτσα ταξιδεύει ...στα Χριστούγεννα καιστην Πρωτοχρονιά και μαθαίνει έθιμα και κάλαντα*. Αθήνα: Διάπλαση.

¹⁰ Όπως παραπάνω.

Το Χριστόφωμο (Θεσσαλία)

*Το πιο γλυκό φωμί
το καλοζυμωμένο
είναι αυτό που τρώνε
μέρες των Χριστουγέννων.*

*Το βάπτισαν Χριστόφωμο
του φτιάξαν και σταυρό
για να τιμήσουν τότε
το μικρό Χριστό.*

*Το κόβουν οι κυράδες
τη μέρα της γιορτής
κι είναι για όλους πάντα
το πιο γλυκό φωμί!*

5. Ο χοίρος των Χριστουγέννων ¹¹

Τα παλιά χρόνια το γουρούνι ήταν το κύριο είδος του κρέατος που συνηθιζόταν στο γιορτινό τραπέζι των Χριστουγέννων. Μάλιστα, στην Κρήτη και σε άλλα μέρη της Ελλάδας κάθε οικογένεια μεγάλωνε ένα γουρούνι, «το χοίρο», με σκοπό να το σφάζει την παραμονή των Χριστουγέννων. Σήμερα το έθιμο «του χοίρου των Χριστουγέννων» εξακολουθεί να ισχύει σε κάποια μέρη της Ελλάδας, ενώ σε άλλα έχει αντικατασταθεί από το έθιμο της γαλοπούλας που έφτασε στην Ευρώπη από το Μεξικό το 1824 μ.Χ.

6. Το ρόδι¹²

Το ρόδι στην ελληνική παράδοση είναι σύμβολο γονιμότητας και αιωνιότητας. Σε κάποια μέρη της Ελλάδας, το πρωί της Πρωτοχρονιάς, ο νοικοκύρης του σπιτιού που πηγαίνει στη Θεία Λειτουργία παίρνει μαζί του και ένα ρόδι, το οποίο, αφού ο ιερέας το λειτουργήσει, το επιστρέφει σπίτι. Ο νοικοκύρης μπαίνοντας στο σπίτι με το δεξί πόδι «για να κάνει ποδαρικό», σπάει το ρόδι πίσω του, ώστε να πεταχτούν οι σπόροι του παντού και παράλληλα εύχεται:

*«Με υγεία, ευτυχία και χαρά το νέο έτος
κι όσα σπυριά έχει το ρόδι
τόσα καλά να έρθουν στο σπίτι τούτο το χρόνο».*

Σε άλλα μέρη της Ελλάδας το έθιμο του ροδιού γίνεται την ώρα που αλλάζει ο χρόνος για να υπάρχει καλοτυχία στο σπίτι και στους κατοίκους του σπιτιού. Αντί για το ρόδι χρησιμοποιείται και η κρεμμύδα.

¹¹ <http://www.explorecrete.com> (τελευταία ανάκτηση 10/12/2011).

¹² <http://laikiparadosi.blogspot.com> (τελευταία ανάκτηση 10/12/2011).

7. Η Βασιλόπιτα¹³

Βασιλόπιτα ονομάζεται η πίτα που φτιάχνεται στην Ελλάδα αλλά και σε άλλες χώρες την παραμονή της Πρωτοχρονιάς. Μόλις αλλάξει ο χρόνος, συνηθίζεται ο νοικοκύρης κάθε σπιτιού να κόβει την πίτα σε κομμάτια και να τη μοιράζει ονομαστικά σε όλα τα μέλη της οικογένειας. Συνήθως είναι γλυκιά και φτιάχνεται κυρίως από αλεύρι, αβγά, ζάχαρη και γάλα, ενώ σε κάποιες περιοχές είναι αλμυρή και έχει τη μορφή τυρόπιτας ή πρασόπιτας. Βασικό χαρακτηριστικό κάθε βασιλόπιτας είναι ότι στο εσωτερικό της τοποθετείται ένα νόμισμα ή ένα κομμάτι από ελιά ή κληματόβεργα για να φέρει καλή τύχη σε όποιο από τα μέλη της οικογένειας κερδίσει το κομμάτι της βασιλόπιτας με το νόμισμα ή το ξύλο.

8. Κρητικές μαντινάδες¹⁴

Η μαντινάδα είναι ένα είδος αυτοσχέδιου δημοτικού δεκαπεντασύλλαβου δίστιχου που τραγουδιέται στην Κρήτη. Οι Κρητικοί με μαντινάδες εκφράζουν την αγάπη, τον έρωτα, τον πόνο, τη χαρά και... εύχονται για τη νέα χρονιά.

*Όσες χιλιάδες κύματα
τη Κρήτη τη χτυπούνε
τόσες να είναι οι χαρές
που φέτος θα σας βρούνε!*

*Την πόρτα να 'χετε ανοιχτή
για τον καινούριο χρόνο
να μπαινοβγαίνει η χαρά
που 'ναι γιατρός στο πόνο!*

*Του νέου χρόνου ζήτησα
όλοι οι καλοί μου φίλοι
να 'ναι με το χαμόγελο
συνέχεια στα χείλη!*

¹³ <http://www.el.wikipedia.org/wiki/Βασιλόπιτα> (τελευταία ανάκτηση 10/1/2012).

¹⁴ Θεοδωράκη Μ. (2008). *Η Πιπίτσα ταξιδεύει ...στα Χριστούγεννα και ...στην Πρωτοχρονιά και μαθαίνει έθιμα και κάλαντα*. Αθήνα: Διάπλαση.

9. Ο Αϊ-Βασίλης

Ο Αϊ-Βασίλης, με τη χαρακτηριστική μορφή του παχουλού γέροντα με τα άσπρα γένια και την κόκκινη ρόμπα, ήταν έμπνευση του Αμερικανού εικονογράφου Τόμας Ναστ που τον ζωγράφησε το 1863. Από τότε η φιγούρα αυτή κυριάρχησε σ' όλο τον κόσμο με τη βοήθεια της διαφήμισης.¹⁵

Ο ελληνικός Άγιος Βασίλης είναι ψηλόλιγνος με μαύρα μαλλιά και γένια και η μορφή του ταυτίζεται με τον Μέγα Βασίλειο ο οποίος είχε αφιερώσει τη ζωή του στο να βοηθάει τους συνανθρώπους του. Η 1^η Ιανουαρίου είναι η ημέρα του θανάτου του και γι' αυτό και η ορθόδοξη εκκλησία θεωρεί ότι είναι αυτός που ευλογεί την καινούρια χρονιά.¹⁶

Πρόεκταση της δραστηριότητας: Το βιβλίο του Βαγγέλη Ηλιόπουλου «Ο δικός μας Άγιος Βασίλης»¹⁷ μιλάει για έναν διαφορετικό Άγιο Βασίλη ο οποίος έχει τη μορφή ενός αδύνατου, μελαχρινού και μικρόσωμου μεσήλικα που μοιάζει με βυζαντινό ταξιδιώτη. Αυτός ο Άγιος Βασίλης επισκέπτεται ένα βράδυ το φτωχικό σπίτι του μικρού Ιωάννη και, αφού σώσει αυτόν και τις αδερφές του από το κρύο και την πείνα, στη συνέχεια μοιράζει με τη βοήθεια των παιδιών γλυκές πίτες με φλουριά σε όλο το χωριό και στο τέλος φεύγει για να πάει και σε άλλα παιδιά.

Η/Ο νηπιαγωγός μπορεί να συζητήσει με τα παιδιά για τις διάφορες μορφές και ονομασίες που έχει ο Άγιος Βασίλης και στη συνέχεια να τα παροτρύνει να φανταστούν τον δικό τους Αϊ-Βασίλη.

Παραπομπή 3^η «Χριστουγεννιάτικα Τραγούδια»

1. Τρίγωνα κάλαντα (J. Pierpont) μουσική Jingle Bells (ηχητικό - υπάρχουν στο συνοδευτικό CD- ήχου)

Τρίγωνα κάλαντα σκόρπισαν παντού,
κάθε σπίτι μια φωλιά του μικρού Χριστού, εϊ!

Τρίγωνα κάλαντα μες στη γειτονιά,
ήρθαν τα Χριστούγεννα κι Πρωτοχρονιά.

Άστρο φωτεινό θα βγει γιορτινό,
μήνυμα να φέρει απ' τον ουρανό.

Μεσ' στη σιγαλιά ανοίγ' η αγκαλιά
κι έκαν' η αγάπη στην καρδιά φωλιά.

Τρίγωνα κάλαντα στο μικρό χωριό
και χτυπά Χριστούγεννα το καμπαναριό, εϊ!

Τρίγωνα κάλαντα σκόρπισαν παντού
κάθε σπίτι μια φωλιά του μικρού Χριστού.

¹⁵ <http://www.24grammata.com> (τελευταία ανάκτηση 10/1/2012).

¹⁶ Αλεξιάδης, Μ. (2005). *Δωδεκάνησα, Λαϊκός πολιτισμός*. Αθήνα: Γρηγόρης.

¹⁷ Ηλιόπουλος, Β. (2002). *Ο δικός μας Άγιος Βασίλης*. Αθήνα: Πατάκης.

Τρέχουν τα παιδιά μέσα στο χιονιά,
ήρθαν τα Χριστούγεννα κι η Πρωτοχρονιά.

Μεσ' στη σιγαλιά ανοίγ' η αγκαλιά
κι έκαν' η αγάπη στην καρδιά φωλιά.

2. Το έλατο (μουσική O Christmas Tree)

Ω! έλατο, ω! έλατο, μ' αρέσεις, πώς μ' αρέσεις!
Τι ωραία την Πρωτοχρονιά μας φέρνεις δώρα στα κλαδιά.
Ω! έλατο, ω! έλατο, μ' αρέσεις, πώς μ' αρέσεις!

Ω! έλατο, ω! έλατο, τι δίδαγμα η στολή σου,
ελπίδα εμπνέει σταθερή και θάρρος πάντα στη ζωή.
Ω! έλατο, ω! έλατο, μ' αρέσεις, πώς μ' αρέσεις!

Ω! έλατο, ω! έλατο, τα πράσινά σου φύλλα!
Τα βγάζεις με καλοκαιριά και τα φορείς με το χιονιά.
Ω! έλατο, ω! έλατο, τα πράσινά σου φύλλα!

3. Ο μικρός τυμπανιστής (μουσική Little Drummer Boy)

Μου 'παν έλα να πάμε να δεις,
Χριστός γεννήθηκε στην άκρη της γης.
Κι εγώ γυρίζω απόψε στον ουρανό,
τ' αστέρι ψάχνω να βρω το φωτεινό
-ραπαπαπάμ ραπαπαπάμ-
να με πάει στο μικρό βασιλιά
πέρα μακριά.

Μεσ' στη νύχτα παιδί μοναχό
τι δώρο να του φέρω που 'μαι φτωχό.
Φέρνω το τύμπανο που μόνο κρατώ
τα κάλαντα να παίξω για το Χριστό
-ραπαπαπάμ ραπαπαπάμ-
το πιο ωραίο τραγούδι θα πω για το Χριστό.

Μεσ' στη φάτνη τα ζώα ξυπνούν
κι απέξω ταπεινά βοσκοί προσκυνούν.
Στης Παναγιάς κρυμμένο την αγκαλιά
χρυσό στεφάνι φως φορεί στα μαλλιά
-ραπαπαπάμ ραπαπαπάμ-
σαν με βλέπει η καρδιά μου χτυπά
και μου γελά.

4. Άγια Νύχτα (μουσική Silent night)

Άγια νύχτα, σε προσμένουν με χαρά οι χριστιανοί
και με πίστη ανυμνούμε, το Θεό δοξολογούμε
μ' ένα στόμα μια φωνή, ναι με μια φωνή.

Η ψυχή μας φτερουγίζει πέρα στ' άγια βουνά,
όπου ψάλλουν οι αγγέλοι απ' τα ουράνια θεία μέλη
στο σωτήρα ωσαννά, ψάλλουν ωσαννά!

Σημείωση: Τα παραπάνω τραγούδια επιλέχθηκαν επειδή ακούγονται σχεδόν σε όλες τις χώρες όπου γιορτάζονται τα Χριστούγεννα και η μουσική τους είναι γνώριμη στα παιδιά.

5. Τα κάλαντα¹⁸

(νηπτικό - υπάρχουν στο συνοδευτικό CD- ήχου)

Η λέξη **κάλαντα** προέρχεται από τη λατινική λέξη «calenda», που σημαίνει αρχή του μήνα. Τα κάλαντα είναι ένα ελληνικό έθιμο σύμφωνα με το οποίο τις παραμονές των Χριστουγέννων, της Πρωτοχρονιάς και των Φώτων τα παιδιά σε ομάδες γυρνούν τα σπίτια και με συνοδεία κυρίως τριγώνων ή άλλων μουσικών οργάνων, όπως κιθάρας, λύρας, ακορντεόν κ.λπ., τραγουδούν τα αντίστοιχα με τη μέρα κάλαντα. Τα κάλαντα ξεκινούν με την ερώτηση των παιδιών προς τη νοικοκυρά ή τον νοικοκύρη του κάθε σπιτιού: «*Να τα πούμε;*» και αν λάβουν θετική απάντηση λένε τα κάλαντα

Νικηφόρος Λύτρας, Τα κάλαντα 1872

και στο τέλος εύχονται: «*Και του Χρόνου. Χρόνια Πολλά*». Η νοικοκυρά ή ο νοικοκύρης τους ανταμείβει με κάποιο συμβολικό ποσό, ενώ τα παλιότερα χρόνια τους κερνούσαν με χριστουγεννιάτικα γλυκά ή άλλα προϊόντα παραγωγής τους, όπως αβγά, λάδι, γάλα κ.λπ.

¹⁸ <http://www.explorecrete.com/greek/Christmas-carols> (τελευταία ανάκτηση 15/12/2011).

• **Κάλαντα Χριστουγέννων**

Καλὴν ἡμέραν ἀρχοντες,
αν εἶναι ὀρισμὸς σας,
Χριστοῦ τὴν θεῖαν Γέννησιν
να πῶ στ' ἀρχοντικό σας.
Χριστὸς γεννᾶται σήμερον
ἐν Βηθλεὲμ τῆ πόλει.
Οἱ οὐρανοὶ ἀγάλλονται
χαίρει ἡ κτίσις ὅλη.
Ἐν τῷ σπηλαίῳ τίκτεται
ἐν φάτνῃ τῶν ἀλόγων
ὁ Βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν
καὶ Ποιητὴς τῶν ὅλων.

• **Κάλαντα Πρωτοχρονιάς**

Ἀρχιμηνιά κι Ἀρχιχρονιά,
ψηλή μου δεντρολιβανιά,
κι ἀρχὴ καλὸς μας χρόνος,
ἐκκλησιά με τ' ἅγιο θρόνος.
Ἀρχὴ που βγήκε ὁ Χριστὸς,
Ἄγιος καὶ Πνευματικός,
στὴ γῆ νὰ περπατήσει
καὶ νὰ μας καλοκαρδίσει.
Ἄγιος Βασίλης ἔρχεται
καὶ δὲν μας καταδέχεται,
ἀπὸ τὴν Καισαρεία,
συ 'σαι ἀρχόντισσα κυρία.

• **Κάλαντα Φώτων**

Σήμερα τα φῶτα κι ὁ φωτισμὸς
ἡ χαρὰ μεγάλη κι ὁ αγιασμὸς.
Κάτω στὸν Ἰορδάνη τὸν ποταμὸ
κάθετ' ἡ κυρά μας ἡ Παναγιά.
Ὅργανο βαστάει, κερὶ κρατεῖ
καὶ τὸν Αἰ-Γιάννη παρακαλεῖ.
- Αἰ-Γιάννη, ἀφέντη καὶ βαπτιστή,
βάπτισε κι ἐμένα, Θεοῦ παιδί.
Ν' ανεβῶ ἐπάνω στὸν οὐρανὸ
νὰ μαζέψω ρόδα καὶ λίβανο.
Καλημέρα, καλημέρα,
Καλή σου μέρα ἀφέντη με τὴν κυρά.

Παραπομπή 4^η «Εορταστικό συνταγολόγιο Χριστουγέννων και Πρωτοχρονιάς»

• Μελομακάρονα

Είναι συνήθεια οι συνταγές να περνάνε από χέρι σε χέρι. Από τους γεροντότερους στους νεότερους αλλά και να ανταλλάσσονται. Τη συνταγή αυτή μας την έδωσε η κ. Σωσώ και μας ευχήθηκε «Καλή Επιτυχία».

Υλικά

- 2 φλιτζάνια τσαγιού λάδι
- 1 φλιτζάνι τσαγιού ζάχαρη
- ½ φλιτζάνι τσαγιού κονιάκ
- κανέλα ή ξύσμα πορτοκαλιού
- 1 φλιτζάνι χυμό πορτοκάλι
- 7 ½ φλιτζάνια αλεύρι
- 2 κουταλάκια κοφτά baking powder
- 1 κουταλάκι κοφτό σόδα

Για το σιρόπι:

- 2 φλιτζάνια μέλι
- 2 φλιτζάνια ζάχαρη
- 2 φλιτζάνια νερό
- 1 ξυλάκι κανέλα το χυμό και τη φλούδα ενός λεμονιού

Στο τέλος από πάνω:

- Αλεσμένο καρύδι και κανέλα

Εκτέλεση

Ανακατεύουμε το αλεύρι και το baking powder σε ένα μπολ. Σε άλλο μπολ ανακατεύουμε το λάδι με τη ζάχαρη πολύ καλά και ρίχνουμε το κονιάκ. Διαλύουμε τη σόδα στον χυμό πορτοκαλιού και τη ρίχνουμε στο μείγμα. Ανακατεύουμε με ένα σύρμα, προσθέτουμε το αλεύρι και συνεχίζουμε να ανακατεύουμε απαλά.

Η ζύμη πρέπει να είναι λαδερή και απαλή. Παίρνουμε μία ποσότητα ζύμης σε μέγεθος καρυδιού και πλάθουμε μικρά μελομακάρονα. Τα βάζουμε σε ταψιά. Κάνουμε σχέδια με την ξύστρα στην επιφάνεια και ψήνουμε για περίπου 25 λεπτά σε καλά προθερμασμένο φούρνο στους 160° C, να ροδίσουν καλά και να γίνουν τραγανά. Τα αφήνουμε να κρυώσουν καλά.

Για το σιρόπι βάζουμε όλα τα υλικά σε κατσαρόλα και από την ώρα που θα πάρουν βράση, βράζουν 3 λεπτά. Ρίχνουμε το σιρόπι στα μελομακάρονα που τα έχουμε τοποθετήσει σε ένα ταψί. Τα αφήνουμε για 5-10 λεπτά. Τα βγάζουμε και τα τοποθετούμε σε πιατέλα και πασπαλίζουμε με αλεσμένο καρύδι και κανέλα.

• Κουραμπιέδες¹⁹

Υλικά

- 2 ποτήρια ελαιόλαδο
- ½ ποτήρι ζάχαρη
- ½ ποτήρι κονιάκ ή ούζο
- ½ κουταλάκι σόδα
- ξύσμα και χυμό 1 λεμονιού
- ½ κουταλάκι κανέλα
- 2 ποτήρια αμύγδαλα ή καρύδια κοπανισμένα
- 1 κιλό περίπου αλεύρι
- άχνη ζάχαρη για το πασπάλισμα

Εκτέλεση

Χτυπάμε το λάδι με τη ζάχαρη καλά. Ρίχνουμε τους κρόκους και στη συνέχεια το κονιάκ, την κανέλα, το ξύσμα, τη σόδα διαλυμένη στον χυμό λεμονιού και στο τέλος λίγο λίγο το αλεύρι. Ρίχνουμε και τα αμύγδαλα και ζυμώνουμε να ενσωματωθούν. Πλάθουμε τους κουραμπιέδες και τους ψήνουμε σε μέτριο φούρνο 20-25 λεπτά. Αφού κρυώσουν λίγο, ραντίζουμε με λίγο ανθόνερο ή ούζο και πασπαλίζουμε με άχνη ζάχαρη.

• Βασιλόπιτα

Παρουσιάζουμε τη συνταγή της Βασιλόπιτας της κυρίας Λίτσας Μαραγκουδάκη, Προϊσταμένης του 38^{ου} Νηπιαγωγείου Ηρακλείου, όπως αυτή υλοποιήθηκε στο Νηπιαγωγείο της.

Υλικά

- 1 βιτάμ
- 2 ποτήρια ζάχαρη
- 6 αυγά
- 1 ποτηράκι κονιάκ
- 2 βανίλιες
- 1 ποτήρι γάλα
- 1 φακελάκι baking powder
- 3 ½ ποτήρια αλεύρι που φουσκώνει μόνο του

¹⁹ Ψυλλάκη, Μ. & Ψυλλάκης Ν. (2001). *Το φωμί των Ελλήνων και τα γλυκίσματα της λαϊκής μας παράδοσης*. Αθήνα: Καρμάνωρ.

Εκτέλεση

Χτυπάμε το βούτυρο με τη ζάχαρη στο μίξερ για 5-6 λεπτά να αφρατέψει καλά. Προσθέτουμε ένα ένα τα αυγά. Ρίχνουμε το κονιάκ και τις βανίλιες και στο τέλος το γάλα με το αλεύρι. Αδειάζουμε το μείγμα σε ένα μέτριο ταψί στρωμένο με λαδόκολλα. Δεν ξεχνάμε να βάλουμε **το φλουρί**.

Ψήνουμε σε προθερμασμένο φούρνο στους 170°C μέχρι να φουσκώσει, να ξεκολλήσει από τα τοιχώματα και να ροδίσει καλά. Ελέγχουμε αν είναι ψημένη με την λάμα του μαχαιριού. Αν βγαίνει καθαρή είναι έτοιμη η βασιλόπιτα.

Την αφήνουμε να κρυώσει για 10 λεπτά στο ταψί και στη συνέχεια ξεφορμάρουμε, αφαιρούμε την λαδόκολλα, πασπαλίζουμε με άχνη και διακοσμούμε.

Παράδειγμα υλοποίησης της συνταγής μέσα στην τάξη από τα παιδιά του 38^{ου} Νηπιαγωγείου Ηρακλείου.

Η Μαρία «διαβάζοντας» τη συνταγή αδειάζει τα 3 ½ ποτήρια αλεύρι στη λεκάνη και ανακατεύει το αλεύρι με το baking powder. Στον πάγκο διακρίνονται όλα τα υλικά τα οποία τοποθετήθηκαν από τα παιδιά με τη σειρά που είναι γραμμένα στη συνταγή.

Όλα τα παιδιά συμμετέχουν στην εκτέλεση της συνταγής. Άλλα ρίχνουν τα υλικά, άλλα χτυπούν το βούτυρο με τη ζάχαρη, άλλα το μείγμα με τα αυγά και το κονιάκ... με τη βανίλια κ.λπ.

Σημείωση: Ο τρόπος εκτέλεσης της συνταγής της Βασιλόπιτας είναι ένα τρόπος επεξεργασίας μιας συνταγής με τους μαθητές στο νηπιαγωγείο. Άλλος τρόπος εκτέλεσης μιας συνταγής προτείνεται στην 6^η ενότητα «Τι θα φάμε σήμερα;», όπου οι ίδιοι οι μαθητές παρασκευάζουν και συγχρόνως καταγράφουν τη συνταγή μιας χωριάτικης σαλάτας.

ΕΝΟΤΗΤΑ 8η

Καλημέρα! Καληνύχτα!

Α. Στόχοι

Α.1. Γλωσσικοί στόχοι

Λεκτική επικοινωνιακή πράξη	Μορφολογικά / Συντακτικά στοιχεία	Εφαρμογή
<ul style="list-style-type: none">• μαθαίνω να κατανοώ και να χρησιμοποιώ τις έννοιες που συνδέονται με τον χρόνο (ημέρες της εβδομάδας, χρονικά διαστήματα της ημέρας)• χαιρετώ με τον κατάλληλο χαιρετισμό ανάλογα με τη χρονική στιγμή της ημέρας• περιγράφω δραστηριότητες των ανθρώπων που σχετίζονται με τη μέρα ή τη νύχτα• τοποθετώ ένα γεγονός ή μία δραστηριότητα στον χρόνο	<p>Λεξιλόγιο ενότητας</p> <ul style="list-style-type: none">• ερωτηματικές προτάσεις:<ul style="list-style-type: none">- Τι μέρα είναι σήμερα;- Τι κάνεις +Άρθρο + μέρα της εβδομάδας/ διαστήματα της μέρας- Πότε+ Ρήμα +Αντικείμενο	<p>Οι ημέρες της εβδομάδας, η μέρα, η νύχτα, ο ήλιος, το φεγγάρι, το πρωί, το μεσημέρι, το απόγευμα, το βράδυ...</p> <p>Καλημέρα! Καλό μεσημέρι! Καλό απόγευμα! Καλησπέρα! Καλό βράδυ! Καληνύχτα!</p> <ul style="list-style-type: none">- Τι μέρα είναι σήμερα;- Σήμερα είναι Δευτέρα.- Τι κάνεις/κάνετε τη Δευτέρα;- Τι κάνεις το πρωί;- Ξυπνώ, πλένω τα δόντια μου, πίνω γάλα και πάω σχολείο.- Πότε πηγαίνεις σχολείο;- Πότε ανάβεις το φως;- Το βράδυ.

Α.2. Κοινωνικο-πολιτισμικοί στόχοι

- Να κατανοήσουν τα παιδιά ότι όλοι οι άνθρωποι στην καθημερινότητά τους έχουν παρόμοιες ανάγκες και συνήθειες.
- Να κατανοήσουν ότι σε συγκριμένες χρονικές στιγμές της μέρας και της νύχτας αντιστοιχούν κάποιες δραστηριότητες των ανθρώπων.
- Να αντιληφθούν τα παιδιά ότι την ίδια στιγμή πάνω στη γη κάποιες χώρες έχουν μέρα και κάποιες άλλες έχουν νύχτα.

Σημείωση: Από την αρχή της χρονιάς μια από τις καθημερινές δραστηριότητες στο νηπιαγωγείο είναι η συζήτηση με τα παιδιά στην παρεούλα για την ημέρα, την ημερομηνία, τον μήνα, τον καιρό, την εποχή κ.λπ. Μέσα από αυτή τη συζήτηση, προκειμένου να κατανοηθούν καλύτερα αυτές οι χρονικές έννοιες από τα παιδιά, δημιουργείται ένα εποπτικό υλικό το οποίο βρίσκεται στην παρεούλα / γωνιά συζήτησης και αποτελεί το ημερολόγιο της τάξης. Το ημερολόγιο αυτό μπορεί να δημιουργηθεί από τη/τον νηπιαγωγό στην αρχή της χρονιάς και να είναι αναρτημένο από τις πρώτες μέρες στο σχολείο. Πρότασή μας είναι να δημιουργηθεί σιγά σιγά από τα ίδια τα παιδιά ως αντικείμενο δραστηριοτήτων και να εμπλουτιστεί σταδιακά με τις μέρες, τους μήνες, τον καιρό, σύμφωνα με τις θεματικές ενότητες που θα αποτελούν αντικείμενο συζήτησης. Έτσι, στην 8^η ενότητα «Καλημέρα! – Καληνύχτα!» εισάγονται οι έννοιες των ημερών της εβδομάδας, στην 9^η ενότητα «Πρόσκληση σε πάρτι» εισάγονται οι έννοιες των μηνών και στη 10^η ενότητα «Από Αύγουστο χειμώνα και από Μάρτη καλοκαίρι» εισάγονται οι έννοιες των εποχών και των καιρικών φαινομένων. Το πώς θα απεικονίζονται στο ημερολόγιο της τάξης οι μέρες, οι μήνες, οι εποχές, ο καιρός κ.λπ. είναι κάτι που θα το αποφασίσουν από κοινού οι μαθητές με τη/τον νηπιαγωγό τους.

Ένα ενδεικτικό ημερολόγιο τάξης

Β. Ενδεικτικές δραστηριότητες εφαρμογής των λεκτικών επικοινωνιακών πράξεων

Β.1. «Οι μέρες της εβδομάδας»

Η/Ο νηπιαγωγός φέρνοντας στην τάξη ένα πραγματικό ημερολόγιο τοίχου της χρονιάς που γίνεται η διδασκαλία ή μπροστά στο ημερολόγιο της τάξης – αν το έχει ήδη κατασκευάσει η ίδια/ο ίδιος – λέει: **«Αυτό είναι ένα ημερολόγιο. Εδώ γράφονται οι μέρες. Σήμερα είναι Δευτέρα»**. Στη συνέχεια διαβάζει όλες τις ημέρες της εβδομάδας με τη σειρά, δείχνοντας την αντίστοιχη μέρα και λέγοντας το παρακάτω με ρυθμό:

Δευτέρα,

Τρίτη,

Τετάρτη,

Πέμπτη,

Παρασκευή,

Σάββατο και

Κυριακή ...και πάλι απ' την αρχή.

Καλεί τα παιδιά να την/τον ακολουθήσουν χρησιμοποιώντας διαφορετικούς τρόπους έκφρασης π.χ. μιλώντας τραγουδιστά, σαν να είναι γριά/γέρος, σαν να είναι κρυωμένη/ος, σαν να τη/τον γαργαλάνε... και ζητά να κάνουν το ίδιο και τα παιδιά.

Στη συνέχεια η/ο νηπιαγωγός επιλέγει επτά παιδιά, όσες είναι και οι μέρες της εβδομάδας. Το κάθε παιδί στέκεται πίσω από το άλλο, με τα χέρια να ακουμπούν στους ώμους του μπροστινού παιδιού και δημιουργούν ένα τρενάκι ή κύκλο.

Η υπόλοιπη ομάδα των παιδιών τραγουδά ρυθμικά τις μέρες της εβδομάδας και τα παιδιά που αποτελούν τις ημέρες της εβδομάδας περπατούν στον ρυθμό. Κάθε φορά που ένα από τα παιδιά ακούει το όνομά του, δηλαδή το όνομα της ημέρας που αντιπροσωπεύει, σηκώνει τα χέρια ψηλά. Αμέσως μετά πιάνει ξανά τους ώμους του παιδιού που είναι πριν από αυτό. Αυτό επαναλαμβάνεται με όλα τα παιδιά και κάθε φορά μπορεί να αλλάζει η εντολή, π.χ. όταν ακούν το όνομα της ημέρας που αντιπροσωπεύουν να χαιρετούν, να πηδούν κ.λπ.

Σημείωση: Η δραστηριότητα κατασκευής του ημερολογίου από τα παιδιά συνεχίζεται με την δραστηριότητα Γ.1. «*Ας ζωγραφίσουμε τις μέρες*».

B.2. «Είναι μέρα, είναι νύχτα»

(τέσσερις καρτέλες που απεικονίζουν την πορεία του ήλιου την ημέρα και την εναλλαγή με τη νύχτα υπάρχουν στον φάκελο της 8^{ης} ενότητας)

Η/Ο νηπιαγωγός δείχνει τις καρτέλες με τον ήλιο στα παιδιά και τους λέει: «**Είναι μέρα**» και την καρτέλα με το φεγγάρι και τους λέει: «**Είναι νύχτα**».

Στη συνέχεια εστιάζει στις τρεις καρτέλες της μέρας και ζητάει από τα παιδιά να τις παρατηρήσουν και να περιγράψουν τη θέση του ήλιου. Όταν ο ήλιος είναι πίσω από τα βουνά «**Είναι πρωί**», όταν ο ήλιος είναι στη μέση του ουρανού «**Είναι μεσημέρι**», όταν ο ήλιος πάει να κρυφτεί «**Είναι απόγευμα**» και όταν έχει βγει το φεγγάρι «**Είναι βράδυ ή νύχτα**».

Η/Ο νηπιαγωγός σειροθετεί τις παραπάνω καρτέλες λέγοντας: «**Είναι πρωί, είναι μεσημέρι, είναι απόγευμα, είναι βράδυ ή νύχτα**» και στη συνέχεια τα παιδιά κάνουν το ίδιο.

B.3. «Οι ευχές της μέρας και της νύχτας»

Η/Ο νηπιαγωγός με τα παιδιά και με μουσική υπόκρουση π.χ. το τραγούδι «Χρυσό πουλί μου» του Μάνου Λοϊζου από το cd «Κάτω απ' ένα κουνουπίδι», αναπαριστούν με το σώμα τους το ταξίδι του ήλιου.

«**Είναι πρωί**». Είναι κουλουριασμένοι και αρχίζουν σιγά σιγά να σηκώνονται ανοίγοντας τα χέρια. «**Είναι μεσημέρι**». Είναι όρθιοι πια με τα χέρια ανοιχτά. «**Είναι απόγευμα**». Γονατίζουν και κλείνουν σιγά σιγά τα χέρια. «**Είναι βράδυ**». Παίρνουν την αρχική τους θέση, δηλαδή κουλουριάζονται.

Τα παιδιά συνεχίζουν τον χορό αυτοσχεδιάζοντας και λέγοντας με αργό και σταθερό ρυθμό τις φράσεις: «**Είναι πρωί, είναι μεσημέρι, είναι απόγευμα, είναι βράδυ**». Έπειτα μπαίνουν σε κύκλο ο ένας πίσω από τον άλλο, επαναλαμβάνουν τις κινήσεις, πάντα συνοδευόμενες με τις φράσεις και ...*δημιουργούν το χορό του ήλιου*.

Ο χορός του ήλιου μπορεί να συνεχιστεί με εμπλουτισμό στις φράσεις και στις κινήσεις:

- Είναι πρωί, καλημέρα! Καλημέρα! Καλημέρα! (Τα παιδιά χαιρετούν)
- Είναι μεσημέρι, καλό μεσημέρι! Καλό μεσημέρι! Καλό μεσημέρι!
- Είναι απόγευμα, καλό απόγευμα! Καλό απόγευμα!
- Είναι βράδυ. Καλό βράδυ! Καληνύχτα!

Προέκταση της δραστηριότητας: Τα παιδιά με μουσική υπόκρουση περπατούν ελεύθερα στον χώρο. Κάθε φορά που η/ο νηπιαγωγός κάνει παύση στη μουσική δείχνει στα παιδιά που μένουν ακίνητα μια από τις κάρτες (πρωί, μεσημέρι, απόγευμα, βράδυ), π.χ. την κάρτα του μεσημεριού και λέει: «**Είναι μεσημέρι**». Και τα παιδιά θα πρέπει να βρεθούν απέναντι σε κάποιον και να τον χαιρετήσουν λέγοντας την ευχή που ταιριάζει στο μεσημέρι, δηλαδή «**Καλό μεσημέρι**». Και το παιχνίδι συνεχίζεται...

Γ. Ενδεικτικές δραστηριότητες έκφρασης

Γ.1. «Ας ζωγραφίσουμε τις μέρες»

Η/Ο νηπιαγωγός ενθαρρύνει τα παιδιά να ζωγραφίσουν όπως φαντάζονται τις μέρες της εβδομάδας. Επίσης, μπορούν να αποφασίσουν πώς θέλουν να απεικονίζονται στο ημερολόγιο της τάξης τους οι μέρες της εβδομάδας, π.χ. ως κοριτσάκια με διαφορετικά φορεματάκια, ως ζώακια, ως κάτι πιο αφηρημένο κ.λπ. και έτσι να κατασκευάσουν τις μέρες της εβδομάδας της τάξης τους.

Ενδεικτικές εικόνες απεικόνισης των ημερών της εβδομάδας

Γ.2. «Στη Χώρα της Μέρας και στη Χώρα της Νύχτας»

Υλικά:

- Δυο μεγάλα πανιά, ένα κίτρινο κι ένα μαύρο. Το κίτρινο είναι η Χώρα της Μέρας και το μαύρο είναι η Χώρα της Νύχτας.
- Ανάλογες μελωδίες μέρας και νύχτας

Τα παιδιά είτε όλα μαζί είτε χωρισμένα σε δύο ομάδες αναπαριστούν τις φωνές της μέρας και της νύχτας και κάθονται στο ανάλογο πανί.

- Ας κάνουμε τις φωνές της μέρας. Τα παιδιά της ημέρας, του κίτρινου πανιού, αρχίζουν να μιλούν, να φωνάζουν, ... κάποια μπορεί να γίνουν αυτοκίνητα που κορνάρουν...

- Ας κάνουμε τις φωνές της νύχτας. Τα παιδιά της νύχτας του μαύρου πανιού κάνουν ψυχία, μιλούν χαμηλόφωνα, ροχαλίζουν, κάνουν την κουκουβάγια ή τον γρύλο...

Προέκταση της δραστηριότητας:

- Ας γίνουμε λουλούδια την ημέρα που ανοίγουν τα πέταλά τους για να δεχτούν τον ήλιο και ας γίνουμε λουλούδια τη νύχτα που κλείνουν τα πέταλά τους και κοιμούνται.

- Ας γίνουμε αστέρια τη μέρα. Τα παιδιά-αστέρια τη μέρα κοιμούνται. Ας γίνουμε αστέρια τη νύχτα. Τα παιδιά-αστέρια της νύχτας σηκώνονται και χορεύουν...

Γ.3. «Αγαλματάκια ακούνητα, αμίλητα, αγέλαστα. Μέρα ή νύχτα;» - ομαδικό παιχνίδι

Ένα παιδί επιλέγεται να γυρίσει την πλάτη του στα υπόλοιπα παιδιά, να κλείσει τα μάτια του και να πει:

«Αγαλματάκια ακούνητα, αμίλητα, αγέλαστα. Μέρα ή νύχτα;»

Όσο το παιδί μιλάει τα άλλα παιδιά κινούνται ελεύθερα στον χώρο, μόλις το παιδί τελειώσει τη φράση του και ρωτήσει: **«Μέρα ή νύχτα;»** τότε τα υπόλοιπα παιδιά θα πρέπει να του απαντήσουν:

- Αν απαντήσουν **«Μέρα»** σημαίνει ότι όλα τα παιδιά είναι έτοιμα και έχουν πάρει μία θέση σαν αγάλματα.

- Αν απαντήσουν **«Νύχτα»** σημαίνει ότι δεν έχουν ετοιμαστεί όλα τα παιδιά. Το παιδί που έχει κλείσει τα μάτια του περιμένει λίγο και μετά ανοίγει τα μάτια του και ελέγχει αν όλα τα παιδιά είναι «ακούνητα, αμίλητα, αγέλαστα». Αν κάποιο παιδί κινηθεί, γελάσει ή μιλήσει χάνει και τότε αυτό κλείνει τα μάτια του και συνεχίζεται το παιχνίδι.

Γ.4. «Οι μέρες της εβδομάδας» - τραγούδι

(ηχητικό - υπάρχει μελοποιημένο στο συνοδευτικό CD-ήχου)

Κάθε μέρα στα όνειρα μου φεύγω από τη γειτονιά μου,
πάω βόλτα με το νου μέχρι τ' άστρα του ουρανού.
Τη Δευτέρα μες το πλοίο και την Τρίτη είμαι στο Ρίο,
την Τετάρτη στην Αθήνα και την Πέμπτη είμαι στην Κίνα,
την Παρασκευή Μαδρίτη και το Σάββατο στην Κρήτη,
μα την Κυριακή πρωί πάντοτε γυρίζω σπίτι.

Γ.5. «Μέρα, Νύχτα» - τραγούδι

(ηχητικό - υπάρχει μελοποιημένο στο συνοδευτικό CD-ήχου)

Μέρα, μέρα,
πού είσαι μέρα;
Είμαι μες στην καλημέρα!!
Είμαι μες στην καλημέρα
με τον ήλιο συντροφιά!

Νύχτα, νύχτα,
πού είσαι νύχτα;
Είμαι μες στην καληνύχτα!
Είμαι μες την καληνύχτα
στου ουρανού την αγκαλιά!
Μέρα νύχτα, μέρα νύχτα.
Καλημέρα, καληνύχτα!

Γ.6. «Καλημέρα! Καληνύχτα!» - τραγούδι
(ηχητικό - υπάρχει μελοποιημένο στο συνοδευτικό CD-ήχου)

Καλημέρα, καλημέρα, το πρωί η καλημέρα!
Μεσημέρι, μεσημέρι και καλό σας μεσημέρι!
Καλησπέρα, καλησπέρα, το απόγευμα θα πω
και το βράδυ καληνύχτα και θα πάω να κοιμηθώ!

Δ. Ενδεικτικές δραστηριότητες κατανόησης και παραγωγής λόγου

Δ.1. «Πίνακας εργασιών της Εβδομάδας»
(μία καρτέλα με ένα εβδομαδιαίο πίνακα εργασιών υπάρχει στον φάκελο της 8^{ης} ενότητας)

Η/Ο νηπιαγωγός με τα παιδιά συμπληρώνουν τον πίνακα εργασιών της ημέρας ή της εβδομάδας στην αρχή ή στο τέλος κάθε ημέρας ή εβδομάδας, συζητώντας μεταξύ τους τι τους αρέσει να κάνουν στο σχολείο κάθε μέρα (να διαβάζουν παραμύθια, να παίζουν θέατρο κ.λπ.) ή ποιες υπευθυνότητες έχουν αναλάβει ως τάξη και ποιες μέρες θα πρέπει να τις διεκπεραιώσουν (το πότισμα των λουλουδιών, τακτοποίηση της βιβλιοθήκης κ.λπ.).

Σχετικά ερωτήματα: **Τι θέλετε να κάνουμε σήμερα ή την Τρίτη; Τι κάναμε σήμερα ή την Τρίτη; Τι κάναμε όλη την εβδομάδα; Τι θέλετε να κάνουμε αυτή την εβδομάδα;**

Σημείωση: Στον πίνακα που περιλαμβάνεται στο υλικό συμβολίζονται ενδεικτικά κάποιες δραστηριότητες. Τα παιδιά με τη/τον νηπιαγωγό μπορούν να τον εμπλουτίσουν, όπως επιθυμούν και να κατασκευάσουν και τα ανάλογα σύμβολα.

Δ.2. «Τι κάνουμε τη μέρα; Τι κάνουμε τη νύχτα;»
(δεκαέξι καρτέλες με δραστηριότητες που κάνουν οι άνθρωποι τη μέρα και τη νύχτα και μία αφίσα Α3 χωρισμένη στη μέση όπου στη μία πλευρά απεικονίζεται η μέρα και στην άλλη η νύχτα υπάρχουν στον φάκελο της 8^{ης} ενότητας)

Η/Ο νηπιαγωγός παρουσιάζει στα παιδιά τις δεκαέξι καρτέλες και καλεί τα παιδιά να τις περιγράψουν, π.χ. «**Ένα παιδί πλένει το πρόσωπό του**». Αμέσως μετά τους ρωτάει: «**Είναι μέρα ή νύχτα;**» για να ταξινομήσουν τις δραστηριότητες και να τις τοποθετήσουν στο αντίστοιχο μέρος της αφίσας που απεικονίζει τη μέρα και τη νύχτα.

Η/Ο νηπιαγωγός θα πρέπει να ενεργοποιήσει καθένα από τα παιδιά να περιγράψει την κάθε καρτέλα, γι' αυτό και σε μια επόμενη δραστηριότητα θα μπορεί να τις γυρίσει ανάποδα, να τις ανακατέψει και έπειτα ένα - ένα παιδί να ανοίγει μια από τις κάρτες, να τη «διαβάζει» με τη βοήθεια της/του νηπιαγωγού π.χ. «Το παιδί κοιμάται» και να τοποθετεί τη συγκεκριμένη δραστηριότητα στη μέρα ή στη νύχτα.

Προέκταση δραστηριότητας: Η/Ο νηπιαγωγός ζητά από τα παιδιά να χωριστούν σε ομάδες. Κάθε ομάδα επιλέγει κρυφά μια καρτέλα - την οποία κανείς άλλος δε γνωρίζει παρά μόνο η ομάδα του και παρουσιάζει με παντομίμα στις υπόλοιπες ομάδες τη δραστηριότητα που απεικονίζεται στην καρτέλα. Οι υπόλοιπες ομάδες προσπαθούν να την αναγνωρίσουν.

Δ.3. «Τι κάνετε εσείς παιδιά το πρωί, το μεσημέρι, το απόγευμα και το βράδυ;»

Η/Ο νηπιαγωγός, ξεκινώντας από τις καρτέλες της δραστηριότητας Δ.2., μπορεί να συζητήσει με τα παιδιά ποια πράγματα γίνονται το πρωί, το μεσημέρι, το απόγευμα, το βράδυ και να τις ταξινομήσουν ανάλογα, π.χ. «**Πότε πλένουμε το πρόσωπό μας; Πότε τρώμε μεσημεριανό; Πότε πηγαίνουμε σινεμά;**»

Στη συνέχεια, παροτρύνει τα παιδιά να περιγράψουν τι κάνουν αυτά στα διάφορα χρονικά διαστήματα της μέρας, να ζωγραφίσουν την καθημερινότητά τους και να βρουν τις μεταξύ τους ομοιότητες και διαφορές.

Δ.4. «Η μέρα και η νύχτα στα έργα τέχνης»

(Τα έργα τέχνης «*Wheat Field with Reaper and Sun*» του Vincent van Gogh και «*The Starry Night*» του Vincent van Gogh υπάρχουν στον φάκελο της 8^{ης} ενότητας)

Η/Ο νηπιαγωγός παρουσιάζει στα παιδιά έργα ζωγράφων με θέμα τη μέρα και τη νύχτα.

Στόχος της δραστηριότητας: Να παρατηρήσουν και να συζητήσουν τα παιδιά τα χρώματα, τα στοιχεία, την εικαστική αναπαράσταση της μέρας και της νύχτας στους πίνακες ζωγραφικής που παρατίθενται.

Στη συνέχεια, τα παιδιά ενθαρρύνονται να φτιάξουν τους δικούς τους πίνακες ζωγραφικής είτε ατομικά είτε σε ομάδες.

Η Μέρα και η Νύχτα όπως τις ζωγράρισαν παιδιά του 27^{ου} νηπιαγωγείου Τρικάλων

Ε. Ενδεικτικές δραστηριότητες καλλιέργειας της κριτικής σκέψης

Ε.1. «Το ταξίδι της γης γύρω από τον εαυτό της και από τον ήλιο»

Υλικά:

- μία υδρόγειος σφαίρα
- ένας φακός

Η/Ο νηπιαγωγός ρωτάει τα παιδιά: **«Γιατί έχουμε μέρα; Γιατί έχουμε νύχτα;»**. Αφού ακουστούν οι απαντήσεις των παιδιών η/ο νηπιαγωγός επιχειρεί να βοηθήσει τα παιδιά να κατανοήσουν το φαινόμενο βιωματικά.

Τα παιδιά κάνουν έναν κύκλο γύρω από μία πηγή φωτός (λάμπα, κερί κ.λπ.) που αναπαριστά τον ήλιο και η/ο νηπιαγωγός τους λέει να γυρίζουν τα παιδιά γύρω από τον εαυτό τους και μια φορά να κοιτάνε το φως και μία φορά να γυρίζουν πλάτη στο φως. Όταν τα παιδιά κοιτάνε το φως θα λένε **«μέρα»** και όταν δεν το κοιτάνε θα λένε **«νύχτα»**.

Αφού τα παιδιά κατανοήσουν βιωματικά την εναλλαγή της μέρας και της νύχτας στη γη, έπειτα η/ο νηπιαγωγός φέρνει την υδρόγειο σφαίρα και, κρατώντας σταθερό ένα φακό, τον ανάβει. Τα παιδιά περιστρέφουν την υδρόγειο σφαίρα και παρατηρούν την εναλλαγή της μέρας και της νύχτας στις διάφορες χώρες ανάλογα με το ποιες χώρες φωτίζονται από τον φακό.

Στόχος της δραστηριότητας: Να μάθουν τα παιδιά για την περιστροφή της γης γύρω από τον άξονά της και γύρω από τον ήλιο και να κατανοήσουν πώς από την περιστροφή αυτή προκύπτει η μέρα και η νύχτα.

Ε.2. «Όταν στην Ελλάδα είναι μέρα στην Αμερική είναι νύχτα και όταν στην Ελλάδα είναι νύχτα στην Αμερική είναι μέρα!»

Η διαφορά ώρας της Ελλάδας από τη Νέα Υόρκη της Αμερικής είναι μείον 7 ώρες. Έτσι όταν στην Ελλάδα είναι 7:00 π.μ. στη Νέα Υόρκη είναι 12:00 π.μ. της ίδιας μέρας.

Η/Ο νηπιαγωγός, αφού συζητήσει και προβληματίσει τα παιδιά για το ότι όταν σε μία χώρα είναι μέρα σε άλλη είναι νύχτα, τα χωρίζει σε δύο ομάδες και τα ενθαρρύνει να δραματοποιήσουν τη ζωή των παιδιών στις αντίστοιχες χώρες συγχρόνως. Η μία ομάδα προσποιείται ότι κατοικεί στην Ελλάδα και η άλλη στην Αμερική.

Ώρα Ελλάδας 7:00 π.μ. – Ώρα Αμερικής 12:00 π.μ.

Τα παιδιά των δύο ομάδων με παντομίμα αναπαριστούν συγχρόνως τις δραστηριότητες των παιδιών στην Ελλάδα που ξυπνάνε και ετοιμάζονται να πάνε στο σχολείο και των παιδιών στην Αμερική τα οποία κοιμούνται.

Ώρα Ελλάδας 2:00 μ.μ. – Ώρα Αμερικής 7:00 π.μ.

Τα παιδιά στην Ελλάδα γυρίζουν από το σχολείο και ετοιμάζονται για μεσημεριανό και τα παιδιά στην Αμερική ξυπνούν και ετοιμάζονται να πάνε στο σχολείο τους.

Ώρα Ελλάδας 9:00 μ.μ. – Ώρα Αμερικής 2:00 μ.μ.

Τα παιδιά στην Ελλάδα ετοιμάζονται για ύπνο και τα παιδιά στην Αμερική κάνουν το μεσημεριανό τους διάλειμμα για φαγητό και παιχνίδι.

Στόχος της δραστηριότητας: Να κατανοήσουν οι μαθητές ότι δεν ξημερώνει και δεν νυχτώνει συγχρόνως σε όλο τον κόσμο και ότι την κάθε στιγμή οι άνθρωποι, ανάλογα με το περιβάλλον που ζουν, κάνουν και διαφορετικά πράγματα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 9η

Πρόσκληση σε πάρτι!

Α. Στόχοι

Α.1. Γλωσσικοί στόχοι

Λεκτική επικοινωνιακή πράξη	Μορφολογικά / Συντακτικά στοιχεία	Εφαρμογή
<ul style="list-style-type: none">• μαθαίνω να κατανοώ και να χρησιμοποιώ το βασικό λεξιλόγιο γενεθλίων ή ονομαστικής γιορτής• ζητώ πληροφορίες για συγκεκριμένα γεγονότα• εύχομαι για γενέθλια / ονομαστική γιορτή• προσκαλώ κάποιον, αποδέχομαι ή απορρίπτω μια πρόσκληση• ζητάω κάτι ή προσφέρω κάτι σε κάποιον• ευχαριστώ κάποιον για κάτι• δίνω εντολές/οδηγίες για πράξεις ή δραστηριότητες σχετικές με τα γενέθλια/ τη γιορτή	<ul style="list-style-type: none">• λεξιλόγιο ενότητας• ερωτηματικές προτάσεις:<ul style="list-style-type: none">- Πόσων χρονών είσαι;- Πότε έχεις γενέθλια;- Πότε είναι τα γενέθλιά σου;- Πότε γιορτάζεις;• Θέλεις + Ουσιαστικό/ Ρήμα (σε Υποτακτική)• προτρεπτική Προστατική/ Υποτακτική	<p>Τα γενέθλια, η γιορτή, η τούρτα, τα κεράκια, το δώρο, η πρόσκληση...</p> <p>- Πόσων χρονών είσαι; - Είμαι πέντε χρονών. - Πότε είναι τα γενέθλιά σου; - Στις 9 Απριλίου. / Την Δευτέρα.</p> <p>Χρόνια πολλά! Να ζήσεις! Να τα εκατοστήσεις! «Το τραγούδι των γενεθλίων»</p> <p>- Έλα στο πάρτι μου! - Θα έρθεις/ Θέλεις να έρθεις στο πάρτι μου; - Ναι, θα έρθω. Ευχαριστώ.</p> <p>- Θέλεις να χορέψουμε; - Ναι, θέλω. / Όχι, δεν θέλω. - Θέλεις τούρτα; - Ναι, ευχαριστώ./ Όχι, ευχαριστώ.</p> <p>- Σβήσε τα κεράκια. - Κόβουμε την τούρτα; - Βγάλε φωτογραφίες!</p>

A.2. Κοινωνικο-πολιτισμικοί στόχοι

- Να αντιληφθούν τα παιδιά τις συμβάσεις και το τυπικό ενός εορτασμού (πρόσκληση, στολισμός του χώρου, γλυκά και φαγητά για κέρασμα, δώρο για αυτόν που γιορτάζει κ.λπ.).
- Να κατανοήσουν τη μορφή και τη δομή του κειμένου μιας πρόσκλησης.
- Να αντιληφθούν τα παιδιά ότι τα γενέθλια / η ονομαστική γιορτή μπορεί να γιορτάζονται με διαφορετικό τρόπο από οικογένεια σε οικογένεια.
- Να κατανοήσουν τα παιδιά ότι οι άνθρωποι έχουν διαφορετικές γιορτές, ανάλογα με τη θρησκεία τους, τη χώρα προέλευσής τους, τον τρόπο ζωής τους κ.λπ.
- Να κατανοήσουν ότι όλοι έχουν ένα όνομα και ο τρόπος απόκτησής του είναι μια ξεχωριστή ιστορία για τον καθένα.

Σημείωση: Αν δεν έχει κάποιο παιδί τα γενέθλιά του την περίοδο που η/ο νηπιαγωγός θέλει να διδάξει τη συγκεκριμένη ενότητα, τότε μπορεί να χρησιμοποιήσει ως αφορμή τα γενέθλια της Μαρίας, της χάρτινης κούκλας που γνώρισαν τα παιδιά στην 1^η ενότητα.

B. Ενδεικτικές δραστηριότητες εφαρμογής των λεκτικών επικοινωνιακών πράξεων

B.1. «Η Μαρία έχει γενέθλια»

(η χάρτινη κούκλα που υπάρχει στον φάκελο της 1^{ης} ενότητας)

Σημείωση: Για να πραγματοποιηθεί η δραστηριότητα θα πρέπει η/ο νηπιαγωγός να έχει μάθει από τους γονείς πότε έχουν γενέθλια τα παιδιά της τάξης της/του.

Η/Ο νηπιαγωγός κάθεται στην παρεούλα και παρουσιάζει στα παιδιά τη Μαρία, την οποία έχουν γνωρίσει από την πρώτη ενότητα. Η Μαρία τους επισκέπτεται γιατί θέλει να γιορτάσει μαζί τους τα γενέθλιά της, που τα έχει την ημέρα που θα διδαχτεί η ενότητα.

Κούκλα Μαρία (που δανείζεται τη φωνή της/του νηπιαγωγού): **Καλημέρα, παιδιά, είμαι η Μαρία, με θυμάστε; Σήμερα είμαι χαρούμενη, γιατί έχω τα γενέθλιά μου και ήρθα στην τάξη σας να τα γιορτάσουμε μαζί!!!!**

Νηπιαγωγός: **Καλημέρα, Μαρία! Χρόνια πολλά, να τα εκατοστήσεις! Πόσων χρονών είσαι;**

Κούκλα Μαρία: **Είμαι 5 χρονών. Εσύ, πόσων χρονών είσαι;**

Νηπιαγωγός: **Είμαι 30 χρονών.**

Κούκλα Μαρία (κάνει την ίδια ερώτηση σε κάθε παιδί): **Πόσων χρονών είσαι;**

Τα παιδιά με τη βοήθεια της/του νηπιαγωγού απαντούν αντίστοιχα: **Είμαι 5 χρονών.**

Κούκλα Μαρία (ρωτάει τη/τον νηπιαγωγό): **Πότε έχεις γενέθλια;**

Νηπιαγωγός: **Έχω γενέθλια τον Ιούλιο.**

Κούκλα Μαρία (ρωτάει κάθε παιδί): **Πότε έχεις γενέθλια;**

Παιδί: **Έχω γενέθλια τον Μάρτη...**

B.2. «Η ρόδα του χρόνου»

(ένα βαγόνι της ρόδας του χρόνου υπάρχει στον φάκελο της 9^{ης} ενότητας)

Η/Ο νηπιαγωγός θα πρέπει να πολλαπλασιάσει σε 12 αντίτυπα το βαγόνι της ρόδας του χρόνου και να γράψει σε κάθε βαγόνι τα ονόματα των 12 μηνών του χρόνου.

Στη συνέχεια, ρωτά ένα ένα τα παιδιά **«Πότε έχεις γενέθλια;»** ή, αν τα παιδιά έχουν ήδη απαντήσει σε αυτή την ερώτηση από τη Β.1. δραστηριότητα, τοποθετεί τις κάρτες βαγόνια στο πάτωμα διαβάζοντας το όνομα του μήνα που αναγράφεται σε κάθε βαγόνι και ζητώντας από τα παιδιά να βρουν το βαγόνι του μήνα που έχουν γεννηθεί. Αμέσως μετά ακούγεται μουσική υπόκρουση και τα παιδιά περπατούν ελεύθερα στον χώρο. Μόλις η μουσική σταματά τα παιδιά θα πρέπει να γυρίσουν στα βαγόνια τους. Έπειτα, μπορεί να σχηματίσει ένα κύκλο μαζί με τα παιδιά, να περπατούν γύρω γύρω και να τραγουδούν όλοι μαζί ρυθμικά:

Γκλινγκ - γκλανγκ - γκλονγκ, γκλινγκ-γκλονγκ-γκλανγκ!!

Η ρόδα γυρνά, ο χρόνος κυλά.

Γκλινγκ - γκλανγκ - γκλονγκ, γκλινγκ-γκλονγκ-γκλανγκ!!

Γενάρης, Φλεβάρης και Μάρτης,

Απρίλης και Μάης,

Ιούνης, Ιούλης και Αύγουστος,

Σεπτέμβρης, Οκτώβρης, Νοέμβρης, Δεκέμβρης.

Τα γενέθλια να βρεις,

πότε είναι να μας πεις;

Και κάθε ομάδα παιδιών απαντά:

- Γκλινγκ-γκλονγκ-γκλανγκ!! Το Νοέμβρη!!

- Γκλινγκ-γκλονγκ-γκλανγκ!! Τον Απρίλη!! κ.λπ.

Στο τέλος της δραστηριότητας, τα παιδιά θα μπορούν να γράψουν στο βαγόνι των γενεθλίων τους το όνομά τους ή να κολλήσουν τη φωτογραφία τους και να κρεμάσουν τα βαγόνια αυτά σε ένα μεγάλο στεφάνι. Η ρόδα του χρόνου μπορεί να διακοσμήσει τον τοίχο της τάξης.

B.3. «Φωτογραφίες από τα γενέθλια της Μαρίας»

(μία αφίσα Α3 με φωτογραφίες από τον εορτασμό των προηγούμενων γενεθλίων της Μαρίας υπάρχει στον φάκελο της 9^{ης} ενότητας)

Η κούκλα Μαρία απευθύνεται στα παιδιά: **Παιδιά, θέλω να γιορτάσω τα γενέθλιά μου εδώ, μαζί σας. Θα με βοηθήσετε; Δείτε μερικές φωτογραφίες από τα γενέθλια που γιόρτασα πέρυσι...**

Η/Ο νηπιαγωγός αναρτά στον τοίχο της τάξης την αφίσα με φωτογραφίες από την προετοιμασία και τον εορτασμό των γενεθλίων της κούκλας Μαρίας: γράψιμο προσκλήσεων, καθάρισμα σπιτιού, φτιάξιμο τούρτας, υποδοχή προσκεκλημένων, σβήσιμο κεριών, χορός.

Η/Ο νηπιαγωγός ενθαρρύνει τα παιδιά να περιγράψουν τις εικόνες της αφίσας με το λεξιλόγιο που τους είναι ήδη γνωστό και τα βοηθάει όπου δυσκολεύονται.

Στη συνέχεια, προτείνει στα παιδιά να προετοιμάσουν και να γιορτάσουν στο νηπιαγωγείο τα γενέθλια της κούκλας Μαρίας, εφόσον δεν υπάρχει κάποιο παιδί που να γιορτάζει τα γενέθλιά του εκείνη την περίοδο. Αφού τα παιδιά με τη/τον νηπιαγωγό τους έχουν αποφασίσει ποιανού γενέθλια θα γιορτάσουν (της κούκλας Μαρίας ή κάποιου παιδιού της τάξης), τότε θα τα γιορτάσουν και πού, προχωρούν τις προετοιμασίες για την διοργάνωση των γενεθλίων είτε σε ομάδες είτε όλα μαζί.

Γ. Ενδεικτικές δραστηριότητες έκφρασης

Γ.1. «Γράφουμε προσκλήσεις»

(μία φόρμα πρόσκλησης υπάρχει στον φάκελο της 9^{ης} ενότητας)

Η/Ο νηπιαγωγός με τα παιδιά και με βάση την πρόσκληση που έχουν στα χέρια τους συζητούν και αποφασίζουν με ποιον τρόπο θα τη συμπληρώσουν και ποια στοιχεία είναι απαραίτητα να υπάρχουν στην πρόσκληση, όπως ποιος καλεί, ποιον καλεί, πότε και πού...

Στη συνέχεια, αφού φωτοτυπηθεί το πρωτότυπο της πρόσκλησης τόσες φορές όσοι είναι οι προσκεκλημένοι για το πάρτι γενεθλίων, τα παιδιά με τη βοήθεια της/του νηπιαγωγού συμπληρώνουν τις προσκλήσεις.

Γ.2. «Διακοσμούμε και ετοιμάζουμε τον χώρο»

Η/Ο νηπιαγωγός με τα παιδιά θα πρέπει να αποφασίσουν με ποιο τρόπο θα στολίσουν και θα διακοσμήσουν το νηπιαγωγείο για να δώσουν μια εορταστική ατμόσφαιρα, π.χ. να φουσκώσουν μπαλόνια, να φτιάξουν και να ζωγραφίσουν καπέλα για όλους τους προσκεκλημένους, να φτιάξουν και να κρεμάσουν γιρλάντες ή επιγραφές, όπως: **«Το πάρτι γενεθλίων είναι εδώ»** ή **«Χρόνια Πολλά»** κ.λπ. Κάθε παιδί καλείται να πει την άποψή του και να αναφέρει το δικό του βίωμα ώστε να δημιουργήσουν μια εορταστική ατμόσφαιρα.

Γ.3. «Φτιάχνουμε την τούρτα»

Εφόσον υπάρχει δυνατότητα, θα ήταν μια πολύ ωραία δραστηριότητα η/ο νηπιαγωγός να φτιάξει και να διακοσμήσει μαζί με τα παιδιά μια πραγματική τούρτα. (Το πώς μαγειρεύουμε μαζί με τα παιδιά δίδεται στην 6^η και στην 7^η ενότητα σε αντίστοιχες δραστηριότητες).

Αν δεν υπάρχει δυνατότητα, τα παιδιά μπορούν να φτιάξουν μία τούρτα π.χ. από πλαστελίνη. Βάζουν για στρώσεις διάφορα χρώματα και ανάλογα με το χρώμα που κυριαρχεί της δίνουν και την αντίστοιχη ονομασία π.χ. τούρτα μπανάνας, τούρτα φράουλας.

Βέβαια, κατά τη διάρκεια του εορτασμού των γενεθλίων ενδείκνυται να υπάρχει αληθινή τούρτα για να σβήσουν τα κεράκια και να φάνε τούρτα όλα τα παιδιά.

Γ.4. «Ετοιμάζουμε τα δώρα»

Μία εύκολη και υλοποιήσιμη πρόταση για δώρο στην κατασκευή του οποίου συμμετέχουν όλα τα παιδιά είναι ένα «Βιβλίο με ευχές και ζωγραφιές». Κάθε παιδί ζωγραφίζει μία ζωγραφιά για το παιδί που έχει γενέθλια, στην οποία επιχειρεί με την βοήθεια της/του νηπιαγωγού να γράφει πάνω «Χρόνια Πολλά». Στη συνέχεια, οι ζωγραφιές ενώνονται σ' ένα βιβλίο και η/ο νηπιαγωγός μαζί με τα παιδιά δημιουργούν το εξώφυλλο του βιβλίου όπου αναγράφονται τα στοιχεία του σχολείου, τα ονόματα των παιδιών, ευχές καθώς και ό,τι άλλο θέλουν και κρίνουν τα παιδιά ότι πρέπει να μπει. Τέλος, το συρράπτουν ή το δένουν με μία κορδέλα.

Γ.5. « Τραγούδι Γενεθλίων» - τραγούδι (ηχητικό – υπάρχει μελοποιημένο στο συνοδευτικό CD-ήχου)

Να ζήσεις, να ζήσεις (όνομα παιδιού) και χρόνια πολλά.
Μεγάλη/ος να γίνεις με άσπρα μαλλιά.
Παντού να σκορπίζεις της γνώσης το φως,
και όλοι να λένε να μία/ένας σοφός.

Στο πλαίσιο της προετοιμασίας του πάρτι, τα παιδιά με τη βοήθεια της/του νηπιαγωγού μαθαίνουν το τραγούδι των γενεθλίων και εξοικειώνονται με τη μελωδία του.

Γ.6. «Παιχνίδια με μπαλόνια» - ομαδικά παιχνίδια

Τα παιδιά ενθαρρύνονται από τη/τον νηπιαγωγό να σκεφτούν και να αποφασίσουν τι παιχνίδια θα ήθελαν να παίξουν στο πάρτι των γενεθλίων. Η/Ο νηπιαγωγός μπορεί με τη σειρά της να τους προτείνει παιχνίδια με μπαλόνια.

1. Τα παιδιά χωρίζονται σε ζευγάρια και στέκονται αντικριστά. Ανάμεσά τους, στις κοιλίτσες τους, στηρίζουν ένα μπαλόني. Τα παιδιά χορεύουν με μουσική υπόκρουση προσπαθώντας να μην τους πέσει το μπαλόني στο πάτωμα. Το ίδιο μπορεί να επαναληφθεί προσπαθώντας να στηρίξουν το μπαλόني στις πλάτες τους ή σε άλλα μέρη του σώματός τους...

2. Η/Ο νηπιαγωγός ανοίγει ένα μεγάλο πανί ή ένα σεντόνι και τα παιδιά σε κύκλο το κρατούν από τις άκρες. Έπειτα, τοποθετείται πάνω στο πανί ένα μπαλόني και τα παιδιά αρχίζουν να κουνούν το πανί για να χορέψει το μπαλόني, χωρίς όμως να πέσει κάτω.

Γ.7. «Φρουτοσαλάτα» - ομαδικό παιχνίδι

Υλικά:

- Μουσική

Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες των 2-3 ατόμων και διαλέγουν ως όνομα ομάδας ένα φρούτο. Η νηπιαγωγός δίνει στη συνέχεια παραγγέλματα για το τι θα κάνει κάθε φρούτο όσο διαρκεί η μουσική, π.χ. οι μπανάνες να περπατήσουν με το ένα πόδι, τα πορτοκάλια να φτιάξουν χυμό κτλ. και, μόλις σταματάει η μουσική τα συγκεκριμένα φρούτα γυρίζουν στη αρχική θέση της ομάδας τους.

Όταν η/ο νηπιαγωγός πει «**φρουτοσαλάτα**», τότε όλα τα φρούτα κάνουν ό,τι λέει η/ο νηπιαγωγός: να περπατούν σαν τρένα, να σφυρίζουν κ.ά.

Γ.8. «Ο φτωχός μαύρος γάτος» - ομαδικό παιχνίδι

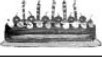
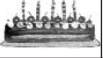
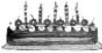
(«Armer schwarzer Kater» ομαδικό παιχνίδι από τη Γερμανία)

Τα παιδιά κάθονται σε κύκλο και επιλέγεται ένα παιδί να υποδυθεί τον γάτο. Το παιδί αυτό κάθεται στα τέσσερα, τρέχει κυκλικά και πλησιάζει έναν παίχτη της επιλογής του. Ο παίχτης τον χαϊδεύει και του λέει: «**Φτωχέ μαύρε γάτε**». Τότε ο γάτος αρχίζει να κάνει γκριμάτσες, έτσι ώστε να κάνει το παιδί να γελάσει. Αν στις τρεις προσπάθειες του γάτου το παιδί γελάσει, τότε αυτό το παιδί γίνεται μαύρος γάτος. Αν δεν γελάσει, τότε ο μαύρος γάτος επιχειρεί να κάνει άλλον παίχτη να γελάσει.

Δ. Ενδεικτικές δραστηριότητες κατανόησης και παραγωγής Λόγου

Δ.1. «Ο πιο γλυκός μήνας»

Η/Ο νηπιαγωγός θα πρέπει να προετοιμάσει έναν πίνακα διπλής εισόδου με τους μήνες και τα ονόματα των παιδιών. Στη συνέχεια, ζητά από τα παιδιά να ζωγραφίσουν τη δική τους τούρτα γενεθλίων, όπως τη φαντάζονται και αφού κάθε παιδί ξεχωριστά απαντήσει στις ερωτήσεις της: «**Πότε έχεις τα γενέθλιά σου; Πόσων χρονών είσαι;**» κολλά την τούρτα του στον μήνα που έχει γενέθλια. Στο τέλος, θα μετρήσουν ποιος μήνας έχει τις πιο πολλές τούρτες και θα τον ανακηρύξουν ως τον «**πιο γλυκό μήνα**».

Ιανουάριος	Φεβρουάριος	Μάρτιος	Απρίλιος	Μάιος	Ιούνιος	Ιούλιος	Αύγουστος	Σεπτέμβριος	Οκτώβριος	Νοέμβριος	Δεκέμβριος
Γιάννης											
Τζουλιάνο											
Νταϊάνα											
Ελένη											

Δ.2. «Το πάρτι αρχίζει»

Η/Ο νηπιαγωγός με τα παιδιά δραματοποιούν το πάρτι είτε της κούκλας Μαρίας είτε του παιδιού που αποφασίστηκε να γιορτάσουν τα γενέθλιά του.

Παρακάτω προτείνονται διάφοροι διάλογοι οι οποίοι, σε συνδυασμό με τις ενδεικτικές δραστηριότητες, βοηθούν τα παιδιά στην κατανόηση και εκμάθηση του λεξιλογίου της ενότητας.

• «Τα παιδιά μοιράζουν τις προσκλήσεις»

Το παιδί που γιορτάζει ή το παιδί που κρατά την κούκλα Μαρία μοιράζει τις προσκλήσεις λέγοντας:

- Έλα στο πάρτι μου, την Τρίτη το πρωί, στο νηπιαγωγείο.
- Εντάξει, ευχαριστώ. Θα έρθω.

Ή

- Σε καλώ στο πάρτι μου, την Τρίτη το πρωί, στο νηπιαγωγείο.
- Εντάξει ευχαριστώ, θα έρθω.

Ή

Μία ομάδα παιδιών αναλαμβάνει να μοιράσει στα άλλα παιδιά τις προσκλήσεις της Μαρίας λέγοντας:

- Έλα στο πάρτι της Μαρίας, την Τρίτη το πρωί, στο νηπιαγωγείο.
- Εντάξει, ευχαριστώ.

• Τα παιδιά δίνουν τα δώρα τους

Τα παιδιά δίνουν στο παιδί που γιορτάζει ή στην κούκλα Μαρία τα δώρα τους και με τη βοήθεια της/του νηπιαγωγού λένε τον εξής διάλογο:

- Χρόνια Πολλά! ή Να ζήσεις! ή Να τα εκατοστήσεις!
- Ευχαριστώ πολύ!
- Πάρε το δώρο σου.
- Ευχαριστώ, είναι πολύ ωραίο.

• Τα παιδιά μπροστά στην τούρτα

- Πόσα κεράκια έχει η τούρτα;
- Έχει 5 κεράκια.
- Πόσων χρονών είναι ο ... ή η Μαρία;
- Είναι 5 χρονών.

• Ελάτε να σβήσουμε τα κεράκια

Τα παιδιά λένε το τραγούδι των γενεθλίων στο παιδί ή στην κούκλα Μαρία που γιορτάζει.

• Κόβουμε την τούρτα

Η/Ο νηπιαγωγός κάνει διάφορες μαθηματικές ερωτήσεις στα παιδιά:

- Πόσα παιδιά είμαστε;
- Σε πόσα κομμάτια θα κόψουμε την τούρτα;
- Πόσα πιάτα χρειαζόμαστε;
- Πόσα κουτάλια;

• Μοιράζουμε την τούρτα στους καλεσμένους

Το παιδί που έχει γενέθλια μοιράζει την τούρτα:

- **Θέλεις γλυκό;**
- **Ναι, ευχαριστώ.**

Ή

- **Ορίστε το γλυκό σου.**
- **Ευχαριστώ. Χρόνια Πολλά.**

• Βγάζουμε φωτογραφίες

Η/Ο νηπιαγωγός αναθέτει σε ένα παιδί τον ρόλο του φωτογράφου:

- **Ένα, δύο, τρία, χαμογελάστε παρακαλώ.**

Ή

- **Ένα, δύο, τρία, ακίνητοι, φωτογραφία.**

• Χορός - Παιχνίδι

Η/Ο νηπιαγωγός ενθαρρύνει τα παιδιά να χορέψουν ή να παίξουν:

- **Θέλετε να χορέψουμε/ να παίξουμε; ή**
- **Χορεύουμε/ παίζουμε;**

Δ.3. «Στα γενέθλια του Θωμά» - παραμύθι

(οκτώ καρτέλες που αφηγούνται το παραμύθι υπάρχουν στον φάκελο της 9^{ης} ενότητας και δραματοποιημένο υπάρχει στο συνοδευτικό CD-ήχου)

Στο έμμετρο παραμύθι παρουσιάζεται η προετοιμασία και ο εορτασμός των γενεθλίων του Θωμά του γάτου με τη συμμετοχή όλων των φίλων του και της αγαπημένης του γάτας, της Ανθής.

Στόχοι της δραστηριότητας: Να κατανοήσουν τα παιδιά το κείμενο του παραμυθιού, να ψυχαγωγηθούν με την αφήγηση και την εικονογράφηση και να παράγουν λόγο μέσα από την ανάλυση του παραμυθιού και των εικόνων.

Στη συνέχεια, η/ο νηπιαγωγός ανάλογα με το γλωσσικό επίπεδο των παιδιών μπορεί να τους ζητήσει να αναδιηγηθούν την ιστορία, να κάνουν σειροθέτηση των εικόνων, να ζωγραφίσουν τις αγαπημένες τους εικόνες ή να δραματοποιήσουν το παραμύθι.

Ε. Ενδεικτικές δραστηριότητες καλλιέργειας της κριτικής σκέψης

Ε.1. «Εορτασμός ονομαστικής γιορτής»

(μία φωτογραφία από τον εορτασμό της ονομαστικής γιορτής της κούκλας Μαρίας υπάρχει στον φάκελο της 9^{ης} ενότητας)

Η κούκλα Μαρία μέσα από το μήνυμα και τη φωτογραφία που στέλνει στα παιδιά δηλώνει ότι, εκτός από γενέθλια γιορτάζει και τη γιορτή του ονόματός της, το οποίο το πήρε από τη γιαγιά της.

Στόχοι της δραστηριότητας:

- Να κατανοήσουν τα παιδιά ότι οι άνθρωποι έχουν διαφορετικές γιορτές, ανάλογα με τη θρησκεία τους, τη χώρα προέλευσή τους, τον τρόπο ζωής τους κ.λπ.
- Να συζητήσουν με τους γονείς τους πώς επιλέχτηκε το όνομά τους και να μεταφέρουν στην τάξη τη συγκεκριμένη πληροφόρηση.

Έτσι, μέσα από τις διαφορετικές διηγήσεις των παιδιών για τον τρόπο που απέκτησαν το όνομά τους, θα συνειδητοποιήσουν όλοι ότι μεταξύ των ανθρώπων υπάρχουν διαφορετικές πρακτικές γι' αυτό το θέμα. Επιπλέον, θα αντιληφθούν ότι κάποιες φορές το όνομα συνδέεται με τη θρησκεία, όπως στους ορθόδοξους χριστιανούς, οι οποίοι συχνά επιλέγουν ονόματα Αγίων, και ότι υπάρχουν συγκεκριμένες ημερομηνίες εορτασμού του κάθε ονόματος.

Πρόεκταση της δραστηριότητας: Οι μαθητές είτε με τους γονείς τους είτε με τη/τον νηπιαγωγό θα μπορούν να βρουν:

- πώς θα μπορούσε να λέγεται το όνομά τους στα ελληνικά ή τι σημαίνει στα ελληνικά
- αν υπάρχει αντίστοιχο όνομα στο χριστιανικό εορτολόγιο
- με ποιο κριτήριο οι γονείς επέλεξαν τα ονόματα των παιδιών τους

E.2. «Φωτογραφίες από τις αγαπημένες οικογενειακές γιορτές των παιδιών»

Με αφορμή την αφίσα της δραστηριότητας B.2. και τη φωτογραφία της δραστηριότητας E.1., η/ο νηπιαγωγός της τάξης ζητά από τα παιδιά να φέρουν οικογενειακές φωτογραφίες από γιορτές που κάνουν στα σπίτια τους και να συζητήσουν ποιο γεγονός γιορτάζουν, πώς το γιορτάζουν, πού το γιορτάζουν κ.λπ. Τα παιδιά μέσα από τον σχολιασμό των οικογενειακών φωτογραφιών θα βρουν ομοιότητες και διαφορές, τόσο στα διαφορετικά γεγονότα της ζωής των ανθρώπων που γιορτάζονται όσο και στον τρόπο εορτασμού ίδιων γεγονότων.

Στόχοι της δραστηριότητας: Να αντιληφθούν τα παιδιά ότι όλοι οι άνθρωποι γιορτάζουν, κάποιες φορές τα ίδια πράγματα και άλλες όχι. Επίσης, να κατανοήσουν ότι το τελετουργικό της γιορτής συχνά είναι το ίδιο, ανεξάρτητα από το γεγονός και ότι ο τρόπος εορτασμού ενός γεγονότος επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, όπως τη θρησκεία, τις συνθήκες του περιβάλλοντος αλλά και τις προσωπικές επιθυμίες του καθενός ή της κάθε οικογένειας.

ΕΝΟΤΗΤΑ 10η

Από Αύγουστο χειμώνα
και από Μάρτη καλοκαίρι

Α. Στόχοι

Α.1. Γλωσσικοί στόχοι

Λεκτική επικοινωνιακή πράξη	Μορφολογικά / Συντακτικά στοιχεία	Εφαρμογή
<ul style="list-style-type: none">• μαθαίνω να κατανοώ και να χρησιμοποιώ το βασικό λεξιλόγιο για τις εποχές και τις αντίστοιχες αλλαγές στον καιρό, στη φύση και στην ενδυμασία των ανθρώπων• δίνω πληροφορίες για τον καιρό• μιλάω για τα ρούχα• αντιλαμβάνομαι και περιγράφω τις αλλαγές στη φύση και τις διαφορετικές δραστηριότητες των ανθρώπων σε κάθε εποχή	<ul style="list-style-type: none">• Λεξιλόγιο ενότητας• απρόσωπα ρήματα και εκφράσεις που σχετίζονται με τον καιρό• το ρήμα φορώ σε ερωτηματικές και καταφατικές προτάσεις• η δομή:<ul style="list-style-type: none">- Υποκείμενο + Ρήμα-Υποκείμενο + Ρήμα + Αντικείμενο-Υποκείμενο + συνδετικό Ρήμα + Κατηγορούμενο	<p>Οι εποχές: το φθινόπωρο, ο χειμώνας, η άνοιξη, το καλοκαίρι</p> <p>Ρούχα: το μπουφάν, η ζακέτα, η μπλούζα, το πουκάμισο, το παντελόνι, η φούστα, το φόρεμα, οι κάλτσες, τα παπούτσια, οι μπότες, το καπέλο, ο σκούφος, το κασκόλ, τα γάντια, το μαγιό...</p> <p>φυσάει, βρέχει, χιονίζει, κάνει κρύο, κάνει ζέστη, έχει σύννεφα, έχει ήλιο, έχει καλό καιρό, έχει κακό καιρό...</p> <p>- Τι φοράς; -Φοράω μία κόκκινη ζακέτα, μία άσπρη μπλούζα, ένα μπλε παντελόνι, κίτρινες κάλτσες και καφέ παπούτσια.</p> <p>Το φθινόπωρο: Τα φύλλα πέφτουν. Οι βροχές αρχίζουν. Τα σχολεία ανοίγουν... Τον χειμώνα: Έχει κρύο. Τα δέντρα είναι γυμνά. Κάποια ζώα κοιμούνται ... Την άνοιξη: Τα λουλούδια ανθίζουν. Έχει καλό καιρό. Τα παιδιά παίζουνε στην παιδική χαρά ... Το καλοκαίρι: Κάνει πολύ ζέστη. Τα σχολεία κλείνουν. Τα παιδιά κάνουν μπάνια ...</p>

A.2. Κοινωνικο-πολιτισμικοί στόχοι

- Να κατανοήσουν τα παιδιά ότι η ποικιλομορφία και η διαφορετικότητα υπάρχουν νομοτελειακά και στη φύση.
- Να αντιληφθούν ότι ο τρόπος με τον οποίο οι άνθρωποι ικανοποιούν τις ανάγκες τους επηρεάζεται και από τις ιδιαίτερες συνθήκες του τόπου που ζουν.

B. Ενδεικτικές δραστηριότητες εφαρμογής των λεκτικών επικοινωνιακών πράξεων

B.1. «Τι καιρό έχει σήμερα;»

(τέσσερις καρτέλες με τις εναλλαγές του καιρού υπάρχουν στον φάκελο της 10^{ης} ενότητας)

Η/Ο νηπιαγωγός κοιτάζοντας έξω από το παράθυρο ρωτάει τα παιδιά: **«Τι καιρό έχει σήμερα;»** και στη συνέχεια εμφανίζει τις τέσσερις καρτέλες με τις εναλλαγές του καιρού, τις παρουσιάζει και τα παιδιά θα πρέπει να διαλέξουν ποια από τις τέσσερις ταιριάζει με τον καιρό εκείνης της ημέρας. Η/Ο νηπιαγωγός επεξεργάζεται με τα παιδιά και τις άλλες καρτέλες και τα παιδιά μαθαίνουν να απαντούν στην ερώτηση:

- **Τι καιρό έχει σήμερα;**

- **Έχει ήλιο.**

Έχει βροχή. / Βρέχει.

Έχει αέρα.

Έχει χιόνι. / Χιονίζει.

B.2. «Ντύνουμε τις κούκλες»

(τέσσερις χάρτινες κούκλες - δύο αγοράκια και δύο κοριτσάκια - και οχτώ καρτέλες με τον ανάλογο ρουχισμό υπάρχουν στον φάκελο της 10^{ης} ενότητας)

Έχοντας ως αφορμή τις εναλλαγές του καιρού η/ο νηπιαγωγός μπορεί να παρουσιάσει στα παιδιά τα ρουχαλάκια και να τα ρωτήσει: **«Τι ρούχα φοράμε όταν χιονίζει/όταν βρέχει/ όταν έχει ήλιο;»** Τα παιδιά είτε σε ομάδες είτε ατομικά ντύνουν ανάλογα τις κουκλίτσες τους και με τη βοήθεια της/του νηπιαγωγού παρουσιάζουν τα ρούχα που τους φόρεσαν. Στη συνέχεια, η/ο νηπιαγωγός μπορεί να ενθαρρύνει τα παιδιά να συνεχίσουν να ντύνουν τις κούκλες τους και να παρουσιάσουν τα ρούχα που τους φόρεσαν απαντώντας στην ερώτηση: **«Τι φοράει η κούκλα σου; - Φοράει μαγιό;»** και ανάλογα με το γλωσσικό τους επίπεδο να αιτιολογούν την επιλογή τους, π.χ. **«Γιατί φοράει μαγιό; - Γιατί είναι στη θάλασσα».**

Σημείωση: Το παιχνίδι με τις κούκλες και τα ρούχα τους αρέσει στα παιδιά και μπορούν να το παίζουν και ατομικά στις ελεύθερες δραστηριότητες.

B.3. «Οι τέσσερις εποχές»

(τέσσερις καρτέλες που απεικονίζουν τη φύση στις τέσσερις εποχές υπάρχουν στον φάκελο της 10^{ης} ενότητας)

Επειδή στο εικονογραφημένο υποστηρικτικό υλικό της δραστηριότητας συγκεντρώνεται αρκετό γλωσσικό και γνωστικό υλικό, προτείνεται η/ο νηπιαγωγός με τα παιδιά να δουλέψουν την κάθε καρτέλα/εποχή ξεχωριστά ξεκινώντας από την εποχή στην οποία βρίσκονται όταν γίνεται η διδασκαλία της συγκεκριμένης ενότητας. Αφού ολοκληρωθεί η συζήτηση και για τις τέσσερις εποχές, ενδείκνυται να προχωρήσουν σε συγκριτικές παρατηρήσεις για τον καιρό, τη βλάστηση, τα ρούχα κ.ά.

Όταν θα έχουν παρουσιαστεί και συζητηθεί όλες οι καρτέλες με τις εποχές, η/ο νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά να κλείσουν τα μάτια και συγχρόνως κρύβει μία καρτέλα. Έπειτα, ζητάει από τα παιδιά να ανοίξουν τα μάτια και να βρουν ποια κάρτα/εποχή λείπει. Στη συνέχεια την εμφανίζει και ενθαρρύνει τα παιδιά να την παρουσιάσουν. Υποβάλλει ερωτήσεις ώστε να τα βοηθηθούν να εμπεδώσουν τις γνώσεις τους: **«Ποια εποχή είναι; Τι καιρό έχει; Έχουν φύλλα τα δέντρα; Τι χρώμα έχουν τα φύλλα; Τι χρώμα έχει ο ουρανός; Τι φοράει το παιδί που κάνει τσουλήθρα;»**

Η/ο νηπιαγωγός ανάλογα με το γλωσσικό επίπεδο των παιδιών μπορεί να κάνει και πιο σύνθετες ερωτήσεις π.χ. **«Ποια εποχή έχει τις πιο πολλές βροχές; Τι πρέπει να φοράμε στον ήλιο; Χιονίζει το καλοκαίρι;»**

Γ. Ενδεικτικές δραστηριότητες έκφρασης

Γ.1. «Κατασκευάζουμε τις εποχές!»

Τα παιδιά είτε ζωγραφίζοντας είτε μέσω της τεχνικής του κολάζ με φωτογραφίες από περιοδικά ή με φυσικά υλικά ή με άλλα χαρτιά (γκοφρέ χαρτί κ.λπ.) φτιάχνουν με το δικό τους τρόπο εικόνες για το πως αντιλαμβάνονται τις εποχές, τις εναλλαγές στη φύση και στον καιρό.

Νηπιαγωγείο Κυριάννας Ρεθύμνου

7^ο Νηπιαγωγείο Τρικάλων

Γ.2. «Φτιάχνουμε μουσικά όργανα βροχής!»

Παίρνουμε ένα ρολό από χαρτί κουζίνας του οποίου κλείνουμε την μία άκρη με χαρτόνι κάνσον ή χαρτοταινία. Στη συνέχεια τοποθετούμε μέσα φακές ή ρύζι και το κλείνουμε με τον ίδιο τρόπο από την άλλη μεριά. Ζωγραφίζουμε το εξωτερικό του με όποιο τρόπο θέλουμε. Το κουνάμε αργά αργά και ακούμε τον ήχο της βροχής που εμείς έχουμε δημιουργήσει.

Γ.3. «Φτιάχνουμε τα δικά μας ρούχα!»

Κατασκευάζουμε τα δικά μας ρούχα από χαρτόνι ή εφημερίδα ή από οποιοδήποτε άλλο υλικό θέλουμε και τα φοράμε στις χάρτινες κούκλες της Β.2. δραστηριότητας ή τα φορούν τα ίδια τα παιδιά.

Γ.4. «Ντύνουμε τα περιγράμματα των παιδιών»

Υλικά:

- παλιά ρούχα των παιδιών
- περιγράμματα των παιδιών από την 3^η ενότητα

Η/Ο νηπιαγωγός τοποθετεί ένα από τα περιγράμματα στην παρεούλα, επιλέγει μία εποχή και περιγράφει τις καιρικές συνθήκες, π.χ. «*Είναι χειμώνας, έχει κρύο*» και καλεί ένα παιδί να ντύσει ανάλογα το περίγραμμα και να παρουσιάσει τα ρούχα που του φόρεσε.

Γ.5. «Οι τέσσερις εποχές» - ψυχοκινητικό παιχνίδι

Υλικά:

- καπέλα, παλιά ρούχα, γυαλιά ηλίου, παλιά μπουφάν, υφάσματα κ.λπ.
- μουσική: Οι 4 εποχές του Vivaldi

Τα παιδιά χωρίζονται σε τέσσερις ομάδες. Κάθε ομάδα αντιπροσωπεύει μια εποχή. Αφού συζητήσει με τη/τον νηπιαγωγό πώς θα την αναπαραστήσει, επιλέγει τα απαραίτητα ρούχα και αντικείμενα και γίνεται η παρουσίαση με χορό, κίνηση ή παντομίμα στις υπόλοιπες ομάδες.

- **Τα παιδιά του χειμώνα:** άλλα χορεύουν κρατώντας στα χέρια τους άσπρα πανιά και αναπαριστάνουν το χιόνι που πέφτει και τα σκεπάζει όλα, άλλα αναπαριστάνουν τα ζώα που κοιμούνται ή τους ανθρώπους που κρυώνουν πολύ και ντύνονται ζεστά...
- **Τα παιδιά της άνοιξης:** με πολύχρωμα πανιά άλλα αναπαριστάνουν τα λουλούδια με τα χέρια ανοιχτά να τριγυρνούν χορεύοντας, άλλα αναπαριστάνουν τα ζουζούνια που ζουζουνίζουν και μαζεύουν τη γύρη από τα λουλούδια ...

- **Τα παιδιά του καλοκαιριού:** άλλα κολυμπούν πάνω σε ένα μπλε πανί, άλλα ψαρεύουν, άλλα τρώνε σταφύλια...
- **Τα παιδιά του φθινοπώρου:** άλλα γίνονται δέντρα κρατώντας καφέ υφάσματα που τα φυσάει ο αέρας, άλλα γίνονται φύλλα που τα παίρνει ο αέρας, άλλα κρατούν ομπρέλες σε δυνατή βροχή...

Έπειτα τα παιδιά μπαίνουν σε κύκλο και χορεύουν με τη μουσική υπόκρουση ακολουθώντας τα παραγγέλματα της/του νηπιαγωγού, όπως να χορεύουν μόνο τα παιδιά του καλοκαιριού, να ζουζουνίσουν τα παιδιά της άνοιξης κ.λπ. Κάθε φορά που η/ο νηπιαγωγός σταματά τη μουσική για δώσει το επόμενο παράγγελμα, τα παιδιά θα πρέπει να μείνουν ακίνητα.

Σημείωση: Επειδή σε ορισμένες χώρες στις τέσσερις εποχές παρουσιάζονται διαφορετικές εναλλαγές στη φύση από αυτές που περιγράφονται παραπάνω, οι νηπιαγωγοί οφείλουν να αυτοσχεδιάσουν και να συνδέσουν τη δραστηριότητα με τη δική τους πραγματικότητα και τα βιώματα των παιδιών, π.χ. τον χειμώνα στην Αφρική κάνει ζέστη.

Γ.6. «Ας παίξουμε... τον καιρό!»

Η/Ο νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά να αναπαραστήσουν καιρικά φαινόμενα χρησιμοποιώντας το σώμα τους, διάφορα αντικείμενα και τη φαντασία τους.

Ενδεικτικά αναφέρουμε:

- **Βροχή:** Τα παιδιά μεταμορφώνονται σε σύννεφα που κουβαλάνε μαζί τους τη βροχή και αρχίζουν να κινούνται αργά αργά στον χώρο. Στη συνέχεια, οι σταγόνες αρχίζουν να πέφτουν στη γη και με τα χέρια τους, τα οποία χτυπάνε ρυθμικά, περιγράφουν τον ήχο της βροχής. Επίσης, μπορούν να αναπαραστήσουν τον ήχο της βροχής με τα αυτοσχέδια μουσικά όργανα (βλ. δραστηριότητα Γ.2.) που πιθανόν να έχουν φτιάξει.
- **Χιόνια:** Τα παιδιά κάθονται στο πάτωμα γίνονται μπάλες που πλησιάζουν το ένα το άλλο θέλοντας να περιγράψουν το χιόνι. Στη συνέχεια, πετούν ψηλά λωρίδες από άσπρο γκοφρέ το οποίο πέφτει αργά αργά σαν νιφάδες χιονιού.
- **Αέρας:** Τα παιδιά κουνάνε τα χέρια τους σαν τον αέρα και περπατούν ελεύθερα. Όλα τα παιδιά αρχίζουν να υποδύονται ότι τους παρασύρει ο αέρας, ενώ παράλληλα προσπαθούν σφυρίζοντας με το στόμα να αναπαραστήσουν τον ήχο του αέρα.
- **Ήλιος:** Τα παιδιά στέκονται με ανοιχτά τα χέρια τους, γελαστά και χαρούμενα και στέλνουν τις ακτίνες του γύρω τους.

Γ.7. «Εποχές» - τραγούδι

(ηχητικό - υπάρχει μελοποιημένο στο συνοδευτικό CD-ήχου)

Φορώ κασκόλ και γάντια κι ένα μπουφάν χοντρό,
έρχεται ο χειμώνας με κρύο τσουχτερό.
Πριν φτάσουμε στο Πάσχα, τα γάντια τα πετώ,
η άνοιξη προβάλλει ετούτο τον καιρό.

Οι εποχές αλλάζουν με γρήγορο ρυθμό,
τη μία κάνει ζέστη, την άλλη παγετό. (X2)

Και πριν το καταλάβω, βάζουμε τα μαγιώ,
το καλοκαίρι φτάνει παίζοντας στο νερό.
Μα εκεί που συνηθίζω, παγώνει το νερό,
φθινόπωρο αρχίζει και πάω στο σχολειό.

Οι εποχές αλλάζουν με γρήγορο ρυθμό,
τη μία κάνει ζέστη, την άλλη παγετό. (Χ2)

Δ. Ενδεικτικές δραστηριότητες κατανόησης και παραγωγής λόγου

Δ.1. «Να δω τι φοράς, να σου πω τι θα κάνεις» - ομαδικό παιχνίδι

Η/Ο νηπιαγωγός μαζί με όλα τα παιδιά κάθονται σε κύκλο στα καρεκλάκια τους. Η/Ο νηπιαγωγός καλεί τα παιδιά ανάλογα με τα ρούχα που φορούν να εκτελέσουν διάφορες εντολές π.χ. **«Τα παιδιά που φορούν μπλε παντελόνι να πιάσουν τα αφτιά τους/να σηκώσουν το ένα πόδι/να πιάσουν τη μύτη του διπλανού...»** κ.λπ.

Η/Ο νηπιαγωγός μπορεί με τη φαντασία της να βρει διάφορες διασκεδαστικές ενέργειες ώστε να κάνει ακόμα πιο ενδιαφέρον το παιχνίδι.

Δ.2. «Λύκε, λύκε, είσαι δω;» - ομαδικό παιχνίδι

(μία μάσκα λύκου στην οποία θα πρέπει να προσαρμοστεί ένα λάστιχο ή ένα κορδόνι υπάρχει στον φάκελο της 10^{ης} ενότητας)

Ένα παιδί επιλέγεται να κάνει τον λύκο, φοράει τη μάσκα του λύκου και η/ο νηπιαγωγός του δίνει εντολή ποιας εποχής λύκο θα κάνει, π.χ. τον λύκο του χειμώνα. Τα υπόλοιπα παιδιά ρωτούν: **«Λύκε, Λύκε, είσαι εδώ;»** Το παιδί-λύκος που έχει επιλεγεί απαντά (κάνοντας και παντομίμα τις κινήσεις του ντυσίματος): **«Βάζω το παντελόνι μου, το παλτό μου/ το μπουφάν μου, το σκουφί μου, το κασκόλ μου, τις μπότες μου... παίρνω το μπαστούνι μου και σας κυνηγώ!!!!!!»**. Κυνηγεί τα υπόλοιπα παιδιά της τάξης και, όποιο παιδί πιάσει, γίνεται λύκος φορώντας τη μάσκα του λύκου. Η νηπιαγωγός του λέει ποιας εποχής λύκος θα είναι και το παιχνίδι συνεχίζεται ...

Δ.3. Οι Εποχές στην Τέχνη

(Τα έργα τέχνης «Les Coquelicots» της Mary Cassatt, «At the Seaside» του William Merritt Chase, «Autumn Landscape» του Vincent van Gogh και «Early Snow» του George Gardner Symons υπάρχουν στον φάκελο της 10^{ης} ενότητας)

Στο εποπτικό υλικό της συγκεκριμένης δραστηριότητας υπάρχουν τέσσερις πίνακες ζωγραφικής ο καθένας από τους οποίους απεικονίζει και μία εποχή.

Στόχοι της δραστηριότητας: Να παράγουν τα παιδιά λόγο περιγράφοντας τους σχετικούς πίνακες και χρησιμοποιώντας το λεξιλόγιο που έμαθαν στη συγκεκριμένη ενότητα. Ακόμη, μέσα από την παρατήρηση της εικαστικής αναπαράστασης κάθε εποχής επιδιώκεται να εστιάσουν τα παιδιά στα στοιχεία και στα χρώματα που χρησιμοποιούν οι δημιουργοί.

Στην συνέχεια, τα παιδιά ενθαρρύνονται από τη/τον νηπιαγωγό να δημιουργήσουν τους δικούς τους ζωγραφικούς πίνακες και να τους παρουσιάσουν. Στη δραστηριότητα Γ.1. υπάρχει σχετικό υλικό από τα νηπιαγωγεία.

Ε. Ενδεικτικές δραστηριότητες καλλιέργειας της κριτικής σκέψης

Ε.1. «Άλλη χώρα ... άλλη εποχή»

(μία σχετική αφίσα υπάρχει στον φάκελο της 10^{ης} ενότητας)

Η αφίσα απεικονίζει έναν εξωγήινο, ο οποίος κοιτάζοντας συγχρόνως σε δύο χώρες, την Ελλάδα και την Αυστραλία, διαπιστώνει ότι την ίδια στιγμή οι χώρες αυτές έχουν διαφορετικές εποχές και οι άνθρωποι είτε κάνουν διαφορετικά πράγματα είτε κάνουν τα ίδια πράγματα αλλά με διαφορετικό τρόπο.

Έτσι, όταν στην Ελλάδα είναι φθινόπωρο και ανοίγουν τα σχολεία, στην Αυστραλία είναι άνοιξη και τα σχολεία ετοιμάζονται να κλείσουν, οπότε διοργανώνουν αποχαιρετιστήριες γιορτές (school festivals).

Όταν στην Ελλάδα είναι χειμώνας και γιορτάζουν τα Χριστούγεννα και την Πρωτοχρονιά με κρύο και χιόνι, στην Αυστραλία είναι καλοκαίρι και γιορτάζουν τα Χριστούγεννα και την Πρωτοχρονιά στη θάλασσα.

Όταν στην Ελλάδα είναι άνοιξη και γιορτάζουν το Πάσχα, στην Αυστραλία γιορτάζουν το Πάσχα σε φθινοπωρινό τοπίο και όταν στην Ελλάδα είναι καλοκαίρι και τα παιδιά κάνουν μπάνια, στην Αυστραλία είναι χειμώνας και τα παιδιά πηγαίνουν ήδη σχολείο.

Στόχοι της δραστηριότητας: Να κατανοήσουν τα παιδιά ότι η διαφορετικότητα ισχύει νομοτελειακά και στη φύση και ότι οι άνθρωποι προσαρμόζουν τις συνήθειες και τις ανάγκες τους στις συνθήκες του φυσικού ή του κοινωνικού περιβάλλοντός τους. Έτσι π.χ. ο Άγιος Βασίλης μπορεί να έρχεται με έλκηθρο από τα χιονισμένα βουνά αλλά και με ιστιοσανίδα από την παραλία.

Επίσης μέσα από τη σύγκριση των εικόνων τα παιδιά μπορούν να διαπιστώσουν ομοιότητες και διαφορές στις συνήθειες των ανθρώπων σε Ελλάδα και Αυστραλία. Για παράδειγμα, και στις δύο χώρες γιορτάζουν Πάσχα, αλλά στην Ελλάδα με τσούγκρισμα αβγών και στην Αυστραλία με κρύψιμο αβγών ή και στις δύο χώρες τα παιδιά πηγαίνουν σχολείο, στην Ελλάδα όμως φοράνε τα καθημερινά τους ρούχα, ενώ στην Αυστραλία φοράνε στολές κ.ά.

ΕΝΟΤΗΤΑ 11η

Χριστός Ανέστη!

Α. Στόχοι

Α.1. Γλωσσικοί στόχοι

Λεκτική επικοινωνιακή πράξη	Μορφολογικά / Συντακτικά στοιχεία	Εφαρμογή
<ul style="list-style-type: none">• μαθαίνω να κατανοώ και να χρησιμοποιώ το βασικό λεξιλόγιο που σχετίζεται με τον εορτασμό του Πάσχα• διατυπώνω ευχές για το Πάσχα• μιλώ για τα έθιμα του Πάσχα	λεξιλόγιο και φράσεις της ενότητας	<p>Οι μέρες της Μεγάλης Εβδομάδας, ο Επιτάφιος, η Ανάσταση, η εκκλησία, η λαμπάδα, τα κόκκινα αβγά, η νονά, ο νονός, το Άγιο Φως ...</p> <p>Χρόνια Πολλά! Καλό Πάσχα! Χριστός Ανέστη! Αληθώς Ανέστη!</p> <p>Φτιάχνω κουλουράκια. Βάφω τα αβγά. Τσουγκρίζω τα αβγά. Σουβλίζω το αρνί. Πηγαίνω στην εκκλησία. Ανάβω τη λαμπάδα μου.</p>

Α.2. Κοινωνικο-πολιτισμικοί στόχοι

- Να μάθουν τα παιδιά την ιστορία της Σταύρωσης και της Ανάστασης του Χριστού.
- Να γνωρίσουν πασχαλινά έθιμα.
- Να αντιληφθούν τα παιδιά τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους γιορτάζουν το Πάσχα οι χριστιανοί.
- Να συζητήσουν αν όλοι οι άνθρωποι γιορτάζουν το Πάσχα.

Β. Ενδεικτικές δραστηριότητες εφαρμογής των λεκτικών επικοινωνιακών πράξεων

Β.1. «Πασχαλινή κάρτα και φωτογραφίες από τον εορτασμό του Πάσχα»

(μια πασχαλινή κάρτα και τέσσερις φωτογραφίες σχετικές με Πάσχα υπάρχουν στον φάκελο της 11^{ης} ενότητας)

Το εποπτικό υλικό της συγκεκριμένης δραστηριότητας αποτελείται από μία πασχαλινή κάρτα με ευχές και τέσσερις φωτογραφίες που απεικονίζονται έθιμα του Πάσχα στην Ελλάδα από τη Μεγάλη Πέμπτη μέχρι την Κυριακή του Πάσχα. Οι κάρτες αυτές αρχίζουν με τη Μεγάλη Πέμπτη που συνήθως βάζονται τα αυγά και έχουν ήδη φτιαχτεί τα γλυκά του Πάσχα, κουλουράκια και τσουρέκια, ακολουθεί η Μεγάλη Παρασκευή που οι χριστιανοί πάνε στον Επιτάφιο, το Μεγάλο Σάββατο που απεικονίζεται η Ανάσταση και η Κυριακή του Πάσχα που γιορτάζεται συνήθως στην εξοχή μ' ένα πλούσιο τραπέζι.

Η/Ο νηπιαγωγός αναφέρει στα παιδιά ότι στο νηπιαγωγείο τους έφτιασε μία κάρτα και κάποιες φωτογραφίες και συζητούν ποιο μπορεί να είναι το θέμα της κάρτας, ποιος να την έστειλε, τι κάνουν οι άνθρωποι στις φωτογραφίες κ.λπ.

Στόχοι της δραστηριότητας: Να βοηθηθούν τα παιδιά να παρουσιάσουν προσωπικά τους βιώματα, εμπειρίες, αναμνήσεις σε σχέση με τον εορτασμό του Πάσχα.

Γ. Ενδεικτικές δραστηριότητες έκφρασης

Γ.1. «Αυγά, πουλάκια και κοτούλες με πλαστελίνες και ππλό»

Κίτρινα πουλάκια: φτιάχνουμε δύο μπαλίτσες με κίτρινη πλαστελίνη ή με ππλό λευκό, η μία λίγο μεγαλύτερη από την άλλη. Η μεγάλη μπαλά αποτελεί το σώμα και η μικρότερη το κεφαλάκι. Φτιάχνουμε τα ματάκια με το μολύβι και βάζουμε ένα μικρό τριγωνάκι από κίτρινο κάνσον για ράμφος κι ένα λίγο μεγαλύτερο για ουρά.

Επίπεδα αβγουλάκια και κοτούλες στολισμένα: παίρνουμε κόκκινη πλαστελίνη (ή λευκό ππλό που τον βάφουμε κατόπιν κόκκινο), την κάνουμε επίπεδη και την κόβουμε στο σχήμα του αβγού. Φτιάχνουμε λεπτές λωρίδες/σχονιάκια από πλαστελίνη με διάφορα χρώματα και διακοσμούμε το αβγουλάκι... Επίσης, μπορούμε να φτιάξουμε επίπεδες επιφάνειες ππλού πάνω στις οποίες μπορούμε να σχεδιάσουμε κοτούλες, να τις κόψουμε και να τις βάψουμε. Με τα ππλίνα αυτά στολίδια μπορούμε να διακοσμήσουμε τις λαμπάδες μας.

Δ. Ενδεικτικές δραστηριότητες κατανόησης και παραγωγής Λόγου

Δ.1. Το Πάσχα μέσα από τους πίνακες ζωγραφικής

(υπάρχουν τέσσερις φωτογραφίες με χριστιανικές εικόνες στον φάκελο της 11^{ης} ενότητας)

Η ζωή του Χριστού από την είσοδο στην Ιερουσαλήμ έως την Ανάσταση παρουσιάζεται μέσα από τέσσερα έργα τέχνης. Συγκεκριμένα απεικονίζονται: Η είσοδος στη Ιερουσαλήμ, η Σύλληψη, η Σταύρωση και η Ανάσταση του Χριστού.

Τα παιδιά με τη βοήθεια της/του νηπιαγωγού περιγράφουν τις παραπάνω εικόνες και προσπαθούν να αφηγηθούν την ιστορία του Χριστού.

Δ.2. «Ένα Κόκκινο Αβγό» - παραμύθι

(έξι καρτέλες που αφηγούνται το παραμύθι υπάρχουν στον φάκελο της 11^{ης} ενότητας)

Το παραμύθι αφηγείται την ιστορία της μεταμόρφωσης ενός αβγού από άσπρο σε κόκκινο πασχαλινό αβγό. Η/Ο νηπιαγωγός αφηγείται το παραμύθι και τοποθετεί τις καρτέλες στη σειρά. Στη συνέχεια, καλούνται τα παιδιά να αναδιηγηθούν το παραμύθι, να τοποθετήσουν τις καρτέλες στη σειρά και να συζητήσουν για το έθιμο της βαφής των αβγών καταθέτοντας τα δικά τους βιώματα.

Στόχοι της δραστηριότητας: Να φυχαγωγηθούν τα παιδιά, να κατανοήσουν την αφήγηση και να μάθουν με διασκεδαστικό τρόπο τη διαδικασία βαφής των αβγών.

Προέκταση δραστηριότητας: «Βάφουμε τα δικά μας αβγά στο νηπιαγωγείο»

- Ο ένα τρόπος για να βάψουμε τα αβγά είναι με βαφές εμπορίου.
- Ο άλλος τρόπος είναι με φυσικά υλικά με κρεμμυδόφυλλα ή με παντζάρια.

Σε μια κατσαρόλα βράζουμε κρεμμυδόφυλλα ή παντζάρια ώσπου το νερό να χρωματιστεί. Στη συνέχεια βάζουμε τα βρασμένα αβγά - κατά προτίμηση άσπρα χωρίς λεκέδες - στην κατσαρόλα με το χρωματισμένο νερό (χωρίς τα παντζάρια ή τα κρεμμυδόφυλλα), τα βράζουμε για 2 λεπτά και τα αφήνουμε να βαφτούν για 15 λεπτά. Στο τέλος, βγάζουμε τα αβγά από το χρώμα, τα αφήνουμε να στεγνώσουν και τα γυαλίζουμε με ελαιόλαδο.

Αν θέλουμε να τους κάνουμε σχέδια μπορούμε πριν τα βάλουμε στη βαφή να στερεώσουμε με ένα κομμάτι τούλι φύλλα λουλουδιών ή δέντρων, τυλίγοντάς τα σφιχτά.

Ε. Ενδεικτικές δραστηριότητες καλλιέργειας της κριτικής σκέψης

Ε.1. «Διαφορετικά έθιμα του Πάσχα»

(μία καρτέλα που απεικονίζει έθιμα του Πάσχα υπάρχει στον φάκελο της 11^{ης} ενότητας)

Στην καρτέλα υπάρχει μία εικόνα που απεικονίζει τον εορτασμό του Πάσχα στην εξοχή όπου οι άνθρωποι χορεύουν παραδοσιακούς χορούς και σουβλίζουν αρνί και μία άλλη εικόνα που απεικονίζει το κυνήγι των πασχαλινών αβγών.

Η/Ο νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά να παρατηρήσουν τις δύο καρτέλες, να τις περιγράψουν και να κάνουν υποθέσεις για το πότε και το πού μπορεί να γίνονται οι συγκεκριμένες δραστηριότητες. Έτσι οι μαθητές θα οδηγηθούν στο να απαντήσουν στην ερώτηση: **«Γιορτάζουν όλοι οι χριστιανοί με τον ίδιο τρόπο το Πάσχα;»**

Στη συνέχεια, η/ο νηπιαγωγός θα συζητήσει με τους μαθητές για διάφορα πασχαλινά έθιμα.

Στόχος της δραστηριότητας: Να κατανοήσουν τα παιδιά ότι οι χριστιανοί στα διάφορα μέρη του κόσμου δεν γιορτάζουν με τον ίδιο τρόπο το Πάσχα. (Υπάρχουν διαφορετικά έθιμα τα οποία επηρεάζονται και από τις εκάστοτε συνθήκες του περιβάλλοντος όπου ζουν).

Προέκταση της δραστηριότητας:

- 1. Το κυνήγι των πασχαλινών αβγών.** Σε διάφορες χώρες του κόσμου, π.χ. Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ηνωμένες Πολιτείες, Αυστραλία, Νέα Ζηλανδία, την ημέρα του Πάσχα τα παιδιά παίζουν το παιχνίδι του κυνηγιού των αβγών, έθιμο που έχει τις ρίζες του στην Ευρώπη του 17^{ου} αιώνα. Σύμφωνα με το έθιμο ο λαγός του Πάσχα παίρνει τα αβγά από την κότα, τα βάφει και τα κρύβει τη νύχτα στον κήπο ή στο εσωτερικό του σπιτιού και την ημέρα του Πάσχα τα παιδιά θα πρέπει να μαζέψουν με καλαθάκια όσα πιο πολλά αβγά μπορούν. Κερδίζει αυτός που θα μαζέψει τα περισσότερα. Το έπαθλο συνήθως είναι κάτι σοκολατένιο.
- 2.** Η/Ο νηπιαγωγός μπορεί να ρωτήσει τα παιδιά: **«Όλοι οι άνθρωποι γιορτάζουν Πάσχα;»** Μπορεί να τα παροτρύνει να σκεφτούν αν όλα τα παιδιά στο σχολείο τους ή στη γειτονιά τους γιορτάζουν Πάσχα με την οικογένειά τους και να συζητήσουν γιατί δεν συμβαίνει αυτό; Σε ποια θρησκεία πιστεύουν; κ.λπ.

Στόχος της δραστηριότητας: Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά ότι δεν γιορτάζουν Πάσχα όλοι οι άνθρωποι, γιατί δεν πιστεύουν όλοι οι άνθρωποι στον ίδιο Θεό.

ΕΝΟΤΗΤΑ 12η

Ζώα και ζώακια

A.2. Κοινωνικο-πολιτισμικοί στόχοι

- Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά ότι τα ζώα είναι και αυτά ζωντανοί οργανισμοί που έχουν ανάγκη να ζουν στο φυσικό τους περιβάλλον.
- Να αντιληφθούν ότι οι συνθήκες ζωής και διασκέδασης των ανθρώπων μπορεί να προκαλέσουν πόνο και ταλαιπωρία στα ζώα και κάποιες φορές να τα οδηγήσουν σε εξαφάνιση.
- Να κατανοήσουν τα παιδιά ότι τα ζώα, όπως και οι άνθρωποι, έχουν ανάγκες και συναισθήματα που τα εκφράζουν στη δική τους γλώσσα το καθένα.

B. Ενδεικτικές δραστηριότητες εφαρμογής των λεκτικών επικοινωνιακών πράξεων

B.1. «Τα ζώα και το περιβάλλον τους»

(τέσσερις καρτέλες με οικοσυστήματα υπάρχουν στον φάκελο της 12^{ης} ενότητας)

Στο εποπτικό υλικό της δραστηριότητας παρουσιάζονται το οικοσύστημα της ζούγκλας και της σαβάνας, το οικοσύστημα του δάσους, της λίμνης και του βουνού, το οικοσύστημα μιας φάρμας και το οικοσύστημα της θάλασσας με τα ζώα τους.

Η/Ο νηπιαγωγός παρουσιάζει στα παιδιά μία μία τις καρτέλες και λένε μαζί τα ονόματα των ζώων που η/ο νηπιαγωγός θεωρεί βασικά ή τα παιδιά ενδιαφέρονται να μάθουν.

Στη συνέχεια, τα παιδιά καλούνται να βρουν και να περιγράψουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ζώων. Τα παιδιά ήδη από την 3^η ενότητα γνωρίζουν κάποιο σχετικό λεξιλόγιο και έτσι μπορούν να μιλήσουν σε ένα πρώτο επίπεδο για την εξωτερική εμφάνιση ενός ζώου: «**Έχει κεφάλι, δύο αφτιά, τέσσερα πόδια**» κ.λπ. Το λεξιλόγιο βέβαια αυτό συμπληρώνεται με τη βοήθεια της/του νηπιαγωγού, π.χ. ράμφος, προβοσκίδα, φτερά, κ.λπ.

B.2. «Πού μένουν και τι τρώνε τα ζώακια;»

Η/Ο νηπιαγωγός, ανάλογα με το ενδιαφέρον και το γλωσσικό επίπεδο των παιδιών, μπορεί να προχωρήσει και να δώσει στους μαθητές περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το πού μένουν τα ζώα τα οποία απεικονίζονται στις καρτέλες, π.χ. η κότα στο κοτέτσι, το μυρμήγκι στη μυρμηγκοφωλιά, η μέλισσα στην κυψέλη.

Επιπλέον προτείνεται, εφόσον θεωρεί η/ο νηπιαγωγός ότι τα παιδιά θα μπορούν να ανταποκριθούν, να συζητήσουν για το τι τρώνε τα ζώα. Η/Ο νηπιαγωγός σε μια τέτοια δραστηριότητα θα μπορούσε να έχει σχετικές εικόνες, π.χ. καρότα, καλαμπόκι, φάρια, μέλι και να ρωτάει: «**Τι τρώει ο λαγός/ η κότα/ η γάτα/ η αρκούδα;**». Τα παιδιά θα δείχνουν την τροφή που πιστεύουν ότι τρώει κάθε ζώο και με τη βοήθεια της/του νηπιαγωγού θα φτιάχνουν απλές προτάσεις, π.χ. «**Ο λαγός τρώει καρότα. Η κότα τρώει καλαμπόκι**».

B.3. «Ποιο ζώο είναι πιο μεγάλο και ποιο ζώο πιο μικρό;»

Η/Ο νηπιαγωγός έχει τη δυνατότητα να εισάγει τα παραθετικά ζητώντας από τα παιδιά να συγκρίνουν το μέγεθος των ζώων. Παίζοντας με τα επίθετα μεγάλος / μικρός όλα τα παιδιά θα μπορέσουν να μνηθούν στη σύγκριση: **πιο ... από**, π.χ. Η κότα είναι πιο μεγάλη από τον βάτραχο και το ποντίκι πιο μικρό από τη γάτα κ.λπ.

Η/Ο νηπιαγωγός αξιολογώντας τις ικανότητες των παιδιών θα μπορεί να προσθέσει στη συνέχεια και άλλα επίθετα, π.χ. χοντρός / αδύνατος, γρήγορος / αργός, ψηλός / κοντός, και να ενθαρρύνει τα παιδιά να προβούν σε συγκρίσεις ζώων, χρησιμοποιώντας και τις γενικότερες γνώσεις που έχουν γι' αυτά.

Γ. Ενδεικτικές δραστηριότητες έκφρασης

Γ.1. «Ας μοιάσουμε στα ζωάκια»

Υλικά:

- Μεγάλα πανιά σε διάφορα χρώματα αλλά και χαρακτηριστικά στοιχεία φτιαγμένα από τα παιδιά με χαρτί του μέτρου π.χ. μία φωλιά ζώου
- Μπογιές μακιγιάζ προσώπου

Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και αναπαριστούν με τη βοήθεια της/του νηπιαγωγού τις καρτέλες της δραστηριότητας B.1. και ένα παιδί-φωτογράφος φωτογραφίζει...

Γ.2. «Μάντεψε ποιο ζώο είναι»

- Ένα παιδί με παντομίμα επιλέγει και υποδύεται ένα ζώο από τις καρτέλες της δραστηριότητας B.1., δείχνοντας πώς κινείται, τι ήχους βγάζει κ.λπ. Τα άλλα παιδιά καλούνται να μαντέψουν.
- Τα παιδιά χωρίζονται σε δύο ομάδες. Η μία ομάδα επιλέγει μυστικά ένα ζώο από τις καρτέλες της δραστηριότητας B.1. το αναπαριστάνει είτε με παντομίμα είτε κάνοντας τη φωνή του και ζητά από τα παιδιά της άλλης ομάδας να μαντέψουν το ζώο.
- Άλλη εκδοχή της παραπάνω δραστηριότητας είναι η εξής: η ομάδα που ενδιαφέρεται να μαντέψει το ζώο που η άλλη ομάδα έχει επιλέξει κάνει ερωτήσεις, όπως: **Πόσα πόδια έχει; Πού ζει; Τι τρώει; Γεννά αβγά;** Τα παιδιά της άλλης ομάδας δίνουν τις ανάλογες απαντήσεις.

Γ.3. «Περπατώ σαν... ελέφαντας αλλά και σαν... μυρμήγκι»

Η/Ο νηπιαγωγός «με το μαγικό ραβδί της» μεταμορφώνει τα παιδιά σε διάφορα ζώα, π.χ. σε ελέφαντες, σε ποντίκια, σε φίδια, σε λιοντάρια, σε κότες, και τα καλεί να περπατούν ανάλογα. Η κίνηση των παιδιών συνοδεύεται είτε με ανάλογα χτυπήματα στο ταμπούρλο είτε με μουσική.

Γ.4. «**Ας φτιάξουμε με τη φαντασία μας το δικό μας οικοσύστημα**»

Η/Ο νηπιαγωγός ενθαρρύνει τα παιδιά να φτιάξουν το δικό τους φανταστικό οικοσύστημα με εικόνες από περιοδικά ή με ζωγραφιές των ίδιων των παιδιών. Για να τα βοηθήσει στις δημιουργίες τους μπορεί να τους κάνει ερωτήσεις, όπως: **«Τι ζώα θέλεις να ζωγραφίσεις; Πού κοιμούνται τα ζώα αυτά; Πού πίνουν νερό; Πώς είναι τα δέντρα εκεί που είναι τα ζώα αυτά;» κ.λπ.**

Γ.5. «**Χορωδία των ζώων**»

(ηχητικό – υπάρχει στο συνοδευτικό CD-ήχου)

Στο CD-ήχου υπάρχουν φωνές ζώων που ακούγονται με την εξής σειρά: πουλιά, γάτα, σκύλος, δελφίνι, γάιδαρος, πάπια, ελέφαντας, βάτραχος, άλογο, κότα, λιοντάρι, μαϊμού, πρόβατο, λύκος και στη συνέχεια ακολουθούν συνθέσεις φωνών ζώων με βάση τα οικοσυστήματα. Τα παιδιά ακούν τις φωνές και καλούνται να τις ανακαλύψουν. Στη συνέχεια, η/ο νηπιαγωγός παροτρύνει τα παιδιά να μιμηθούν φωνές διαφόρων ζώων, π.χ. **Αν ήμασταν πουλιά / γάτες / σκύλοι / ψάρια / τίγρεις πώς θα ήταν το τραγούδι μας;**

Γ.6. «**Πετάει, πετάει ...**» - ομαδικό παιχνίδι

Οι παίχτες κάθονται γύρω από ένα τραπέζι και ακουμπούν τον δείκτη τους τεντωμένο πάνω σε αυτό. Η/Ο νηπιαγωγός ή ένα παιδί κάνει τη μάνα και λέει γρήγορα γρήγορα σηκώνοντας ταυτόχρονα το χέρι της/του: **«Πετάει πετάει η πεταλούδα»**. Αν τα υπόλοιπα παιδιά συμφωνούν σηκώνουν και αυτά το χέρι τους. Η μάνα συνεχίζει να λέει διάφορα ζώα ή αντικείμενα ή πρόσωπα που μπορεί να πετούν ή να μην πετούν σηκώνοντας πάντα το χέρι και προσπαθώντας να παρασύρει τα παιδιά σε λανθασμένο σήκωμα του χεριού τους, π.χ. **«Πετάει πετάει η αρκούδα»**. Τα παιδιά που θα σηκώσουν το χέρι τους στην αρκούδα θα χάσουν και θα βγουν από το παιχνίδι γιατί η αρκούδα δεν πετάει. Το παιδί που θα μείνει τελευταίο είναι ο νικητής και κάνει εκείνος τη μάνα.

Στόχος της μάνας είναι να λέει γρήγορα διάφορα ζώα ή αντικείμενα ή πράγματα που θα έχουν ομοιοκαταληξία για να μπερδέψει τα παιδιά στο να σηκώσουν το χέρι τους σε πράγματα που δεν πετούν και να χάσουν, π.χ. **«Πετάει πετάει η κότα, πετάει πετάει η μπότα. Πετάει – πετάει το πουλί, το παπί, το παιδί»**.

Γ.7. «**Ο κυνηγός και τα λαγουδάκια**» - ομαδικό παιχνίδι

Υλικά:

- Στεφάνια, ένα λιγότερο από τον αριθμό των παιδιών

Η/Ο νηπιαγωγός ή ένα παιδί παριστάνει τον κυνηγό και τα υπόλοιπα παιδιά τα λαγουδάκια είναι σκορπισμένα στον χώρο. Στο πάτωμα υπάρχουν στεφάνια που αποτελούν τις φωλιές για τα παιδιά-λαγουδάκια, πάντα μία φωλιά λιγότερη από τα παιδιά-λαγουδάκια. Η/Ο νηπιαγωγός-κυνηγός τους δίνει διάφορες εντολές και τα παιδιά-λαγουδάκια τις εκτελούν, π.χ. Ο κυνηγός λέει: **«Τα λαγουδάκια τρέχουν, τρέχουν, τρέχουν ή τα λαγουδάκια πηδούν, πηδούν, πηδούν»**. Μετά από αρκετές εντολές ο κυνηγός φωνάζει **«ΜΠΑΜ»**, και τα λαγουδάκια τρέχουν να μπουν στη φωλιά τους. Ο κυνηγός τρέχει και αυτός να πιάσει ένα λαγουδάκι. Το λαγουδάκι που δεν θα προλάβει να μπει στο στεφάνι-φωλιά θα κάνει τον κυνηγό στη συνέχεια.

Γ.8. «Το πουλάκι τσίου τσίου» - ομαδικό παιχνίδι

Υλικά:

- 2 αυτοσχέδιες κούκλες κουκλοθέατρου που αναπαριστούν το πουλάκι και την αλεπού

Τα παιδιά κάθονται κάτω σε κύκλο και π/ο νηπιαγωγός βγάζει στην αρχή την αυτοσχέδια κούκλα που αναπαριστά το πουλάκι. Το πουλάκι πρέπει να πηγαίνει από το ένα παιδί στο άλλο και κάθε παιδί που θα έχει το πουλάκι στα χέρια του θα κάνει και τη φωνή του, δηλαδή «**τσίου τσίου**». Αφού τα παιδιά μάθουν να δίνουν το ένα στο άλλο το πουλάκι γρήγορα και να κάνουν και τη φωνή του όταν το έχουν στα χέρια τους, τότε εμφανίζεται η αλεπού που θέλει να φάει το πουλάκι. Γυρίζει και αυτή συγχρόνως με το πουλάκι από παιδί σε παιδί και το παιδί που κάθε φορά κρατά την αλεπού στα χέρια του λέει: «**μιαμ μιαμ**». Το πουλάκι φαγώνεται όταν το ίδιο παιδί κρατά συγχρόνως στα χέρια του την αλεπού και το πουλάκι.

Το παιχνίδι αυτό μπορεί να γίνει και πιο περίπλοκο βάζοντας περισσότερα ζώα που κυνηγά η αλεπού να φάει, π.χ. μία κότα που κάνει «**κο κο**».

Γ.9. «Το κοκοράκι» - παραδοσιακό τραγούδι

(ηχητικό – υπάρχει μελοποιημένο στο συνοδευτικό CD-ήχου)

Όταν θα πάω κυρά μου στο παζάρι
θα σου αγοράσω ένα κοκοράκι.
Το κοκοράκι κικιρικικί
θα σε ξυπνάει κάθε πρωί!

Όταν θα πάω κυρά μου στο παζάρι
θα σου αγοράσω μία κοτούλα.
Η κοτούλα κοκοκό,
το κοκοράκι κικιρικικί
θα σε ξυπνάει κάθε πρωί!

Όταν θα πάω κυρά μου στο παζάρι
θα σου αγοράσω μία γατούλα.
Η γατούλα νιάου νιάου,
η κοτούλα κοκοκό,
το κοκοράκι κικιρικικί
θα σε ξυπνάει κάθε πρωί!

Όταν θα πάω κυρά μου στο παζάρι
θα σου αγοράσω ένα σκυλάκι.
Το σκυλάκι γαβ γαβ,
η γατούλα νιάου νιάου,
η κοτούλα κοκοκό,
το κοκοράκι κικιρικικί
θα σε ξυπνάει κάθε πρωί!

Γ.10. «Όλα τα ζώα τα αγαπώ» - τραγούδι
(ηχητικό – υπάρχει μελοποιημένο στο συνοδευτικό CD-ήχου)

Όλα τα ζώα τα αγαπώ
γιατί αυτά όπως κι εγώ
θέλουν φαΐ, θέλουν νερό.
Όλα τα ζώα τα αγαπώ!

Γιατί αυτά όπως και εσύ
θέλουν αγάπη, προσοχή
και έχουν για σπίτι τους τη γη.
Όλα τα ζώα τα αγαπώ!!

Δ. Ενδεικτικές δραστηριότητες κατανόησης και παραγωγής λόγου

Δ.1. «Το παιχνίδι της συνέντευξης»

- Ένα ζωάκι από το σπίτι μου

Η/Ο νηπιαγωγός ζητά από τα παιδιά να φέρουν από το σπίτι τους ένα αγαπημένο τους ζωάκι-παιχνίδι και στη συνέχεια κάθε παιδί είτε με μονόλογο είτε απαντώντας σε ερωτήσεις της/του νηπιαγωγού ή των άλλων παιδιών παρουσιάζει το ζωάκι του:

- **Τι είναι;**
- **Είναι το σκυλάκι μου.**
- **Πώς το λένε;**
- **Το λένε Χάρη.**
- **Τι χρώμα είναι η γούνα του;**
- **Τι χρώμα είναι τα μάτια του;**
- **Τι τρώει;**
- **Κόκαλα.**
- **Τι κάνεις με το σκυλάκι σου;**
- **Παίζω και το αγαπώ πολύ. Το βράδυ το παίρνω αγκαλιά και κοιμόμαστε μαζί...**

Τα παιδιά αφήνουν τα ζωάκια τους στον χώρο του νηπιαγωγείου για λίγες μέρες και παίζουν με αυτά και τα φροντίζουν, όπως φροντίζουμε τα πραγματικά ζώα.

- Συνέντευξη με ένα ζωάκι

Η/Ο νηπιαγωγός παίρνει συνέντευξη στο κουκλοθέατρο από ένα ζώο. Ένα παιδί δίνει φωνή στο αγαπημένο του ζωάκι:

Νηπιαγωγός: **Πώς σε λένε;**

Παιδί – Ζωάκι: **Τζακ.**

Νηπιαγωγός: **Πού είναι το σπίτι σου;**

Παιδί – Ζωάκι: **Στον κήπο του Γιάννη.**

Νηπιαγωγός: **Πώς είναι το σπίτι σου;**

Παιδί – Ζωάκι: **Μικρό και ξύλινο.**

Νηπιαγωγός: **Ποιο είναι το αγαπημένο σου φαγητό;**

Παιδί – Ζωάκι: **Κόκαλα.**

Νηπιαγωγός: **Γιατί τα αφτιά σου είναι μεγάλα;**

.....

Στη συνέχεια, τα παιδιά παίρνουν μόνα τους συνέντευξη από ένα ζώο (το ένα παιδί γίνεται ο δημοσιογράφος και το άλλο παιδί δανείζει τη φωνή του στο αγαπημένο του ζωάκι).

Δ.2. «Οι ουρές και τα αφτιά πονούν όταν τα τραβούν!» - κουκλοθέατρο (ηχητικό υπάρχει στο CD-ήχου)

Ήρωες: μία γάτα, ένα σκύλος (ως χάρτινες κούκλες υπάρχουν στον φάκελο της 12^{ης} ενότητας) **ο Πάνος ο παπαγάλος** (χάρτινη κούκλα από την 1^η ενότητα) και ένα ανθρώπινο χέρι με γάντι.

Στο κουκλοθέατρο τα ζωάκια-φιγούρες αυτοσυστήνονται και παραπονιούνται:

Αφηγητής: **Μια μέρα, μια γάτα ξεκίνησε να πάει στην αγορά να φωνίσει, κουνώντας την ουρά της και τραγουδώντας:**

Γάτα: **Όταν θα πάω κυρά μου στο παζάρι θα σ' αγοράσω μία γατούλα, η γατούλα νιάου, νιάου....**

Αφηγητής: **Ξαφνικά, ένα χέρι πιάνει την ουρά της γάτας και την τραβά.**

Γάτα: **Ααααχ! Η ουρά μου! Πόσες φορές θα σας τω πω...**

Έχω αφτιά για να ακούω,

πόδια για να περπατώ,

μύτη υγρή για να μυρίζω,

κι όταν τραβάτε την ουρά μου, πονωωώ!

Αχ! Πώς πονώ! Αχ! Πώς πονώ!

Αφηγητής: **Ένας σκύλος που περνούσε από εκεί άκουσε τις φωνές της γάτα και ...**

Σκύλος: **Τι φωνάζεις; Γιατί πονάς;**

Γάτα: **Τι να πω; Τι να πω; Όταν τραβάνε την ουρά μου πονώ!**

Πόσες φορές να τους το πω;

Σκύλος: **Αχ! Τι να πω κι εγώ; Πάντα με καημό θα τραγουδώ!**

Μ' αρέσει το ωραίο φαγητό!

Η βόλτα με τ' αφεντικό!

Αλλά σαν μου τραβάνε τα αφτιά

πονάω σαν παιδί και κλαίω δυνατά!

Γάου, γάου, γάου!

Αφηγητής: **Η γάτα φεύγει για να πάει στην αγορά τραγουδώντας:**

Γάτα: **Αχ! Πώς πονά, πώς πονά σαν μου τραβάνε την ουρά!**

Σκύλος (κλαφουρίζοντας λέει): **Γάου, γάου, γάου! Αχ! Πώς πονά, πώς πονά σαν μου τραβάνε τα αφτιά!**

Πάνος παπαγάλος: **Πάλι, σκύλε, τραγουδάς όταν εσύ πονάς;**

Σκύλος: **Γιατί εσύ δεν πονάς; Σαν σου τραβάνε τα φτερά, δεν έχεις πόνο στην καρδιά;**

Πάνος παπαγάλος: *Αχ! Πόσες φορές θα σας το πω;*

*Τα φτερά τα 'χω για να πετώ,
τα πόδια για να περπατώ
και σαν μου τραβάνε τα φτερά...
Αχ! Το ξεπουπούλιασμα πονά!*

Αιρηγητής: *Την ώρα εκείνη γυρίζει και η γάτα από την αγορά και ακούγοντας τα παρά-
πονα του Πάνου τραγουδά μαζί με τον παπαγάλο και το σκύλο:*

*Αχ! Πώς πονά, πώς πονά
το τράβηγμα στ' αφτιά,
στην ουρά και στα φτερά!
Αχ! Πώς πονά! Αχ! Πώς πονά!*

Στόχοι της δραστηριότητας: Να φυγαγωγηθούν τα παιδιά, να κατανοήσουν την αφήγηση αλλά και να συνειδητοποιήσουν ότι τα ζώα ως ζωντανοί οργανισμοί έχουν ανάγκες, αισθάνονται τον πόνο, την ταλαιπωρία και δεν πρέπει να τα κακομεταχειρίζονται. Αντίθετα, οφείλουν να τα σέβονται και να τα φροντίζουν.

Προέκταση δραστηριότητας: Μια γωνιά του νηπιαγωγείου μεταμορφώνεται σε «Ιατρείο ζώων», όπου τα παιδιά περιποιούνται τα ζώα-παιχνίδια που έχουν φέρει από το σπίτι τους.

Α.3. «Τα ζωάκια που κοιμούνται τον χειμώνα»

Τα παιδιά με τη βοήθεια της/του νηπιαγωγού βρίσκουν στις καρτέλες της δραστηριότητας Β.1. τα ζωάκια που πέφτουν σε χειμέρια νάρκη (αρκούδα, ψίδι, σκαντζόχοιρος, σκίουρος, ποντίκι, σαύρα κ.ά.).

Ε. Ενδεικτικές δραστηριότητες καλλιέργειας της κριτικής σκέψης

Ε.1. «Ένα ζωάκι που κινδυνεύει: Η καρέτα-καρέτα και τα χελωνάκια της»
(οκτώ καρτέλες εξέλιξης της αναπαραγωγής της χελώνας καρέτα-καρέτα υπάρχουν στον φάκελο της 12^{ης} ενότητας)

Στόχοι της δραστηριότητας: Να παρατηρήσουν και να περιγράψουν τα παιδιά τα στάδια εξέλιξης της αναπαραγωγής της χελώνας καρέτα καρέτα και να συζητήσουν μέσα στην τάξη τους λόγους για τους οποίους η χελώνα καρέτα καρέτα είναι υπό εξαφάνιση: τα δίχτυα των ψαράδων, η μόλυνση της θάλασσας, τα φώτα στις παραλίες επώασης των αυγών της χελώνας κ.ά. είναι οι λόγοι που σκοτώνουν τα μικρά χελωνάκια.

Ε.2. «Ευτυχισμένα και δυστυχισμένα ζώα»

(οκτώ καρτέλες που απεικονίζουν διάφορα ζώα σε ευτυχισμένες και δυστυχισμένες στιγμές υπάρχουν στον φάκελο της 12^{ης} ενότητας)

Μία γατούλα, ένα σκυλάκι, μία οικογένεια λιονταριών και ένας ελέφαντας απεικονίζονται σε τέσσερις καταστάσεις που είναι ευχαριστημένα είτε γιατί ζουν στο φυσικό τους περιβάλλον είτε γιατί τα φροντίζουν είτε γιατί τα σέβονται. Τα ίδια ζώα απεικονίζονται και σε τέσσερις καταστάσεις που είναι δυστυχημένα γιατί τα ταλαιπωρούν, τα κακομεταχειρίζονται ή τα εκμεταλλεύονται.

Στόχοι της δραστηριότητας: Να περιγράψουν τα παιδιά τις σχετικές καρτέλες και μέσα από τις αντιθετικές καταστάσεις που παρουσιάζονται να προβληματιστούν για τις συνθήκες διαβίωσης κάνουν χαρούμενα και ευτυχημένα τα ζώα.

Σχετικές ερωτήσεις: **Πού νομίζετε ότι είναι χαρούμενος π.χ. ο ελέφαντας;**

Ε.3. «Ίδια ζώα, διαφορετικές φωνές»

(μία αφίσα που απεικονίζει μία φάρμα με ίδια ζώα τα οποία βγάζουν διαφορετικές φωνές υπάρχει στον φάκελο της 12^{ης} ενότητας)

Η συγκεκριμένη αφίσα απεικονίζει μια φάρμα με ζευγάρια ζώων σε διάφορες ευχάριστες στιγμές, π.χ. τις γάτες που απολαμβάνουν ένα ωραίο ψάρι ή τις κότες που γεννούν ένα αυγό και τη χαρά τους αυτή την εκφράζουν στη δική τους γλώσσα. Η αφίσα επιδιώκει να δείξει ότι οι διάφοροι λαοί αποδίδουν διαφορετικά στη γλώσσα τους τους ήχους που βγάζουν τα ζώα. Έτσι, ενώ στα ελληνικά λένε ότι τα κοκοράκια κάνουν «**κικιρίκου**», στα αλβανικά λένε ότι κάνουν «**τσουγκρουγκού**». Το ίδιο και οι κοτούλες στα ελληνικά κάνουν «**κο κο**» και στα ισπανικά «**κλο κλο**», οι γάτες στα ελληνικά κάνουν «**νιάου νιάου**» και στα τούρκικα «**μγιαβ μγιαβ**», τα σκυλάκια στα ελληνικά κάνουν «**γαβ γάβ**» και στα ιαπωνικά «**ουάν ουάν**», τα πουλάκια στα ελληνικά κάνουν «**τσίου τσίου**» και στα βουλγαρικά «**πίου πίου**», τα προβατάκια στα ελληνικά κάνουν «**μπε μπε**» και στα ινδονησιακά «**μπεκ μπεκ**» και η αγελάδα στα ελληνικά κάνει «**μουου**» και στα τσέχικα «**μπου**»!¹

Στόχοι της δραστηριότητας: Να περιγράψουν τα παιδιά τις καταστάσεις που απεικονίζονται στην αφίσα και να κατανοήσουν ότι τα ζώα μπορεί να βγάζουν διαφορετικές φωνές, αλλά είναι ίδια παντού και νοιώθουν χαρά και λύπη για τα ίδια πράγματα. Τη διαπίστωση αυτή θα πρέπει να την επεκτείνουν και στους ανθρώπους και να συνειδητοποιήσουν ότι, επειδή μιλούν διαφορετικές γλώσσες δεν σημαίνει ότι είναι και διαφορετικοί, αφού χαίρονται και λυπούνται με τα ίδια πράγματα, έχουν τις ίδιες ανάγκες και τα ίδια συναισθήματα.

Πρόεκταση δραστηριότητας: Ξαναλέμε το τραγουδάκι «Το κοκοράκι» και αντικαθιστούμε τις φωνές των ζώων με τις διαφορετικές φωνές.

«Το κοκοράκι τσουγκρουγκού» - παραδοσιακό τραγούδι, διασκευή
(νηπτικό – υπάρχει μελοποιημένο στο συνοδευτικό CD-ήχου)

Όταν θα πάω κυρά μου στο παζάρι
θα σου αγοράσω ένα σκυλάκι.
Το σκυλάκι ουάν ουάν,
η γατούλα μγιαβ μγιαβ,
η κοτούλα κλο κλο,
το κοκοράκι τσουγκρουγκού ού ού
θα σε ξυπνάει κάθε πρωί!

¹ Nasta (2011). *Αγκαλιά - Μια ιστορία για τις γλώσσες και την αγάπη*. Online at <http://www.polydromo.gr/agkalia.html> (τελευταία πρόσβαση 17/4/2012).

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η

Η θάλασσα που ενώνει

Α. Στόχοι

Α.1. Γλωσσικοί στόχοι

Λεκτική επικοινωνιακή πράξη	Μορφολογικά / Συντακτικά στοιχεία	Εφαρμογή
<ul style="list-style-type: none">• μαθαίνω να κατανοώ και να χρησιμοποιώ το βασικό λεξιλόγιο που σχετίζεται με τη θάλασσα• μιλώ για τη θάλασσα (χρώματα, θερμοκρασία κ.ά.)• ζητώ και δίνω πληροφορίες για τη θάλασσα και τις δραστηριότητες που συνδέονται με αυτή	<ul style="list-style-type: none">• Λεξιλόγιο ενότητας• η δομή:<ul style="list-style-type: none">- Υποκείμενο + Ρήμα- Υποκείμενο + Ρήμα + Αντικείμενο- Υποκείμενο + συνδετικό Ρήμα + Κατηγορούμενο	<p>Η βαρκούλα, το περιγιάλι, ο ναύτης, τα δίχτυα, το φεγγάρι, ο γιαλός, το ψάρι, η αγορά, το λιμάνι, το πλοίο, το καράβι, η παραλία, η ομπρέλα, το μαγιό, η πετσέτα, η άμμος (μόνο ενικός) το βότσαλο, τα γυαλιά, το αντηλιακό, το σωσίβιο, το νερό, το κύμα, οι ρακέτες...</p> <p>Τα ζώα θάλασσας: επανάληψη από την 12η ενότητα</p> <p>Η θάλασσα είναι μπλε, ζεστή, κρύα, ήρεμη, βρώμικη, καθαρή, αρμυρή.... Η θάλασσα έχει κύματα, ψάρια, βότσαλα, άμμο ...</p> <p>Κολυμπώ. / Κάνω μπάνιο. Ξέρεις μπάνιο; Κάνεις βουτιές; Ξέρεις ρακέτες; Κάνω ηλιοθεραπεία. Ψαρεύω. Κάνω σκι, σέρφινγκ, ψάρεμα, βουτιές... Παίζω με τα κύματα. Παίζω με την άμμο. Παίζω μπάλα, ρακέτες...</p> <p>Ταξιδεύω με το πλοίο. Πηγαίνω/ Κάνω διακοπές. Πού κάνεις διακοπές, στη θάλασσα ή στο βουνό;</p>

A.2. Κοινωνικο-πολιτισμικοί στόχοι

- Να συζητήσουν τα παιδιά για τις εμπειρίες τους από τη ζωή σε παραθαλάσσια μέρη.
- Να «διαβάσουν» χάρτες και να μιλήσουν για τη μορφολογία της γης.
- Να συζητήσουν με τους γονείς τους για τους τόπους καταγωγής τους.
- Να γνωρίσει ο ένας τον τόπο καταγωγής του άλλου και να ανταλλάξουν πληροφορίες και βιώματα.

B. Ενδεικτικές δραστηριότητες εφαρμογής των λεκτικών επικοινωνιακών πράξεων

B.1. «Βαρκούλα του ψαρά» - παραδοσιακό τραγούδι

(ηχητικό – υπάρχει στο συνοδευτικό CD-ήχου και πέντε εικονογραφημένες καρτέλες υπάρχουν στον φάκελο της 13^{ης} ενότητας)

Βγαίνει η βαρκούλα,
βγαίνει η βαρκούλα του ψαρά,
από το περιγιάλι,
βαρκούλα, βαρκούλα,
από το περιγιάλι,
βαρκούλα του ψαρά.

Κι απλώνει ο ναύτης
κι απλώνει ο ναύτης με χαρά,
τα δίχτυα του και πάλι,
βαρκούλα, βαρκούλα,
τα δίχτυα του και πάλι,
βαρκούλα του ψαρά.

Το φεγγαράκι,
το φεγγαράκι το γιαλό
τον κάνει σαν καθρέπτη,
βαρκούλα, βαρκούλα,
τον κάνει σαν καθρέπτη,
βαρκούλα του ψαρά.

Και κάθε ψάρι
και κάθε ψάρι παχουλό,
μέσα στα δίχτυα πέφτει,
βαρκούλα, βαρκούλα,
μέσα στα δίχτυα πέφτει,
βαρκούλα του ψαρά.

Πολύ κουρά-
πολύ κουράστηκες ψαρά,
τα ψάρια είναι δικά σου,
βαρκούλα, βαρκούλα,
τα ψάρια είναι δικά σου,
βαρκούλα του ψαρά.

Και πούλα τα
και πούλα τα στην αγορά,
να θρέψεις τα παιδιά σου,
βαρκούλα, βαρκούλα,
να θρέψεις τα παιδιά σου,
βαρκούλα του ψαρά.

Η/Ο νηπιαγωγός με τα παιδιά ακούν το τραγούδι και συγχρόνως βλέπουν τις καρτέλες που το εικονογραφούν. Ο/Η νηπιαγωγός επαναλαμβάνει τα λόγια του τραγουδιού τονίζοντας κάθε φορά τις λέξεις-κλειδιά και δείχνοντάς τις στις καρτέλες: η βαρκούλα, το περιγιάλι, ο ναύτης, τα δίχτυα, το φεγγάρι, ο γιαλός, τα ψάρια, η αγορά κ.λπ. Στη συνέχεια, καλεί τα παιδιά να περιγράψουν τις καρτέλες και να φτιάξουν απλές φράσεις με το νέο λεξιλόγιο: **«Η βαρκούλα είναι στη θάλασσα. Ο ψαράς ψαρεύει ψάρια. Ο ψαράς πουλά ψάρια. Τα ψάρια είναι μέσα στα δίχτυα».**

B.2. «Τουριστικές κάρτες από την Ελλάδα»

(έξι τουριστικές κάρτες που απεικονίζουν διάφορα παραθαλάσσια μέρη από την Ελλάδα υπάρχουν στον φάκελο της 13^{ης} ενότητας)

Με εποπτικό υλικό τις **τουριστικές κάρτες** με παραθαλάσσια τοπία – μεγάλα λιμάνια, μικρά λιμανάκια ή παραλίες – η/ο νηπιαγωγός με τα παιδιά παρατηρούν τις κάρτες, τις περιγράφουν και συζητούν για τη ζωή κοντά στη θάλασσα εισάγοντας παράλληλα νέο λεξιλόγιο, π.χ. το λιμάνι, το πλοίο, περιγραφές της θάλασσας καθώς και παιχνίδια της θάλασσας και της παραλίας. Επιπλέον ενθαρρύνονται τα παιδιά να μιλήσουν για τα βιώματά τους από επισκέψεις σε παραθαλάσσια μέρη και να προσκομίσουν σχετικές κάρτες ή φωτογραφίες.

Γ. Ενδεικτικές δραστηριότητες έκφρασης

Γ.1. «Βγαίνει η βαρκούλα» - δραματοποίηση

Η/Ο νηπιαγωγός ζητά από τα παιδιά ακούγοντας το τραγούδι να χωριστούν σε ομάδες και να το δραματοποιήσουν.

Μία ομάδα παιδιών θα παριστάνει **τη θάλασσα** (με μπλε και άσπρες κορδέλες τα παιδιά χορεύουν), μια άλλη ομάδα **τις βαρκούλες** (παιδιά σε ζευγάρια κάθονται στο πάτωμα έχοντας ενώσει τα πόδια τους και γίνονται βαρκούλες). Άλλα παιδιά θα κάνουν **τους ψαράδες** (μέσα σε κάθε βάρκα ένα παιδί ψαράς που απλώνει τα δίχτυα στη θάλασσα και οοπ, έεεει οπ ...κ.λπ.), κάποια άλλα παιδιά **τα ψάρια** (άλλα παιδιά-ψάρια κολυμπούν ελεύθερα στα νερά και άλλα σαν να έχουν πιαστεί στα δίχτυα) και, τέλος, κάποια παιδιά θα πουλούν ψάρια **στην αγορά** (γίνονται πωλητές ψαριών και διαφημίζουν το εμπόρευσμά τους: *Εδώ τα καλά ψάρια!!! Εδώ τα καλά ψάρια!!*)

Γ.2. «Φτιάχνουμε βαρκούλες»

Κάνουμε χαρτοκοπτική και φτιάχνουμε βαρκούλες. Προτείνεται η/ο νηπιαγωγός να φτιάξει με τα παιδιά χάρτινες βαρκούλες, να τις ζωγραφίσουν και να τις χρησιμοποιήσουν στις Ε.1. και Ε.2. δραστηριότητες.

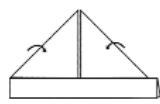
Επιπλέον, αν τα παιδιά

φτιάξουν πολλές χάρτινες βαρκούλες μπορούν να τις κάνουν κολλάζ σε ένα θαλασσινό τοπίο που θα έχουν ζωγραφίσει ή θα έχουν φτιάξει με πλαστελίνη ή με άλλα υλικά, π.χ. Γ.3. δραστηριότητα.

Μπορείτε κι εσύ να φτιάξεις μια βαρκούλα από χαρτί.

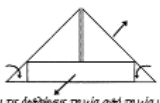
1 Πλάτεις μια ορθογώνια κοιλία χαρτί και τη διπλώνεις στη μέση.

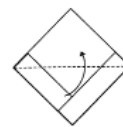
2 Τις δύο ελεύθερες άκρες της διπλωμένης άκρας τα μέσος, σαν τρίγωνο.

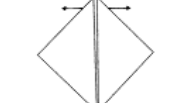
3 Τις δύο άκρες από το χαρτί που σφραγιστούν από κάτω, τις διπλώνεις τη μία από τη μία μακριά και την άλλη από την άλλη διπλώνοντας και τα μικρά τριγωνάκια που σφραγιστούν άκρας τα μέσος, το ένα πάνω από το άλλο.

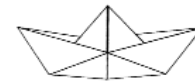
4 Το τρίγωνο σου έχει οριζωνιστεί το πάνω από τις δύο γωνίες, τις σπείρες και το κολίνα, ώστε να δημιουργηθεί ένα τετράγωνο.

5 Από το τετράγωνο αυτό, διπλώνεις τις ελεύθερες άκρες άκρας τα μέσος, τη μία από τη μία πλευρά και την άλλη από την άλλη πλευρά, ώστε να γίνει πάλι τρίγωνο. Υστερα ξαναδιπλώνεις το τρίγωνο σε τετράγωνο όπως στο σχήμα 4.

6 Πλάτεις τις ελεύθερες άκρες άκρας τα μέσος και τις ανοίξεις άκρας τα έξω.

7 Η βαρκούλα σου είναι έτοιμη για το θαυμαστό της ταξίδι.

Γ.3. «Φτιάχνουμε με πλαστελίνη ένα θαλασσινό τοπίο»

Τα παιδιά με τη φαντασία τους και με διάφορα χρώματα πλαστελίνης μπορούν να αναπαραστήσουν ένα θαλασσινό τοπίο, π.χ. πάνω σ' ένα μπλε χαρτόνι (θάλασσα) φτιάχνουν με καφέ πλαστελίνη μια επίπεδη επιφάνεια (νησί), με λευκή πλαστελίνη φτιάχνουν μικρά τετράγωνα σπιτάκια και πράσινα φυτά... γύρω από το νησί φτιάχνουν βαρκούλες, φαράκια, χελώνες, ακόμα και παιδάκια που κολυμπάνε κ.λπ.

Γ.4. «Ήχοι της θάλασσας»

Υλικά:

- Μουσική υπόκρουση π.χ. το ορχηστρικό το Σταμάτι Σπανουδάκη «Θάλασσα»

Η/Ο νηπιαγωγός μαζί με τα παιδιά ακούγοντας τη μουσική προσπαθούν να αναπαραστήσουν τους ήχους των κυμάτων και της θάλασσας είτε με τα σώματά τους είτε με μουσικά όργανα της τάξης τους.

Με το στόμα, σιγοσφυρίζουν, κάνοντας ένα μακρόσυρτο σσσχ, ... (όπως τα κύματα όταν σβήνουν στην ακρογιαλιά), με τα χέρια ή με τα πόδια προσπαθούν να μιμηθούν τους ήχους της θάλασσας. Προσπαθούν επίσης και να ανακαλύψουν τρόπους για να τους αποδώσουν και με υλικά που υπάρχουν ή που θα φέρουν στο νηπιαγωγείο, π.χ. βάζοντας άμμο, ρύζι ή αλάτι σε ένα ταψί και κουνώντας το ή χτυπώντας βότσαλα μεταξύ τους.

Επίσης, μπορούν ακούγοντας τη μουσική να χορεύουν όπως τα κύματα στους ρυθμούς της θάλασσας.

Γ.5. «Φτιάχνουμε ένα κάστρο;» - ομαδικό παιχνίδι

Υλικά:

- Τα τουβλάκια από το οικοδομικό υλικό του νηπιαγωγείου ή αυτοσχέδια τουβλάκια

Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες. Κάθε ομάδα έχει τόσα τουβλάκια όσα είναι τα παιδιά ή και περισσότερα. Η μία ομάδα στέκεται σε απόσταση από την άλλη και στο κέντρο της απόστασης μεταξύ τους σημειώνεται το μέρος όπου θα στηθεί το κάστρο. Κάθε παιδί από κάθε ομάδα πηγαίνει και παίρνει ένα τουβλάκι και τρέχει γρήγορα στο κέντρο να βάλει το τουβλάκι στο κάστρο και να γυρίσει στην ομάδα του για να πάει το επόμενο παιδί να βάλει το δικό του τουβλάκι. Κερδίζει η ομάδα που θα βάλει πρώτη όλα τα τουβλάκια της στο κάστρο.

Γ.6. «Έχετε φαράδες φάρια» - παραδοσιακό τραγούδι, διασκευή (ηχητικό – υπάρχει στο συνοδευτικό CD-ήχου)

-Έχετε φαράδες φάρια, έχετε φαράδες φάρια,
έχετε φαράδες φάρια, αστακούς και καλαμάρια.

-Έχουμε χρυσή σαρδέλα, έχουμε χρυσή σαρδέλα,
έχουμε χρυσή σαρδέλα σαν την όμορφη κοπέλα.

-Έμαθα κυρά πως έχεις φαροπούλα και φαρεύεις
κι ήρθα να σου τη γυρέψω μαύρα μάτια να φαρέψω. (X2)

Γ.7. «Θάλασσα» - τραγούδι (ηχητικό – υπάρχει στο συνοδευτικό CD-ήχου)

Θάλασσα σε λατρεύω, θάλασσα σ' αγαπώ
γιατί μαζί σου κάνω παιχνίδια στο νερό!

Φαρεύω, κολυμπάω και βλέπω το βυθό,
κάνω ηλιοθεραπεία με αντηλιακό!!!

Θάλασσα, θάλασσα, θάλασσα, θάλασσα σ' αγαπώ!!!

Θάλασσα σε λατρεύω, θάλασσα σ' αγαπώ
γιατί μαζί σου κάνω παιχνίδια στο νερό!

Φαρεύω, κολυμπάω και βλέπω το βυθό,
στην άμμο πύργους φτιάχνω και γράφω σ' αγαπώ!!

Θάλασσα, θάλασσα, θάλασσα, θάλασσα σ' αγαπώ!!!

Δ. Ενδεικτικές δραστηριότητες κατανόησης και παραγωγής Λόγου

Δ.1. «Πάμε για μπάνιο;»

Με θαλασσινή μουσική υπόκρουση και με παντομίμα n/o νηπιαγωγός με τα παιδιά υποδύονται ότι πάνε για μπάνιο:

- **Θέλετε να πάμε για μπάνιο με τη φαντασία μας;**
 - **Βάζουμε το μαγικό μας** (με θεατρικές κινήσεις n/o νηπιαγωγός φοράει το μαγικό της/του και ζητά από τα παιδιά να τη/τον μιμηθούν)
 - **Βάζουμε αντηλιακό...** (με θεατρικές κινήσεις n/o νηπιαγωγός βάζει αντηλιακό)
 - **Βάζουμε το σωσίβιο μας...**
 - **Πάμε στη θάλασσα...** (περπατούν προς τη θάλασσα και φυσικά καίγονται από την άμμο)
 - **Κολυμπάμε...** (κάνουν διάφορα στυλ κολύμβησης)
 - **Αχ !!! με τσίμπησε ένα ψαράκι. Κοιτάξτε ένα δελφίνι, ένα χταπόδι κ.λπ.** (αναφέρονται ζώα της θάλασσας που γνωρίζουν τα παιδιά)
 - **Θέλετε να κάνουμε σκι;** (υποδύονται ότι κάνουν σκι)
 - **Θέλετε να παίξουμε ρακέτες;**
-

Δ.2. «Τα χρώματα της θάλασσας»

(οι πίνακες ζωγραφικής «*The Shore of the Turquoise Sea*» του *Albert Bierstadt*, και «*Κομφές φηγούρες στην ακτή*» του *Κωνσταντίνου Βολανάκη* υπάρχουν στον φάκελο της 13^{ης} ενότητας)

Το εποπτικό υλικό της δραστηριότητας είναι δύο πίνακες ζωγραφικής που απεικονίζουν μια φουρτουνιασμένη και μια ήρεμη θάλασσα.

Στόχοι της δραστηριότητας: Να παρατηρήσουν τα παιδιά τους πίνακες ζωγραφικής, να περιγράψουν την κατάσταση της θάλασσας, να συζητήσουν τα χρώματα και τα στοιχεία που έχει επιλέξει ο ζωγράφος να χρησιμοποιήσει για να αποδώσει είτε την ήρεμη είτε την φουρτουνιασμένη θάλασσα. Μπορούν επίσης να βρουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των δύο πινάκων.

Στη συνέχεια, τα παιδιά επιλέγουν από τα χρώματα του καβαλέτου τα χρώματα της δικής τους θάλασσας, την οποία ζωγραφίζουν και την παρουσιάζουν στους φίλους τους.

Δ.3. «Παιχνίδια στη θάλασσα!»

(δύο πίνακες ζωγραφικής «*Children Playing On The Beach*» της *Mary Cassatt* και «*Boys Playing at the Beach*» του *Albert Edelfelt* που απεικονίζουν παιδιά να παίζουν διάφορα παιχνίδια δίπλα στη θάλασσα υπάρχουν στον φάκελο της 13^{ης} ενότητας)

Στόχος της δραστηριότητας: Να ενθαρρυνθούν τα παιδιά να περιγράψουν τις εικόνες και να εκφράσουν τα δικά του βιώματα σε σχέση με τα παιχνίδια που κάνουν δίπλα στη θάλασσα ή γενικότερα για τις εμπειρίες τους από παραθαλάσσια μέρη.

Δ.4. «Το ταξίδι του Μάρκου, του γλάρου»

(σχετική καρτέλα υπάρχει στον φάκελο της 13^{ης} ενότητας)

Σ' ένα μικρό κείμενο με την μορφή εικονόλεξου, όπου γίνεται ένας συνδυασμός εικόνων και λέξεων, τα παιδιά καλούνται με τη βοήθεια της/του νηπιαγωγού να διαβάσουν το κείμενο και να κατανοήσουν τι βλέπει ο Μάρκος ο γλάρος κατά τη διάρκεια του ταξιδιού που κάνει από τη μια ακτή στην άλλη για να βρει τροφή.

Στόχοι της δραστηριότητας: Να εξοικειωθούν τα παιδιά με τις συμβάσεις της ανάγνωσης, του γραπτού λόγου, της ελληνικής γραφής, να νοιώσουν τη χαρά ότι διαβάζουν και να εμπεδώσουν ένα βασικό λεξιλόγιο.

Ο Μάρκος ο γλάρος

Ο Μάρκος ο **γλάρος** αγαπάει τα ταξίδια.

Νάτος πετάει πάνω από τα **κύματα**.

Βλέπει ένα **δελφίνι** και το χαιρετάει:

-Καλό ταξίδι, φίλε μου!!

Βλέπει μια **χελώνα** καρέτα καρέτα.

Βλέπει μια μεγάλη **βάρκα** με τους **ψαράδες**.

Πετάει πάνω από τον **φάρο**.

Πετάει πάνω από ένα **νησί**.

Βλέπει τα **άσπρα σπίτια**, το **λιμάνι**.

Φτάνει σ' ένα μεγάλο **καράβι**

και στο **φουγάρο** ξεκουράζεται... για να συνεχίσει το ταξίδι του...

Προέκταση της δραστηριότητας: Η/Ο νηπιαγωγός παροτρύνει τα παιδιά να φτιάξουν τη δική τους ιστορία με εικόνες ή ζωγραφιές και να την παρουσιάσουν στους φίλους τους.

Ε. Ενδεικτικές δραστηριότητες καλλιέργειας της κριτικής σκέψης

Ε.1. «Στο χάρτη του κόσμου»

(ο παγκόσμιος χάρτης υπάρχει στον φάκελο της 13^{ης} ενότητας)

Η/Ο νηπιαγωγός παρουσιάζει τον χάρτη του κόσμου και ενθαρρύνει τα παιδιά με ανάλογες ερωτήσεις να τον «διαβάσουν», π.χ. «**Τι είναι το μπλε;** (δείχνοντας) - **Το μπλε είναι θάλασσα. Τι είναι το καφέ;** - **Το καφέ είναι βουνά**».

Στη συνέχεια, εστιάζει στη χώρα που ζουν τα παιδιά, τη σημειώνουν και με το δάκτυλό τους ανακαλύπτουν πού μπορούν να πάνε με το πλοίο από τη θάλασσα και πού μεσολαβεί στεριά, οπότε θα πρέπει να πάρουν αεροπλάνο ή να χρησιμοποιήσουν άλλο μέσο. Όλα τα παιδιά κάνουν διαδρομές στον χάρτη είτε δείχνοντας με το δάκτυλό τους είτε με τις χάρτινες βαρκούλες που έχουν φτιάξει στη δραστηριότητα Γ.2.

Τα παιδιά με μικρές χάρτινες βαρκούλες κάνουν διαδρομές στη θάλασσα του κόσμου και τραγουδούν:

- **Καράβι καραβάκι, που πας γιαλό γιαλό,
πάρε με μαζί σου τον κόσμο για να δω.**
- **Πού θέλεις να σε πάω;**
- **Στην Αμερική, ...κ.λπ.**

E.2. «Στον χάρτη της Ελλάδας και της χώρας διαμονής»

(ο χάρτης της Ελλάδας υπάρχει στον φάκελο της 13^{ης} ενότητας)

Η/Ο νηπιαγωγός παρουσιάζει τον χάρτη της Ελλάδας και «διαβάζει» μαζί με τα παιδιά τον οριζόντιο και κάθετο διαμελισμό, δηλαδή τα βουνά, τις λίμνες, τα ποτάμια, τις πεδιάδες, τα νησιά, τα λιμάνια κ.λπ. Έπειτα τα παιδιά ανακαλύπτουν ποιες περιοχές απεικονίζουν οι τουριστικές κάρτες της Β.2. δραστηριότητας οι οποίες είναι: Κέρκυρα, Καλαμάτα, Μήλος, Πειραιάς, Ρόδος, Ηράκλειο Κρήτης).

Τα παιδιά κάνουν διαδρομές με τις μικρές χάρτινες βαρκούλες στη θάλασσα της Ελλάδας.

- **Καράβι, καραβάκι, που πας γιαλό γιαλό
πάρε με μαζί σου την Ελλάδα για να δω.**
- **Πού θέλεις να σε πάω;**
- **Στην Κρήτη, ...κ.λπ.**

Στη συνέχεια η/ο νηπιαγωγός παρουσιάζει ένα χάρτη της χώρας διαμονής και ομοίως τον «διαβάζει» μαζί με τα παιδιά. Αν βρέχεται από θάλασσα μπορούν να επαναλάβουν τα παιδιά το ταξίδι τους με τις χάρτινες βαρκούλες τους.

Στο τέλος, συγκρίνουν τις δύο χώρες ως προς το μέγεθος και τα μορφολογικά τους χαρακτηριστικά, π.χ. **«Η Ελλάδα έχει πολλά νησιά, η Μεγάλη Βρετανία είναι ένα νησί».**

E.3. «Το ταξίδι της οικογένειάς μας»

Η/Ο νηπιαγωγός ζητά από τα παιδιά να πουν ή αν δεν ξέρουν να ρωτήσουν τους γονείς τους, πού γεννήθηκαν αυτά ή πού γεννήθηκαν οι γονείς τους και να φέρουν φωτογραφίες από τους τόπους γέννησης ή καταγωγής τους.

Στη συνέχεια, τα παιδιά με τη βοήθεια της/του νηπιαγωγού δείχνουν στον χάρτη τον τόπο γέννησης ή καταγωγής τους, «ξεναγούν» τους συμμαθητές τους σε αυτόν τον τόπο μέσα από τις φωτογραφίες που έχουν φέρει στο νηπιαγωγείο και χαράσσουν στον χάρτη το ταξίδι που έκαναν για να φτάσουν στους τόπους διαμονής τους, συζητούν για τα μέσα μεταφοράς που χρησιμοποίησαν και το πόσο μακρινό ή κοντινό ήταν το ταξίδι.

Στόχοι της δραστηριότητας: Να γνωρίσουν τα ίδια τα παιδιά τους τόπους γέννησης ή καταγωγής τους, να τους παρουσιάσουν στους συμμαθητές τους, να προκληθεί συζήτηση και να ενθαρρυνθούν τα παιδιά να καταθέσουν τα προσωπικά τους βιώματα σε σχέση με τους τόπους αυτούς, ενισχύοντας το αίσθημα της αυτοεκτίμησής τους.

Προέκταση δραστηριότητας: Πολύ ενδιαφέρον θα ήταν για τα παιδιά να προσκληθούν γονείς στο σχολείο, να μιλήσουν για τους τόπους καταγωγής τους και να παρουσιάσουν στα παιδιά της τάξης κάτι από τον τόπο τους, π.χ. ένα παιχνίδι, έναν χορό, ένα τραγούδι, μια διαφορετική γεύση ή συνήθεια, προκειμένου να αντιληφθούν τα παιδιά ότι η επαφή και η επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων είναι εμπλουτισμός.

Επιπλέον, τα παιδιά με τη/τον νηπιαγωγό μπορούν σ' ένα χαρτί του μέτρου να ομαδοποιήσουν τις φωτογραφίες των χωρών που έχουν φέρει και να γίνει συζήτηση για το φυσικό περιβάλλον της κάθε χώρας.

Ε.4. «Δημιουργούμε φανταστικές ταξιδιωτικές ιστορίες»

Με τις πληροφορίες που δίνουν τα παιδιά για τους τόπους γέννησης ή καταγωγής τους και με «γραμματείς» τους νηπιαγωγούς είναι δυνατόν να φτιαχτεί μια φανταστική ιστορία που θα είναι ένα ταξίδι στους τόπους καταγωγής τους.

Στόχοι της δραστηριότητας: Να εκφραστούν τα παιδιά αλλά και να αξιοποιήσουν κριτικά τις γνώσεις που απέκτησαν από την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τους τόπους γέννησης ή καταγωγής τους.

Για παράδειγμα: ***Φεύγουμε από την Αυστραλία και πηγαίνουμε στην παππού της Κίρεν στην Ινδία όπου...*** (το παιδί περιγράφει μια εικόνα που έχει από τον παππού του ή κάτι που του έχουν πει οι γονείς του για τον τόπο καταγωγής του ή κάνει εξάσκηση των όσων ξέρει, π.χ. ***ο παππούς τρώει τσαπάτι***) ***και στη συνέχεια πάμε στη Ρωσία που γεννήθηκε ο Κόκι και παίζουμε «Τρικαμούσκι»:*** προσπαθούμε να ρίξουμε με μια μπάλα ένα πυργάκι από πέτρες...

ΕΝΟΤΗΤΑ 14η

Ταξίδι στην Παιχνιδοχώρα

Επιτραπέζιο παιχνίδι

(μία μακέτα επιτραπέζιου παιχνιδιού, τέσσερα πιόνια που θα πρέπει να διπλωθούν και να κολληθούν, τέσσερις κάρτες που απεικονίζουν αριθμούς από το 1-4 και σαράντα τέσσερις καρτέλες που πρέπει να κοπούν υπάρχουν στον φάκελο της 14^{ης} ενότητας)

Η συγκεκριμένη ενότητα είναι μια ανακεφαλαιωτική, ανατροφοδοτική ενότητα και αποτελεί ένα επιτραπέζιο παιχνίδι, το οποίο παίζουν τα παιδιά με τη βοήθεια της/του νηπιαγωγού κάθε φορά που τελειώνει μια θεματική ενότητα.

Στόχοι του παιχνιδιού: Να διασκεδάσουν, να συνεργαστούν αλλά και να ενθαρρυνθούν οι μαθητές με το παιχνίδι να εκφραστούν στα ελληνικά. Επίσης, μέσω του παιχνιδιού δίνεται η δυνατότητα στη/στον νηπιαγωγό να ελέγξει, με τις ανάλογες ερωτήσεις/εντολές που θα υποβάλει στα παιδιά, αν επιτεύχθηκαν οι γλωσσικοί και κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι που έθετε για κάθε ενότητα.

Κανόνες παιχνιδιού:

- Το παιχνίδι παίζεται από 2 ως 4 παιδιά ή ομάδες παιδιών. Πρόταση της συγγραφικής ομάδας είναι να χωρίζονται οι μαθητές σε ομάδες για να καλλιεργούνται οι κοινωνικές δεξιότητες της συνεργασίας και της ομαδικότητας.
- Για κάθε θεματική ενότητα - εκτός από την 7^η «'Ηρθαν τα Χριστούγεννα και η Πρωτοχρονιά!» και την 11^η «Χριστός Ανέστη!» στις οποίες θεωρούμε ότι η ανακεφαλαίωση θα μπορούσε να γίνει οργανώνοντας μια γιορτή - υπάρχουν τέσσερις κατηγορίες ερωτήσεων/εντολών που υποβάλλονται στις ομάδες από τη/τον νηπιαγωγό:
 - **Γνώσεων** που συμβολίζονται με μια λάμπα
 - **Παντομίμας** που συμβολίζονται με μια μάσκα
 - **Ζωγραφικής** που συμβολίζονται με ένα μολύβι
 - **Ομαδικού παιχνιδιού** που συμβολίζονται με παιδικά προσωπάκια
- Οι ερωτήσεις/εντολές μπορεί είτε να τίθενται σε όλα τα μέλη της ομάδας είτε η/ο νηπιαγωγός να επιλέγει κάθε φορά και ένα διαφορετικό παιδί από τα μέλη της κάθε ομάδας για να απαντήσει στην ερώτηση ή να εκτελέσει την εντολή.
- Οι ερωτήσεις/εντολές είναι ενδεικτικές. Η/Ο νηπιαγωγός μπορεί με το υλικό που έχει στα χέρια της/του και ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών να υποβάλλει και άλλου τύπου ερωτήσεις/εντολές. Επίσης, σε διάφορες ερωτήσεις/ εντολές δίνονται πολλές εναλλακτικές προτάσεις και η/ο νηπιαγωγός επιλέγει την κατάλληλη.
- Στις κάρτες παντομίμας προτείνεται κάποιες εντολές να δίνονται κρυφά στη μια ομάδα η οποία θα τις αναπαριστά, ενώ η άλλη ομάδα θα προσπαθεί να ανακαλύψει τι αναπαριστά η πρώτη ομάδα, π.χ. 3^η ενότητα «Γνωρίζω το σώμα μου» η εντολή λέει: «*Κάντε ότι γράφετε στον αέρα*». Η/Ο νηπιαγωγός δίνει μυστικά την εντολή στη μία ομάδα και η άλλη ομάδα καλείται να το ανακαλύψει παρατηρώντας τις κινήσεις της πρώτης ομάδας.

Διεξαγωγή του παιχνιδιού:

Οι ομάδες τοποθετούν τα πιόνια τους στην αρχή του επιτραπέζιου παιχνιδιού και με κλήρωση επιλέγεται ποια ομάδα θα ξεκινήσει. Η πρώτη ομάδα επιλέγει τυχαία μία κάρτα από αυτές που απεικονίζουν αριθμούς από το 1-4 (αν υπάρχει ζάρι μπορεί να χρησιμοποιηθεί), μετρά τα κυκλάκια της κάρτας και προχωρά το πιόνι της τόσα τετράγωνα όσα είναι και τα κυκλάκια της κάρτας. Στα περισσότερα κουτάκια του επιτραπέζιου υπάρχουν σύμβολα που αντιστοιχούν σε μία από

τις κατηγορίες των ερωτήσεων / εντολών. Ανάλογα με το πού θα βρεθεί το κάθε πiónι n/o νηπιαγωγός ζητά από την ομάδα είτε να απαντήσει σε μια ερώτηση γνώσεων είτε να κάνει παντομίμα είτε να ζωγραφίσει.

Αν η ομάδα βρεθεί σε κουτάκι που δεν απεικονίζει καμία κατηγορία ερωτήσεων/εντολών, τότε n/o νηπιαγωγός θα πρέπει να αποφασίσει αν η ομάδα θα επιλέξει μία κατηγορία που θέλει να παίξει και n/o νηπιαγωγός να θέσει ανάλογες ερωτήσεις/ εντολές ή αν η ομάδα δεν θα εκτελέσει καμία ερώτηση/ εντολή και θα περιμένει στη σειρά της να ξαναπαίξει.

Το παιχνίδι τελειώνει μόλις μια ομάδα φτάσει στο τέλος, στο 20^ο κουτάκι, δηλαδή στην Παιχνιδοχώρα και τότε όλα τα παιδιά κερδίζουν τη χαρά του παιχνιδιού, παίζοντας όλα μαζί το ομαδικό παιχνίδι που προτείνεται σε κάθε θεματική ενότητα ή εναλλακτικά ένα αγαπημένο ομαδικό παιχνίδι των παιδιών.

Το επιτραπέζιο παιχνίδι ολοκληρώνεται μόνο όταν παιχτεί και το ομαδικό παιχνίδι.

Στη συνέχεια ακολουθούν ανά θεματική ενότητα οι ερωτήσεις/ εντολές και το ομαδικό παιχνίδι τα οποία υπάρχουν και στις καρτέλες του επιτραπέζιου παιχνιδιού:

1^η Ενότητα «Η παρέα μας στο νηπιαγωγείο»

«Κατηγορία: Γνώσεις»

1. Πώς λένε τον φίλο σου / τη φίλη σου;
2. Ποιο είναι το όνομα της δασκάλας σου;
3. Πώς σε φωνάζει η μαμά στο σπίτι (το χαϊδευτικό ή το όνομά του παιδιού στη γλώσσα της χώρας διαμονής);
4. Η/Ο νηπιαγωγός δείχνει τον Ορέστη / την Αθηνά και ρωτάει τα παιδιά:
 - Πώς τον/την λένε;
5. Η/Ο νηπιαγωγός δείχνει τον παπαγάλο και ρωτάει τα παιδιά:
 - Ποιο είναι το όνομά του;
 - Πώς τον φωνάζουν οι φίλοι του;
 - Τι χρώμα είναι το καπέλο / το γιλέκο / τα φτερά του παπαγάλου;

«Κατηγορία: Παντομίμα»

1. Χαιρετίστε, όπως θέλετε, τους φίλους σας.
2. Κάντε τον παπαγάλο (ομιλία ή τρόπος πετάγματος).
3. Η/Ο νηπιαγωγός ζητά από τα παιδιά της ομάδας να γίνουν ζευγάρια και τους λέει να υποδυθούν:
 - Δύο παιδιά φίλους που συναντιούνται στον δρόμο.
 - Ένα παιδί που συναντάει τη μαμά του ή τον θείο του ή τον παππού του κτλ. στον δρόμο.
 - Δύο μπαμπάδες/μαμάδες που συναντιούνται στο δρόμο.

«Κατηγορία: Ζωγραφική»

1. Γράψτε το όνομά σας, όπως μπορείτε.
2. Ζωγραφίστε ένα παπαγάλο.
3. Ζωγραφίστε ένα πουλάκι. Πώς το λένε;
4. Ζωγραφίστε τον εαυτό σας ή τον φίλο σας / την φίλη σας.

«Κατηγορία: Ομαδικά παιχνίδια»

«Βασίλισσα, Βασίλισσα, ποιος έχει την μπάλα;»

(«Quinnie, Quinnie who's got the ball?» ομαδικό παιχνίδι από την Αγγλία)

Υλικά:

- μία μπάλα

Ένα παιδί, με γυρισμένη την πλάτη στα υπόλοιπα παιδιά της τάξης, πετάει την μπάλα λέγοντας το όνομα του παιδιού που πιστεύει ότι θα την πιάσει, ενώ όλα τα άλλα προσπαθούν να πιάσουν την μπάλα. Αν το παιδί που πετάει τη μπάλα, βρει το όνομα του παιδιού που θα την πιάσει, τότε το παιδί αυτό γίνεται βασίλισσα και παίρνει τη θέση του. Αν δεν μαντέψει σωστά, συνεχίζει το ίδιο παιδί με γυρισμένη την πλάτη να πετάει την μπάλα στους συμμαθητές του, μέχρι να μαντέψει σωστά ποιος θα πιάσει την μπάλα.

2^η Ενότητα «Η οικογένειά μου»

«Κατηγορία: Γνώσεις»

1. Πώς λένε τη γιαγιά / τον παππού / τη μαμά / τον μπαμπά σου;
2. Πόσα αδέρφια έχεις;
3. Ποιο είναι το όνομα του αδελφού σου/ της αδελφής σου;
4. *Ο/Η νηπιαγωγός επιλέγει την εικόνα μιας οικογένειας από το υλικό και ρωτάει:*
 - Πόσα παιδιά έχει αυτή η οικογένεια;
 - Πώς λένε το παιδί που παρουσιάζει την οικογένειά του;
 - Ποιος/ Ποια/ Ποιοι είναι (δείχνει π.χ. πατέρα, μητέρα, παιδιά);
 - Τι κάνει η οικογένεια;

«Κατηγορία: Παντομίμα»

1. Κάντε τη μαμά / τον μπαμπά που νανουρίζει το μωρό της/του.
2. Περιπατήστε σαν παπούς / γιαγιά / μωρό.
3. Κάντε μία οικογένεια που τρώει.
4. Κάντε μια οικογένεια που παίζει μπάλα.
5. Κάνε τον αδελφό σου ή την αδελφή σου όταν ξυπνά.
6. Κάντε μία οικογένεια που αγκαλιάζεται.

«Κατηγορία: Ζωγραφική»

1. Ζωγραφίστε την οικογένειά σας.
2. Ζωγραφίστε μια οικογένεια ζώων (π.χ. την οικογένεια του Πάνου του παπαγάλου).
3. Ζωγραφίστε τον παππού ή τη γιαγιά σας.
4. Ζωγραφίστε τον μπαμπά Μανώλη από το τραγούδι.

«Κατηγορία: Ομαδικά παιχνίδια»

«Κολλημένος στη λάσπη»

(«Stuck in the Mud» ομαδικό παιχνίδι από την Αυστραλία)

Τα παιδιά είναι χωρισμένα σε δύο ομάδες. Η μία ομάδα κυνηγάει την άλλη και όταν πιάσει ένα παιδί από την άλλη ομάδα, το παιδί αυτό μένει ακίνητο με ανοιχτά πόδια (σαν να έχει κολλήσει στη

λάσπη). Τότε θα πρέπει να πάει ένα παιδί της ομάδας του, να περάσει από κάτω από τα πόδια του για να το ξεκολλήσει από τη λάσπη και το παιχνίδι συνεχίζεται ...

3^η Ενότητα «Γνωρίζω το σώμα μου»

«Κατηγορία: Γνώσεις»

1. Τι χρώμα μάτια και μαλλιά έχετε;
2. Τι χρώμα είναι τα μάτια τη δασκάλας σας;
3. Τι χρώμα είναι τα μαλλιά του μπαμπά σου;
4. Έχει η μαμά σου μαύρα μαλλιά;
5. Με τι πιάνεις την μπάλα;
6. Ακούς με τα μάτια;
7. Τι κάνετε με τα μάτια / το στόμα / τη μύτη;
8. Πώς μυρίζετε / ακούτε;
9. Ο/Η νηπιαγωγός δείχνει κάρτες από το παιχνίδι: **«Μάντεψε: Τι έχει;»** της 3ης ενότητας ή από τη δραστηριότητα **«Κάθε παιδί έχει την οικογένειά του»** της 2ης ενότητας και ρωτάει, π.χ.:
- Περιγράφε μας το παιδί της εικόνας;

«Κατηγορία: Παντομίμα»

1. Ακουμπήστε τη μύτη σας στο πόδι σας. / Πιάστε τα αφτιά σας κτλ.
2. Κάντε ζευγάρια και σταθείτε πλάτη με πλάτη / χαιρετηθείτε μύτη με μύτη κτλ.
3. Κάντε ότι γράφετε στον αέρα με τα χέρια σας / ότι πλένετε το πρόσωπό σας / ότι χτενίζετε τα μαλλιά σας κτλ. (η/ο νηπιαγωγός δίνει μυστικά την εντολή στη μία ομάδα και η άλλη ομάδα θα πρέπει να μαντέψει τι κάνει).
4. Κάντε ότι είστε αγάλματα σ' ένα μουσείο.
5. Σταθείτε με το ένα πόδι και κάντε βήματα μέχρι τον απέναντι τοίχο.

«Κατηγορία: Ζωγραφική»

1. Ζωγραφίστε δύο καστανά (καφέ) μάτια.
2. Ζωγραφίστε ένα πρόσωπο (δύο μάτια, μύτη και στόμα).
3. Ζωγραφίστε ένα γελαστό προσωπάκι/ένα λυπημένο προσωπάκι.
4. Ζωγραφίστε ένα πρόσωπο με σγουρά ξανθά μαλλιά και μπλε μάτια/ με μαύρα μακριά ίσια μαλλιά και πράσινα μάτια κτλ.

«Κατηγορία: Ομαδικά παιχνίδια»

«Περνά περνά η μέλισσα»

(εικόνα του παιχνιδιού υπάρχει στον φάκελο της 3^{ης} ενότητας)

Τα παιδιά διαλέγουν δύο αρχηγούς. Κάθε αρχηγός βρίσκει ένα όνομα (κάποιο χρώμα ή φρούτο ή αντικείμενο ή χώρα κτλ.). Τα ονόματα αυτά δεν ανακοινώνονται στα υπόλοιπα παιδιά (π.χ. ο ένας αρχηγός επιλέγει ως όνομα το κόκκινο χρώμα και ο άλλος το κίτρινο χρώμα). Στη συνέχεια, οι δύο αρχηγοί στέκονται απέναντι ο ένας στον άλλο, χτυπούν τα χέρια τους ψηλά κάνοντας μία γέφυρα και τραγουδούν:

**«Περνά περνά η μέλισσα
με τα μελισσόπουλα και
με τα παιδόπουλα».**

Όση ώρα τραγουδούν οι αρχηγοί τα υπόλοιπα παιδιά κάνουν μία σειρά και περνούν κάτω από τη γέφυρα που έχουν φτιάξει οι αρχηγοί με τα χέρια τους. Μόλις τελειώσει το τραγούδι, οι αρχηγοί πιάνουν ένα παιδί και το ρωτούν μυστικά: **«Ποιο χρώμα σου αρέσει, το κόκκινο ή το κίτρινο;»** Ανάλογα με το τι θα επιλέξει θα πιαστεί πίσω από εκείνο το παιδί με το οποίο έχει την ίδια προτίμηση. Το ίδιο επαναλαμβάνεται με όλα τα παιδιά και στο τέλος δημιουργούνται δύο ομάδες. Τα παιδιά σε κάθε ομάδα πιάνονται το ένα πίσω από το άλλο και οι δύο αρχηγοί πιάνονται από τα χέρια και τραβιούνται από τα πίσω παιδιά. Κερδίζει εκείνη η ομάδα που θα τραβήξει προς το μέρος της την άλλη ομάδα.

4^η Ενότητα «Σπίτι μου, σπιτάκι μου»

«Κατηγορία: Γνώσεις»

1. Σε ποιο δωμάτιο βλέπετε τηλεόραση;
2. Πώς λένε το δωμάτιο που κοιμόμαστε;
3. Τι σας αρέσει να κάνετε στο δωμάτιό σας;
4. Πού βάζετε τα ρούχα σας;
5. Πού πλένετε τα δόντια σας;
6. *Η/Ο νηπιαγωγός δείχνει τη μακέτα με το σπίτι από το υλικό της ενότητας και ρωτάει:*
 - Πού είναι το φυγείο / η μπανιέρα / το τζάκι κτλ.;
 - Σε ποια δωμάτια υπάρχει βρύση;
7. Τι χρώμα είναι ο τοίχος του δωματίου σου;
8. Πώς λένε το σπιτάκι από λουλούδια / ξύλα / καραμέλες / πέτρες / πάγο;

«Κατηγορία: Παντομίμα»

1. Δείξτε μας πώς κτίζουμε ένα σπιτάκι με τούβλα.
2. Δείξτε μας τι σας αρέσει να κάνετε στο δωμάτιό σας.
3. Να γίνετε χελιδόνια που φτιάχνουν τη φωλιά τους.
4. Δείξτε μας ότι κοιμάστε / ότι κάθεστε στο τραπέζι της κουζίνας και τρώτε κτλ.
5. Κάντε τα γουρουνάκια όταν ο αέρας ή η βροχή τους χαλάει το σπίτι.

«Κατηγορία: Ζωγραφική»

1. Ζωγραφίστε ένα σπιτάκι, όπως εσείς το φαντάζεστε.
2. Ζωγραφίστε ένα σπίτι που έχει δυο μεγάλα παράθυρα και μια μικρή μικρή πόρτα.
3. Ζωγραφίστε τη φωλιά του πελαργού.
4. Ζωγραφίστε το σπιτάκι του σαλιγκαριού.

«Κατηγορία: Ομαδικά παιχνίδια»

«Αλλάξτε φωλιές»

Υλικά :

- Στεφάνια κατά ένα λιγότερα από τον αριθμό των παιδιών

Η/Ο νηπιαγωγός τοποθετεί κυκλικά στο πάτωμα στεφάνια λιγότερα κατά ένα από τον αριθμό των παιδιών. Το παιχνίδι ξεκινά και το κάθε παιδί-πουλάκι τρέχει να βρει τη φωλίτσα του, αλλά θα περυσέψει ένα παιδί-πουλάκι. Αυτό το παιδί στέκεται στο κέντρο και φωνάζει τα ονόματα δύο παιδιών τα οποία θα πρέπει τρέξουν να αλλάξουν φωλιές. Πρέπει όμως να κάνουν γρήγορα, γιατί και το παιδί-πουλάκι που στέκεται στη μέση θα προσπαθήσει να πιάσει μία από τις δύο φωλιές. Επίσης, το παιδί που κάθεται στη μέση μπορεί να φωνάξει **«αλλάξτε φωλιές»** και τότε όλοι αλλάζουν φωλιές μεταξύ τους. Το παιδί που θα βρεθεί χωρίς φωλιά θα είναι ο επόμενος παίχτης που θα σταθεί στη μέση και θα καλέσει δύο άλλα παιδιά να αλλάξουν φωλιές και το παιχνίδι συνεχίζεται...

5^η Ενότητα «Το νηπιαγωγείο μας»

«Κατηγορία: Γνώσεις»

1. Τι έχει μέσα η τσάντα του σχολείου σου;
2. Με τι ζωγραφίζετε;
3. Πού παίζετε με τις κούκλες όταν είστε στο σχολείο;
4. Τι σας αρέσει να κάνετε στον υπολογιστή;
5. Τι κάνετε όταν ακούτε μουσική;
6. Τι σας αρέσει να κάνετε στο σχολείο μας;
7. Πείτε δυο παιχνίδια που βλέπετε τώρα στην τάξη μας.
8. Τι παιχνίδια σας αρέσει να παίζετε στην αυλή του σχολείου;
9. Πού βάζουμε τα βιβλία;
10. Δείτε μας δύο κόκκινα / κίτρινα κτλ. πράγματα.

«Κατηγορία: Παντομίμα»

1. Γίνετε με το σώμα σας μεγάλες μπάλες.
2. Κάντε μια κούκλα που περπατάει σαν ρομπότ.
3. Δείξτε με κινήσεις το παιχνίδι που σας αρέσει να παίζετε (η ομάδα δείχνει και τα άλλα παιδιά θα πρέπει να μαντέψουν).
4. Οδηγήστε ένα αυτοκίνητο / αεροπλάνο / τρένο κτλ.
5. Κάντε τους ζωγράφους.
6. *Η/Ο νηπιαγωγός χωρίζει τα παιδιά σε ζευγάρια και τους ζητάει να υποδυθούν: τον πωλητή και τον αγοραστή στο μαγαζάκι του νηπιαγωγείου ή τη/τον νηπιαγωγό και τον μαθητή κτλ.*

«Κατηγορία: Ζωγραφική»

1. Ζωγραφίστε το νηπιαγωγείο μας / την τάξη μας.
2. Ζωγραφίστε τη δασκάλα σας / τον δάσκαλό σας.
3. Ζωγραφίστε μια κόκκινη μπάλα / ένα αυτοκίνητο / μια κούκλα κτλ.
4. Ζωγραφίστε τον εαυτό σας και τους φίλους σας στην αυλή του σχολείου.
5. Ζωγραφίστε πώς θα θέλατε να είναι η αυλή του σχολείου.

«Κατηγορία: Ομαδικά παιχνίδια»

«Αλάτι φιλό, αλάτι χοντρό»

Υλικά :

- Ένα μαντίλι

Τα παιδιά κάθονται σε κύκλο. Ένα παιδί κρατάει ένα μαντίλι και περπατάει έξω από τον κύκλο τραγουδώντας:

**«Αλάτι φιλό, αλάτι χοντρό,
έχασα τη μάνα μου και πάω να τη βρω,
παπούτσια δεν μου πήρε να πάω στο σχολειό».**

Αφήνει το μαντίλι πίσω από ένα παιδί και συνεχίζει τραγουδώντας. Το παιδί που πίσω του είναι το μαντίλι πρέπει να σηκωθεί γρήγορα, να πάρει το μαντίλι και να τρέξει για να πιάσει το παιδί που του το άφησε. Το πρώτο παιδί πρέπει να τρέξει γρήγορα για να βρεθεί στη θέση που καθόταν το άλλο παιδί και να καθίσει. Αν τα καταφέρει, το παιχνίδι συνεχίζεται με το δεύτερο παιδί να γυρνά γύρω από τον κύκλο τραγουδώντας ...

6^η Ενότητα «Τι θα φάμε σήμερα;»_

«Κατηγορία: Γνώσεις»

1. Ποιο είναι το αγαπημένο σας φαγητό;
2. Τι πίνετε το πρωί; Τι τρώτε το πρωί;
3. Τι τρώτε το βράδυ για βραδινό;
4. Τι φτιάχνουμε από τα πορτοκάλια;
5. Πείτε μου δύο φρούτα που σας αρέσουν.
6. Πείτε ένα ζώο που μας δίνει το γάλα του.
7. Η μπανάνα / η ντομάτα / το μήλο / η πιπεριά είναι φρούτο ή λαχανικό;
8. Το λεμόνι είναι γλυκό ή ξινό;
9. Τι τρώει ο σκύλος / η γάτα / η αγελάδα;
10. Σας αρέσει το παγωτό;
11. Σας αρέσουν τα φασόλια;
12. Πρέπει να τρώμε μπροστά στην τηλεόραση;
13. Τι πρέπει να τρώμε κάθε μέρα: γλυκά ή φρούτα και λαχανικά;

«Κατηγορία: Παντομίμα»

1. Δείξτε μας πώς φτιάχνουμε τον χυμό από πορτοκάλι.
2. Δείξτε μας πώς η μανούλα φτιάχνει μια σαλάτα.
3. Κάντε ότι μαζεύετε μήλα / καρότα / φασόλια / ντομάτες κτλ.
4. Γίνετε σποράκια που μεγαλώνουν και γίνονται δέντρα με καρπούς.
5. Δείξτε μας πώς κάνετε όταν τρώτε κάτι γλυκό / ξινό / πικρό / αλμυρό.

«Κατηγορία: Ζωγραφική»

1. Ζωγραφίστε δυο διαφορετικά φρούτα.
2. Ζωγραφίστε μια πορτοκαλιά / μία φασολιά κτλ.
3. Ζωγραφίστε το αγαπημένο σας φαγητό.
4. Ζωγραφίστε μια κοτούλα και τα αυγουλάκια της.

«Κατηγορία: Ομαδικά παιχνίδια»

«Το μάζεμα των καρπών»

Υλικά:

- Μανταλάκια τόσα όσα είναι τα παιδιά
- Μικρό καλάθι

Τα παιδιά χωρίζονται σε δυο ομάδες και μπαίνουν, αντίστοιχα, σε δύο σειρές. Τα πρώτα παιδιά από κάθε ομάδα πηγαίνουν και στέκονται σε απόσταση, απέναντι από την ομάδα τους. Η/Ο νηπιαγωγός κρεμάει τόσα μανταλάκια στα ρούχα των δύο αυτών παιδιών (που είναι τα δέντρα) όσα είναι τα παιδιά της κάθε ομάδας.

Με το σύνθημα το πρώτο παιδί από κάθε σειρά τρέχει και βγάζει ένα μανταλάκι από το παιδί που στέκεται απέναντί του και επιστρέφει στο τέλος της σειράς βάζοντας το μανταλάκι σε ένα καλάθι. Τότε ξεκινάει το άλλο παιδί που είναι κάθε φορά πρώτο στη σειρά να πάει γρήγορα να πάρει ένα μανταλάκι από το παιδί που στέκεται απέναντί του. Όποια ομάδα αφαιρέσει πρώτη από το παιδί όλα τα μανταλάκια είναι η νικήτρια.

8^η Ενότητα «Καλημέρα! – Καληνύχτα!»

«Κατηγορία: Γνώσεις»

1. Τι μέρα είναι σήμερα;
2. Ποιες είναι οι μέρες της εβδομάδας;
3. Τι κάνετε το πρωί όταν ξυπνάτε;
4. Τι σας αρέσει να κάνετε το απόγευμα;
5. Τι σας αρέσει να κάνετε την Κυριακή;
6. Πείτε μας δύο χρώματα της μέρας / της νύχτας;
7. Τι λέμε το πρωί όταν ξυπνάμε;
8. Τι λέμε το βράδυ πριν κοιμηθούμε;
9. Πότε βλέπετε τηλεόραση;
10. Πότε διαβάζουμε με αναμμένο φως;
11. Η/Ο νηπιαγωγός ρωτάει δείχνοντας κάρτες από τις δραστηριότητες Β.2. και Δ.2. της ενότητας:
 - Πού είναι ο ήλιος εδώ;
 - Τι κάνει το παιδί εδώ;

«Κατηγορία: Παντομίμα»

1. Κάντε τις φωνές της νύχτας / τις φωνές της μέρας.
2. Δείξτε μας τι κάνετε το πρωί όταν ξυπνάτε / το μεσημέρι / το απόγευμα / το βράδυ.
3. Γίνετε λουλούδια που ξυπνάτε το πρωί και κοιμάστε το βράδυ.
4. Κάντε πώς κοιμάται ένας σκύλος / ένας παπαγάλος.
5. Η/Ο νηπιαγωγός χωρίζει τα παιδιά της ομάδας σε ζευγαράκια και τους ζητά:
 - Το ένα παιδί να κάνει τον ήλιο και το άλλο τη γη και το ταξίδι της γης γύρω από τον εαυτό της και μετά να λέει πότε είναι μέρα και πότε είναι νύχτα.

«Κατηγορία: Ζωγραφικής»

1. Ζωγραφίστε τον ουρανό τη νύχτα/ τη μέρα.
2. Ζωγραφίστε ένα σπίτι το πρωί/το βράδυ.
3. Ζωγραφίστε τι θέλετε να κάνετε την Κυριακή το απόγευμα.
4. Αν οι μέρες της εβδομάδας ήταν παιδάκια, ζωγραφίστε πώς θα ήταν η Δευτέρα και πώς θα ήταν το Σάββατο.

«Κατηγορία: Ομαδικά παιχνίδια»

«Αγαλματάκια ακούνητα, αμίλητα, αγέλαστα. Μέρα ή νύχτα;»

Ένα παιδί επιλέγεται να γυρίσει την πλάτη του στα υπόλοιπα παιδιά, να κλείσει τα μάτια του και να πει:

«Αγαλματάκια ακούνητα, αμίλητα, αγέλαστα. Μέρα ή νύχτα;»

Όσο το παιδί μιλάει τα άλλα παιδιά κινούνται ελεύθερα στον χώρο, μόλις το παιδί τελειώσει τη φράση του και ρωτήσει: «**Μέρα ή νύχτα;**» τότε τα υπόλοιπα παιδιά θα πρέπει να του απαντήσουν:

- Αν απαντήσουν «**Μέρα**» σημαίνει ότι όλα τα παιδιά είναι έτοιμα και έχουν πάρει μία θέση σαν αγάλματα.

- Αν απαντήσουν «**Νύχτα**» σημαίνει ότι δεν έχουν ετοιμαστεί όλα τα παιδιά. Το παιδί που έχει κλείσει τα μάτια του περιμένει λίγο και μετά ανοίγει τα μάτια του και ελέγχει αν όλα τα παιδιά είναι «ακούνητα, αμίλητα, αγέλαστα». Αν κάποιο παιδί κινηθεί, γελάσει ή μιλήσει χάνει και τότε αυτό κλείνει τα μάτια του και το παιχνίδι συνεχίζεται.

9^η Ενότητα «Πρόσκληση σε πάρτι!»

«Κατηγορία: Γνώσεις»

1. Πότε έχεις γενέθλια;
2. Πόσων χρονών είσαι;
3. Πόσων χρονών είναι ο αδελφός/ η αδελφή σου;
4. Πείτε το τραγούδι των γενεθλίων.
5. Η/Ο νηπιαγωγός παρουσιάζει στα παιδιά εικόνες από τα παραμυθοτραγούδο «Τα γενέθλια του Θωμά» και τα ρωτά:
 - Πώς λένε την άσπρη γάτα;
 - Πόσων χρονών είναι ο Θωμάς;
 - Τι κρατάει η άσπρη γάτα;
 - Τι είπαν τα γατάκια μόλις πήγαν στο σπίτι του Θωμά;
6. Τι λέμε όταν βγάζουμε φωτογραφίες;
7. Πού θέλετε να γιορτάσετε τα γενέθλιά σας ;
8. Τι ευχή δίνουμε σε κάποιον που έχει γενέθλια;
9. Τι λέτε στους φίλους σας όταν θέλετε να τους καλέσετε στο πάρτι σας;

«Κατηγορία: Παντομίμα»

1. Η/Ο νηπιαγωγός χωρίζει τα παιδιά σε ζευγάρια και τους ζητά:
 - Να κάνουν πως χορεύουν οι γάτες στο πάρτι του Θωμά.
 - Να κάνουν ότι το ένα παιδί γιορτάζει και το άλλο του χαρίζει ένα δώρο.
 - Να κάνουν ότι το ένα παιδί γιορτάζει και το άλλο του εύχεται για τα γενέθλιά του / για την ονομαστική του γιορτή.
2. Κάντε τους φωτογράφους και τραβήξτε φωτογραφίες.
3. Δείξτε μας τι κάνετε όταν είστε μπροστά στην τούρτα των γενεθλίων σας.
4. Δείξτε μας πώς τρώτε τούρτα και πώς πίνετε χυμό με το καλαμάκι / με το ποτήρι.
5. Δείξτε μας πως σπάτε μπαλόνια στο πάρτι των γενεθλίων σας.

«Κατηγορία: Ζωγραφική»

1. Ζωγραφίστε μία τούρτα με 5 κεράκια ή όπως φαντάζεστε την τούρτα των γενεθλίων σας.
2. Ζωγραφίστε ένα δώρο που θέλετε να σας κάνουν στα γενέθλιά σας.
3. Ζωγραφίστε τον Θωμά και την Ανθή.
4. Ζωγραφίστε μία πρόσκληση γενεθλίων.
5. Ζωγραφίστε πώς θα θέλατε να στολίσετε το δωμάτιό σας στα γενέθλιά σας.

«Κατηγορία: Ομαδικά παιχνίδια»

«Φρουτοσαλάτα»

Υλικά:

- μουσική

Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες των 2-3 ατόμων και διαλέγουν ως όνομα ομάδας ένα φρούτο. Η/Ο νηπιαγωγός δίνει στη συνέχεια παραγγέλματα για το τι θα κάνει κάθε φρούτο όσο διαρκεί η μουσική, π.χ. οι μπανάνες να περπατήσουν με το ένα πόδι, τα πορτοκάλια να φτιάξουν χυμό κτλ. και, μόλις σταματάει η μουσική τα συγκεκριμένα φρούτα γυρίζουν στη αρχική θέση της ομάδας τους.

Όταν η/ο νηπιαγωγός πει «**φρουτοσαλάτα**», τότε όλα τα φρούτα κάνουν ό,τι λέει η/ο νηπιαγωγός: να περπατούν σαν τρένα, να σφυρίζουν κ.ά.

10^η Ενότητα « Από Αύγουστο χειμώνα και από Μάρτη καλοκαίρι»

«Κατηγορία: Γνώσεις»

1. Ποιες είναι οι τέσσερις εποχές;
2. Η/Ο νηπιαγωγός δείχνοντας στα παιδιά τις καρτέλες με τις εποχές από την ενότητα τα ρωτάει:
 - Ποια είναι αυτή η εποχή και πώς το καταλάβατε;
 - Τι κάνουν τα παιδιά εδώ;
 - Τι ρούχα φοράνε τα παιδιά;
3. Τι χρώμα έχουν τα φύλλα το φθινόπωρο;
4. Πότε βρέχει πιο πολύ, το φθινόπωρο ή το καλοκαίρι;
5. Τι έχετε μαζί σας όταν βρέχει;
6. Τι χρώμα είναι η μπλούζα / το παντελόνι / το φόρεμα / τα παπούτσια σου;
7. Τι ρούχα φοράτε τον χειμώνα;
8. Τι φοράτε όταν πάτε στη θάλασσα;
9. Ποια εποχή τρώτε παγωτό;
10. Ποια εποχή σας αρέσει πιο πολύ; Γιατί;
11. Τι σας αρέσει να κάνετε όταν κάνει κρύο;

«Κατηγορία: Παντομίμα»

1. Δείξτε μας πώς περπατάτε στο δρόμο όταν έχει πολύ δυνατό αέρα / όταν κρυώνετε / όταν ζεσταίνεστε.
2. Δείξτε μας πώς ντύνεστε, δηλαδή να φορέσετε παντελόνι, μπλούζα, κάλτσες, παπούτσια κτλ.
3. Δείξτε μας τι κάνετε όταν περπατάτε στο δρόμο και ξαφνικά αρχίσει δυνατή βροχή και δεν έχετε ομπρέλα.
4. Να γίνετε φύλλα του φθινοπώρου που πέφτουν με τον αέρα.

«Κατηγορία: Ζωγραφική»

1. Ζωγραφίστε την εποχή που σας αρέσει.
2. Ζωγραφίστε ένα παιδάκι με τα ρούχα που φοράει το χειμώνα.
3. Ζωγραφίστε ένα δέντρο την άνοιξη / τον χειμώνα.
4. Ζωγραφίστε τον ουρανό όταν βρέχει.
5. Ζωγραφίστε ένα παιδάκι που πηγαίνει στη θάλασσα.

«Κατηγορία: Ομαδικά παιχνίδια»

«Λύκε –λύκε είσαι εδώ;»

Υλικά:

- η μάσκα του λύκου

Ένα παιδί επιλέγεται να κάνει τον λύκο, φοράει τη μάσκα του λύκου και η/ο νηπιαγωγός του δίνει εντολή ποιας εποχής λύκο θα κάνει, π.χ. τον λύκο του χειμώνα. Τα υπόλοιπα παιδιά ρωτούν: «Λύκε, λύκε είσαι εδώ;»

Το παιδί-λύκος που έχει επιλεγεί απαντά (κάνοντας και παντομίμα τις κινήσεις του ντυσίματος): «**Βάζω το παντελόνι μου, το παλτό μου / το μπουφάν μου, το σκουφί μου, το κασκόλ μου, τις μπότες μου... παίρνω το μπαστούνι μου και σας κυνηγώ!!!!!!**». Κυνηγεί τα υπόλοιπα παιδιά της τάξης και, όποιο παιδί πιάσει, γίνεται λύκος φορώντας τη μάσκα του λύκου. Η/ο νηπιαγωγός του λέει ποιας εποχής λύκος θα είναι και το παιχνίδι συνεχίζεται...

12^η Ενότητα «Ζώα και ζωάκια»

«Κατηγορία: Γνώσεις»

1. Πού ζει ο λύκος;
2. Πείτε μας δυο ζώα που έχουν φτερά.
3. Πείτε μας ένα ζώο που γεννά αβγά.
4. Πείτε μας δυο ζώα που ζουν στη ζούγκλα.
5. Ποιο ζώο είναι πιο μεγάλο, ο ελέφαντας ή η γάτα;
6. Πείτε μας ένα ζώο που κοιμάται τον χειμώνα.
7. Η/Ο νηπιαγωγός ρωτάει τα παιδιά δείχνοντας τους εικόνες από το υλικό της ενότητας:
 - Τι έχει η χελώνα στην πλάτη της;
 - Πού γεννά τα αβγά της η χελώνα καρέτα καρέτα;
 - Περιγράψτε έναν λαγό.
 - Τι κάνει το άλογο;
 - Πού μένουν οι κόττες;
 - Τι τρώει η κατσίκα;
 - Πώς το λένε αυτό το ζώο;

«Κατηγορία: Παντομίμα»

1. Κάντε ότι είστε λιοντάρια / ελέφαντες / χελώνες κτλ.
2. Κάντε τη φωνή μιας κότας / ενός προβάτου / μιας αγελάδας κτλ.
3. Περιπατήστε σαν ψίδι / σαν λαγός κτλ.
4. Γίνετε ένα σκυλάκι που ψάχνει για φαγητό. / Γίνετε ένα χαρούμενο σκυλάκι.
5. Κάντε όσες φωνές ξέρετε ότι κάνουν τα πουλάκια (τσίου, πίου).
6. Κάντε μια αρκούδα την άνοιξη που ξυπνά από τον ύπνο του χειμώνα.

«Κατηγορία: Ζωγραφική»

1. Ζωγραφίστε μία λίμνη και ζώα που ζουν σε λίμνη.
2. Ζωγραφίστε ένα ψίδι στο δάσος.
3. Ζωγραφίστε μια φωλιά πουλιού.
4. Ζωγραφίστε ένα ζώο που ζει σε φάρμα.
5. Ζωγραφίστε μία χελώνα καρέτα καρέτα που κολυμπά.

«Κατηγορία: Ομαδικά παιχνίδια»

«Το πουλάκι τσίου – τσίου»

Υλικά:

- 2 αυτοσχέδιες κούκλες κουκλοθέατρου που αναπαριστούν το πουλάκι και την αλεπού

Τα παιδιά κάθονται κάτω σε κύκλο και η/ο νηπιαγωγός βγάζει στην αρχή την αυτοσχέδια κούκλα που αναπαριστά το πουλάκι. Το πουλάκι πρέπει να πηγαίνει από το ένα παιδί στο άλλο και κάθε παιδί που θα έχει το πουλάκι στα χέρια του θα κάνει και τη φωνή του, δηλαδή «**τσίου τσίου**». Αφού τα παιδιά μάθουν να δίνουν το ένα στο άλλο το πουλάκι γρήγορα και να κάνουν και τη φωνή του όταν το έχουν στα χέρια τους, τότε εμφανίζεται η αλεπού που θέλει να φάει το πουλάκι. Γυρίζει και αυτή συγχρόνως με το πουλάκι από παιδί σε παιδί και το παιδί που κάθε φορά κρατά την αλεπού στα χέρια του λέει: «**μιαμ μιαμ**». Το πουλάκι φαγώνεται όταν το ίδιο το παιδί κρατά συγχρόνως στα χέρια του την αλεπού και το πουλάκι.

Το παιχνίδι αυτό μπορεί να γίνει και πιο περίπλοκο βάζοντας περισσότερα ζώα που κυνηγά η αλεπού να φάει, π.χ. μία κότα που κάνει «**κο κο**».

13^η Ενότητα «Η θάλασσα που ενώνει»

«Κατηγορία: Γνώσεις»

1. Πείτε μας δύο ζώα της θάλασσας;
2. Τι φοράτε όταν κολυμπάτε;
3. Με τι ταξιδεύουμε στη θάλασσα;
4. Τι πράγματα πρέπει να πάρετε μαζί σας όταν πηγαίνετε για μπάνιο;
5. Τι παιχνίδια σας αρέσει να παίζετε στην παραλία;
6. Πώς πιάνουν οι ψαράδες τα ψάρια;
7. Τι γεύση έχει το νερό της θάλασσας;
8. *Η/Ο νηπιαγωγός δείχνει στα παιδιά φωτογραφίες από την ενότητα και τα ρωτάει:*
 - Τι βλέπετε σε αυτή τη φωτογραφία;
 - Τι κάνει εδώ ο ψαράς;
9. *Η/Ο νηπιαγωγός δείχνοντας στα παιδιά τους χάρτες τα ρωτάει:*
 - Τι χρώμα έχουν τα βουνά / οι πεδιάδες / η θάλασσα;
 - Μπορούμε να πάμε με καράβι στην Ελλάδα από τη χώρα που ζούμε;

«Κατηγορία: Παντομίμα»

1. Δείξτε μας πώς κολυμπάτε.
2. Δείξτε μας πώς κολυμπά μια θαλάσσια χελώνα / ένα ψάρι / ένα δελφίνι κτλ.
3. Είστε ψαράδες, δείξτε μας πώς ψαρεύετε και πώς πουλάτε τα ψάρια στην αγορά.
4. Δείξτε μας πώς τραβάτε κουπί σε μία βάρκα.
5. Δείξτε μας πώς περπατάτε πάνω στην καυτή άμμο.
6. Δείξτε μας πώς περπατάτε φορώντας βατραχοπέδιλα.
7. Δείξτε μας πώς παίζετε με την άμμο.

«Κατηγορία: Ζωγραφική»

1. Ζωγραφίστε μια βαρκούλα στη θάλασσα.
2. Ζωγραφίστε ένα μεγάλο καράβι.
3. Ζωγραφίστε ένα νησί μέσα στη θάλασσα.
4. Ζωγραφίστε τι σας αρέσει να κάνετε στην παραλία.
5. Ζωγραφίστε μια φουρτουνιασμένη θάλασσα / μια ήρεμη θάλασσα.
6. Ζωγραφίστε ένα μεγάλο λιμάνι.

«Κατηγορία: Ομαδικά παιχνίδια»

«Φτιάχνουμε ένα κάστρο;»

Υλικά:

- Τα τουβλάκια από το οικοδομικό υλικό του νηπιαγωγείου ή αυτοσχέδια τουβλάκια

Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες. Κάθε ομάδα έχει τόσα τουβλάκια όσα είναι τα παιδιά ή και περισσότερα. Η μία ομάδα στέκεται σε απόσταση από την άλλη και στο κέντρο της απόστασης μεταξύ τους σημειώνεται το μέρος όπου θα στηθεί το κάστρο. Κάθε παιδί από κάθε ομάδα πηγαίνει και παίρνει ένα τουβλάκι και τρέχει γρήγορα στο κέντρο να βάλει το τουβλάκι στο κάστρο και να γυρίσει στην ομάδα του για να πάει το επόμενο παιδί να βάλει το δικό του τουβλάκι. Κερδίζει η ομάδα που θα βάλει πρώτη όλα τα τουβλάκια της στο κάστρο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ενημερωτικό υλικό για τη/τον νηπιαγωγό

- Amnesty International UK** (2008). *Όλοι γεννιόμαστε ελεύθεροι*. Αθήνα: Παπαδόπουλος σε συνεργασία με τη Διεθνή Αμνηστία. Αθήνα: Κάστωρ.
- Άλκπστις** (1994). *Μια μονογραφία της Άλκπστις και 58 σενάρια φοιτητών του Π. Τ. Νηπ/γών Πανεπιστημίου Αθηνών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Άλκπστις** (1995). *Μουσεία και σχολεία, Δεινόσαυροι κι Αγγεία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Άλκπστις** (2008). *Μαύρη Αγελάδα Άσπρη Αγελάδα- Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση και Διαπολιτισμικότητα*. Αθήνα: Τόπος.
- Αναγνωστόπουλος, Β. Δ.** (1991). *Λαϊκά τραγούδια και παιχνίδια για παιδιά*. Αθήνα: Ψυχογιός.
- Αναγνωστόπουλος, Β. Δ.** (1994). *Γλωσσικό Υλικό για το Νηπιαγωγείο. Από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Καστανιώτη.
- Αναγνωστόπουλος, Β. Δ.** (2002). *Η Γλώσσα στην Προσχολική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Καστανιώτη.
- Αναγνωστόπουλος, Β. Δ.** (2003). *Θέατρο σκιών και εκπαίδευση*. Αθήνα: Καστανιώτη.
- Βαλάση, Ζ.** (1996). *Το τεσσεροφύλλι*. Αθήνα: Κέδρος.
- Βαλάση, Ζ.** (1998). *Δείπνο με μάγισσες και κολατσιό με δράκους*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Βαλάση, Ζ.** (2011). *Νάνι το κρίνο της αυγής*. Αθήνα: Κέδρος.
- Βαλάση, Ζ.** (2002). *Ο κήπος των μεταμορφώσεων*. Αθήνα: Κέδρος.
- Βασιλάκης, Κ.** (2002). *Τα πουλιά που ζουν στο νερό*. Αθήνα: Λιβάνη. (Βιβλίο με cd).
- Βασιλάκης, Κ.** (2002). *Τα πουλιά που ζουν πλάι μας*. Αθήνα: Λιβάνη. (Βιβλίο με cd).
- Γάκου, Ε.** (1998). *Προαναγνωστικές δραστηριότητες*. Αθήνα: Καστανιώτη.
- Γιαλουράκη, Σ.** (2005). *Το κουτί της τέχνης*. Αθήνα: Δίπτυχο.
- Γιαννικοπούλου, Α. Α.** (1998). *Από την προανάγνωση στην ανάγνωση*. Αθήνα: Καστανιώτη.
- Γιαννικοπούλου, Α. Α.** (2002). *Η γραπτή γλώσσα στο νηπιαγωγείο*. Αθήνα: Καστανιώτη.
- Δαγκωνάκη, Α. & Τσίγκρα, Μ.** (1997). *Υγεία και Διατροφή στην Προσχολική Ηλικία*. Αθήνα: Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας.
- Δημητράτου, Β.** (2003). *Τα παιδιά δημιουργούν και εκφράζονται*. Αθήνα: Πατάκη.
- Erstein, A., Τρίμη, Ε.** (2005). *Εικαστικές τέχνες και μικρά παιδιά*. Αθήνα: Τυπωθήτω- Γιώργος Δάρδανος.
- Κάντζου, Ν. & Νικολούδη, Φ.** (2009). *Το σεντούκι του λαϊκού πολιτισμού. 10+1 θεματικές προσεγγίσεις για το νηπιαγωγείο*. Αθήνα: Δίπτυχο.
- Κατή Δ.** (2000). *Γλώσσα και Επικοινωνία στο παιδί*. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Κλιάφα, Μ. & Βαλάση, Ζ.** (1979). *Ας παίξουμε πάλι*. Αθήνα: Κέδρος.
- Κουλεντιανού Μ.** (1994). *Νανουρίσματα ταχαρίσματα...* Αθήνα: Θυμάρι.
- Κουτσουβάνου, Ε.** (2008). *Βοήθημα για νηπιαγωγούς-Προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης*. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Κουτσουβάνου, Ε. και Ομάδα Εργασίας** (2003). *Προγράμματα Προσχολικής Εκπαίδευσης και η Διαθεματική Διδακτική Προσέγγιση*. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Κροντηρά, Λ.** (2002). *Ελάτε να παίξουμε μέσα στο χρόνο*. Αθήνα: Φυτράκη.
- Κυνηγού-Φλάμπουρα, Μ.** (1987). *Αγαπάω μαθαίνω χορεύω ελληνικούς χορούς*. Αθήνα: Ερμής.
- Κυνηγού-Φλάμπουρα, Μ.** (2007). *Μικρές ιστορίες με ήχους και κίνηση*. Αθήνα: Διάπλαση. (Βιβλίο με 2 cd).
- Κυνηγού-Φλάμπουρα, Μ.** (2007). *Μουσικά ρυθμικά και κινητικά παιχνίδια*. Αθήνα: Διάπλαση. (Βιβλίο με 2 cd).
- Κυνηγού-Φλάμπουρα, Μ.** (2009). *Ο μπαξές της Βερενίκης-Τραγούδια με κίνηση. Ρυθμικά και κινητικά παιχνίδια για μικρά παιδιά*. Αθήνα: Διάπλαση.
- Κυνηγού-Φλάμπουρα, Μ.** (2011). *Λαϊκή Τέχνη. Μουσείο Μπενάκη*. Αθήνα: Διάπλαση.
- Κωνσταντινίδου, Β., Ματθαίου, Σ., Χαβιάρης, Π.** (1997). *Ταξιδεύοντας και δημιουργώντας*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Μαγουλιώτης, Α.** (1994). *Κουκλοθέατρο. Πώς στήνεται ένα έργο*. Αθήνα: Καστανιώτη
- Μαλαφάντης, Κ. Δ.** (2011). *Το παραμύθι στην εκπαίδευση*. Αθήνα: Διάδραση.
- Μαρίνος, Γ. Μ.** (1994). *Τα τραγούδια μου*. Αθήνα: Κέδρος.
- Mariotti, M.** (1998). *Animani*. Αθήνα: Μέδουσα.
- Ματθαίου, Σ., Οικούτα, Ε.** (1996). *Όταν οι κούκλες ζωντανεύουν*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Μέγας Γ. Α.** (1999). *Ελληνικά Παραμύθια Β*. Αθήνα: Ι. Δ. Κολλάρος.
- Μέγας, Γ. Α.** (1998). *Ελληνικά Παραμύθια*. Αθήνα: Ι. Δ. Κολλάρος.
- Μέγας, Γ. Α.** (1992). *Ελληνικές Γιορτές και έθιμα της λαϊκής λατρείας*. Αθήνα:

- Μπρέρες παιδικού χωριού SOS** (1995). *Παιδικά παιχνίδια απ' όλον τον κόσμο*. Αθήνα: Τζιαμπήρης – Πυραμίδα.
- Μωραΐτη Τ., Διανέλλου Γ.** (2006). *Τι θέμα να διαλέξω στο χρόνο για να τρέξω*. Αθήνα: Μεταίχμιο
- Μωραΐτη, Τ.** (1997). *Λαϊκή Παράδοση και Σχολείο*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Ντεκάστρο Μ.** (1994). *Λαϊκή Τέχνη. Οδηγός για παιδιά*. Αθήνα: Κέδρος.
- Ντεκάστρο Μ.** (1997). *Διαβάζοντας τις βυζαντινές εικόνες*. Αθήνα: Νέοι Ακρίτες.
- Ντεκάστρο Μ., Βαλαβάνης Π.** (2004). *Μικρές ιστορίες του Μουσείου*.
- Ντολιοπούλου, Ε.** (2005). *Σύγχρονα προγράμματα Προσχολικής ηλικίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω- Γιώργος Λάρδανος. Οδυσσέας.
- Παμπούδη Π.** (2012). *Ο Ιβάν ο Τρομερός κι άλλα τρελαμένα παραμυθοτράγουδα*. Αθήνα: Ροές.
- Παπαθανασίου, Α., Μπασκλαβάνη, Ο.** (2001). *Θεατροπαιχνίδια*. Αθήνα: Κέδρος.
- Παπάκου- Λαγού, Α.** (2007). *Λαϊκά παραμύθια της Στερεάς Ελλάδας*. Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.
- Παπάκου- Λαγού, Α.** (2008). *Παραμύθια της Μακεδονίας*. Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή.
- Παπανικολάου, Ρ.** (2002). *Με φαντασία ...και υλικά από τη φύση*. Θεσσαλονίκη: Μικρός Πρίγκιπας.
- Παρούση, Α.** (2012). *Κουκλοθέατρο στην Εκπαίδευση- Εκπαίδευση στο Κουκλοθέατρο*. Αθήνα: Πλέθρον.
- Πέτροβιτς- Ανδρουτσοπούλου, Α.** (1992). *Ιστορίες με τους 12 μήνες*. Αθήνα: Πατάκη.
- Ρήγα, Β.** (2001). *Η σωματική έκφραση στο Νηπιαγωγείο και το Δημοτικό Σχολείο*. Αθήνα: Τυπωθήτω- Γ. Λάρδανος.
- Ρόκα, Ν.** (2005). *Το σώμα σου, από την κορυφή... ως τα νύχια*. Αθήνα: Κέδρος.
- Ροντάρι, Τ.** (1990). *Ασκήσεις φαντασίας*. Αθήνα: Τέσσερα.
- Σβορώνου, Ε.** (2010). *Από το στάρι στο φωμί*. Αθήνα: Ερευνητές.
- Σιβροπούλου, Ρ.** (2010). *Από το παιχνίδι με κανόνες στο γραμματισμό- Στρατηγικές κατανόησης κειμένων για παιδιά προσχολικής ηλικίας*. Αθήνα: Gutenberg.
- Τύμπα – Ψυρροπούλου, Ε., Παγιαβλή, Κ., Τρέυλας Ε.** (2009). *Θεατρονοστιμιές για χαρούμενες παιδικές γιορτές*. Αθήνα: Βιβλιοδιάπλους.
- Unicef** (1994). *Μια ζωή σαν τη δική μου*. Αθήνα: Πατάκη.
- Φακίνου, Ε.** (1995). *Ελληνικό Πανόραμα*. Αθήνα: Κέδρος.
- Χαραλάμπους, Α.** (2002). *Μουσικά παιχνίδια στην προσχολική και πρωτοσχολική ηλικία*. (Το κόκκινο, το κίτρινο, το πράσινο βιβλίο). Αθήνα: Ατραπός.
- Χαραλάμπους, Α.** (2004). *Μουσική. Το πρώτο ξύπνημα*. Αθήνα: Ατραπός.
- Χατζή, Γ.** (1988). *Έλληνες Ζωγράφοι 19^{ος} αι. Οδηγός για παιδιά*. Αθήνα: Κέδρος.
- Ψαράκη, Β.** (2002). *Ξέρω τραγούδια να σας πω*. Αθήνα: Πατάκη.

Παιδική λογοτεχνία

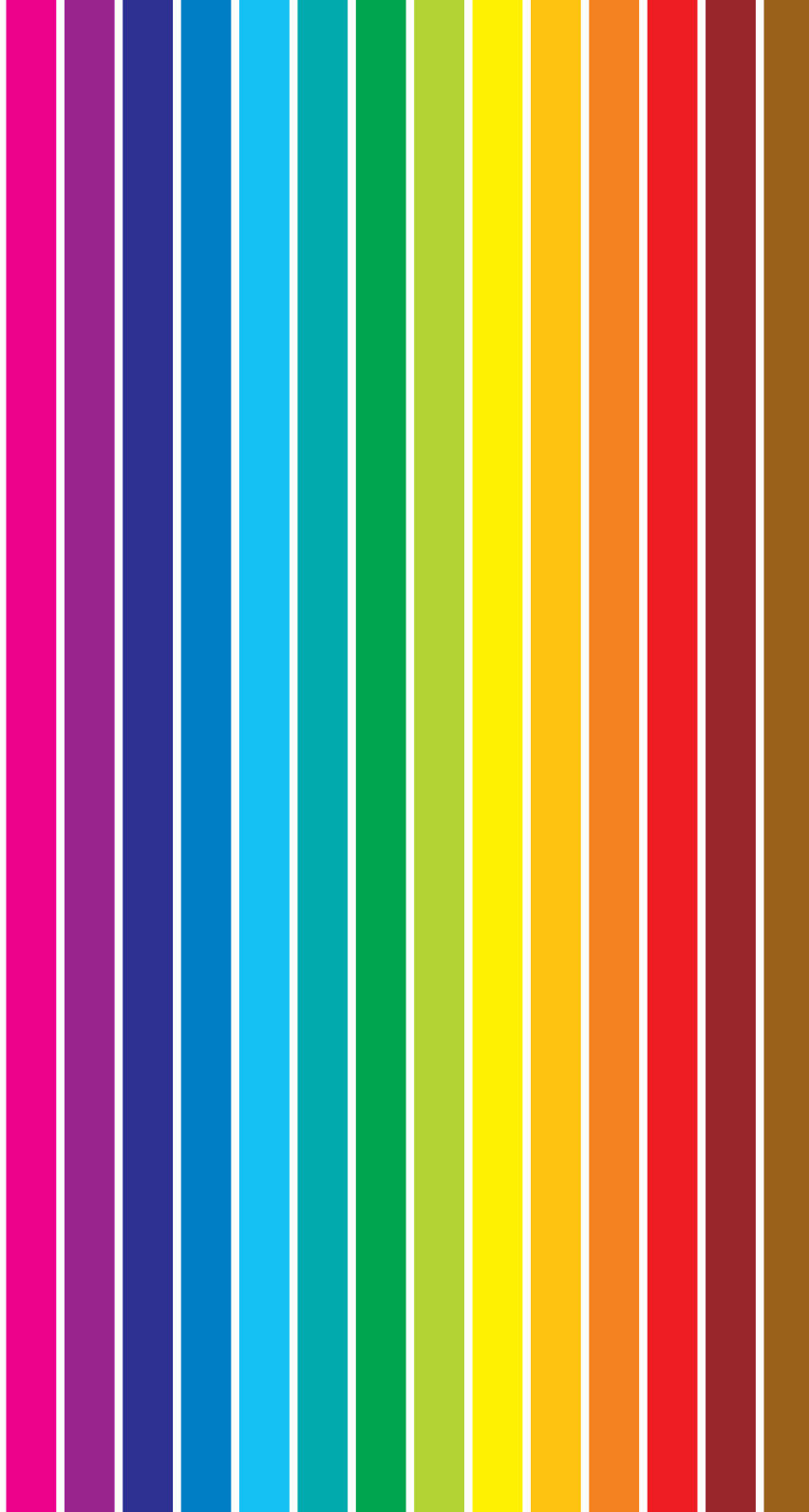
- Αγκάσι, Μ.** (2007). *Τα χέρια δεν είναι για να δέρνουμε*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Αναγνωστοπούλου- Μπίτου, Ν.** (2001). *Το δικαστήριο των τροφών*. Αθήνα: Φυτράκης.
- Αναγνωστοπούλου- Μπίτου, Ν.** (2002). *Πατάτα*. Αθήνα: Φυτράκης.
- Αναγνώστου, Κ.** (2004). *Η πάπα που ήθελε να γίνει μαμά*. Αθήνα: Μίνωας.
- Βαρβαρούση Α.** (2001). *Ένα φίδι τρομερό*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.
- Βαρβαρούση Α.** (2001). *Ένας πολύ γλυκός...λύκος*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.
- Βαρβαρούση Α.** (2002). *Μια αράχνη μόνη... φάχνει*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.
- Βαρβαρούση Α.** (2002). *Προσοχή!! Το πρόβατο...δαγκώνει!* Αθήνα: Παπαδόπουλος.
- Βαρβαρούση, Α.** (2005). *Ένα ψάρι που δεν ήξερε να κολυμπάει*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.
- Βαρβαρούση, Α.** (2007). *Το αγαπημένο μου σπιτάκι*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.
- Βαρβαρούση, Α.** (2002). *Ένας καλόκαρδος καρχαρίας*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.
- Βέρντικ, Ε.** (2006). *Τα μικρόβια δεν είναι για να τα μοιραζόμαστε*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Βέρντικ, Ε.** (2007). *Οι ουρές δεν είναι για να τις τραβάμε*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Βερούλη, Α. & Μιχαλόπουλος, Ν.** (2007). *Πέντε σωματοφύλακες κλεισμένοι στο ψυγείο – μια ιστορία για τη σωστή διατροφή*. Αθήνα: Άγκυρα.
- Γερούλανου, Ε.** (2005). *Το αλφαβητάρι του Μουσείου Μπενάκη*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.
- Γεωργέλλη, Κ.** (2004). *Το μαύρο καλαμαράκι και οι φίλοι του*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Γουίλις, Τ. & Ρος, Τ.** (2001). *Η Αργυρώ γελάει*. Αθήνα: Πατάκης.
- Grothusen, K.** (2003). *Ποιος θα βάψει τα αυγά*; Αθήνα: Αίσωπος.

- Λενδρινού Φ. (2007). *Αγαπημένο μου ημερολόγιο*. Αθήνα: Λιβάνη.
- Λενδρινού, Φ. (2007). *Το νυσταγμένο φεγγάρι*. Αθήνα: Λιβάνη.
- Λημουλίδου, Χ. (2005). *Ο Πρασινοπασχαλιάς*. Αθήνα: Λιβάνη.
- Ζαραμπούκα, Σ. (1991). *Η ιστορία της μαμάς μου*. Αθήνα: Κέδρος.
- Ζαραμπούκα, Σ. (1994). *Γατοβουτηχτής*. Αθήνα: Πατάκης.
- Ζαραμπούκα, Σ. (1996). *Ο ωραίος Δαρείος –Διατροφή*. Αθήνα: Πατάκη.
- Ζαραμπούκα, Σ. (1998). *Στο δάσος*. Αθήνα: Πατάκη.
- Ηλιόπουλος, Β. (2001). *Ο Φώκος νόμιζε ότι μισούσε το σχολείο*. Αθήνα: Κέδρος.
- Ηλιόπουλος, Β. (2002). *Ο δικός μας Άγιος Βασίλης*. Αθήνα: Πατάκης.
- Ηλιόπουλος, Β. (2005). *Πού πήγαν τα Χριστούγεννα;* Αθήνα: Πατάκης.
- Θεοδωράκη, Μ. (2008). *Η Πιπίτσα ταξιδεύει ...στα Χριστούγεννα καιστην Πρωτοχρονιά και μαθαίνει έθιμα και κάλαντα*. Αθήνα: Διάπλαση.
- Θεοδωράκη, Μ. (2010). *Όμορφη πόλη*. Αθήνα: Διάπλαση.
- Θεοδωράκη, Μ. (2010). *Το σύννεφο έφερε βροχή*. Αθήνα: Διάπλαση.
- Καραϊσκού, Χ. (2006). *Η Κυρά Καλή και 12 μήνες*. Αθήνα: Διάπλαση.
- Καραϊσκού, Χ. (2007). *Ο Κουτσοκόκορας*. Αθήνα: Διάπλαση.
- Κατσιμίχα, Χ. & Κατσιμίχα, Π. (1995). *Η αγέλαστη πολιτεία και οι καλικάντζαροι*. Αθήνα: Καστανιώτη.
- Κοκορέλη, Α. (2004). *Παιχνίδι με το λύκο*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κριεζή, Μ. (2004). *Μια τίγρη φοβερή και τρομερή*. Αθήνα: Άμμος.
- Κριεζή, Μ. (2004). *Στις καμπλοπάρδαλης τη μύτη*. Αθήνα: Άμμος.
- Κυριτσόπουλος, Α. (2003). *Το παραμύθι με τα χρώματα*. Αθήνα: Κέδρος.
- Λάουμπε, Ζ. (2000). *Ο παππούς πετάει*. Αθήνα: Κάστωρ.
- Μάγος, Κ. (2009). *Ένας γάτος ... μια φορά!* Αθήνα: Εν πλω.
- Μάγος, Κ. (2011). *Ο Βρομογοργοπόδαρος*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Μάγος, Κ. (2012). *Ο Τζικιτζίκ, ο Κρικικρίκ ... και η παράξενη...* Αθήνα: Καλειδοσκόπιο.
- Μαντουβάλου, Σ. (2004). *Το αυγό Λαγός*. Αθήνα: Κέδρος.
- Μαντουβάλου, Σ. (2004). *Το Δράκι το φιδάκι*. Αθήνα: Μικρή Μίλπος.
- Μαντουβάλου, Σ. (2006). *Μια φορά ήτανη Κολοτούμπα*. Αθήνα: Καστανιώτη.
- Μαρίνος, Γ. Μ. (1995). *Οικογένεια Ψηλοκοντού*. Αθήνα: Κέδρος.
- Μάρρα, Ε. (1999). *Ο Πολικός και η Μελένια*. Αθήνα:Ελληνικά Γράμματα.
- Μασσαβέτας, Γ. (1996). *Των οσπρίων η γιορτή*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Μάστορη, Β. (2007). *Απορίες παιδιών για τη θάλασσα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Μορόνι, Τ. (2009). *Πόσο μ' αρέσει το κατοικίδιό μου*. Αθήνα:Μεταίχμιο.
- Μορόνι, Τ. (2011). *Πόσο μ' αρέσει το παιχνίδι*. Αθήνα: Μεταίχμιο
- Μορόνι, Τ. (2011). *Πόσο μ' αρέσει το σχολείο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Μπάμπετ, Κ. (1994). *Η μαμά γεννήσε ένα αυγό*. Αθήνα: Πατάκης.
- Μπέρσου, Α. (2010). *Τα δυο αδέρφια και οι τέσσερις εποχές- Εκφραζόμαστε μέσα από την τέχνη*. Αθήνα: Βάριφη.
- Μπλαζεγιόφσκι, Μ. (2002). *Τα φιλαράκια*. Αθήνα: Κάστωρ.
- Μπόσε, Σ. (1999). *Ο Αντρέας ο Αυτιάς*. Αθήνα: Ψυχογιός.
- Μπουλώτης, Χρ. (2002). *Η χελωνίτσα καρέτα-καρέτα και ο παλιό φολκσβάγκεν*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.
- Μπουλώτης, Χρ. (2009). *Λάκης ο Φασολάκης*. Αθήνα: Σύγχρονοι Ορίζοντες.
- Μπουλώτης, Χρ. (2009). *Τα γενέθλια της γιαγιάς*. Αθήνα: Σύγχρονοι Ορίζοντες.
- Ντέβιντ, Μ. Κ. (1998). *Έλμερ ο παρδαλός ελέφαντας*. Αθήνα: Πατάκης.
- Παπανικολάου, Ρ. (1997). *Αινίγματα με εικόνες 1*. Αθήνα: Μικρός Πρίγκιπας.
- Παπανικολάου, Ρ. (1997). *Αυτό το σπίτι τίνος είναι*. Αθήνα: Μικρός Πρίγκιπας
- Παπανικολάου, Ρ. (1999). *Αινίγματα με εικόνες 2*. Αθήνα: Μικρός Πρίγκιπας.
- Παπανικολάου, Ρ. (2007). *Η γιορτή των πουλιών*. Αθήνα: Διάπλαση.
- Παράσχου, Σ. (2003). *Η Κοκό*. Αθήνα: Μίλπος.
- Παρούση, Α.,Κυριτσόπουλος, Α.(2000). *Ήταν ένα μικρό χαρτάκι*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Πάτροκλου, Λ. (2008). *Τα άτακτα πλοκάμια*. Αθήνα: Κάστωρ.
- Pittar, G. (2004). *Η Μίλι, η Μόλι και η πρώτη τους μέρα στο σχολείο*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Pittar, G. (2004). *Η Μίλι, η Μόλι και οι μπαμπάδες τους*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Ράσελμαν, Α. (1996). *Ο Μάκης Ενζυμάκης και η μάχη στο στομάχι*. Αθήνα: Άμμος.
- Ρόκα. Ν. (2005). *Η οικογένεια από τον μικρότερο...ως τον μεγαλύτερο*. Αθήνα: Κέδρος.

- Ρουγγέρη, Κ.** (2009). *Παραμυθομαγειρική*. Αθήνα: Ψύχαλου.
- Ρώσση-Ζαΐρη, Ρ.** (2002). *Πάκι πρώτη μέρα στο σχολείο*. Αθήνα: Μίνωας.
- Ρώσση-Ζαΐρη, Ρ.** (2003). *Οι πιο ωραίες ιστορίες για το Πάσχα*. Αθήνα: Μίνωας.
- Σακελλαρίδης, Γ.** (1999). *Ο πρίγκιπας Λεμόνης κι η όμορφη Κρεμμύδα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Σακελλαρίδης, Γ.** (2000). *Ιστορία μέσα σε μια σαλάτα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Σαρή, Ζ.** (2002). *Η κόκκινη κοτούλα*. Αθήνα: Πατάκη.
- Σαρή, Ζ.** (1991). *Το γαϊτανάκι*. Αθήνα: Πατάκη.
- Σκαλίδη, Ζ., Τσάμπρα, Φ.** (2006). *Όταν ο Ντο χώρισε τη Λα*. Αθήνα: Μικρή Μίλπος.
- Σύνδεσμος Κοινωνικής Ευθύνης για Παιδιά και για Νέους** (2011). *Έχω κάτι να σου πω*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Τριβιζάς, Ε.** (1990). *Το παπάκι που δεν του άρεσαν τα ποδαράκια του*. Αθήνα: Κέδρος.
- Τριβιζάς, Ε.** (1992). *Ο φαλακρός σκαντζόχοιρος*. Αθήνα: Κέδρος.
- Τριβιζάς, Ε.** (1994). *Τα τρία μικρά λυκάκια*. Μίνωας.
- Τριβιζάς, Ε.** (2000). *Η Πουπού η αλεπού και η κότα η Καρλότα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Τριβιζάς, Ε.** (2003). *Φρικαντέλα, η μάγισσα που μισούσε τα κάλαντα*. Αθήνα: Καλέντης.
- Τριβιζάς, Ε.** (2012). *Το γαϊδουράκι που γκάριζε*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Τριβιζάς, Ε.** (2000). *Ο Θαλασσογιατρός*. Αθήνα: Κέδρος.
- Τσάμπρα, Φ. Σκαλίδη, Ζ.** (2003). *Ξουτ*. Αθήνα: Μικρή Μίλπος.
- Τσιλιμένη Τ.** (2008). *Ο κύριος Μπου*. Αθήνα: Δίπτυχο.
- Τσίτσα, Κ.** (2013). *Μουσικά παραμύθια*. Αθήνα: Καλέντης.
- Τσορώνη- Γεωργιάδη, Γ.** (2009). *Η γάτα η μαρμελάδα*. Αθήνα: Σαβάλλας.
- Τσορώνη- Γεωργιάδη, Γ.** (2011). *Το παπί που δεν είχε τι να πει*. Αθήνα: Σαβάλλας.
- Φακίνου, Ε.** (1977). *Ντενεκεδούπολη*. Αθήνα: Κέδρος.
- Φακίνου, Ε.** (1980). *Τα Ελληνάκια*. Αθήνα: Κέδρος.
- Φακίνου, Ε.** (1985). *Η Άνοιξη, το Καλοκαίρι, το Φθινόπωρο, ο Χειμώνας*. Αθήνα: Κέδρος.
- Φακίνου, Ε.** (1989). *Το αστέρι των Χριστουγέννων*. Αθήνα: Κέδρος.
- Χαρίτος, Κ.** (2009). *Φον Κουραμπιές εναντίον Κόμπ Μελομακάρονα*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Ψαραύτη, Λ.** (2003) *Η μαμά γέννησε μωρό*. Αθήνα: Άγκυρα.

CD ήχου

- Τυπάλδος, Λ.** (2009). *Ανθολογία Παιδικού Τραγουδιού*.
- Ζουγανέλη, Γ.** (2010). *Τα Παραμυθοτράγουδα του Γ. Ζουγανέλη*.
- Ζουγανέλη, Γ.** (2007). *Στα παιδιά ο λόγος*.
- Ζωγράφου, Τ.** (2007). *Δεν βιάζομαι να μεγαλώσω*.
- Ιωαννίδης, Τ.** (2010) *Λάχανα και χάχανα. Εδώ Νηπιαγωγείο*.
- Κατσιμίχας, Χ., Κατσιμίχας, Π.** (1987). *Όταν σου λέω πορτοκάλι να βγαίνεις*.
- Κατσιμίχας, Χ., Κατσιμίχας, Π.** (1998). *Η αγέλαστη Πολιτεία & οι Καλικάντζαροι*.
- Κωχ, Μ.** (1994). *Ένα περιβόλι γεμάτο τραγούδια*.
- Κωχ, Μ.** (2002). *Τα χρωματιστά τραγούδια*.
- Λοΐζος, Μ.** (1995). *Κάτω από ένα κουνουπίδι*.
- Μαρκόπουλου Γ.** (2011). *Ντενεκεδούπολη*.
- Μαυρουδής, Ν.** (2007). *Το χάρτινο καράβι*.
- Μαυρουδής, Ν.** (2007). *Λούνα Παρκ*.
- Μωραΐτης, Θ.** (2009). *Νάνι νάνι γέλιο μου και φως μου*.
- Παπασταύρου, Σ.** (1996). *Μίλα μου για μύλα*.
- Χαλκουτσάκη, Μ. & Χαλίκια, Α.** (2008). *Τραγουδάκια Γάλακτος*.
- Χατζηπετής, Γ.** (2005). *Ο Τεμπέλης Δράκος*.
- Χατζηπετής, Γ.** (2009). *Η Επιστροφή του Τεμπέλη Δράκου*.
- Χατζιδάκης Μ.** (1980). *Εδώ Αιλιπούπολη*.
- Θεοδωράκη, Μ.** (2010). *Τραγουδώ τα αινίγματα*.
- Σταθούδη, Κ.** (2010). *Τραγουδώ τους γλωσσοδέτες*.
- Τσαρούχας, Π.** (2010). *Τραγουδώ κλασικά παραμύθια*.
- Τσαρούχας, Π.** (2010). *Τραγουδώ μύθους του Αισώπου*.

Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Πέθυμο 2014